

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologických věd**

Bakalářská práce

**ADOLF NĚMEC, MISIONÁŘ
(1918-1983)**

Vedoucí práce: Mgr. et. Mgr. Tomáš Veber Th.D.

Autor práce: Magdaléna Jarošová

Studijní obor: Pedagogika volného času – vychovatelství, prezenční

Ročník: 3

2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské (diplomové) práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne.....

podpis.....

Poděkování:

Mé poděkování patří především vedoucímu mé práce Mgr. Tomáši Veberovi Th.D., kterému děkuji za odborné vedení a také za psychickou podporu v celém průběhu práce. Dále bych ráda poděkovala Mgr. Lucii Kolářové dr. theol., Ing. Mileně Hláskové a Mgr. Marii Kajnarové též za podporu v průběhu psaní. A v neposlední řadě dalším lidem z Teologické fakulty v Českých Budějovicích.

Obsah

Úvod	5
1 Dějiny.....	7
1.1 Dějiny Československé republiky.....	7
1.1.1 První světová válka 1914-1918:.....	7
1.1.2 Druhá světová válka 1939-1945:	8
1.2 Padesátá léta 20.století v Československé republice.....	10
1.3 Katolická církev během padesátých let 20. století.....	11
1.4 Pastorační mládeže před druhým vatikánským koncilem	16
1.5 Dějiny Brazílské federativní republiky	17
1.5.1 Počátek 19. století:	17
1.5.2 Brazílie v první polovině 19.století.....	18
1.5.3 Brazílie ve druhé polovině 19. století.....	18
1.5.4 Brazílie a první světová válka.....	19
1.5.5 Brazílie mezi světovými válkami.....	19
1.5.6 Brazílie a druhá světová válka	20
1.6 Padesátá léta 20.století Brazílské federativní republiky.....	21
2 Biografie Adolfa Němce	23
2.1 Život Adolfa Němce na území Československé republiky před jeho emigrací	24
2.2 Popis cesty do Brazílie podle deníku Adolfa Němce.....	24
2.3 Popis jeho života v Brazílii.....	25
2.3.1 Misie.....	26
2.3.2 Katecheze.....	26
2.3.3 Farnost Amazonas	27
2.3.4 Farnost Ninhas	28
2.3.5 Farnost a fara v Jardim Grande.....	28
2.3.6 Návrat do Evropy a smrt.....	29
Závěr.....	31
Seznam literatury:	32
Seznam příloh:	35
Abstrakt	155
Abstract.....	156

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala osobu misionáře Adolfa Němce. Téma je to poutavé a díky unikátnímu prameni, ke kterému jsem se dostala, předkládám tuto práci. Jako cíl jsem si stanovila zmapování a popsání misionářské práce a cesty Adolfa Němce na území Brazílské federativní republiky, jeho práci s tamní mládeží a díky již zmiňovanému prameni i pár zkušeností s domorodci.

Mou odbornou motivací bylo zpřístupnění unikátního pramenu, kterým je deník Adolfa Němce s názvem „*Třináct let v Brasílii*“, široké veřejnosti. V budoucnosti z něj snad bude kniha.

Mou osobní motivací bylo též zpracovat tento deník a přepsat ho do elektronické podoby, neboť je v něm plno zkušeností s životem v tak rozdílné zemi, jako je Brazílie. Dále se mi líbilo velmi pestré líčení tamní přírody, kterou v našem mírném klimatu nelze spatřit.

Struktura mé práce je velmi jednoduchá, je tam dějinná část, která se zabývá dějinami Československé republiky, Brazílské federativní republiky a také dějinami církve. Poté následuje část zaměřená přímo na osobu Adolfa Němce, na jeho činnost zde – před emigrací, na jeho emigraci a jeho činnost v Brazílii. To, jak vzdělával tamní obyvatelstvo během mší i po nich, kázal podle evangelia a vzdělával při katechezi lidí, kteří evangelium nikdy neviděli natož, aby ho četli. Zaměřil se především na mládež, s níž měl zkušenosti již z karlovarského gymnázia, kde působil jako profesor.

Klíčovým zdrojem byla především akademická práce slečny Marie Němcové, která zpracovala téma *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. Dále *Dějiny Brazílie* a *Dějiny Latinské Ameriky* od Jana Klímy. Dějiny církve jsem zpracovala na základě knihy *Dům na skále* od Václava Vaška. A základní informace o cestě do Brazílie a života tam, jsem našla v deníku Adolfa Němce *Třináct let v Brasílii*, který jsem ze strojopisu přepsala do elektronické podoby.

Metody využití v mé práci jsou celkem čtyři a to metoda přímá, kde zpracovávám dějiny jak České republiky, tak dějiny Brazílské federativní republiky a také

dějiny církve. Dále metoda prozopografická, díky níž uvádím biografii pana Němce, jeho mládí a emigraci. S pomocí metody analyticko-syntetické zpracovávám data z deníku Adolfa Němce, jeho záznamy o životě v Brazílii podle deníku. Poslední metodou je metoda deskriptivní, kdy s ní popisují život českého misionáře na Jihoamerickém subkontinentě.

1 Dějiny

1.1 Dějiny Československé republiky

1.1.1 První světová válka 1914-1918:

První světová válka začala v červenci roku 1914 a skončila v listopadu roku 1918. Jako příčina se uvádí Sarajevský atentát na následníka rakouského trůnu.

První světová válka byla prve nazývána Velkou válkou, neboť málokdo čekal, že přijde ještě druhá. Na začátku války byli lidé poměrně nadšení. Čekalo se, že válka nepotrvá dlouho a že brzy skončí. Toto nadšení opadlo, když místo krátké války, začaly boje v zákopech, do bojů se zapojil celý svět a vytvořilo se několik bojových front.¹

Válka probíhala mezi státy takzvané Dohody a Trojspolku (Centrální mocnosti). Státy Dohody tvořily: Anglie, Francie a Rusko, státy Trojspolku: Rakousko-Uhersko, Německo. Později se k Dohodě přidaly Spojené státy a k Trojspolku Itálie. Přidaly se i další státy především v Evropě, jako příklad uvedu Turecko, Bulharsko, státy Beneluxu, Japonsko.

Válku ukončila kapitulace Německa. Německo bylo označeno za viníka války.² Po válce se ve 20. letech vedlo mnoho diskuzí a bylo nutno ujednat nové geografické uspořádání Evropy. Důležitý byl pro Evropu rozpad Rakouska-Uherska, Osmanské říše a politický převrat v roce 1917 v Rusku, kdy svrhli a zabili cara i s celou jeho rodinou.³

Mírová jednání probíhala až do 20. let 20. století. Mezi nejznámější patří mírová konference ve Versailles, uskutečněná roku 1919 a na přelomu roku 1921 a 1922 Washingtonská konference.

V Českých zemích nastalo období První republiky, které se datuje od zániku Rakouska-Uherska - což byl zároveň vznik Československé republiky - až do roku 1938 a podepsání Mnichovské dohody. Prezidentem byl zvolen Tomáš Garrigue Masaryk, předsedou Karel Kramář, ministrem zahraničí Edvard Beneš. Vznikla také prozatímní ústava.⁴

---

¹ srov. KŘEN, Jan. Dvě století střední Evropy. Praha: Argo, 2005. Dějiny Evropy (Argo). ISBN 8072036122., s. 352-354

² srov. <https://www.dejepisne.cz/2013/03/1-svetova-valka/> 22.3.2017

³ srov. tamtéž, 22.3.2017

⁴ srov. tamtéž, 22.3.2017

Nejvyšším zákonodárným orgánem v nové Československé republice bylo Národní shromáždění, které se skládalo ze dvou komor a to z 300 poslanců a 150 senátorů. Nová ústava z února 1920 nahradila tu prozatímní z roku 1918.⁵

Roku 1931 se v Československé republice projevila velká hospodářská krize – nejvíce se její projevy pocítily roku 1933. Roku 1935 Masaryk abdikuje, prezidentem se stává Edvard Beneš.⁶

Roku 1938 proběhla anexe Rakouska Německem a 13. března bylo Rakousko prohlášeno za součást Německé říše – zmizelo z mapy.⁷

Hitler spřádal plány na napadení Československé republiky, krycím jménem Fall Grün. V září roku 1938 vyzvaly Anglie a Francie Československo, aby nebránilo Němcům zabrat Sudety. Dne 29. září se v Mnichově sešly, na popud italského diktátora Mussoliniho, 4 mocnosti a tito zástupci podepsali smlouvu o odtržení pohraničních území Československa a jejich připojení k Německu, bylo to takzvané jednání „o nás bez nás“. Následovala abdikace prezidenta Edvarda Beneše. Už 14. března roku 1939 přiměl Hitler Jozefa Tisa, aby souhlasil s odtržením Slovenska od Česka a vyhlášením samostatnosti a o den později nátlakem přinutil Emila Háchu podepsat souhlas s okupací toho, co z českých zemí zbylo. Vznikl Protektorát Čechy a Morava.⁸

1.1.2 Druhá světová válka 1939-1945:

Uvádí se, že druhá světová válka začala 1. září 1939, když Německo napadlo Polsko. Následovalo rozdělení Polska mezi Německo a SSSR. Anglie a Francie vyhlásily válku Německu, avšak nebyly aktivní, začaly pouze hlídkovat a začaly námořní blokádu.

Opět, stejně jako během první války, se utvořily dva bloky, které stanuly proti sobě. Byly to Západní mocnosti a státy Osy. Západními mocnostmi byly Anglie a Francie, později i USA a SSSR. Státy Osy byly Německo, Itálie a Japonsko (Osa: Berlín, Řím, Tokio). V květnu roku 1940 Německo převálcovalo neutrální

---

5 srov. <http://www.dejepis.com/t/csr-ve-20-letech-20-stoleti/> 22.3.2017

6 srov. <http://dejepis.pajka.info/1406-vyvoj-ve-30-letech-20-stoleti-csr-ve-tricatyech-letech.php> 22.3.2017

7 srov. KŘEN, Jan. Dvě století střední Evropy. Praha: Argo, 2005. Dějiny Evropy (Argo). ISBN 8072036122., s.430

8 tamtéž, s. 441-444

Benelux, obešlo tak obranné linie Francie a ze severu vpadlo do země. Němci v červnu 1940 obsadili Paříž a bylo podepsáno francouzsko-německé příměří.

Británie v červenci 1940 odmítla nabízený mír, a tak se Hitler připravoval na přechod kanálu La Manche. Začala letecká bitva o Anglii a Němci poprvé utrpěli porážku. Musel od plánu získat Anglii upustit, a tak se zaměřil na válku proti Sovětskému svazu. Hitler věřil, že dobytí „východu“ zlomí i Británii, ale tu roku 1941 začaly podporovat Spojené státy – především torpedoborci - ty měly zabránit případné Německé blokádě Anglie.

Dne 22. června 1941 byl napaden Sovětský svaz a hned tento první útok byl úspěšný. Němci nenarazili na velký odpor. Během pěti měsíců se německá armáda dostala až k Moskvě a Leningradu. Začala ruská zima a teprve až ta, pomohla Sovětům, německé útoky odrážet – to byl již druhý Hitlerův neúspěch. Dalo by se říci, že vznikla protihitlerovská koalice tří velmocí – Sovětského svazu, Británie a Spojených států. Také začala válka v Tichomoří – Japonci napadli Pearl Harbor.

Německá armáda si v Rusku počínala celkem závisle na počasí, když bylo léto, dařilo se jim více a v zimě méně. Když na podzim 1942 oblehli Stalingrad, vypadalo to velmi bledě, ale v kruté zimě v lednu 1943 způsobila sovětská ofenziva Němcům zdrcující porážku až nakonec kapitulovali. V květnu téhož roku kapitulovali spolu s Itálií i v severní Africe. Poté se Němci ještě pokusili o zvrát v bitvě u Kursku, avšak tentokrát i v létě byli poraženi podruhé a celkově se museli zachovat spíše defenzivně.⁹

Poprvé se zástupci tří velmocí sešli v Teheránu, kde byla stanovená zásadní strategie proti Německu a Japonsku – porážka Německa se tak stala nejvyšší prioritou.

Spojenci, kteří se dostali přes Sicílii do Itálie, dobyli 4. června 1944 Řím. Dva dny nato (6. června 1944) se odehrál takzvaný „Den D“ – vylodění spojenců v Normandii. „...v srpnu byla osvobozena Paříž, v září Brusel a na západě fronta dosáhla k německé hranici.“¹⁰ V prosinci se ještě německá armáda zmohla na poslední ofenzivní reakci v Ardenách. V lednu se sovětská armáda dostala na tehdejší německé území, v březnu pak překročili Odru a Nisu, spojenci na západě

---

⁹ srov. KŘEN, Jan. *Dvě století střední Evropy*. Praha: Argo, 2005. Dějiny Evropy (Argo). ISBN 8072036122., s.465-468

¹⁰ KŘEN, Jan. *Dvě století střední Evropy*. Praha: Argo, 2005. Dějiny Evropy (Argo). ISBN 8072036122., s. 526

Rýn a 25. dubna se armády setkaly na Torgau na Labi. V dalších pár týdnech zlikvidovaly poslední zbytky odporu. Vůdce říše Adolf Hitler 30. dubna spáchal sebevraždu a 8. května 1945 Německo kapitulovalo.¹¹

Válka v Tichomoří trvala ještě čtyři měsíce. V srpnu shodili spojenci dvě atomové pumy na Japonskou Hirošimu a Nagasaki. Dne 2. září 1945 podepsal japonský císař kapitulaci a tím skončila 2. světová válka.

Po těžké válečné době se objevovaly příznaky čehosi nového – nová éra. Ale poté, co se svět vzpamatoval z války, začala během 50. let éra industrializace – rozmach automobilů, letecké dopravy a další. Zjednodušeně řečeno, lidská společnost Evropy se stávala společností konzumní. To, co bylo před válkou a během války nedostatkové zboží a neměl ho každý ze střední vrstvy, to si mohl nyní dovolit téměř každý, kdo nežil v zemích „třetího světa“.¹²

Už v roce 1946 viděl Churchill, co se ve východní a střední Evropě děje, neboť už v roce 1945 si komunisté začali upevňovat moc v některých zemích východní Evropy. Začalo to v Jugoslávii, později v roce 1946 v Albánii a Bulharsku. Další rok následovalo Maďarsko, Polsko a Rumunsko a nakonec roku 1948 i Československá republika.

V roce 1949 došlo k rozdělení Německa na západní a východní. Tedy Spolková republika Německo (SRN) - západní a Německá demokratická republika (NDR) – východní.¹³

1.2 Padesátá léta 20.století v Československé republice

Po skončení války se Československá republika stala lidově demokratickou. Hlavní bylo vymezit se vůči Německu, odsunout Němce z pohraničí a mít vřelé vztahy s osvoboditeli. Politická scéna se orientovala doleva.¹⁴

V květnových volbách roku 1946 vyhráli komunisté s náskokem necelých 17% na druhou Československou stranu národně-socialistickou a před třetí Československou stranou lidovou.¹⁵

---

¹¹ srov. KŘEN, Jan. *Dvě století střední Evropy*. Praha: Argo, 2005. Dějiny Evropy (Argo). ISBN 8072036122., s. 525-526

¹² srov. KŘEN, Jan. *Dvě století střední Evropy*. Praha: Argo, 2005. Dějiny Evropy (Argo). ISBN 8072036122., s. 609

¹³ srov. <http://dejepis.pajka.info/1602-vyvoj-po-roce-1945-studena-valka.php> 28.3.2017

¹⁴ srov. <http://dejepis.pajka.info/1701-povalecne-ceskoslovensko-zanik-demokracie-1945-1948.php> 28.3.2017

V českých zemích tedy vyhráli komunisté s celými 40% a spolu se slovenskými získali 114 mandátů. Poté, co se k nim připojili čeští sociální demokraté s 37 mandáty, měla levice v třistačlenném parlamentu nadpoloviční většinu, ale na druhou stranu nebyla nějak výrazná (151 ku 149 mandátům).¹⁶

V čele vlády stanul Klement Gottwald.¹⁷

Po těchto volbách se tedy komunisté chopili moci. Začali s tvrdou diktaturou a na úřadech proběhly čistky, kdy byli nepohodlní lidé pro režim odstraněni. Po Benešově smrti se stává prezidentem Klement Gottwald. Začalo pronásledování církve a byly inscenovány politické i církevní procesy.

Byly zavedeny takzvané „pětiletky“ – plán, co by se za pět let mělo stihnout.

V roce 1953 umírá Stalin i Gottwald. Prezidentem se stává Antonín Zápotocký.¹⁸

V roce 1956 se prezidentem stává Antonín Novotný. V roce 1960 došlo ke změně názvu – Československá socialistická republika (ČSSR).¹⁹

1.3 Katolická církev během padesátých let 20. století

Církev v českých zemích se po 2. světové válce, ocitla na straně vítězů. Z okupačních ran se vzpamatovávala celkem rychle a papež Pius XII. musel jmenovat na uvolněné biskupské stolce nové biskupy. Jmenoval: Karla Skoupého pro Brno, Josefa Berana (který byl později i kardinálem) pro Prahu, Josefa Hloucha pro České Budějovice a Štěpána Trochtu pro Litoměřice. Došlo k obnově katolických spolků a katolického tisku, které byly nacismem zrušeny. Mimořádnou roli pro restauraci katolické církve sehrál katolický tisk, který během necelých tří let svobody, před únorem 1948, vycházel.²⁰

Po únorovém převratu by se komunistům a jejich totalitnímu režimu hodilo, kdyby podobný převrat, který předvedli se státem, uskutečnili i v církvi. S tou si ale nevěděli rady. Zkoušeli si ji podmanit různými způsoby, ale žádný z nich se nedařil a nespěl k uspokojivému závěru, který byl pro tehdejší režim žádoucí.

---

¹⁵ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 8071928917, s.20

¹⁶ srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 8071928917, s. 23

¹⁷ srov. <http://dejepis.pajka.info/1701-povalecne-ceskoslovensko-zanik-demokracie-1945-1948.php> ze dne 28. 3.

¹⁸ srov. <http://dejepis.pajka.info/1702-povalecne-ceskoslovensko-stalinismus-1948-az-1956.php> 29.3. 2017.

¹⁹ srov. <http://dejepis.pajka.info/1703-povalecne-ceskoslovensko-padesata-a-sedesata-leta-prazske-jaro-1968.php> 29.3. 2017.

²⁰ srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 8071928917, s. 16-18

Režim nemohl pochopit, proč a jak je možné, že se církev nedá „zlomit“. Bylo to z toho prostého důvodu, že jejich vidění světa bylo úplně jiné, než to církevní. Duchovní svět, s jinou hierarchií hodnot, naprosto nechápali. Na druhou stranu ani církev si nevěděla rady s režimem, který nedodržel vlastní zákony, pojem slib byl pojmem tak cizím, jako pro „slepého barvy“ a násilí bylo součástí ideologie a prostředkem, jak si udržet moc.

Církvi začaly těžké časy. V dokumentu ze schůze „církevních“ tajemníků akčních výborů Národní fronty můžeme číst, jak uvažoval jeden z tvůrců církevní politiky režimu, Alexej Čepička.²¹

Například jedním z proticírkevních opatření bylo zdanění sbírky v kostelích, dále pak pokud se ještě někde nachází nějaké církevní školy, doporučuje se jejich likvidace. Výčet úkolů byl téměř nekonečný: „*Vy musíte vědět, co každý farář dělá, jakým způsobem káže, musíte zařídit, aby nebyly trpěny kroužky mládeže kolem far, aby nebyla trpěna sdružení dospělých, poněvadž jediným místem, kde se mohou lidé shromažďovat je kostel.*“²² Všechno ostatní bylo prohlašováno za ilegální.²³

Režim plánovitě a systematicky likvidoval své odpůrce a každého, kdo se odvážil projevit svůj názor více veřejně. Mezi tyto lidi patřili politici, kteří nesouhlasili s tímto režimem, duchovní, proti, kterým byla zahájena perzekuce a omezování vzdělání nekonformním osobám, či jejich potomkům. V 50. letech začalo docházet k uměle vykonstruovaným procesům a to především politickým. Jako nejznámější lze uvést proces s Miladou Horákovou.

První obětí z církevních kruhů byl zřejmě kněz olomoucké arcidiecéze P.Vojtěch Rygal, katecheta a vzdělavatel. Pro jeho oblibu u mládeže a jeho vliv na ní, dostal po „únoru“ zákaz pokračovat v těchto aktivitách a stýkat se s mládeží. Z těchto důvodů se rozhodl pro emigraci, ale při pokusu o přechod státní hranice ho zastřelila pohraniční stráž. První zatčený kněz byl pravděpodobně též z olomoucké arcidiecéze (P.Václav Kuchař). Ve vězení byl až do roku 1960, kdy byla vyhlášena amnestie.²⁴

---

²¹ srov. VAŠKO, Václav. Dům na skále: *Církev zkoušená*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 8071928917, s. 113

²² VAŠKO, Václav. Dům na skále: *Církev zkoušená*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 8071928917, s. 117

²³ srov. VAŠKO, Václav. Dům na skále: *Církev zkoušená*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 8071928917, s. 117

²⁴ srov. tamtéž, s. 185

Duchovních, kteří byli zatčeni po únorovém převratu, bylo mnoho, odhadem několik desítek, ale o většině z nich se mnoho neví a tehdy dlouho nevědělo. Dnes se jistá jména dají dohledat. Takovým příkladem může být P. František Ryba. Ryba byl gymnaziálním profesorem náboženství v Pardubicích. Víme to jen proto, že si pro něj v lednu 1949 přišla Státní Bezpečnost. Byl podroben krutému výslechu, kdy po něm vyšetřovatel chodil a bil ho. Nutili ho přiznat se, že zavraždil jistého studenta pardubické obchodní akademie, kterého ani neznal. Později byl Ryba ošetřen ve vazební věznicí. Po všem, co se mu neprávem stalo, šel bez odškodnění a omluvy domů. Do konce života už nemohl nikdy učit a ani v duchovní správě působit nemohl. Dalo by se obecně říci, že duchovní byli téměř vždy obviněni z toho, že jsou tzv.: „Protistátní a protisocialističtí živlové“, že působí na mládež a tím podněcují i její protisocialistické smýšlení.²⁵

Zloba tvořená v prvních letech totality trvala, s pár uvolněními („Pražské jaro“), až do Sametové revoluce. Začalo to budováním železné opony a jednou totalitní vládnoucí stranou, která svou moc upevňovala násilím. Byla to doba netolerance, nesnášenlivosti a nenávisti ke všemu, co odporovalo bolševickému ateismu. Církev byla v rozporu s tím (bolševickým ateismem i celou bolševickou ideologií). Politickou rovinu přesahovala svým duchovním rozměrem, a proto byla pro režim složitě uchopitelná.²⁶

Na počátku 50. let zemřel ideologický vůdce J. V. Stalin a v průběhu celých 50. let probíhaly ohavné, kruté a hlavně vykonstruované politické procesy. V šedesátých letech nastalo mírné uvolnění totality, avšak následovalo prudké upevnění moci se vstupem vojsk Varšavské smlouvy na naše území. V 70. letech nastala krutá doba normalizace. V 80. letech se začal tento systém i režim pomalu hroutit. Ti, kteří se báli, setrvali v neutralitě a konformitě s režimem, ti co ne, už veřejně vystupovali proti režimu a v roce 1989 za velké účasti umělců a studentů byl svržen totalitní režim v Československé socialistické republice.

Totalitní ideologie měla problémy s církví z následujících důvodů:

- 1) přesahuje totalitní autoritu svým duchovním rozměrem.
- 2) katolická církev byla nejpočetnější, hierarchickým uspořádáním nejorganizovanější a také nejdisciplinovanější.

---

²⁵ srov. VAŠKO, Václav. Dům na skále: *Církev zkoušená*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 8071928917, s. 191.192

²⁶ srov. tamtéž, s. 211

- 3) církev má ústředí v „nepřátelské cizině“
- 4) Odmítání církve uznat „poúnorový“ režim.
- 5) komunisté odmítají dvojí právo – světské a církevní – na jednom státním území.²⁷

Na přelomu roku 1949 a 1950 se začaly rozšiřovat dotazníky Státní Bezpečnosti, jejichž cílem bylo doplnit evidenci duchovních. Duchovní by podle dotazníků, byli roztrženi na kategorie, jako například, kdo je politicky spolehlivý. Tyto údaje měly sloužit k manipulaci a případně i k vydírání duchovních. Takovýto dotazník měl otázky typu: s kým se duchovní stýká, jak moc je aktivní, kdo s ním bydlí, jak je ve farnosti oblíben a jak působí na mládež. Státní Bezpečnost také zajímal sociální původ, vztahy ke KSČ a SSSR a postoje před „Únorem“ a po něm.²⁸

Zřejmě nejznámějším procesem ohledně katolické církve, je proces o Číhošťském „zázraku“ a místním faráři Josefu Toufarovi. Číhošťský zázrak zná zřejmě každý. Jde o pohyb kříže nad svatostánkem v číhošťském kostele, ke kterému se později, po mnohých hodinách i výslechových metodách Státní Bezpečnosti, Toufar doznal. V protokolu je zapsáno, že se farář přiznal k tomu, že pohyb zinscenoval. Nutno podotknout, že pár dní po výslechu a restauraci celého kázání i s tím, jak pohyboval křížem, Toufar zemřel.²⁹

Po Toufarově smrti se církevní komise rozhodla, že když nemůže probíhat proces se samotným Toufarem, že se využije „číhošťského případu“ k procesům s opaty Machalkou a Tajovským. Dále bude poukázáno na nepřípustné jednání vatikánského diplomata de Livy, který byl prohlášen za personu non grata a byl vyzván k opuštění území Československé republiky. Procesy s představiteli řádů neskončily Machalkou a Tajovským, ale přibyli k nim další.³⁰

Na jaře roku 1950 proběhla operace, která se zaměřila především na mužské řeholní společenství. Tato akce měla za účel soustředit všechny osoby dané řehole

²⁷ srov. VAŠKO, Václav. Dům na skále: *Církev zkoušená*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 8071928917, s. 211

²⁸ srov. VAŠKO, Václav. Dům na skále: *Církev bojující*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. ISBN 9788071928928., s. 19

²⁹ srov. tamtéž, s. 26-36

³⁰ srov. tamtéž, s. 37

do určitých míst v zemi. Tato místa poté byly střeženy orgány Státní Bezpečnosti a Sborem Národní Bezpečnosti.³¹

Dále lze zmínit Želivské procesy, které byly odhaleny roku 1952. Osoby uvedené v těchto procesech udržovaly vztahy a kontakty s řeholníky v již zmíněných „centralizačních“ kláštřích, s Vatikánem a možná i s jinou „nepřátelskou“ cizinou. Tyto osoby byly obviněny z přípravy puče a z rozvracení systému ČSR. Podle soudu se dopustily velezrady a přibližně polovina i špionáže. V asi dvaceti případech padly tresty odnětí svobody od 2 do 24 let.³²

Vše, co se v ČSR dělo s řeckokatolickou církví bylo bezpráví a svévole orgánů tehdejší moci. Co jiného se dalo dělat, než „jít do ilegality“?³³

„Režim ve svém boji proti náboženství vůbec a katolické církvi zvláště postupoval systematicky.“³⁴

Šikana biskupů pokračovala dále, ale mnoho z nich v letech 1948 a 1949 věřilo, že režim, který zde byl nastolen, nemůže mít dlouhé trvání. Ovšem v roce 1950 v tuto naději věřil málokdo. Bylo nutné dát za pravdu biskupu Trochtovi a jeho názoru, smířit se s tím, že poúnorový režim hned tak nepadne a je třeba se v něm naučit žít.³⁵

V 50. letech byl vydán výnos Ministerstva školství, že rodiče mají právo rozhodnout, zda jejich dítě bude na náboženství chodit či nikoliv. Později byly hodiny náboženství přesunuty úplně nakonec vyučování, prý aby nevznikaly prodlevy dětem, které na náboženství nechodily (pravým důvodem ale bylo to, aby se náboženství co nejvíce dětem znechutilo). Zároveň byl problém děti na náboženství přihlásit, neboť rodiče tak museli učinit do 8. září, a to podáním zvláštní listiny, která se obdržela ve škole. Též byli srozuměni s tím, že svým potomkům tím škodí. Takovýto žák se poté nevyhnul posměškům, jak ze strany spolužáků, tak ze strany učitelů.³⁶

Padesátá léta „proslula“ svými procesy - především politickými, ale výjimkou nebyly ani procesy církevní. Takovým procesem je proces s Rudolfem Slánským.

---

³¹ srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev bojující*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. ISBN 9788071928928., s. 54-57

³² srov. tamtéž, s. 69-71

³³ srov. tamtéž, s. 215

³⁴ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev bojující*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. ISBN 9788071928928., s. 247

³⁵ srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev bojující*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. ISBN 9788071928928., s. 297

³⁶ srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 9788071928935., s. 27

V tomto procesu šlo údajně o velezradu, vyzvědačství, sabotáže a vojenské zrady a v čele se Slánským bylo odsouzeno k trestu smrti 11 lidí. Všichni se k těmto činům doznali, ale jak se později prokázalo, nikdy je nespáchali.³⁷

Perzekuce se týkala i věřících učitelů. Ti byli propuštěni s tím, že kazí mládež. Doslova: „*neskýtají záruku plnění výchovné funkce*“.^{38,39}

Dále byly šikanovány děti z věřících rodin a školy hodnocené podle procenta dětí chodících na náboženství. 500 korun československých pro ředitele školy, za každého žáka, který byl odhlášen z výuky náboženství.⁴⁰

1.4 Pastorec mládeže před druhým vatikánským koncilem

Pojem pastorec se dlouho chápal jako pojem označující práci duchovních o další věřící. V tomto kontextu se tak samozřejmě chápala i pastorec mládeže. „*Mluvíme-li dnes o pastoreci mládeže, nemáme na mysli pouze „plnění prorockého a kněžského úkolu vůči mládeži“, jak se to chápalo ještě těsně před Druhým vatikánským koncilem*“.⁴¹ Do tohoto pojmu dnes spíše zahrnujeme všechny aktivity, které pracují na realizaci „Božího záměru“. „*Tak se stává pastorec mládeže velmi širokým pracovním polem a pro pastorační teologii obsáhlou výzkumnou oblastí, do níž patří vedle výchovy v rámci rodiny a školy také oblast volného času, sociální práce, práce s médii zaměřenými na mládež, poradenství a práce s různými zvláštními skupinami mládeže*“.⁴²

Pastorec mládeže je tématem mnoha rozhovorů z důvodu, že jí lze vnímat jako dvě strany. Na straně jedné stojí růst církve, hlavně v Africe a Latinské Americe, na straně druhé lhostejnost lidí v tradičně katolických zemích. Církevní společenství se cítí zodpovědná za mladou generaci. V dokumentu Druhého vatikánského koncilu je mládež označena za „Naději církve“. Proto je práce s mládeží velmi vážným úkolem církve. Tato povinnost byla velmi zdůrazněna,

³⁷ srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 9788071928935., s. 35-36

³⁸ VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 9788071928935., s. 278

³⁹ srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 9788071928935., s. 278

⁴⁰ srov. VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 9788071928935., s. 281

⁴¹ KAPLÁNEK, Michal. *Pastorec mládeže*. Praha, 1999, s. 9

⁴² KAPLÁNEK, Michal. *Pastorec mládeže*. Praha, 1999, s. 9-10

přičemž se klade důraz na výchovné prostředky, které k církvi neodmyslitelně patří. Takovým prostředkem je katecheze.

„*Druhý vatikánský koncil přinesl důležitý zvrat v pastoraci mládeže.*“^(3,11)⁴³ Do této doby byli mladí lidé objekty pastorace. Znamenalo to výchovné působení dospělých na mladé lidi, ale nyní už není na mladé pohlíženo jako na pasivní příjemce, ale stávají se aktivními členy, tudíž subjekty pastorace. (srov. 3, 11)⁴⁴

1.5 Dějiny Brazílské federativní republiky

1.5.1 Počátek 19. století:

Portugalsko jako spojenec Velké Británie porušovalo evropský systém vnucený Napoleonem. Císař proto vyslal do Lisabonu svou armádu, což vedlo k tomu, že hrozil rozpad a následný zánik Portugalska. Princ Jan VI. se svou matkou Marií a dvorem tedy prchl roku 1807 do Brazílie, kam roku 1808 opravdu doplul.⁴⁵ „*Šlo o jediný případ přenesení evropského dvora do zámoří.*“⁴⁶ Doposud pouhá portugalská kolonie (Brazílie) z toho profitovala. Portugalský dvůr převážně usazený v Riu de Janeiro znamenal, že se z odlehlé kolonie stalo centrum vlády impéria. Byly zde všechny důležité instituce: diplomatická centra, tiskárny a zakládaly se zde nové podniky. Z tohoto všeho mohla získat brazílská elita, a tak tedy všechny vzpoury proti Portugalsku a snahy o osamostatnění nyní ztratily smysl.⁴⁷

Roku 1813 vyhrála spojení Španělska, Anglie a Portugalska na Pyrenejském poloostrově válku s Francií. Portugalský dvůr se do Portugalska nevrátil ani po abdikaci Napoleona Bonaparta.⁴⁸ „*Princ regent Jan kompenzoval své pokoření a zároveň zdůvodňoval své setrvávání v Brazílii vytvořením Spojeného království Portugalska, Brazílie a Algarve 16. 12. 1817. Brazílie tak získala rovnoprávné*

---

⁴³ KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*. Praha, 1999, s. 11

⁴⁴ srov. KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*. Praha, 1999, s. 11

⁴⁵ srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 103

⁴⁶ KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 103

⁴⁷ srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 103

⁴⁸ srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 104

postavení s „mateřskou zemí“, její faktické preferenční postavení zdůrazňovala přítomnost portugalského dvora v Rio de Janeiru.“⁴⁹

Portugalci byli nespokojeni s britskou správou a nepřítomností dvora. Revoluční výbor vyhlásil volby do parlamentu i v Brazílii a vyzval Jana VI., dvůr a vládu k návratu do Lisabonu. Po opakovaném nátlaku z Evropy odplul Jan VI. z Ria de Janeiro do Lisabonu. Regentem určil svého syna Pedra, který zůstal v Brazílii. Politici v Portugalsku však žádali návrat i prince Pedra. Brazilští statkáři a intelektuálové však žádali prince, aby neuposlechl a zůstal v Brazílii. Pedro nakonec vypověděl poslušnosti Portugalsku, když se 9.1. 1822 rozhodl zůstat v Brazílii. Poději dostal Pedro výhrušné listy z Lisabonu s komentářem k rozhodnému oddělení od Portugalska a dne 7.9. 1822 reagoval Provoláním z Ipirangy – jednoznačným vyhlášením nezávislosti Brazílie. Vrátil se do Sao Paula a složil hymnu novému státu. Brazílie byla prohlášena konstituční monarchií. (srov. 1,105-106)⁵⁰

1.5.2 Brazílie v první polovině 19.století

Nejdůležitějším momentem první poloviny 19. století v Brazílii byla abdikace Pedra I., kterou vyvolalo nejprve odmítání stát se portugalským vládcem a sídlit v Evropě, následně ztracení území dnešní Uruguaye a v neposlední řadě obchod s otroky. Jeho nástupcem se stal jeho syn Pedro II., který ještě nebyl plnoletý, a tak za něj vládli jeho regenti. Během vlády regentů vzniklo na území Brazílie mnoho revolucí a povstání, z nichž většina byla potlačena.

Roku 1840 na císařský trůn nastoupil Pedro II. a regentství v Brazílii skončilo.⁵¹

1.5.3 Brazílie ve druhé polovině 19. století

Císař Pedro II. a jeho manželka Tereza Cristina představovali konstituční monarchii jen formálně, ale vládnoucím orgánem byly vlády a to buď konzervativní, nebo liberální. Největším problémem Brazílie bylo otroctví, které stále trvalo, a bránilo tak industrializaci země. Také sílila evropská imigrace, šlo především o Němce a Italy.

---

⁴⁹ KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 104

⁵⁰ srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 105-106

⁵¹ srov. tamtéž, s. 114-117

Politik Joaquim Nabuco ustavil 7. 9. 1880 „Brazilskou společnost pro boj s otroctvím“.⁵² Uprostřed roku 1887 odjel císař Pedro II. do Evropy na léčení. V té době boj za svobodu otroků zesílil a nakonec po agitaci podepsala za nepřítomného Pedra, regentka princezna Isabela „Zlatý zákon“, osvobozující všechny otroky.

Slabá monarchie byla pro většinu zde žijících lidí zklamáním. Spokojeni byli pouze černoši, kteří dokonce vytvořili kolem princezny Isabely na ochranu a k počtě tzv. „černou gardu“. Navzdory oblibě císaře Pedra, připravila jistá skupina důstojníků převrat pod heslem pozitivistů „Pořádek a pokrok“.⁵³

„15.11.1889 svrhli vojenští povstalci poslední vládu monarchie a vyhlásili Brazilskou federativní republiku.“⁵⁴

1.5.4 Brazílie a první světová válka

Během první světové války usilovaly světové mocnosti, jako jsou Velká Británie, Francie, Německo, o zajištění vlivu v takových oblastech jako byla Latinská Amerika, ale Spojené státy americké si zajistily kontrolu nad tímto územím obsazením Haiti, Dominikánské republiky, umístěním svých vojsk v Mexiku i na Kubě a investovaly peníze do zemí, které měly strategické suroviny a potraviny.

„Argentina, Brazílie a Chile uzavřely roku 1915 „Smlouvu ABC“ pro ochranu svých národních zájmů.“⁵⁵

Po vstupu Spojených států amerických vstoupily do války i další země, například Kuba, Panama. V říjnu 1917 se zapojila i Brazílie, která zasáhla do bojových akcí svými zdravotními a leteckými jednotkami. Argentina a Chile zůstaly pod vlivem místních německých přistěhovaleckých komunit neutrální.⁵⁶

1.5.5 Brazílie mezi světovými válkami

Od počátku století sílilo vlastenečství ve mnoha oblastech umění. Na vlastenecké pocity mělo vliv také připravované sté výročí nezávislosti Brazílie. Bylo připravováno s velkým nadšením a hlavně mělo být založeno nové hlavní město

---

⁵² KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 127

⁵³ srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 127-128

⁵⁴ KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 128

⁵⁵ KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 136

⁵⁶ srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 136

této obrovské federace, ale po slavnostech se práce nerozběhly. V roce 1922 však vznikaly na mnohých místech památníky k oněm sto letům nezávislosti. Pro kulturu měl význam Týden moderního umění uspořádaný roku 1922 v Sao Paulu.⁵⁷ „*Kulturní události však zastínil dramatický politický vývoj.*“⁵⁸

Mezi 20. a 30. lety vypuklo mnoho povstání. Jako jedno z nejdůležitějších lze jmenovat tzv.: „povstání poručíků“ v roce 1921. Toto povstání bylo potlačeno vládními jednotkami a několik kadetů se zbraněmi, kteří vykročili z pevnosti Copacabana, bylo postříleno. „„*Osmnáctka z pevnosti*“ se tak stala motivací pro další vojenské vzpoury.“⁵⁹

„*Během prezidentské volební kampaně v roce 1929 vypukla velká hospodářská krize, která okamžitě zablokovala vývoz podporovaných pochutin.*“⁶⁰ V říjnu 1930 začalo ozbrojené povstání, kdy nakonec armáda svrhla vládu a k moci se dostal Getúlio Vargas. Vargas změnil řadu zákonů, především zrušil ústavu z roku 1891 a rozpustil parlament. Na školách povolil vyučovat i jiné náboženství, než katolické. Roku 1932 zavedl osmihodinovou pracovní dobu a v témže roce přiznal volební právo ženám. Státní bankrot roku 1931 vyvolal řadu povstání v různých lokalitách federace. Zásah proti redakci jednoho listu vyvolal od července 1932 občanskou válku v Sao Paulu.

„*Brazílská vláda odmítala fašistickou a nacistickou ideologickou infiltraci, německý vyslanec Karl Ritter byl roku 1938 označen jako persona non grata.*“⁶¹ Obchodní smlouva z roku 1939 s USA zajišťovala hospodářskou spolupráci a nález ropy v témže roce umožňoval Brazílii budoucí osamostatnění a ekonomický růst.⁶²

1.5.6 Brazílie a druhá světová válka

Brazílie byla za druhé světové války nejvíce angažovanou zemí Jižní Ameriky. Poblíž Natalu vznikla americká základna pro zásobování vojsk v severozápadní Africe i pro invazi do západní Evropy. Na italskou frontu se dostalo 25 000

---

⁵⁷ srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 138

⁵⁸ KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 148

⁵⁹ Tamtéž, s. 148

⁶⁰ Tamtéž, s. 149

⁶¹ KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 151

⁶² srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 138-151

brazilských členů pěchoty, letectva i válečného námořnictva, kteří vynikli v mnoha bojích (Monte Castello ve střední Itálii).⁶³

„Převrat generálů z 29.10. 1945 odstranil Vargase od moci. V prosinci zvítězil v prezidentských volbách generál Eurico Gaspar Dutra.“⁶⁴ E. G. Dutra nechal vypracovat novou ústavu, potlačil stávky a omezil levici. Roku 1947 přerušila Brazílie veškeré styky se SSSR navázané roku 1945.⁶⁵

1.6 Padesátá léta 20.století Brazilské federativní republiky

Před začátkem padesátých let se v Brazílii docela dařilo levicovým stranám, především komunistům. „Vlnu stávek měl utlumit dekret, který nedovoloval stávky v „základnách odvětvích“, jimiž bylo vlastně všechno – podle profesora pracovního práva Cesarina Júniora by se dalo stávkovat leda tak v parfumeriích.“⁶⁶

V květnu 1947 se rozhodl nejvyšší soud ukončit registraci PCB (Brazilská komunistická strana). Toto rozhodnutí se opíralo o ústavu, která zakazovala činnost stran, které byly proti demokratické pluralitě. V říjnu téhož roku Durtova vláda přerušila diplomatické styky se Sovětským svazem. „Komunisté byli zahánáni do ilegality.“⁶⁷

Občasné války v Číně a Řecku a mnohé další nepokoje v celém světě spěly k neodvratitelnému rozštěpení světa a v této situaci našla roku 1948 komunistická strana prostor pro svou další činnost. Zapojili se do akcí, které „podporovali“ mír. I když jejich sjezd rozehnala policie, volání po míru značně zesílilo. Studená válka Brazílii rozdělila. Část neschvalovala vysílání brazilských vojáků do Korey a trvala na neutralitě. Brazílie tedy nebyla na cestě, kterou prezident sliboval. Byla to cesta blahobytu všech vrstev v Brazílii, a tak se ve

---

⁶³ srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 152

⁶⁴ KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 172

⁶⁵ srov. KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174, s. 172

⁶⁶ KLÍMA, Jan. *Dějiny Brazílie*. Vyd. 2., dopl. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. Dějiny států. ISBN 9788074221071., s.318

⁶⁷ tamtéž, s. 318

volbách roku 1950 objevilo již známé jméno: Gertúlio Vargas. 3. října 1950 se tedy Vargas stal opět oficiálně prezidentem. V lednu se chopil moci a snažil se o sjednocení všech sociálních skupin v Brazílii. V březnu 1952 uzavřela Brazílie dohodu s USA a vystupovala zásadně po jejím boku. Připojila se též k embargu namířenému proti evropskému východnímu bloku. V roce 1953 udělal Vargas zásadní chybu a to, když poskytl železnou rudu Polsku a Československu (země východního bloku). Když poté ještě téhož roku zakázal zahraničním společnostem těžít brazilskou ropu a vytvořil státní ropnou společnost, rozhněval i ty nejkolidnější Američany. Vargas v létě roku 1953 přestavěl vládu, ale jeho výběr nebyl šťastný. Národní konference zemědělců v São Paulu žádala pozemkové reformy rozsáhlého charakteru. Do stávek se zapojilo několik stovek tisíc lidí. Vargasova situace byla velmi špatná a jeho pozice se začala pomalu, ale jistě hroutit. V únoru 1954 došlo opět k znovu přebudování vlády, i když ani to nebylo šťastné. Ve Vargasově okolí se začaly množit názory, že opozici bude třeba umlčet. Tím byl pověřen velitel prezidentovi ochranky. 5. srpna 1954 byl atentát uskutečněn, ale objekt atentátu vyvázl jen s pár škrábanci. Atentátník zabil majora letectva – Rubens Vaz.

Vargas už měl proti sobě zločin, lid i armádu. Jeho odchod byl nevyhnutelný a žádaly ho všechny vrstvy obyvatelstva. Vargas ale abdikaci odmítl a též odmítl opustit prezidentský palác. Koncem srpna se ale začala situace řešit – rada generálů vydala protivargasovský manifest k národu, k němuž se připojili i vysocí důstojníci, dosud věrní prezidentovi. Druhá demise byla pro Vargase nepřijatelná, a proto se Gertúlio Vargas ráno 24. srpna 1954 v paláci Catete v Rio de Janeiro zastřelil (střelba do srdce).

Po Vargasově sebevraždě se však zjistilo, že Vargas nebyl velkým problémem. V tuto dobu se ovšem naprosto nevědělo, co bude dál. Kdokoliv se bál vystoupit moc ostře, protože všichni věděli, jak moc velká byla averze lidu proti autoritativnímu režimu a jaká by byla odpověď na takovýto režim. Vše by nakonec skončilo jedním velkým krvavým masakrem. Viceprezident João Café z Rio Grande do Norte slíbil zachovat ústavnost a dovést zemi k řádným prezidentským volbám v říjnu 1955. Jiná politika by totiž nebyla možná.

Ve volbách zvítězil lékař Juscelina Kubitschek de Oliveira, potomek jihočeských vystěhovalců. 31. ledna 1956 nastoupil Kubitschek do vedení státu. Složitá situace v zemi napomohla osamocení církve a Heldér Câmara, který by

katolickým knězem, inicioval první všeobecné konference latinskoamerických biskupů roku 1955 v Rio de Janeiru.

Bylo třeba postavit nové hlavní město ve středu země a roku 1958 se začalo pracovat. Samotný projekt, odhodlanost a posléze i obrovské staveniště, symbolizovalo odvahu brazilského národa. Prezident osobně kontroloval práce na stavbě při vzniku nové metropole. Dílo tak špělo rychle k závěru. 20.4.1960 se Kubitschek rozloučil s palácem Catete v Rio de Janeiru a příští den oslavil inauguraci hlavního města. „*Poté přesídlil do paláce Alvorada v Brasílii.*“⁶⁸. Prezidentský post opouštěl s vědomím, že dodržel všechno, co slíbil a že se mu podařilo to, čeho chtěl dosáhnout – naplnil tak heslo napsané na brazilské vlajce „Ordem e Progresso“ (Řád a Pokrok).⁶⁹

2 Biografie Adolfa Němce

Adolf Němec se narodil 13. června roku 1918 v Ostrolovském Újezdě (okres České Budějovice). Jeho otec byl rolník a měl pět sourozenců. Začal navštěvovat základní školu a roku 1929 začal studovat na českobudějovickém gymnáziu (dnes Gymnázium J.V. Jirsíka). V druhém ročníku byl nedostatečný ve třech předmětech (matematika, československý jazyk, latinský jazyk), a proto musel opakovat. Po složení maturity v roce 1938, pokračoval ve studiu v semináři. Když vychodil seminář, stal se kaplanem v Praze. Již v době svých studií se poznal s kardinálem Josefem Beranem a dělal mu kostelníka a zvoníka. „*Pomáhal mu ve svém volném čase a byl přítomen i jeho zatčení gestapem v roce 1942, na které později nerad vzpomínal.*“⁷⁰ Později se neustále stěhoval, nakonec až do Karlových Varů, kde vykonával různé kněžské funkce. Po válce se usadil v Dalovicích u Karlových Varů. V té době ho kardinál jmenoval správcem tamní pohraniční oblasti. Adolf Němec potřeboval na faře pomoc a tak za ním přijela jeho sestra Marie a dělala mu pomocnici v domácnosti a kuchařku. V zimě roku

---

⁶⁸ KLÍMA, Jan. *Dějiny Brazílie*. Vyd. 2., dopl. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. Dějiny států. ISBN 9788074221071., s.327

⁶⁹ srov. KLÍMA, Jan. *Dějiny Brazílie*. Vyd. 2., dopl. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. Dějiny států. ISBN 9788074221071., s.318 -327

⁷⁰ NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 11

1947 na faře zamrzla voda a Adolf Němec se musel přestěhovat – Karlovy Vary. Začal zde učit na gymnáziu (profesor teologie).⁷¹

Posledním bytem Stará Role v okrese Karlovy Vary. Uprchl v květnu 1948.

Adresa v zahraničí: Caixa Postal, 105 Dugue de Caixas – Brazílie.⁷²

2.1 Život Adolfa Němce na území Československé republiky před jeho emigrací

Jak je již uvedeno výše Adolf Němec dokončil studium na gymnáziu roku 1938 a tentýž rok se začal vzdělávat v semináři. Později toto vzdělávání dokončil v Praze, kde se 30.5 1943 stal kaplanem. První mši svatou sloužil na své přání v katedrále svatého Víta. Druhou v borovanském kostele Navštívení Panny Marie. V následujících letech se mnohokrát stěhoval. Jeho poslední adresa na území Československé republiky je v Karlových Varech, kde vykonával různé kněžské funkce. V zimě roku 1947 začal učit na karlovarském gymnáziu.⁷³

2.2 Popis cesty do Brazílie podle deníku Adolfa Němce

Samotný deník Adolfa Němce začíná 17. března roku 1953 v Madridu. Odtud popisoval svou emigraci. To, jak se dostal do Madridu, lze tedy zjistit pouze z jiných zdrojů. Dne 17. března roku 1951 tedy Adolf Němec vstal brzy ráno a vydal se do letecké společnosti Iberia, která měla zajistit jeho přepravu do Brazílie. V 8:30 letadlo z letiště Barrachas startovalo. Tento den bylo zřejmě zataženo, protože slunce svítí až v momentě co se letadlo dostane nad mraky. Letí nad autonomní oblastí Andalusia a Gibraltarem. Poté letadlo zamířilo na jihozápad ke Kanárským ostrovům. Večer přistáli na ostrůvku Ilha del Sal, poblíž západní Afriky. Vystoupili z letadla a večereli. Adolf Němec s dalšími třemi španělskými patery. Později, už za tmy, vstoupili opět do letadla a pokračovali v cestě.

---

⁷¹ srov. NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 11

⁷² srov. https://books.google.cz/books?id=Ua8VAQAIAAJ&q=kn%C4%9Bz%20adolff%20n%C4%9Bmec&dq=kn%C4%9Bz%20adolff%20n%C4%9Bmec&hl=cs&sa=X&redir_esc=y) 27.3.2017

⁷³ srov. NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 11

O nástupu do letadla nemohl usnout, a tak pozoroval dění v letadle. Popsal, jak jedna paní chtěla vystoupit, aby se nadýchala vzduchu. Po chvíli se dala přesvědčit, že toto nelze. Na palubě letadla byla poměrně legrace a Adolf poté konečně na chvíli usnul. Brzy ráno asi ve 4 hodiny přistáli v brazilském městě Natal. Po výstupu z letadla popsals vlhký a horký, nedýchatelný vzduch rovníkového klimatu. V tomto městě proběhla snídane a poté se pokračovalo letadlem dále. Přelétají region Bahia. Adolf pozoroval, vysoké hory a hluboké pralesy: *Sám si v duchu říkám: "Do čeho se to vlastně pouštíš, vždyť se přeceňuješ. Je rozdíl číst o dobrodružných cestách misionářů, ale teď se podívej dolů a teď tam budeš ty!"*⁷⁴ Krátce nato se už blíží k velkému mezinárodnímu letišti v Rio de Janeiro. Všechny v letadle zaujal pohled na sochu Krista, která stojí nad městem.

Dále Adolf popisuje nedorozumění při registraci k pobytu v Brazílii. Generálního vikáře, který je mu strašně nepříjemný. Dlouho se mu vyřizovaly imigrační papíry. Setkává se s paterem Rafelem, který mu líčí neveselou situaci v jeho farnosti a také se dozvěděl, že jeho první farnost, kde bude, se jmenuje Amazonas a hledá v mapě, kde se to nachází.⁷⁵

2.3 Popis jeho života v Brazílii

Z deníku Adolfa Němce lze vyčíst, že do Brazílie odletěl ze Španělska v březnu roku 1951. Především by se to dalo nazvat misionářskou cestou, kdy zdejší obyvatelstvo vzdělával při mších. Prováděl osvětu a vyučoval katechezi. Na druhou stranu musíme se podívat ještě o kousek zpět, co ho k tomu vedlo.

Roku 1948 poradil jednomu chlapci cestu přes hranice, ale onen chlapec byl chycen a při výslechu prozradil jméno Adolfa Němce. Ten byl v dubnu 1948 zatčen. Později byl na vězeňské práci v Krušných horách, a protože tento prostor dobře znal, podařilo se mu ještě tento rok uprchnout s dalšími pár vězni i jedním dozorcem přes hranice do západního Německa. „*Krátký čas pobyl také*

---

⁷⁴ NĚMEC, Adolf. *Třináct let v Brazílii*. Rukopis. Archiv Václava Němce., nestránkováno.

⁷⁵ srov. NĚMEC, Adolf. *Třináct let v Brazílii*. Rukopis. Archiv Václava Němce., nestránkováno.

v Holandsku a pak se opět vrátil do Německa, než se vypravil roku 1949 do Španělska.⁷⁶

2.3.1 Misie

Slovo misie pochází z latinského slova missio, což přesně přeloženo znamená „poslání“. Misie představují úkol, který je tu od počátku až do dnešní doby. Tímto úkolem je šířit radostnou zprávu a poselství spásy v zemích, kam se evangelium nedostalo. Křesťanské misie byly zahájeny samotným Kristem, který řekl svým apoštolům: „*Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého a učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám přikázal.*“⁷⁷

Dříve byly misie především k šíření náboženství, dnes jsou misionáři spíše pomocníci v rozvojových zemích a jde jim o rozvojovou, hospodářskou a zdravotní pomoc. Dále by misionáři neměli působit jen na zbožné lidi, kteří jsou ochotní se ihned obrátit na víru, ale – stejně jako Ježíš – i na lidi na okraji společnosti (zločinci, prostitutky, lidé bez domova,...).⁷⁸ „*Tyto osoby představují blížící se Boží království.*“⁷⁹

2.3.2 Katecheze

Po druhém vatikánském koncilu začala být znovu katecheze chápána jako služba Božímu slovu a výchova víry, která je uskutečňována v křesťanských společenstvích. Dnes ale nelze hovořit o jednom univerzálním návodu, jak katechezi realizovat, protože existuje mnoho křesťanských společenství, takže jde spíš o nějaké cesty, které mají společný cíl.

Katechetou je tedy člověk, který:

- lidi doprovází a je ochoten a schopen s nimi sdílet jejich život.
- vede s lidmi dialog, naslouchá jim a bere jejich starost vážně, hovoří s nimi a odvolává se na Písmo.

---

⁷⁶ NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 12

⁷⁷ tamtéž, s. 7

⁷⁸ srov. NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 7

⁷⁹ NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 7

- respektuje jejich cestu víry a nevnucuje jim něco, co si sami nevybrali.
Katecheta se jim daruje ve svátostném setkání.⁸⁰

2.3.3 Farnost Amazonas

Farnost Amazonas byla první brazilskou farností, ve které Adolf Němec působil. V půlce dubna roku 1951 sem přijel vlakem. Byl to chudý kraj, jak měl možnost posoudit už z vyprávění patera Rafaela, velký jako půl Moravy. Po prvotním rozčarování, začal s prací. Ta nezahrnovala jen práci kněžskou ohledně mší, svátostí a výuky katecheze, ale šlo také o opravu kostela a fary, později i o stavbu nových kostelů. Jeho území, tedy celá jeho farnost byla velmi rozlehlá. Amazonas je největší brazilský kraj. Musel tedy velmi často cestovat, i na velké vzdálenosti, ve dne, v noci, za jakéhokoliv počasí. Během mnoha svých cest zažíval mnohá dobrodružství, ale mnoho jich bylo i nebezpečných.

Jeho dny se v sociální sféře velmi podobaly jeden druhému, zatímco v jiných sférách byly značně odlišné. Každý den probíhaly mše, dialog s domorodými obyvateli, svatby i zpovědi. V těchto činnostech mu byly překážkou negramotnost obyvatelstva a taky jeho malá znalost portugalštiny.

V této farnosti řešil zpočátku problém se štíry. Jednoho dne se u něho na zdi objevil aranha (černý chlupatý pavouk), který se spustí na člověka a pokud se člověk pohne, vypustí do rány smrtelný jed. Další příhodou, při níž málem přišel o život je, že při návratu z jedné vzdálené vesnice byl jeho kůň uštknut hadem. Nakonec ho musel nechat u cesty a sám se musel vypravit směrem ke své faře, ke které se nemohl dostat dříve, než za pár dní. Začal se pomalu smiřovat s tím, že zemře, sám, kdesi hluboko v džungli, avšak uslyšel zvuk letadla a když si ho pilot všiml a přistál, zjistil, že je to jeden jeho známý. Po několika hodinách dřiny, kdy vytvořili runway, neboť nebylo mnoho místa odkud vzlétnout, se jim podařilo džungli opustit a v pořádku se dopravit do vesnice, kde ještě tentýž večer pořádali děkovnou pobožnost za záchranu svých životů.⁸¹

---

⁸⁰ srov. <http://www.cestykatecheze.cz/casopis/2009-1/Cesty-katecheze.html> 9.4.2017)

⁸¹ srov. NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 14-15

2.3.4 Farnost Ninhas

Když tedy Adolf onemocněl odjel z Amazonas, do Ria de Janeiro, do zdejší nemocnice, aby se uzdravil. Když ho po přibližně čtyřech týdnech propustili z nemocnice, musel na příkaz primáře opustit svou první farnost a přesídlit někam, kde mu díky jeho zdraví - které nebylo moc pevné - nebudou hrozit časté nemoci nebo dokonce smrt. Adolf tedy vyjel naposledy do Amazonas, aby se rozloučil se zdejšími lidmi. Poté přesídlil na nějakou dobu do Ria de Janeiro k řádovým sestřím a vyučoval v jejich škole náboženství.

Další farností, kde Adolf Němec působil, byla farnost Ninhas. Ta mu byla vybrána poté, co mu bylo doporučeno se kvůli nemoci nevracet do prostředí pralesa. Byla to lepší krajina, zvláště pak s mírnějším klimatem, než Amazonas. V této farnost prožil svůj první Štědrý den – pro něj byl pracovním a hlavně cestovním. Farnost byla velká a v skoro každém kostele chtěli mít půlnoční mši, a proto musel objet několik kostelů. Když se konečně dostal na svou faru, zašel do kostela, podívat se na jesličky, které byly přivezeny z Německa. Uvědomoval si ten zvláštní paradox, že zde slaví Vánoce, v jesličkách je sníh a jemu teče pot z čela. Vzpomínal na domov, zda doma u stolu, chybí kromě něj ještě někdo další a zda na něj doma také myslí tak, jako on na ně.⁸²

2.3.5 Farnost a fara v Jardim Grande

(srov. 11, 17-18) Další rok v březnu je opět nucen změnit svou farnost. Přesunul se na nově vzniklou faru v Jardim Grande poblíž Ria de Janeiro. Bylo pro něj velmi náročné opustit další místo, o které nějakou dobu pečoval a přispěl pro jeho rozvoj a také tamní obyvatelstvo, které si ho za dobu jeho působení a taky za jeho přístup velmi oblíbilo.

Tato farnost byla asi nejhorší. Lidé byli nepřátelští ke všemu novému, tedy i ke knězi. Toto místo bylo plné kriminality a násilí. Mezi příběhy, které zde Adolf Němec zažil, můžeme zmínit, jak odmítl pokřtít mrtvé dítě, ale byl k tomu donucen otcem onoho dítěte, který mu vyhrožoval s nožem v ruce. Nebo když vystřelil po muži, který ho v noci přišel přepadnout, dost možná i zabít. Když druhý den čistil onu zbraň, ze které páčil, lidé se ho ptali na výstřely v noci a on

---

⁸² srov. NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 16

jim odpověděl, že je škoda, že onoho muže nepostřelil. Všichni byli pohoršeni, jak by mohl kněz takto mluvit, natož to udělat?

Velikým problémem na této faře byly také peníze. Nebylo na zvelebování stávajících kostelů a už vůbec ne na stavbu nových. Zde je zmíněno i to, že Adolf v těchto dobách trpěl hladem, neboť neměl často ani na jídlo. Jednoho dne dostal nápad jak si přivydělat. Vytvořil biograf. Pár týdnů fungoval bez problémů, ale jednoho večera se cosi porouchalo a promítání skončilo.

Během pobytu v poslední farnosti proběhla ještě návštěva v první brazilské farnosti, kde měl mnoho přátel. A tak se v listopadu 1954 rozhodl navštívit právě je. Všichni byli dojatí, byla uspořádána hostina, která trvala několik dní. Loučení s těmito lidmi bylo velmi dojemné z obou stran. Adolf Němec tušil, že už se tam nikdy nevrátí.

Také následovalo Adolfovo dočasné přemístění, když nastalo období horka. Biskup poslal Adolfa Němce do Svatého Januária, kde bylo mírnější klima, a kde tak nebyl vystaven problémům se svým zdravím.

2.3.6 Návrat do Evropy a smrt

První návrat do Evropy proběhl v roce 1959. Přestože mu nabízeli v Rakousku práci, on se toužil vrátit zpět do Brazílie, což také v srpnu 1959 udělal.⁸³

Roku 1963 odcestoval Adolf Němec z Brazílie podruhé. Stýskalo se mu po přátelích, studiu a hlavně po rodině. Dostal povolení od biskupa, ale s tím, že jeho návrat je jen dočasný. Loučení s přáteli v Riu de Janeiro bylo velmi těžké. Během plavby opět onemocněl, a protože byl jeho lékař na lodi velmi neochotný, vystoupil v Janově, jako muž, co má co dělat, aby se udržel na nohou. Po zlepšení jeho stavu se vydal do Německa k sestřám, které poznal v Brazílii. Později žádal biskupa o dovolení zůstat v Evropě, kvůli svému zdravotnímu stavu.⁸⁴ „Byl z toho náramně smutný, ale nakonec svolil a jen mi připomínal, abych nezapomněl, že moje místo je v Brasílii a že tam an mne čekají desetitisíce duší.“⁸⁵

Jeho život po návrat z Brazílie mapuje pár dopisů, které zaslal příbuzným.

⁸³ srov. NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 17-18

⁸⁴ srov. NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 22.23

⁸⁵ NĚMEC, Adolf. *Třináct let v Brazílii*. Rukopis. Archiv Václava Němce., nestránkováno.

Roku 1966 píše o své touze znovu se vypravit do Brazílie, Roku 1967 si od města Stuttgart pronajal údolí, které mu připomínalo jeho domov v Čechách.⁸⁶

*„Poslední dopis je od paní Utto, ve kterém přibližovala Adolfův špatný zdravotní stav. Po 9. dni v nemocnici (Marienhospital) mu selhala játra. Zemřel 23. června 1983, ale předtím byl 2 dny v bezvědomí.“*⁸⁷

Adolf Němec je pohřben ve Stuttgartu (Dornhaldenfriedhof).⁸⁸

---

⁸⁶ srov. NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 22-23

⁸⁷ NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 23

⁸⁸ srov. NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka., s. 23

Závěr

Závěrem mé práce bych chtěla říci, že hlavní přínos vidím v přepisu Adolfova deníku do elektronické podoby a jeho budoucí zpřístupnění široké veřejnosti. Dalším přínosem může být to, že jsem díky archivu pana Václava Němce, mohla podat svědectví o jeho předkovi, ale nejen o něm. Adolf Němec se pohyboval na Českobudějovicku a jeho misionářská práce, ač byla v dalekých krajích, by neměla být zapomenuta.

Stejně tak bychom neměli zapomenout na jeho odvahu uprchnout ze země v době, kdy to bylo velmi nebezpečné. Musel si být velmi dobře vědom toho, že když zemi opustí, už se nebude moci vrátit zpět a už možná nikdy neuvidí svou rodinu. Nedlouho poté, co zemi opustil, začala se budovat železná opona, která dala jasně signál: je nemožné se vrátit zpět.

Cílem mé práce bylo popsat a zmapovat činnost Adolfa Němce na území Brazílské federativní republiky. Z informací, které mám, jsem byla schopna celkem přesně zachytit důležité informace, díky kterým si myslím, že jsem svůj cíl splnila. Popsala jsem jeho život zde i v emigraci, ale jsem si jistá, že by práce šla ještě více rozšířit. Například by se mohl udělat přímý rozhovor s příbuznými zde v Čechách, ale určitě by bylo zajímavé letět do Brazílie a najít tam domorodce, kteří by o něm vydali očitě svědectví, popsali jeho činnost a přínos pro jejich kraj či obec.

Seznam literatury:

Literární zdroje:

KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*. Praha, 1999.

KLÍMA, Jan. *Dějiny Brazílie*. Vyd. 2., dopl. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2011. Dějiny států. ISBN 9788074221071.

KLÍMA, Jan. *Přehled dějin Latinské Ameriky*. Vyd. 2., upr. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 9788074351174.

KŘEN, Jan. *Dvě století střední Evropy*. Praha: Argo, 2005. Dějiny Evropy (Argo). ISBN 8072036122.

NĚMCOVÁ, Marie. *Životní osudy exulanta Adolfa Němce*. 2013. Maturitní práce. Gymnázium Jana Valeriána Jirsíka.

NĚMEC, Adolf. *Třináct let v Brazílii*. Rukopis. Archiv Václava Němce

VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev bojující*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. ISBN 9788071928928.

VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev vězněná*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 9788071928935.

VAŠKO, Václav. *Dům na skále: Církev zkoušená*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. ISBN 8071928917.

Elektronické zdroje:

DŘÍMAL, Ludvík. Cesty katecheze [online]. [cit. 9. 4. 2017]. Dostupný na WWW: <http://www.cestykatecheze.cz/casopis/2009-1/Cesty-katecheze.html>.

NEZNÁMÝ, Autor. 1. světová válka [online]. [cit. 22. 3. 2017]. Dostupný na WWW: <https://www.dejepisne.cz/2013/03/1-svetova-valka/>.

NEZNÁMÝ, Autor. ČSR ve 20. letech 20. století [online]. [cit. 22. 3. 2017]. Dostupný na WWW: <http://www.dejepis.com/t/csr-ve-20-letech-20-stoleti/>.

NEZNÁMÝ, Autor. Hlava O: Vývoj ve 30. letech 20. století [online]. [cit. 22.3.2017]. Dostupný na WWW: <http://dejepis.pajka.info/1406-vyvoj-ve-30-letech-20-stoleti-csr-ve-tricatyh-letech.php>

NEZNÁMÝ, Autor. Hlava R: Vývoj po roce 1945 [online]. [cit. 28. 3. 2017]. Dostupný na WWW: <http://dejepis.pajka.info/1602-vyvoj-po-roce-1945-studena-valka.php>

NEZNÁMÝ, Autor. Hlava S: Poválečné Československo [online]. [cit. 29. 3. 2017]. Dostupný na WWW: <http://dejepis.pajka.info/1702-povalecne-ceskoslovensko-stalinismus-1948-az-1956.php>

NEZNÁMÝ, Autor. Hlava S: Poválečné Československo [online]. [cit. 28. 3. 2017]. Dostupný na WWW: <http://dejepis.pajka.info/1701-povalecne-ceskoslovensko-zanik-demokracie-1945-1948.php>

NEZNÁMÝ, Autor. Hlava S: Poválečné Československo [online]. [cit. 29. 3. 2017]. Dostupný na WWW: <http://dejepis.pajka.info/1703-povalecne-ceskoslovensko-padesata-a-sedesata-leta-prazske-jaro-1968.php>

ŽÁČEK, Pavel. Menší sestra: edice dokumentů. Brno: Prius, 2004-. [online]. [cit. 27. 3. 2017]. ISBN 9788072850389.

Seznam příloh:

Příloha 1 – cesta Adolfa Němce do Brazílie

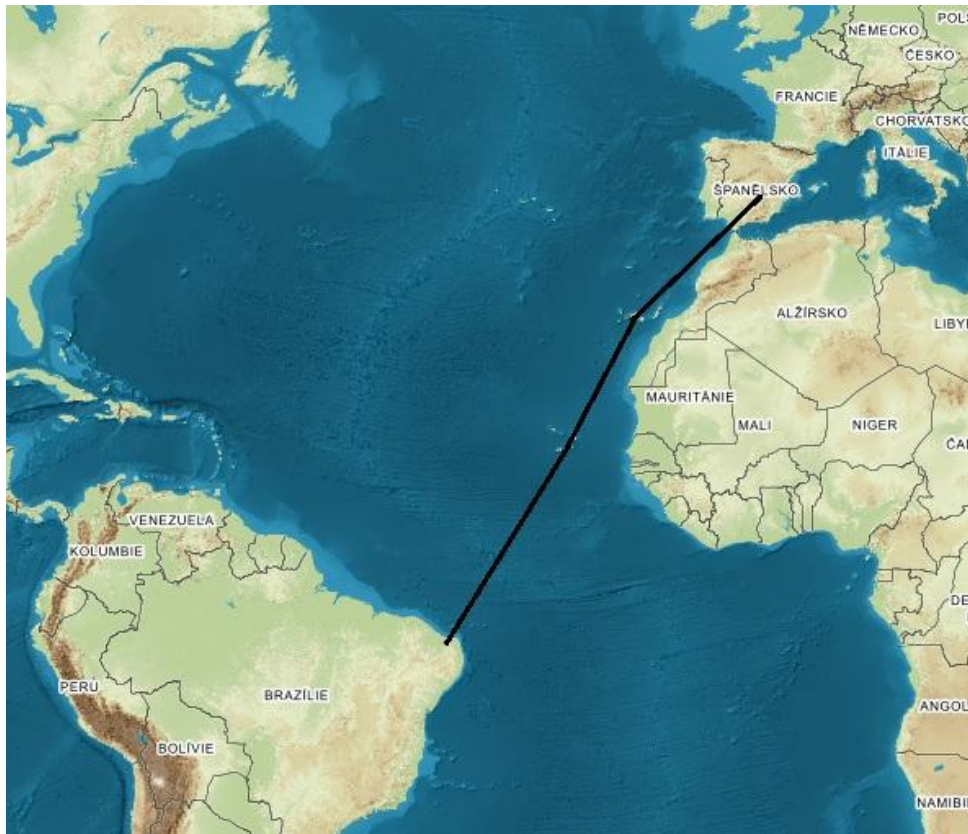
Příloha 2 – farnosti, ve kterých se Adolf Němec v Brazílii nacházel

Příloha 3 – Adolf Němec v roce 1938

Příloha 4 - Adolf Němec na konci svého života 1983

Příloha 5 – Hrob Adolfa Němce

Příloha 6 – Deník Adolfa Němce

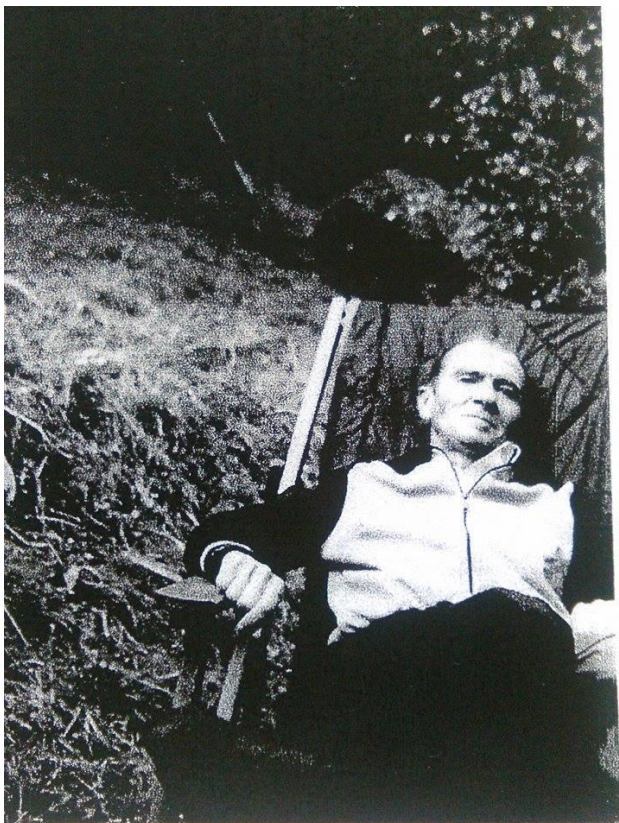
Cesta Adolfa Němce do Brazílie

Farnosti, ve kterých Adolf Němec působil

Adolf Němec roku 1938

Adolf Němec roku 1983

Hrob Adolfa Němce ve Stuttgartu

Třináct let v Brasílii

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Třináct let v Brasílii.

(Napsáno u Bodamského jezera v r.1964.)

Na Tuto knihu jsem napsal pro mé sourozence, příbuzné a přátele. První část je opsána z mého deníku. Vzpomínky z dalších dvanácti let v Brasílii jsou neúplné a někdy i časově přeházené. Je to vlastně jen několik vzpomínek. Snad někdy, budu-li mít čas a zdraví, napíši jich více. Rád bych také jednou napsal toho hodně o tamnějších zvycích a tamnějším způsobu života, snad k tomu také jednou dojde.

Prosím, aby se nade mnou nikdo nepohoršoval, jestli se mu budu zdát nedosti dobrým a svatým misionářem. Toto není aseptická ani náboženská, tím spíše "zbožná" knížka, je to pouze věrné vyprávění úseku života někoho, který chtěl něco dobrého v životě vykonat a z knihy poznáte, že není vždy snadné jenom dobro činit, někdy se připlete do toho také zlo.

Neměl jsem na mysli vypisovat "hrdinské činy" a představit se jako druhý svatý František Xaverský, tomu by stejně nikdo, kdo mne zná, nevěřil a byla by to ztráta času a papíru.

Hrdinou jsem nebyl, ale za to se nijak nestydím, tuto ctnost každý nemá nebo spíše jen málo kdo ji má. Nemohl jsem vynechat ani mé chyby a poklesky, vypadalo by to nepravděpodobně a neupřímně.

Škoda jen, že můj otec už knihu číst nebude a právě pro něho bych ji byl rád napsal. Nedočkal se .ne ani mé knihy a právě jeho by to bylo nejvíce zajímalo. Už jen na věčnosti budu moci jemu i matce vyprávět toto všechno a osobně.

Knihla není psána pro veřejnost. Nejsem povinen se zpovídat ze svých hříchů lidem, které neznám. Pouze mým sourozencům a přátelům chci ukázat, že jsem čas svého pobytu ve světě nepromarnil. Děkuji Pánu Bohu, že mne až dosud na cestách chránil a děkuji také všem, kteří mne provázeli svými modlitbami. Když jsem pronikal do brazilského pralesa a viděl všechna ta nebezpečí, která tam na mne číhají, nedoufal jsem ani dost málo, že se jednou ještě budu moci vrátit znovu do civilizovaného světa a že budu dokonce moci popsat aspoň malou část mých bojů, mých porážek a vítězství. Byl to velice těžký kříž, který jsem nesl daleko od vlasti, tolikrát jsem pod ním padl, ale s pomocí Boží jsem se zvedl a donesl kříž až sem.

Madrid, 17. března 1951

V 5,30 odjíždím taxíkem k hotelu Palast do letecké společnosti Iberia. Někteří cestující tam už čekají. V 6,20 nasedáme do autobusu a jedem na letiště v Barrachas. Rgestrace dokumentů, celní prohlídka, rozloučení s několika přáteli a v 8,30 letadlo, stará čtyřmotorová Dakota, startuje. Sedím u okna nad levým křídlem. Je mlha, loučím se sM s Madridem jenom v duchu. Brzy jsme nahoře, slunce svítí, pod námi mraky. Netrvá dlouho a už letíme nad Andaliaií, kolik to vzpomínek se mi vybavuje na tuto krajinu a krásné lidi. Je však vidět jen rozvodněné řeky. Pomalu se dostáváme nad moře, Gibraltar zůstává za námi. Odpoledne spatříme Kanárské ostrovy, vypadají jak kouzelné ostrůvky plné velikých kráterů, tu a tam vesnička a pak už zase jen voda oceánu.

V 8 hod. večer, to jsou 4 hod. místního času, přistáváme na malém ostrůvku portugalském Ilha del Sal, poblíže západní Afriky, posunujeme hodinky o 4 hodiny zpět. Ostrov se zdá pustý, je strašné africké vedro, vidím první černochoy, večeríme, pak procházka s třemi španělskými patery. Už je tma, občas zavane chladnější vítr z moře a po půl druhé hodině opět vstupujeme do letadla. Je noc a v letadle se zhasíná, každý se pokouší usnout. Nespím skoro celou noc, občas vletíme do mraků, letadlo se kymácí, stoupáme stále výš, svítí nám měsíc, pod námi moře, mraky a stále se blýská. Je to tak uchvacující, pod námi se blýská a nad námi jasný měsíc. Kromě toho občasného kymácení, stoupání a klesání, je cesta celkem jednotvárná. První příhoda, která probudila všechny z polospánku, jestli ovšem vůbec někdo aspoň trochu spal. Cestuje s námi osmdesátiletá babička, je to Španělka, která žila u své dcery v Madridu. Dcera jí však umřela a tak druhá její dcera, která žije v Buenos Aires, jí poslala letenku a pozvala k sobě do Argentiny. Tato babička je tedy naší nejstarší spolucestující. S jídlem má kříž, ruce se jí třesou tak, že netrefí s jídlem do úst, proto se jí snažíme pomoci, jinak je babička statečná a roztomilá. Najednou se však zvedne, přidržuje se sedadla, jde chodbičkou dozadu a cosi hledá. Mysleli jsme, že hledá záchod a tak jedna Francouzka se jí ujme, uchopí za ruku a vede ji na záchod. Babička se však brání, že ona sama ví, kde záchod je, ale že ona hledá dveře ven, neboť je jí tam dusno a tak by se ráda prošla na čerstvém vzduchu. Všichni se hlasitě smáli a trvalo chvíli, než se babička dala přesvědčit a sama si také uvědomila, že jsme nad Atlantickým oceánem pár km vysoko. Pak si teprve sedla a za chvíli pokojně usnula. K ránu také já trochu usnu, ale už se blížíme k břehům Ameriky. Ve 4 hod. ráno přistáváme v Natal na brazilské půdě. Nejdříve na nás foukají prášek DDT v letadle, každý je z toho napůl otráven a pak teprve vystupujeme z letadla. Začínám poznávat klima rovníku, vlhké horko, takřka nedýchatelné. Vstupujeme do dřevěných baráků, lékař nám strčí teploměr do pusy, pak registrace dokumentů a jdeme na mši svatou, dostáváme každý palmu, je totiž Květná neděle. Pak jdeme na snídani. Nemám hlad, ale žízeň. Piji pomerančovou šťávu, dobré, silné kafe a už zase vstupujeme do letadla. Je ještě tma. Brzy usínám a probouzím se až za dne.

Letíme právě nad státem Bahia, pozoruji nekonečné pralesy, rozvodněné řeky, vysoké hory, tu a tam osamělé chatrč, či vesnička uprostřed pralesa a mně leze mráz po zádech. Sám si v duchu říkám: "Do čeho se to vlastně pouštíš, vždyť se přeceňuješ. Je rozdíl čist o dobrodružných cestách misionářů, ale teď se podívej

dolů a teď tam budeš ty!“ Chvilí zase letíme nad mořem, a to docela při břehu je vidět veliké město a letiště při ústí řeky. Dělá se mi trochu zle, ne z toho letu, ale z pohledu na to vše tam dole pod námi. Any na mne nikdo tu úzkost nepoznal, víc se dolů nedívám, a bavím se se spolucestujícími. Přisedne si ke mně divadelní herečka z Montevidea, a tak se bavíme o umění. Tu už se blížíme k Rio de Janero, už je zdálky vidět. Všichni upírají zraky na ohromnou sochu Krista (vysoká 30 m a rozpětí paží 20 m), která stojí uprostřed města na pahorku 611 m vysokém. Je to milý pocit, Kristus nás vítá při příjezdu do nejkrásnějšího města na světě a jakoby nás chtěl obejmout. Není však času na dlouhé meditace, neboť trvá jen malou chvíli a už kroužíme nad mezinárodním

letištěm, které je na velkém ostrově Ilha da Governador, uprostřed zátoky Bahia da Guanabara a je spojen mostem s pevninou. Zase jdeme k registrování, úředník se mne ptá, kde budu bydlet, říkám, že nevím, přísně tedy hlásí “rechasado“ – “odmítnout“, pak se to však vysvětlí, dávám otisky všech deseti prstů. Zjistím, že mně chybí jeden kufr, ale utěšují mne, že se neztratí, že jej prostě zapomněli vyložit, a tak kufr poletí až do Argentiny a až se letadlo bude vracet, tedy kufr dostanu. Odjíždím autem letecké společnosti Iberie do města, nevím však, kde vystoupit, a tak jedu až na druhé letiště, které je přímo u přístavu. Odtud táhnu kufr ve strašném vedru a jsem skoro rád, že ten druhý odvezli do Buenos Aires. Zamířím do prvního hotelu Bom Jardim, česky to znamená “dobrá zahrada“, ale žádnou za hradu nevidím. Ukáží mně pokoj, má číslo 356, je špinavý, vyhlídka na moře, natáhnu se na postel, abych si odpočinul, pak také abych dal myšlenky dohromady, bylo toho v posledních pár hodinách trochu mnoho. Brzy však vstávám, blechy mne žerou, žízeň mám nesnesitelnou, nemám žádné brazilské peníze a dnes je neděle, vše zavřeno, musím to tedy až do zítřka vydržet.

19.března 1951.

Dnes je svatého Josefa, jdu tedy celebrovat do vedlejšího kostela, jsem mile překvapen, je za svěcen právě sv. Josefů. Hned na to jsem ovšem nemile překvapen, neboť kostel je v interdikt, a tak jdu celebrovat do katedrály, která je docela blízko. Pak si jdu vyměnit peníze a hned na snídani. Projdu se trochu po hlavní třídě, snažím se mluvit něco portugalsky, ale nejde mi to, také jim nerozumím skoro ani slovo. Vracím se tedy do hotelu a pak jedu hledat redemptoristy, na které mám adresu, jedu taxikem, je to strašně daleko. Tam nenajdu žádné Španěly, pouze Holanďany a Brasilce, jinak jsou na mne milí a pak jeden mladý redemptorista mne vede do sousední ulice ke španělským paterům. Pater Superior mne přijímá velmi pěkně, zve na oběd, poznávám ostatní tři patery, jeden jde se mnou odpoledne na biskupství. Jednáme s generálním vikářem, strašně nesympatický až protivný, je mnou poděšen, neboť nemám kleriku, pak však povolí celebrovat, ale jen v klášteře u Španělů. Konečně se dočkám světícího biskupa, ten není o moc lepší a radí mi napsat na biskupství do Madridu.

20.března 1951.

Ráno celebruji, pak na snídani. Odtud elektrikou do letecké společnosti, kufr je na světě, odnáším si jej do hotelu, převlékám se do civilu a jedu na pláž Copacabana. Zastavím se na španělském velvyslanectví, jednám se svým přítelem, říkám mu, že bych se nejraději vrátil zpět do Španělska, on mně to rozmlouvá, říká, že to Brasilcům pomalu myslí a na to že si budu muset zvyknout. Vracím se zpět, chvíli spím a pak jedu přes moře do Nitreroi, hlavního města sousedního státu, tam se potuluji, večeřím a dosti pozdě se vracím zpět.

21. března 1951.

Dopoledne jedu taxikem na Registre Civil de Imigracao, fronta lidí, chybí mně věci, jdu se dát fotografovat, pak obědvám v japonské restauraci. Vracím se do hotelu, převlékám se a jedu znovu na Copacabanu, tentokrát, abych se prvně v životě v moři vykoupal. Voda je příjemná, velké vlny, fotografuji pláž, slunce svítí jen málo, ale opálím se pořádně a brzy se vracím zpět.

22. března 1951.

Je Zelený čtvrtek, asistuji v klášteře, pak na snídani, zůstanu i na oběd. Požádám superiora o bydlení, povolí. Jedu tedy do hotelu, zaplatím 200 Gruzeirů a taxikem si vezu věci do kláštera. Celu mám slušnou, je vedro k nesnesení, potím se zoufale, jsem nachlazen. Večer jsem na kůru, pozoruji umývání nohou, pak je svatá dvouhodinka. Pot se mne teče proudem. S jedním mladým paterem piji v refektáři kafičko, беру si lahev studené vody z ledničky, píši dopis.

23. března 1951.

Velký pátek. Nemám žádnou funkci, po celé obřady jsem na kůru. Připravuje se na dešť, je dusno. Po obědě píši španělský dopis na madridské biskupství. Došly mi cigarety, jdu si tedy koupit v klerice, prvně v ní vycházím na ulici, je svátek, obchody jsou zavřeny, ale cigarety se prodávají v každé hospodě. Ve 3 hodiny odpoledne jdu opět na kůr, je křížová cesta, pak přes hodinu kázání, velmi pěkné, začínám té portugalštině tak trochu rozumět. Večer v 7 hodin je průvod (pohřeb Pána Ježíše) poblíže kostela, jen málo mužů, skoro samé ženy a dívky, začíná pršet, hřmí a při příhodu do kostela spustí pravý tropický liják, ale pořádný. Jdu do mého pokoje, musím zavřít okno, je dusno, hřmí a lije jako z konve. Už jsem vypil lahev chladné vody z ledničky a jdu spát.

24. března 1951.

Asistuji při obřadech. Pak si jedu rychle pro fotografie, kupuji letecké obálky, známky a vracím se na oběd. Přejde trochu pozdě, rychle obědvám, pak ukazuji paterům fotografie z mých cest. Večer přijel jakýsi pater z USA, je to Brasilec, pracuje v New Yorku a slíbil mně pomoci v portugalštině. Studuji až osm hodin denně. Prší, proti mému oknu hrají Strausův valčík, chvíli poslouchám, trochu si zavzpomínám, jak jsem vlastně daleko od domova a jdu spát. Zítra je Boží hod, mám mši v 7 hodin.

25. března 1951.

Hned po mši svaté se dám do studia portugalštiny, je sice Boží hod, ale já mám naspěch. Jsem pořádně nachlazen, lilo totiž celou noc a já měl okna otevřena, mám rýmu jako trám. Oběd je slavnostnější, kuře a pivo. Odpoledne trochu konverzuji portugalsky, pak jdeme na věž do kostela, s jedné strany je pěkně vidět na město, s druhé na hory, které jsou ovšem v mracích, je špatný den, prší a fouká chladný vítr. Po večeři jdu na kůr, je růženec a pak požehnání. V kostele jsou skoro sami černoši, rovněž na kůru zpívají jenom černošky. Je mi mizerně, vezmu si dva aspiriny a jdu do postele.

26. března 1951.

Je mi trochu lépe. Po mši svaté jdu do města, expeduji konečně dopisy, pak se pokouším získat ověření podpisu na emigrační papíry, vracím se. Je chladněji, skoro celou noc pršelo. Po obědě jdu s jedním paterem z domu opět do města. Dosáhnu konečně ověření podpisu, jedeme na španělský konsulát, tam je spousta lidí, nic nevyřídím, neboť nejsem chráněncem španělské vlády, vracíme se zpět, začíná opět pršet. V klášteře je již několik členů kongregace shromážděných k společné poradě. Jeden z příchozích paterů, jménem Rafael, mně líčí situaci jeho farnosti kdesi v pralese uprostřed sátu Parná. Slibuji mu, že tam s ním půjdu, jakmile budu mít nějaké imigrační papíry vyřízeny. Společně večeríme a pak už se uzavírám ve svém pokoji a přemýšlím o velikém kroku, který schci a jsem rozhodnut udělat. V malém atlase se dívám, kde zo asi je to Amazonas, mé příští působiště, točí se mi hlava z těch dálek a rozměrů Brasílie. Celá Brasílie měří přes 8 a půl milionu km čtverečních,, tedy jako celá Evropa a mé příští působiště je od Ria de Janeiro vzdáleno 1.078 km vzdušnou čarou. Začíná se mi z těch vzdáleností točit hlava a tak raději si jdu lehnout.

27.března 1951.

Ráno mám mši až v 9 hodin. Po ni vidím v kostele zajímavé přání soustrasti, lidé se objímají a při tom se poplácávají po zádech i trochu níž, docela i ženy s muži.

Potom jdu opět na

Registro pro cizince, vyhledám seňoritu Inah, je příjemná, snaží se mi pomoci, ale přece jen mne posílají, abych si dal úředně přeložit pas. Odpoledne tedy místo slíbené projížďky městem, jedu s jedním paterem znovu do města, on jede na biskupství a já s překladem. Hezká sice, ale strašně nevlídná, skoro zlá slečinka mne přijme a skoro krobiánsky mi říká, že to bude až v pátek, hledám tedy Inah, ale ta tam dnes není, a tak se vracím, vyhledám zase onoho patera a jdeme k jinému překladateli, potkáváme brazilského fašistu, vypráví nám, jak si odseděl 12 roků na ostrově. Konečně se vracíme, jsem unaven, počasí je pěkné, není horko ani neprší.

28.března 1951.

Celé dopoledne jsem doma. Píši sestře Kateřině do Španělska a pateru Dostálovi do Austrálie. Po obědě si jdu do města pro překlad pasu, toulám se po městě, kupuji některé nutné věci a vracím se domů. Po večeri ještě chvíli studuji, ale cítím se unaven, tak jdu do postele.

30.března 1951.

Dopoledne jdu k holiči, stojí to 10 Gruzeirů. Obloha je bez mraků, jen okolní hory jsou trochu mlhavé. Pak hledám nějakého fotografa, aby mně vyvolal film, ale nikdo mi to nechce udělat. Ve 3 hodiny odpoledne jedeme pěkným Studebakrem na hory. Velmi milý pán nás veze, jedeme 4 pateři. Ujedem 80 km, stoupáme do výše 611 m, krásné horské silnice, pohled na Rio de Janeiro není dost jasný, je dole trochu mlha, nám svítí krásně slunce, projíždíme hustým zeleným pralesem okolo vodopádu, pak vidíme v dálce pláž Gavea. Okolo cesty kvete Quaresma (půst), plná sytě fialových květů. Vidíme na druhém vrchu sochu Kristovu, okolo které jsme letěli při příjezdu do Rio de Janeiro, říká se jí prostě "Cristo Redentor", to je Kristus Spasitel. Stoupáme po krásné betonové silnici až k soše, pahorek, na kterém stojí se jmenuje Corcovado. Je odtud úchvatný pohled na pláž Gavea, Copacabana a na celou tu velkou zátoku Bahia da Guanabara a až na hlavní město sousedního státu Niteroi. Vracíme se zpět, jedeme rychle, je už

doba večere, projíždíme městem, tisíce aut na ulicích, po Avenidě Getulio Vargas projíždíme až ke stadionu Maracanã, největšímu stadionu na světě, zahne do úzkých uliček a jsme doma. Je večere, bolí mne hlava, vystupujeme na terasu, je krásná hvězdnatá noc, tři vysoké palmynám brání v lepším pohledu na město, na jihu se blýská, Rio de Janeiro září. Jdeme ještě na požehnání, pak píší dopis Suzaně do Madridu, už je 11 hodin a jdu spát.

31. března 1951.

Ráno jedu do města, měním třicet dolarů, dávám si vyvolat fotografie, hledám turistickou kancelář, dostávám se do přístavní čtvrti, malé špinavé uličky, samé bary, čiší to všude prostitucí, černoška s cigaretou v ústech mne obtěžuje a nic jí nevdává, že jsem v klerice, zde je totiž prostituce považována za počestné řemeslo. Vracím se autobusem domů, přeseďám ještě na elektriku, v cestě nám stojí několik potlučených aut, nějaká srážka, spousta diváků, přijedu proto už po obědě. Sám se tedy naobědvám a pak si trochu zdřímnu. Při večeri mi superior oznamuje, že seňorita Inah mi už přinesla pas a legitimaci. Po večeri mi ji odevzdá, jdu chvíli na střechu, je vedro 35 stupňů cels. a jistě neklesne teplota po celou noc, neboť se blýská a bude asi pršet. Posunuji si hodinky o hodinu zpět, už máme tedy 5 hodin rozdíl se západoevropským časem. Půjčuji si psací stroj a napíši na blány několik stránek mých novin. Už jsem vypil celou láhev vody, potím se, pokukuji si a musím jít do postele, vlastně na postel. Než usnu, zavzpomínám si na domov, na mé přátele, které jsem nechal v Evropě. Plete se mi do toho svatba. Při které jsem dnes odpoledne byl, slyším ještě tu krásnou hudbu ha

rmonia a zpěv černošek. Pak už si jen uvědomuji, že zítra začíná duben a co asi mi přinese za překvapení.

1. dubna 1951.

Tak jsem měl prach mizernou noc, pro vedro jsem nemohl usnout a vstávám celý zpocený. V 9 hodin mám mši pro děti, superior při ni káže a vykládá dětem postup mše svaté. Také při mši se potím. Po snídání zůstávám v pokoji. Před obědem ještě studuji portugalsky s P. Rafaelem. Při obědě si pochutnávám na dobrém pivu. Pak si jdu koupit cigarety a pokouším se trochu spát, ale marně. Po večeri jdu na požehnání, ale i tam je horko k nevydržení, třebaže teploměr ukazuje jenom 36 stupňů, ale blíží se bouře a tak vzduch je skoro nedýchatelný. Jdu se osprchovat, zda mi to trochu pomůže a pak zase se koupat v potu celou noc v posteli. Jsem zde již 14 dní a tak už bych zase rád jel dál na západ, tam snad nebude takové horko, je to dosti vysoko nad mořem, trochu jižněji, tedy dál od rovníku a právě začíná na jižní polokouli zima.

2. dubna 1951.

Po mizerné noci už v 7 hodin mši svatou, pak rychle snídám a jdu na autobus. Koupím si lístek na luxusní autobus a v 9,15 hod. odjíždím do Petropolis. Při jízdě se podává cukroví, káva a pivo. Cesta je nádherná, stoupáme po krásných serpentínách pralesem do výše 800 m. Pak už prales končí, pohádkový pohled na krajinu, na hory, v půl jedenácté jsme v Petropolis, bývalé císařské město. Hledám residenci Princesny de Bourbois, která studovala u našich sester v Madridě a na kterou mám dopis. Po dlouhém hledání palác nacházím. Přijde mi otevřít sám princ, nevypadá na prince, považuji ho nejvýš za sekretáře, mluví se mnou česky, vykládá mi, že jeho matka pochází z Chotěboře a že princesna doma není, ale že

mne přijedou navštívit do kláštera. Potom obědvám v restauraci a jdu na procházku, procházím okolo biskupského paláce, vidím biskupa se procházet s 2 kněžími po balkóně. Když přijdu blíže, dívají se zvědavě na mne, asi že čekají, že je jdu navštívit, ale já mám všech biskupů plné zuby od poslední návštěvy v Rio de Janeiro. Jen se na ně podívám, pak si je drze vyfotografuji a beze slova jdu dál. (Nenapadlo mne, že za rok přijdu do této destinace a že to bude můj biskup celých 12 let.) Pak se vracím druhou stranou zpět k nádraží, pak se ještě autobusem jedu podívat na slavný hotel Quitandinha, kde se konají mezinárodní konference, je tam krásně, okolo je jezero a prales. Slunce mne opaluje až to bolí, ale je chladný vítr a horský vzduch. Vracím se zpět, pro změnu jedu tedy vlakem. Cesta je dlouhá, sjíždíme ozubenou drahou do roviny, tam teprve spojí zase všechny vozy dohromady a ujíždíme k Rio de Janeiro. Lokomotiva je vytápěná dřívím, jiskry a docela kusy hořícího dřeva nám létají do vozu. Z nádraží se nemohu dostat domů, všude fronty lidí. Doma mám dopis od Miklíka s 10 dolary. Odepisuji mu, ale nemohu vydržet, obličej mne pálí, jsem červený jako rak.

5.dubna 1951.

Je krásný den, fouká větříček. Před polednem jedu do Copacabanu, chvíli pozoruji veliké vlny moře, které občas se vrhají až do ulic, na pláži je málo lidí, nedá se koupat, ani nesmí, to ukazuje červený praporek. Jdu na Španělské velvyslanectví, jsem hned přijat velvyslancem, mým starým přítelem z Madridu, dlouho spolu rozmlouváme. Pak jedu na španělský konsulát odevzdat pas, pak proměňuji zbývajících sedmdesát guldenů, které mám ještě z Holandska, jdu na poštu a jedu domů celý hladový. Ve čtyři hodiny obědvám. Pak si chvíli lehnu a už je zase večere.

4. dubna 1951.

Celé dopoledne studuji a konversuji portugalsky. Po obědě jdeme s jedním paterem navštívit museum a zoologickou zahradu. Museum je chudé, je tam sice pár věcí, které mne zajímají, ale jinak nic zvláštního. Pak procházíme zoologickou zahradou, ta už je zajímavější. Pečlivě pozoruji hady, zvířata, se kterými budu muset žít v pralese. Zastavím se u brazilských leopardů, zvaných ona, jsou krásní, jedni jsou žíhaní jako tygr a druzí skoro černí. Poslouchám jednoho černocho, jak druhým vykládá o tom, jak jej dva žíhaní leopardi přepadli, když projížděl s nákladním autem pralesem. Jeden spadl pod kolo a druhý utekl. (Po všech pozdějších zkušenostech, které jsem v pralese získal, zdá se, že vykládal pohádky.) Zajímají mne i brasilští krokodýli, zde se jmenují jacaré (žakaré), dovidám se, že mají dobré maso, ale já na ně žádnou chuť nedostávám. Jsou poměrně malí, dosahují délky sotva 4 metry. Nejvíce je zde ptactva. Vracíme se rovnou na večeri, pak v rekreaci se bavíme o politické situaci, jdu ještě na požehnání a pak do svého pokoje.

5.dubna 1951.

Je opět krásný den, trochu moc chladno, teploměr ukazuje jen 25 stupňů. Celé dopoledne jsem doma a studuji. Odpoledne jedu do Touring-klubu, je to u vchodu do přístavu, sháním nějakou podrobnější mapu, abych se mohl trochu lépe v té nekonečné Brazílii orientovat a někde se neztratit. Nemají nicpořádného, jdu tedy

pro fotografie, ale pak přece jen najdu obchod, kde mají mapy. Koupím za 50 kruzairů mapu celé Brazílie, je veliká jak prostěradlo, pak se vracím elektrikou, ale je tak plná, lidé navěšeni i zvenku jak cukrlátka na vánočním stromku, jsem v presu, děvčata, kterých je ve voze nejvíc, mají z toho radost, že se farář tlačí. Domů se dostanu právě na večeri, pak studuji mapu, hlavně mou zamýšlenou cestu do vnitrozemí. Je už dlouho a tak jdu spát.

6.dubna 1951.

Všechno má svůj konec, i můj pobyt v Rio de Janeiro. Dnes dopoledne došlo několik dopisů, přišla také adresa na Malíka, a tak jsem se hned rozhodl, že zítra jedu do Sao Paulo za ním. V poledne jsem svůj plán oznámil superiorem a po obědě jedu na letiště, kupuji letenku za 330 kruzairů a zítra tedy s pomocí Boží ve tři hodiny odpoledne odletím dál na západ. Ještě jsem poslal telegram Malíkovi, aby mne čekal na letišti, tak jsem zvědav. Po večeri jdu ještě naposled na střechu kláštera, rozhlížím se po osvětleném Rio de Janeiro. Kdo ví, uvidím-li je ještě někdy v životě. Odepsal jsem ještě dnes Pejchartovi, který je právě v Mato Grosso nemocen a na cestě do Sao Paulo po nezdařilém pokusu o výpravu za diamanty.

7.dubna 1951.

Ráno připravuji všechny své věci, jeden kufr nechávám v klášteře, ten pošlou dopravní společností přímo do Curitiby. Po obědě se rozloučím se všemi, pater Emilio mne doprovází na letiště, jedeme elektrikou, pak ještě kousek pěšky, na letišti je chaos, odlétává několik letadel, ale jiné společnosti. Konečně s půl hodinovým zpožděním naše letadlo startuje, vidím naposled Rio de Janeiro, je pěkně vidět, loučím se s Kristem na Corcovadu a za chvíli už letíme mrakem, pak stoupáme hodně vysoko nad mraky, místy je vidět dolů, krásná podívaná, prales, hory, vesnice a města, letíme občas mrakem a bouří a už jsme nad Sao Paulo. Vysoké mrakodrapy, ohromné letiště a už přistáváme. Zdálo se, že Malíka, jsem přeci jen dojat a on také, viděli jsme se naposled ve Španělsku, čekáme na kufr a pak taxikem odjíždíme do jeho bytu. Večeříme spolu, pak jdeme trochu do města, touláme se přeplněnými ulicemi. Dostáváme se až ke čtvrti prostitutek, Malík mne nutí, abych se šel na tu hrůzu podívat, že to jako kněz také potřebuji vidět. Dávám si říci, procházíme kordonem policie, která každého prošacuje, zda nemá s sebou nějakou zbraň, občas se tam totiž střílí. Je to opravdu podívaná, jedinná na světě, 15.000 prostitutek zde pracuje, stojí za zamřížovanými okny nebo dveřmi, hotový zvěřinec, tisíce mužů tady prochází. V malých obchůdkách prodávají kromě preservativů také svaté obrázky. Je zde i lékařská stanice, kde hned každého mohou ošetřit. Hnusí se mi to, vracíme se domů, debatujeme ještě dlouho a pak uléhám.

8.dubna 1951.

Jedu do kláštera španělských paterů, superior je velmi milý a už o mně byl informován z Rio de Janeiro. Po mši svaté čekám na Malíka, přijede strašně dlouho, pak jedeme spolu za panem Jandou na oběd, ti však právě odjížděli, tak jdeme k panu Piroutkovi, známe se z lágru z Německa, dobře se bavíme, popijíme eirkoňak, kafičko, pak obědváme roštěnou s knedlíky. Večer jdeme k Jandovým, kuře s knedlíkem na mou počest. Bavíme se dobře, paní je krajanka, cítím se jako doma. Dostí pozdě se vracíme.

9.dubna 1951.

Ráno opět do kláštera, zůstávám na oběd, odpoledne se vracím k Malíkovi a jdeme spolu za panem Klimešem, přijdeme pozdě, jsou právě po večeři. Paní nám připraví vajíčka, pak dlouho hovoříme a vracíme se domů.

10.dubna 1951.

Jsem celý den v klášteře, přijel z Rio de Janeiro pater Rafael. Po večeři Malík přiveze můj kufr a já mu oznamuji, že je konec našich pochůzek, neboť zítra odlétávám do Cutitiby.

11.dubna 1951.

Hned ráno s paterem Rafaellem jdeme do města pro psací stroj, není však hotov, pak jdeme do cestovní kanceláře koupit letenky, chceme odpoledne odletět, ale není letadlo a tak kupujeme letenky na příští den. Navštívíme pár kostelů, mám jeti ke Klimešovům na oběd, ale je už dlouho a tak se společně vracíme do kláštera na oběd. Dpoledne jedu k Piroutkovám na večeři. Čekáme na Malíka, konečně přišel a ve dveřích vykládá paní, že jsem musel odletět a tak že nemohu přijít, paní se směje a vede jej dovnitř, když mne uvidí, je celý udivený. Pak jdeme ještě na skod k Jandovým. Poslouchám radio, Truman suspendoval Mac Artura, nabádám je, aby spěchali se stavbou lodi, abychom brzy mohli jeti do Mato Crosso. Pak s malíkem domů, nemůžeme otevřít dveře, dlouho nám to trvá, než na ten patent přijdeme.

12.dubna 1951.

Ráno taxikem na letiště, vylétáváme s hodinovým zpožděním. Počasí je krásné, letadlo letí klidně, pohled na nekonečnou Brasili je pohádkový. Letiště v Curitibě je daleko od města, konečně se dostáváme do kláštera, tam právě obědvají. Po obědě jdeme k arcibiskupovi, malý, mladý a milý člověk. Už mám tedy jurisdikaci pro jeho rozlehlou diecesi. Prohlédneme ještě pár kostelů a vracím se, jsem unaven, je veliké horko. Po večeři se osprchuji a jdu spat.

13.dubna 1951.

Brzy se vstává, mám mši svatou a pak honem na nádraží. Je chladné ráno, je mi skoro zima. Jedeme náhorní rovinou, lokomotiva nás zasypává popelem. Cesta nebere konce a je celkem fádňí. Většinou jede stepí, jen občas projíždíme pralesem. Konečně se dostáváme do Amazonas. Tedy to je moje nové působiště. Krajinou nejsem moc nadšen. Kostel i fara je dřevěná, prázdná, vše čiší chudobou. Obcházíme všechny možné známé, všude mne představuje jako nového faráře. Jsem unaven a tak trochu rozčarován. Právě čistí faru, shánějí po vesnici postele, bude tedy aspoň kde spat. Na jídlo jdeme do tak zvané hospody, je dobré, hodně masa. Večer přijde pár žen a tak se modlíme v kostele, zpívají strašně pronikavě.

14.dubna 1951.

Je sobota, znovu obejdeme hodně lidí, večer je opět modlení, je zima, prší, jdu brzy spát, necítím se dobře, žádné světlo, nevím ani, kam jsem si jen dal sirky, co kdybych je v noci potřeboval, ale zůstávám v posteli.

15.dubna 1951.

Spím skoro až do 8 hodin, Pak jde do kostela. Je mi zima. Málo lidí v kostele. Mám mši v 10 hodin, jdu na oběd, trochu se oteplí, odpoledne mám požeňání. Pater Rafael odjíždí do Curitiby a já zde zůstanu sám.

16.dubna 1951.

Den začíná mlhou a zimou. Ani jsem nepočítal, že zde na horách dovede být v zimě také zima. Po snídani navštívíme ještě lékárníka, pak řezám dříví z ohromného cedru, začíná pražit slunce, potím se. Odpoledne se pater Rafael připravuje na cestu, vlak má 5 hodin zpoždění, konečně jedeme na nádraží, tam se dovídáme, že vlak je ještě více zpožděn. Rozloučím se, jde na večeři a pak domů. Cítím se strašně sám, pokouším se usnout. Blechy mne žerou, cosi pořád leze pod chalupou, z blízkého pralesa sem zaznívají všelijaké nepříjemné zvuky, snažím se nic neslyšet a pak přece jen usmu.

17.dubna 1951.

Zase stejné počasí, ráno mlha, celkem zima, pak vyleze slunce a je vedro. Dopoledne jsem doma, pak se jdu podívat do přístavu na řece, je tam docela hezky, vidím prvně velikou kobru plavat přes řeku. Vracím se pak přes vesnici domů. Píšu několik dopisů a cítím se docela dobře, jenom noci se zase bojím, kdyby tady bylo aspoň světlo nebo blízko nějaký soused. Při cestě na večeři se zastavím u jednoho občana, je tam také syn zdejšího starosty, hovoříme o všem možném, zvou mne na hon, na projížďku letadlem.

18.dubna 1951.

Jde k holiči, malá chýše, špína, blechy mně lezou už po celém těle. Pak se zastavuji u zubního lékaře Schneidra, původem Čech, ale česky neumí, mluvíme německy a umíme oba asi tak stejně. Odpoledne se pokouším trochu spát, ale blechy mne koušou a tak je lovím. Večer pozoruji souseda, jak mně pod chalupou něco kradou. Po večeři jdu na slíbenou návštěvu k zubaři Schneidrovi. Žije tam bohémským životem, má tam svinčik, dívám se na tu jeho tak zvanou laboratoř, kde pro ty kabokly vyrábí nové zuby. Brzy jej však opustím a jdu raději spát.

19.dubna 1951.

Den jako ostatní, po snídani se dám do psaní, venku svítí slunce. Občas musím do kostela, věčná lampa mi zhasíná. Po večeři se hned uzavírám doma, jsem otrávený a je mi tak trochu smutno. Prohlížím si mapu farnosti, přepočítávám rozlohu na naše poměry a vidím, že farnost je skoro tak veliká na rozlohu jako půl Moravy.

20.dubna 1951.

Je krásný den, dělám si plot okolo chalupy. Musím opatrně zvedat kusy dřeva a prken, které leží na zemi, jsou pod nimi štíři. Konečně mně práce unavila a omrzela a tak se dlouho, jak malé dítě, bavím tím, že okolo štírů zapaluji oheň a dívám se, jak se sami zabíjejí, silou si vrazí bodák na zadečku, za krk.

21.duben 1951.

Je sobota, ráno přijel pater Rafael, přinesl mi kafeteiru na vaření kávy, papíry na dopisy a několik dopisů, které došly z Rio de Janeiro. Přišel dopis od manželů Makulových z Madridu s oznámením, že se právě oženili a že asi 5.května vyletí s Kusým za mnou. Je brazilský svátek, a tak není škola. Ráno jsem musel zpovídat nevěstu, odpoledne je svatba, jsou to černoši, papíry nemají žádné, podepsat se také neumí, ale nakoec je oddávám, pater Rafael mi při tom asistuje, Po večeři jdeme na návštěvu k Baurovým, bavíme se, respektive jsme baveni i

politice, jsou to původem Němci, ale německy už umí jen paní a to ještě hodně slabě.

22.dubna 1951.

Je neděle, vstávám trochu později, jdu do kostela ministrovat, neboť žádný ministrant nepřišel, v 10 hodin mám mši já, pak je zase dražba před kostelem, aby se sehnaly nějaké peníze na stavbu nového kostela. Odpoledne se chvilku lehnu, ale už jsou zde se křtem, a tak jdu pokřtít prvního občánka, který je už kolik měsíců starý. Je to černocho a řve, jak kdyby ho to bolelo.

23.dubna 1951.

Jdeme na návštěvu do pily, tam právě dělníci dostávají injekce proti tyfu, dám si ji také dát, prohlédneme celkou pilu, lodí na řece a vracíme se domů. Večer jsem už zase sám, mám trochu horečku po té injekci a proto si jdu brzy lehnout.

24.dubna 1951.

Pozval jsem zubaře Schneidra na štamprli. Přišel až večer, vařím kafe, bavíme se portugalsky a německy. On je úplně nevěrec, je u mne do 11 hodin.

25.dubna 1951.

Ráno je průvod kolem kostela, je totiž sva=tého Marka. Jde nás pouze pár, pak je mše svatá. Odpoledne přijdou v úvodu, pak si děti přijdou pro obrázky. Žene se bouřka, jdu brzy na večeri, abych pak nezmokl. Přece však už prší, kdy se vracím, hřmí až se mi barák třese, mám pořád ještě horečku po té injekci. Jsem už připraven na zítřejší cestu do Curitiby.

26.dubna 1951.

Po mši sv. rychle na nádraží, nemám už čas na snídani, dnes totiž ku podivu vlak jeden celkem včas. Ve vlaku se na mne tlačí jedna mulatka, je zima, venku většinou mlha. Konečně přijíždíme do Curitiby, sedám na autobus a jedu do kláštera. Toulám se ještě po městě, kupuji si flintu české výroby, celý balík patronů a hned se cítím lépe. Večer se vykoupám a jde brzy spat, zítra musím časně vsávat.

27.dubna 1951.

V 6 hodin celebruji a pak hned na autobus. Odjíždíme s paterem Rafaelem do Puná. Autobus celkem ujede, ale sedíme docela vzadu a tak se mi cestou dělá nanic. V Largo zastavujeme, piji kávu a udělá se mi trochu lépe. Pak stoupáme do hor, pomalu končí prales, krajina je zajímavá a konečně přijíždíme do Puná, malá vesnička, která už patří k mé farnosti. Vystupujeme i s kufrem, který mi přišel z Rio de Janeiro a který strašně nerad táhnu. Je pátek, a tak oběd nestojí za nic. Navštívíme rodinu Kambových a Kupkových, jsou to poláci, jejich dědové se sem přistěhovali. Mluvíme polsky, neboť jim portugalština jde jen asi jako mně. Odpoledne se pokouším jezdit na koni, jde mi to hůř jak ta portugalština. Pater Rafael se vrací do Curitiby a já jdu do kaple zpovídat, zpovídám polsky a portugalsky.

28.dubna 1951.

Při mši přijímá 34 lidí, pak jdu na oběd k ženichovi. Ve 3 hodiny bude svatba. Chystám se na vyjížďku do okolí s panem Josué. Přivedou nám koně a už kuň se

mnou peláší a mohu s ním dělat co chci, on si letí po svém. Josué viděl, že mi dali bláznivého koně a tak se rychle na svém koni za mnou rozběhl, věděl, že to může špatně dopa dnout. Na konci vesnice mne doběhl, chytil mého koně za uzdu, ten však začal vyhazovat a já letěl na zem. Klerika se mi však zasmekla za dřevěné sedlo a já byl smýkám jako pytel po zemi. Štěstí bylo, že jsme právě přijeli na louku, a tak jsem to odnesl pouze odřeninami. Konečně se Josuovi podařilo koně zastavit, ale protože kůň kopal na všechny strany, raději jsem kleriku rozepjal a z ni vyklouznul. Tu už přiběhli lidé z vesnice, s nimi majitel koně, ten rychle kleriku vysmekl a odvedl koně domů a už nevylezl, neboť viděl, jak jsou lidé na něho rozzlobeni a kdybych je nebyl uchlácholil, byli by ho šli při nejmenším zabít. Byli přesvědčeni, že to udělal schválně. Od té doby jsem v klerice na koně nesesl, třebaže to bylo mnohdy pro lidi veliké pohoršení, oni totiž kněze nikdy bez kleriky neviděli, pokud vůbec ho někdy viděli. Večer jsem šel na večeři k nevěstě.

29.dubna 1951.

Je neděle, čekám v kapli, nikdo se zpovídat nepřichází, všichni ještě po svatbě vyspávají. V 10 hodin je mše svatá, pak nesu svaté přijímání jednomu nemocnému, Josué mne doprovází, tentokrát mám dobrého koně. Proplétáme se pralesem. V malé chatrči, úplně sám zde bydlí ještě mladý člověk, zdá se, že má tuberu, malé tři děti se na to vše smutně dívají. Nejdříve jej oddávám, pak mu podám svaté přijímání, je mi ho líto. Vracíme se zpět na oběd. Čekám na autobus, ale žádný nejede, konečně mne vzal jeden černochoch nákladním autem až do Secam kde na mne čekají chlapci s bryčkou, a tak ujíždíme k Amazonas a až za tmy dojíždíme domů.

30.dubna 1951.

Zaváděj mě sem z pily elektriku, bude sviit vždy až do půl noci, tak se tedy těším, vždyť ta tma, to je to nejhorší. Dodělávám si plot, rád bych si něco nasázel okolo fary.

4.května 1951.

Začínám pociťovat, že to nebude zde lehká práce. Doma jsem velice málo, skoro pořád jsem někam volán. Spodky mám celé krvavé od samého ježdění na koni, někdy se nemohu ani na nohy postavit. Dnes na mne čeká nová cesta. Už ráno na mne čekají snoubenci z Nova Inga, přivedli i koně pro mne. Cesta je celkem slušná, ale nekonečná, já poposedávám na koni a už nemohu vydržet. Konečně dojíždíme, ubytují mne ve škole, kterou právě dostavěli, je ze dřeva. Stará mulatka tam bude učit, přichází i její pomocnice. Obě jsou upovídáné a tak za chvíli už znám všechny klepy z vesnice. Rád bych si odpočinul, ale jim huba jede dál. Jdu tedy raději do kaple, ta je pěkná, zděná, pomodlím se braviář a čekám, zda někdo přijde ke zpovědi, ale marně. Už je večer, vedou mne na večeři do polské rodiny, jídlo je dobré, jen knedlíky se jim nějak nepodařily. Pak znovu do kaple, zpovídám, pak je růženec, znovu zpovídám a už při tom usínám únavou. Jdu do školy spat. Už jsem usínal, když někdo tluče na dveře. Skoro bych byl zaklel, kdyby to bylo mým zvykem, přemýšlím chvíli, zda mám vůbec otevřít. Možná, že je to nějaké zaopatřování, a tako otevřu dveře. Vtlačí se mi dovnitř a hned si sedne ta mladá učitelka a že se mne musí ještě na mnoho věcí zeptat a huba jí jede. Vydržel jsem ji poslouchat asi půl hodiny. Za celou dobu mne vůbec k řeči nepustila. Musel jsem na ni spustit krobiánsky, otevřel jsem dveře a přísne

jsem jí řekl, že musí domů a jestli ne, že zavolám lidi a bude z toho mít ostudu. Nechtělo se jí, ale musela. Pak jsem zase zlosní nemohl usnout.

5.května 1951.

V 9 hodin je svatba a mše svatá. Pak xjxe jdu s ostatními na oběd do domu nevěsty Pechové. Přítomni jsou sami Poláci, a tak se mluví jen polsky. Cítím se celkem jako u nás doma, jídlo i zvyky skoro stejné. Večer mne vezou na žebříňáku ještě do kaple na růženec a znovu se vracíme na hostinu. Všichni se tady oslovují compadre nebo comadre, to je asi jako neše staré kmotříčku a kmotříčko, nevěděl jsem hned, co to vlastně znamená, a tak jsem je také všechny volal compadre a comadre. Bylo tam veselo, piva (doma vařeného) bylo dost, pila se také kořalka z cukrové třtiny, které se v celé Brazílii říká cachassa (kašasa), byla náramně dobrá a silná. Teprve v 11 hod. v noci mne vezou zpět do školy.

6.května 1951.

Ráno mám mši svatou, pak je svěcení školy, rychle obědvám a už na mne pan Pech čeká s kobyloou. Takovou hajtru mi přivedl, nechce mi jít.

Když projíždíme kouskem pralesa, vjede nám zrovna před nás na cestu krásný brčálově zelený had a ujíždí před námi. Dovídám se, že není jedovatý a nesmí se zabíjet, neboť se živí tím, že pojídá všechny druhy jedovatých hadů. Je asi 5 metrů dlouhý. Pak zase jedeme planinou, slunce nemilosrdně do nás praží, okolo se pase dobytek, ptáci podobní krahujcům jim sedí na zádech a vyzobávají jim tučné larvy střechků ze hřbetu. Zcela propocen přijíždím domů.

7.května 1951.

Tentokrát jsem si ani den neodpočinul. Už brzy ráno vyjždím na bričce až do Seca, tam čekám na autobus a jedu ještě asi 60 km do Puná. Tak už na mne čeká pan Antonio a jedeme na koních do Doá. Je tam zděný kostel, je to zbytek starého kláštera z dob Jesuitů, je tam také malž hřbitov a dosti pěkně udržovaný. Stojí všechno o samotě na malé mýtině uprostřed pralesa. Je tady tak posvátně krásně, ticho, jen ptáci z pralesa se ozývají. Tak tady stál kdysi slavný klášter. Mnichy povraždili, vesnice zmizela a zůstalo jen toto. Zdá se, jakoby na všem byla klatba, vyprávějí mně, že kostel byl znovu před třemi lety otevřen, byl totiž 7 roků zavřen a interdiktován, protože v něm zavraždili polského kněze jen proto, že se nemohl s nimi dohodnout, zda procesí má být dopoledne, či odpoledne. Jde mi tak trochu mráz po zádech při tom vyprávění, ale my jedeme ještě několik km dál až na fazendu pana Antonia. Ta je ukryta v takové rokli zarostlé pralesem. Jeho manželka, paní Mercedes už na nás čeká s jídlem, je to zlatá žena a svatá žena, myjí tři malé kluky. Později jedeme všichni znovu do kaple, tam čekám lidi ke zpovědi, ale nikdo nepřichází, vyzpovídám tedy jen mé hostitele a už za tmy se probíráme pralesem znovu na fazendu.

8.května 1951.

Brzy se vstává a za ranního chladu jdedeme do kostela celá rodina i služebnictvo. Křtím jejich služku, dona Mercedes ji dosti dobře připravila, i modlit se umí. Pak je mše svatá, po ní rozmlouvám s lidmi a farmáři, někteří přijeli zdaleka. Pak klečím chvíli v kapli a modlím se za všechny ty lidi, jsou to vlastně chudáci. Volají mne k malému dítěti, abych se nad ním modlil, zdá se, že umírá. Konečně obědváme, tentokrát v malé sakristii a jedeme znovu do Puná. Tam mám ještě modlení v kapli, zpovídám několik lidí, většinou Poláků a jdu spát.

9.května 1951.

Po mši svaté vyjíždíme na další apoštolskou cestu. Doprovází mne opět pan Joél a jedem kamsi do Ninho, je to kdesi za horami, strašně daleko a přes deset let tem žádný misionář nebyl. Cesta prý je „trochu“ nebezpečná, flintu už mám na zádech, oltář a vše co je potřeba je namontováno na koni a s pomocí Boží vyjíždíme. Cítím se docela statečným a tak vyjíždíme, lidé nám přejí šťastný návrat. Praží slunce, sotva se dýchá, občas zastavíme a strelíme nějakou kodonu, proplétáme se pralesem, pak opět po náhorní planině, projíždíme okolo vysokých skal. Já už němohu dál, sedáme si, obědváme kus chleba, který nám Poláci dali na cestu. Sestrelíme si několik šišek z vysokých pinií, pojídáme jádra jak palec veliká a znovu se dáváme na cestu. Blíží se večer a my máme ještě daleko, pobízím koně, jedeme skoro pořád cvalem, a na samý večer uvidíme první chatrče Ninha, díváme se s hor a vesnice je tam dole v dálce. Sestupování je strašně těžké, žádná cesta, kuň musí skákat s kamene na kámen, raději slezu a táhnu koně za sebou. Koně jsou spocené, ale jak se octnem dole, znovu cváláme, je to ještě několik km a je už skoro tma a můj průvodce je z toho celý nervosní. Konečně dorazíme na místo. Baráčky roztroušeny uprostřed pralesa, obyvatelé jsou sami kabelové, ale mají víc krve indiánské než jiné. Zavedou mne hned do kapličky, je dřevěná a celkem upravená. Modlíme se růženec, odpovídají, ale mají to už nějaké popletené. Ještě se pokouším zpovídat. Pak konečně nás vedou k šefovi vesnice do jeho velké kabany, je kulatá, pokrytá doškovou střechou sahající až na zem, jediný vchod, uprostřed hoří oheň. Sedáme k ohni, dostanu smaženou nohu nějakého zvířete, je chutná, ale z čeho to je, nevím a nezajímá mně to, neboť mám hlad. Nalévají jakousi šťávu k pití. chutná to jako medovina, točí se mi z toho hlava. Pak přicházejí i ženy, každá si sedne na zem a za chvíli je nás okolo ohně přes dvacet. Můj průvodce je už ožralý a leží stranou a spí. Dojednáme program na příští den a já začnu s výkladem katechismu. Poslouchají velmi pozorně, šéf se občas zeptá na nějaké bližší vysvětlení, ale to jen, aby vypadal důležitější. Asi v 10 hodin šéf rozhodl, že se půjde spat. Jsem rád, neboť se cítím strašně unaven. Několik lidí odešlo a já se rozhlížím, kam asi mne dají spát, ale už to vidím, jak rozdělují každému estejru (kokosovou rohožku). a že si ji každý rozbaluje a na ni si lehá. Dostal jsem také jednu, a tak nezbyvalo, než udělat totéž, co ostatní. Tam, kde jsme seděli, tam jsme si lehli. Já ležel hned vedle ohně, a tak jsem se nočního chladu (bylo to v zimě) nemusel bát. Usnout jsem však nemohl. Z pralesa bylo slyšet skřehotání ptáků a zvěře. Vzduch byl nedýchatelný, občas šel kouř přímo na mne. Norší však byl strašně pronikavý a omamující zápach z tabáku. V této kabaně byly totiž stohy tabákových listů, některé byly navěšeny, jiné se právě sušily, jiné byly namočené a jakoby naloženy. Takto připravené listy lisovali a pak je natáčeli v provaz, z kterého tekla tmavá tekutina jako močka. Provazy pak stáčeli do kol a tak je vozili na prodej. Občas jsem se nenápadně podíval na hodinky, bylo už dávno po půlnoci a já usnout nemohl. Ostatní spali a já jim záviděl. Skoro vedle mne spala šejkova dcera, měla 17 let, hezké stvoření, ale chrápala jako chlap. Najednou se začala vrtět, začala cosi povídat, myslel jsem, že ze sna, ale náhle se začala zvedat a docela jasně polohlasem si postěžovala: „Tihle studovaní lidé jsou takový ignoranti, že ani neví, že se musí na oheň přiložit, nechali by člověka zmrznout.“ Věděl jsem hned, že to patří mně a dělal jsem, jako bych byl v nejhlubším spánku. Ona se zvedla, rozkročila se nade mnou, opatrně, aby na mne nešlápla a přikládala na oheň. Jakési šatečky měla na sobě, ale jen ty. Čím více jsem oči silou zavíral, tím víc jsem viděl, aspoň se mi tak zdálo. A jak

v tom svitu ohně nade mnou stála, začal jsem se třást, nevím jestli zimou, či horkem a začal jsem se modlit: „Bože můj, neopouštěj mne, takhle jsem si tu misionářování přece jen nepředstavoval, zachraň mne.“ Jak úpěnlivě jsem k Bohu vysílal zoufalou prosbu svatého Pavla, abych já, který jiným evangelium hlásám, sám nebyl zavržen. Připadalo mi to jako věčnost, než si zase konečně lehla na estejru, schoulila se a zase začala chrápat. Nevím, kdy jsem vlastně usnul, jistě až k ránu. Když jsem se probudil, byli všichni vzhůru, estejry byly stočeny a postaveny v jednom místě, pouze můj průvodce ještě spal a cachassa z něj byla cítit na kolik kroků. Sbalil jsem svou estejru a jdu sháněk záchod. Ptám se mého hostitele, ten však za nic na světě nemůže pochopit, co to vlastně a na co to vlastně chci. Teprve když mu ucelá názorně velmi jasnými posunky vysvětluji, co chci, podívá se nad mou naivností a říká: mato, mato=prales, prales. Jdu tedy do mata, ale to není jako u nás doma, zaskočit si do lesa, nebo za strom, do pralesa, nemáte-li s sebou facao = dlouhý nůž, nedostanete se ani na krok, tak je hustý. Jdu kousek cestou, až najednou uvidím díru do mata, takový malý tunel, pustím se tam rychle však mám naspěch a ještě jsem nesundal kalhoty a už se sem za mnou žene celé procesí psů a černých prasat. Zastaví se přede mnou a dívají se na mne. Okamžitě mne všechna chuť přešla a raději se vracím, sotva se však hnu, jsou rozzlobeni, štěkají a chrochtají a valí se za mnou. Byl jsem tam ještě dva dny, ale po celou tu dobu jsem „mato“ už nepotřeboval. Jdu přímo do kaple, je mše svatá, pak křtím. Přicházejí další děcka, učím je katechismu, jdu pak na oběd, zase nějaká noha sma žená a zase tentýž podezřelý nápoj. Znovu do kaple, je tam už hsromážděno přes šedesát párů snoubenců, a to šťastných snoubenců, a všech věků, většina se jich oženilo už před tím via facti. Poučuji je o věrnosti manželské, pak si však uvědomím, že je vlastně kazím, neboť oni ani nevěděli, že nevěra manželská existuje, a tak je raději učím něco z biblické dějepavy a je to také mnohem více baví. Pak přijdou ostatní lidé, jejich děti a je zase rŕženec. Pak zase jedna smažená noha a zase katechismus a opět spaní na estejře. Tuto noc spím dobře, probudil jsem se právě když oni vstávali a jdu rovnou do kaple. Nikdo tam ještě není, a tak se vodou, která tam ještě od včerejší mše zŕstala, trochu umyji. Je mše, pak všechny „snoubence“ oddávám, ještě mám několik křtů. Po obědě (pochopitelně zase noha), projíždím celou rozsáhlou vesnici, navštěvuji nemocné, svěřím jejich Chajdy, někde mi dají napít kořalky, odmítnout nemohu, a tak se sotva držím na koni. Večer už se jen trochu bavíme, šejk se ptá, co jsou dlužní, je ochoten mi dát několik kol tabáku, přijímám však jen asi dvoumetrový provaz tabáku. Kdybych to uměl kouřit, dalo by to na pár měsíců. Oni totiž tento tvrdý provaz velmi nadrobno ostrým nožem rozkrájí a tabák takto nekrájený, balí do jemného kukuřičného listku, a to jsem se naučit nemohl, vždy jsem musel někoho požádat, aby mně to ukroutil. Tentokrát se bavíme dlouho přes půlnoc, popijíme kašasu, pokuřujeme a je mi docela dobře.

12.května 1951.

Už je všechno připraveno na cestu, asi patnáct kaboklů nás bude doprovázet kousek cesty. Jen můj průvodce chybí, nemohu ho probudit. Já už jsem trochu nervosní, mám strach, že se nedostaneme do večera do Puná a na spaní v pralesě nemám moc chuti. Bylo už skoro 10 hodin, když se jim podařilo mého průvodce vysadit na koně. Vypadá zle, sotva se na koni drží. Jedem těch pár km po rovině a pak se ostatní s námi loučí a my musíme stoupat do hor. Jdeme zase celý ten kus pěšky, táhneme koně zasebou, Joelovi ta cesta udělá dobře. Konečně chvíli cváláme, ale jemu to nejde, zvedá se mu žaludek. Už je odpoledne, hledíme

zastřelit nějakou kodornu, abychom si ji usmažili, ale jako naschvál, ani jedna se neukáže. Mám hlad, nic s sebou nemáme, ale můj společník mi dodává kuráže, jen abych se nebál, k jídlu sice nic nemáme, ale on veze s sebou plný měch kašasy. Byl to kožený měch, který jsem si přivezl ze Španělska, tam mu říkají „bota“ a vozíval jsem v něm měšní víno a jinak vodu na pití. On však jej naplnil kořalkou a ta nás teď měla zachránit. Ze zlosti jsem se také párkrát napil a zase jedeme dál. Cesty neubývá, slunce zapadá a my nemáme ani půl cesty za sebou. On říká, že má takový dojem, že tam nablízku někdo žije, že se tam už jednou zastavil. Já tomu těšínskému jablíčku moc nevěřím, ale snažím se popohnat koně a jeho také. Už je skoro tma a nikde nic, mně je z toho skoro nevolno. Konečně však spatříme rozbořenou chaloupku, zamíříme tam. Otvorem vidíme, že je obydlena. Okolo ohně skoro dohasínajícího sedí starý děda, babka a tři dcery. Každá již měla přes padesátku. Sedí a mlčí, myslím si, o čem by si asi tak mohli vyprávět a zasmál jsem se. Zavolali jsem na ně, děda vyšel ven, ptáme se, zda je možno u nich přespát. Děda je náramně ochotný, že prý ano, že místa je dost a zve nás do svého „domu“. Uvázali jsme koně, ani sedla jsme nesundali a jdeme dovnitř, sedáme též k ohni, zapalujeme cigaretu a dáváme se do řeči, já při tom pozoruji, jak ten „dům“ vypadá. Chatrč měla jen jednu stěnu z prutů, ohozenou hlínou (to je nejběžnější způsob stavby a jmenuje se to „Pau pique“). Druhé stěny spadly a střecha (došková) se opřela o zem. Postanní dvě stěny jsou ucpány otýpkami cukrové třtiny. Nemohl jsem pochopit lenost těchto lidí, chalupa na ně padá a oni nic. Mos se mi tam nelíbilo, čpělo to tam kouřem, ale nebylo na vybranou. Snažil jsem se zjistit, zda něco vědí o náboženství, ale nevěděli nic, pokřtěni také nebyli. Vykládal jsem jim o Pánu Bohu a oni vděčně naslouchali. Říkal jsem jim si, že bude lépe takto vyučováním noc přečkat, než tam na zemi mezi nimi spát. Můj průvodce už zase spal a já byl rád. Nemohl jsem zjistit, jakou barvu tito lidé mají. Černí byli, ale to ještě nemuseli být černoši. Tu stařík sáhnul dozadu za sebe a vytáhl kamenný džbán a říká: „Aby vám to povídání lépe šlo, napijte se!“ Přihnul jsem si, byla to dobrá kořalka, pak se napil stařeček, pak manželka a také tři dcery. Vykládal jsem dál. Můj společník se najednou probudil, asi že cítil kašasu a také se napil. Vytáhl měch a dával napít stařečkovi, začali se přít, která kašasa je lepší, musela se napít babička a dcery ty měly rozsoudit. Bylo po katechismu, Pána Boha vystřídal problém, která kašasa je lepší. Zvítězila kašasa ve džbáně. Také já jsem musel pít znovu, abych to nestranně posoudil a džbán se vyprazdňoval. Všichni se smáli a já s nimi. Můj společník však dlouho nevydržel, převalil se a spal a pohekával. Hned po něm babička padla naznak a také se nehýbala, po ní následovaly všechny tři dcery. Zůstal jsem sám s dědečkem, nádoba však byla už prázdná. Dědeček sáhl po měchu, říkal že sice není tak dobré, a nehýbal si dále. Konečně se i on převalil objímaje měch a jak na něj mačkal, kašasa mu stříkala na obličej a za krk. Opatrně jsem hrdlo zašrouboval a děda si jen pomlaskával a spal. Na spaní jsem neměl ani pomyslení, všechno smrdělo kašasou a to co vydechovali, to bylo ještě horší. Udělalo se mi špatně a začal jsem zvracet, nebylo však času se dostat ven, a tak jsem zvracel do ohně. V ohni to syčelo a ty výpary, to se už opravdu vydržet nedalo, přešel jsem ta na půl mrtvé těla a dostal jsem se konečně ven. Venku bylo chladno, ale dělalo mi to dobře. Přitiskl jsem se na koně, aby mně aspoň na záda netáhl a začal jsem podřimovat. Bylo mi však přece jen zima, a tak jsem stáhl ovčí houně, kterými byla sedla pokryta, přehodil je přes sebe, a tak opřen o koně jsem se dal do spaní. Občas se přiblížil nějaký tatů, zavrzal krunýřem a zase odběhl, pak jsem si na to zvykl a spal jsem skoro až do svítání. Probudil jsem se zimou, vsedl jsem tedy na

koně a trochu se projel, abych se zahřál. Pak jsem mého společníka vytáhl z chatrče ven a tak dlouho s ním třásl, až se probudil. Pomohl jsem mu na koně a jeli jsme dál. V chatrči bylo slyšet jen pochrupování a jinak žádná jiná známka života. Nenašli jsme tu správnou cestu, a tak teprve asi ve 3 hodiny odpoledne jsme dorazili do Puná. Tam jsem něco snědl a čekal na silnici na nějaký povoz. Konečně přijel nákladní vůz a svezl mne až skoro do Amazonas, a tak ještě týž večer jsem byl doma a strašně se těšil zase jednou do postele.

14.května 1951.

Hned ráno jedu posvětit dům, vlastně farmu pana Messiáše, má dvě němé dcery, vracíme se, mám pěkného koně, ano ho pod sebou necítím. Zastavíme se v kostele pro svčenu vodu a jedeme ještě posvětit chalupu jeho další dcery.

18.května 1951.

Dnes jsem měl mizernou noc, bolel mne zub. Hned ráno jdu k příteli Schustrovi, dvě hodiny se dohadujeme, co dělat se zubem. Nakonec mi jej vytrhne. Pak teprve se přizná, že žádným doktorem není, a proto že nemá odvalu mi v zubech vrtat. V trhání už má praxi. Pro lidi ovšem musí být doktorem, jinak by neměli k němu důvěru. Začíná konečně pršet. Večer je jen pár lidí na požehnání. Pak jsem sám, neboť moje posluchačky němčiny, dvě učitelky, nepřišly. Čekám na zubaře, má přijít v 10 hod. Uvařil jsem kávu, sám jsem jí pak vypil a šel spat. Zubař sice přijel, ale strašně pozdě a než jsem mu otevřel, už zase odjel.

20.května 1951.

Sotva jsem dokončil mši, volají mne, že mám jít k delegátovi (šerifovi). Je mi to divné, co by na mne právě v neděli chtěl. Před kostelem stojí dva vojáci a mají mezi sebou mého přítele, statného mladého Poláka Kovalského a že pa-n delegát by rád také se mnou mluvil. Na delegaci kromě delegáta je také pan „kapitán“ Armády spásy, která zde má sirotčinec a malý kostel. Delegát začne s výkladem, co se vlastně stalo. Ráno přede mší se „kapitán“ se svými sirotky a praporem právě na cestu, která vede ke kostelu a zpívali a bubnovali. Kovalský šel okolo a vůbec se jich nevyšiml, tu však „kapitán“ skočil k němu, chytil jeho klobouk s hlavy a praštil jím o zem a řekl: „Nevidíte vlajku?“ Polákovi se to nelíbilo, odpověděl: „Kdyby to byla státní vlajka, tak neříkám nic, ale tuto vlajku neznám.“ Přitom skočil ke kapitánovi a surově ho zmlázil a pak pokračoval v cestě do kostela. Kapitán se šel stěžovat delegátovi, a tak to je celá ta historie. Polákovi delegát vytknul, že nemusel být zrovna tak surový, že se to na křesťana nehodí a mohl ho zmlátit trochu méně, „kapitánovi“ řekl, že může jít domů, ale jak se ještě jednou s praporem a dětmi postaví na ulici a hlavně před katolický kostel, že ho zavře na pár měsíců.

21.května 1951.

Brzy ráno čekám na povoz z Amaro. Přijedou por mne s takovým kramařským vozem a plachtou. ů Něco ještě sním a odjíždíme. Cestou se však plachtu pochvalují, slunce aspoň tak nepálí do hlavy, cesta je zdlouhavá, vjíždíme do pralesa a asi po dvou hodinách jsme u řeky. Dlouho tam stojíme a čekáme na převozníka, Je poměrně dost vody, řeka široká, vjíždíme do balsu (vor) a pomalu přejíždíme. Mám trochu strach, jen se modlím, aby se lano nepřetrhlo a my se šťastně dostali na druhý břeh. Pak pokračujeme v cestě. V Amaro už nás čekají, dávají mi pít kávu a jdu rovnou do kaple. Ta je dřevěná, poměrně malá a u ní

přilepené jakoby sakristie, a to je také můj byt. Kaple je uprostřed pralesa, jenom kousek s jedné strany je vysekám a úplně o samotě. Letmo to všechno prohlížím a na noc nechci ani myslet, mohli by mne nechat spát u někoho ve vesnici, ale aby si nemysleli, že se bojím, tedy nic raději neříkám. Nejdříve zpovídám děti, které zítra půjdou k prvnímu svatému přijímání, mám radost, že jsou docela pěkně připraveny. Pak pokračuji ve zpovídání ostatních, většina se zase zpovídá polsky, pak se modlíme růženec a zase zpovídám, konečně jdu s lidmi do vesnice na večeři a pak se vracím spát do kaple. Je tma venku, sotva jsem kapli našel, je mi tak trochu úzko. Rozsvítím se svíčku, domodlím se breviář, už při něm skoro spím, jsem strašně unaven a tak si jdu lehnout. V pralese ro praská a vříská a mne spánek pomalu přechází. Cachorro do mate (divoký pes), asi něco jako náš vlk mi začně výt zrovna vedle kaple, asi že mne cítí a nelíbí se mu to. Konečně přestal a je ticho. Právě jsem usínal, když pode mnou se ozvaly rány a hned na to jakési zabečení. Před očima se objevil kozel, z něho se vytvořil ďábel. Znovu stejné rány a totéž zamečení. Podlaha je totiž asi půl metru nad zemí, aby hadi a hmyz nelezl tolik dovnitř a také kvůli vlhkosti. Myslím si, asi že se ďáblovi nelíbí, že mu беру jeho oběti, a tak se chce pustit do mne. Dívám se na hodinky, je už půl druhé a přeji si, aby už bylo ráno. Chvilí je tak trochu ticho, pak zase nějaké šlapání okolo kaple. Tu najednou kaple celá začne praskat a kymácet se, právě na stěnu sakristie se cosi strašně velikého opíralo. Vyskočil jsem, rozsvítil svíčku, odsunul jsem závoru, se strachem sice, ale přece také s velikou kuráží, jsem otevřel dveře. Strašně veliké a zlé oči se na mne upírají, chlupatá hlava, rohy, ďábel to nebyl. Byl to strašně veliký býk zebů, který se jen nevinně dřel o hranu kaple. Kdo však uviděl takového býka, nepochybuje o tom, že by skutečně mohl i kapli povalit. Evropan se ani nedovede představit velikost takového býka, jen ten hrb nad předními nohama, který je skladištěm tuku, váží přes metr. Světlo svíčky se mu moc nelíbilo, a tak jsem raději honem zase dveře zavřel, abych ho zbytečně nerozzlobil, neboť pak by byl schopen udělat z celé kaple kůlničku na dříví. Chtělo se mi jít na záchod, ale na to nebylo ani pomýšlení, dokud býk neodejde. Nakonec mne i to přešlo a já usnul.

22.května 1951.

Sním, slyším anděly zpívat a je mi dobře, ale zase slyším rány, tentokrát na dveře, polekám se a vyskočím. Dívám se na hodinky, je už sedm pryč, kaple je plná a lidé zpívají, tak to nebyl žádný anděl, které jsem ve snu slyšel. V několika minutách jsem oblečen a spěchám do „školy“, děti k prvnímu svatému přijímání jsou už seřazeny a průvod se hne ke kapli. Cestou celkem pěkně zpívají, obdivuji jejich katechetku, sama neumí číst a tak pěkně je připravila. Je mše svatá, kážu portugalsky, pak polsky, je 89 svatých přijímání. Po mši je několik křtů, pak se bavím s lidmi před kaplí, fotografuji všechny a ještě před polednem jdu na oběd, musím se dostat ještě dnes domů. Po obědě odjíždím zase na takovém kramářském voze, ujíždíme, abychom se dostali do noci aspoň k řece, než převozník půjde spát. Jedeme po kraji pralesa a před námi uprostřed cesty stočená jararaca (žararaka, jedovatý had podobný naší užovce). Zastavili jsme, Polák mi dal bič do ruky a nařídil vždy prásknout bičem, kdyby se jararaca začala roztáčet. Práskal jsem vesele, zatím Polák uřezával v pralese prut. A teď šel na jararaku, stál před ní několik metrů a čekal okamžik. Jararaca se vymrštila směrem k němu, ale právě v tom skoku ji švihnul a bylo po ní. Uříznul ji hlavu a chvatně ji schoval do vozu a jedeme dál. Cestou se ještě zdvořile zeptal, jestli ji snad nechci já, že mám na jejím ulovení také podíl, ale bylo dohodnuto, že zůstane pro něho, dá na

půl večere pro jeho rodinu, má ji dost velikou. Převozník ještě byl u řeky celý rozespalý, a tak netrvalo víc jak půl hodiny a byli jsme na druhém břehu. Zbytek cesty nám šel nějak pomalu, nebo se mi to tak zdálo, byl jsem strašně ospalý, poslední noc jsem skoro nespal a budu muset znovu na cesty, Zdá se mi, že přeceňuji mé síly.

23.května 1951.

Je středa, předvečer Božího Těla, Jsem tak trochu naměkko a práce mi nejde od ruky, musím vzpomínat, bylo to také v předvečer Božího Těla před třemi roky, co jsem opouštěl mou vlast. Jak ten čas letí! Jsem rád za ty tři roky, které mi Pán Bůh ještě dal, ale jak dlouho to tady vydržím? Není však času na přemýšlení a na vzpomínky, mám mši svatou, pak několik křtů a už přijíždí pro mne, abych jel znovu do Doá. Přijedou opět s nákladním autem, čekáme chvíli na jednoho chlapce, který je u zubaře a pojedje s námi, konečně vyjíždíme a zase ta strašná cesta, několikrát přes řeku jen po dvou trámech, pak znovu vodou, v pralese nám stojí koně v cestě. Konečně dojíždíme do tábořiště dělníků, kteří zde staví jeden úsek dráhy pralesem. Chvíli sedím v baráku, ve kterém bydlí inženýr, popíjím Whisky, hlava se mi už točí, bavíme se. Přijíždí pro mne černochoch jak hora, veliký a silný. Vsedám do bryčky a osli vyrazí do čiré x noci. Je tma, že není ani osli vidět, noc je tichá a my letíme chvíli pralesem, chvíli stepí, občas se octnem mimo cestu. Jsem tak utmácen a rád bych si zdřímnul, ale musím se křečovitě držet, abych nevyletel z bryčky, ta se kymácí na všechny strany. Osli funí a frkají a letí dále. Dívám se na hodinky, je půl druhé, černochochovi se asi hodinky ve svitu zápalky líbí, říká, že by si také rád opatřil nějaké hodinky. Mluvíme málo, mám strach si překousnout jazyk. Po dlouhém mlčení se najednou černochoch zeptá: „Máte u sebe peníze?“ Mně přejel mráz po zádech a náhle mi bylo všechno nasné. Rád by hodinky a teď už také peníze, bude mít práci snadnou, buď mne uškrtí, cítím jeho ohromné ruce na krku, nebo mne praští po hlavě, nebo mi rozpáře břicho, to je běžný způsob u těchto lidí. Mlčím, lituji rychle svých hříchů a je mi nějak líto, že se ani nikdo nedoví, kam mne černochoch zahrabal, nebo kde mne schoval. Ještě dnes přiletí urubů (černí supi), sežerou mne za chvíli, to bude konec mého misionářování. Trochu jsem se zastyděl za tuto sentimentalitu, nepřiml jsem se a rázně mu odpovím: „Pochopitelně, že mám peníze a proč se ptáš?“ Tu on: „Tak až se rozední, musíte mi je ukázat, já je chci porovnat s penězi, které mi šéf platí, mám obavy, že mi dává peníze falešné.“ Zase jsem mu nedal hned odpověď, musel jsem nejdřív Pánu Bohu poděkovat za to, že jsem se zmýlil a podezřívával ho z něčeho docela jiného. Ráno jsem mu skutečně peníze ukázal, měl radost, že jsou na chlup stejné s jeho. Konečně dorazíme k farmě Ataliby, tam už jsou připraveni na cestu do kaple, mají tam celkem čisto, sepíší na kus papíru protokol s třemi páry snoubenců, nikdo neví přesně ani kdy se narodil, raději toho nechám a jedeme do kaple. Zpovídám je, pokud se to dá zpovědí nazvat, pak je mše svatá, oddávám je všechny najednou, ani mi nepoděkovali a jedou šťastni domů. Na mne už čekají chlapci z farmy pana Antonia, vsednu tedy na bílého koně, je to stará herky, ale už jsem na něj zvyklý, je vysoký a při cvalu se ani necítí. Paní Dolores už má oběd hotový, má radost, že tentokrát má něco dobrého pro mne. Obědváme chameleona (asi metr dlouhá nazelenalá ještěrka), nevím je-li to ten, co mění podle potřeby barvu, tento už barvu nemění, je pěkně usmažený a chutná výborně. Po obědě si schrupnu, cítím se strašně unaven. K večeru musím na záchod, ještě štěstí, že tady jekýsi záchod vůbec mají. Když jsem byl v nejlepším, přizneme se ohromná černá svině a rovnou pode mne, seskočil jsem ještě včas, svině xrhro

chrochtá a dírou se na mne dívá a pomlaskává si. Trvá to dlouho, než si zase zaráčila odejít, abych mohl pokračovat. Večer sedíme a vykládáme si, přijde na návštěvu soused Silva, bydlí jsem asi 3 km dál v pralese, vyptává se na vše možné i nemožné. Dělá ze sebe chytrého. Pojednou se ptá, jak je možné, že někdy mraky táhnou jedním směrem a jiné současně opačným směrem, Jak to mám analfabetovi vysvětlit? Vzpomínám si na jeden pokus z Fysiky na gymnasiu o proudění teplého a studeného vzduchu, vezmu svíčku do ruky, jdu ke dveřím držím nejdříve dole svíčku a ukazuji, jak plamen je obrácen dovnitř, studený vzduch se tlačí při zemi dovnitř, pak ji držím nahoře, plamen je obrácen směrem ven, teplý vzduch uniká horem ven. A tak je to s těmi mraky, různé teploty vzduch způsobují proudění i několika směry. Silva mne nenechal ani domluvit, dal sbohem a už na koni pelášil pryč. Druhého dne jsem se dověděl, že celou noc objížděl v pralese všechny kabokly a farmáře a každému se svíčkou v ruce vysvětloval, jak to je s těmi mraky, od koho to má, s tím se nepochlubil.

25.května 1951.

Brzy ráno jedeme do kaple, mám mši, málo lidí. Odtud se vypravíme na cestu do tábora dělníků. Jede se mnou dona Mercedes, musím koně hodně popohánět, abych jí stačil. V táboře je jak po vymření, dělníci jsou na pohřbu právě toho chlapce, který mne sem před dvěma dny přivezl nákladním autem. Druhý mu nožem rozpáral břicho. Posvětlím „školu“, kterou zde zřídili pro děti z okolí, pak sedíme opět u inženýra, popíjíme opět Whisky, zatím se vrací dělníci s pohřbu, seskakují s nákladního auta a já tímtež vozidlem odjíždím domů. Zase ta hrozná cesta přes řeku a pralesem, ale jinak to ujde a před půlnocí jsem doma. Tolik jsem se těšil, že se zase jednou trochu lépe vyspím, ale vidím před farou uvázaného koně, a to je známka, že už zase na mne čekají. A skutečně, sotva jsem otevřel dveře fary, přiválal stařeček, a abych se prý nezlobil, ale že jeho syn umírá a nechce jít na věčnost bez zpovědi. Jdu tedy do kostela pro Nejsvětější, vsedám na koně a už zase cvalem letíme kamsi, nevím opravdu kam to jedem, dědeček mi to vysvětluje, ale mně to málo pomůže a konečně mne tak ani nezajímá. Jedeme většinou planinou, občas projedeme kouskem pralesa a za svítání dorazíme. Mladý chlapec, asi dvacetiletý, má zřejmě tuberu. Smrti se nebojí, je pěkně připraven, jen otec a matka pláčí, je to totiž poslední syn, ostatní stejným způsobem umřeli a bylo jich celá řada. Vracíme se, dědeček jede se mnou kus cesty, už je den, a tak posílám stařečka zpět, odtud už cestu znám. Ani se mi spát nechce, myslím na umírajícího chlapce, na jeho rodiče, atak cesta ubíhá.

26.května 1951.

Je sobota, dopotácím se konečně domů. Lidé čekají ještě na mši, celebruji, pak jdu rovnou do školy, asi 100 dětí ve třídě, je těžko udržet pořádek, děti jsou blbě a nezvedené, jsou na xxxx sobě namačkané. Ta hodinu toho nechám a jdu si místo oběda raději lehnout.

27.května 1951.

Konečně jsem jednou doma, lidí přišlo hodně do kostela. Při mši vyzývám všechny farníky, aby odpoledne přišli, že půjdeme do řeky vytahovat písek, aby stavba nového kostela šla ku předu. Starosta mi slíbil písek traktorem odvézt, ale musíme jej sami připravit. Sotva jsem se neobědval, už bylo před kostelem několik děvčat a žen s lopatami. Čekáme ještě asi půl hodiny, ale ani jeden muž se neobjevil, a tak jdeme sami v průvodu středem vesnice, ještě několik žen se

přidalo a hlavně dětí. Práce byla celkem snadná, vody v řece málo, všichni s chutí začali a já s nimi. Za chvíli se začali trousit muži. Brali ženám z rukou lopaty, že prý to není práce pro ženy a netrvalo dlouho, pracovali jen muži. Bylo nás plná řeka. Ženy šly domů, přinesli kašasu, kávu, všelijaký druh buchet a hostily nás. Bylo náramně veselo. Někteří vzali loďku a začali jezdit až na druhý břeh, tam byl krásný písek a přivázeli jej. Břeh byl asi 15 m vysoká a oni jej podkopávali, dostal jsem strach, aby se něco nestalo a raději jedu loďkou s nimi, abych je varoval, že totiž břeh se může sesout. Ani jsem ještě nebyl u břehu a část se sesula. Můj ministrant, který také pomáhal, byl více než do půl těla zasypán. Věděl jsem, jak písek je nebezpečný a co to dalo práce kluka vyhrabat. Sotva jsme kluka dostali ven, vidím, že se písek opět pomalu začíná sypat. Křičel jsem na všechny, aby utíkal a sám jsem byl už ve vodě. Všichni se hnali za mnou a sotva jsme byli pár metrů v řece, celý ten vysoký břeh se sesypal, některé ještě za-stihnul ve vodě, ale nic se nestalo, jen pár lopat tam zůstalo. Já jsem se třásl hrůzou, zpozdit se o pár vteřin, bylo jistě nejméně deset lidí na pravdě Boží, ještě dnes mi jde mráz po zádech, když si na to vzpomenu. Pokračovali jsme ještě dlouho v kopání a vybírání písku. Bylo ho jistě na dvacet vozů. Vesele jsme se vraceli domů a muži se ptali, kdy zase půjdeme na písek. Byli tak nadšeni, že ještě večer přišli všichni na májovou. Tímto činem jsem se stal hrdinou ve farnosti, lidí se hned jinak na mne dívali. Brzy ulehám, není světlo už přes týden, dynamo se v pile spálilo a nikdo to neumí spravit.

28.května 1951.

Vstávám ještě za tmy. Nevím, kam jsem si dal sirky, a tak se oblékám potmě. Natáhnu si ponožku a cítím v ní studené zvířátko. Zachvěl jsem se, roztrásl, jsem jist, že to je škorpión, však je jich pod chalupou spousta. Snažím se ponožku rychle sundat, ale jsem tak nervosní, že mi to trvá věčnost, aspoň se mi to tak zdá. Konečně jsem ponožku stáhnul a utíkám do předního pokoje pro sirky. Vytřepal jsem zvířátko na podlahu. Tak jsem si oddechl, byla to jen ještěrka, které mám docela rád a nosím si je domů, když na cestě nějakou najdu, jsou náramně užitečné, chytají mouchy a komáry. Ve dne pracuji okolo fary, pak přijde bouřka, začne pršet, a tak to jde až do večera. Slyším křik u sousedů, běžím se tam podívat, tam bylo Boží dopuštění. Blesk zabil sousedku. Seděla na verandě a měla malou dceru na klíně, když prvně zahřmělo, dcerka odběhla do domu a vtom blesk udeřil a ona byla mrtva. Nic nezapálil ani jiné stopy nezanechal. Běželi pro manžela, ten pracuje na dráze. Ten vyváděl, vykopal rychle jámu do země, tam strčil manželku a začal zahrabovat v naději, že země z ní blesk vytáhne, ale nic nepomohlo. Večer u druhého souseda, který je truhlář, stloukají rakev pro nebožku, spát nemohu, jdu se tam tedy podívat, jak to dělají. Pořád ještě hřmí, ale pršet přestalo.

29.května 1951.

Po mši si dám přivést koně a jedu navštívit sousedního faráře. Je to již jiná diecese. Zastihnu jej právě u oběda, je to pohostinný Polák, řeholník a je tam už celých dvacet let. Ukazuje mi po obědě jeho chov kanárků, má jich přes tři sta a většinou všichni zpívají, a tak na sebe musím skoro křičet. Dívám se na jeho fotografie, prohlížím si jeho atelier, sám si všechno dělá, učí mne vyvolávat filmy, kopírovat, pak mi namíchá vývojku a ustalovač, a tak se těším, že si to také budu sám doma dělat. Nejvíce se mi líbí fotografie jednoho starce, který má naprst hluboké vrásky a vypadá jako ďábel. Má radost, že se mi právě tato fotografie líbí,

říká, že dostal za ni v Sao Paulo první cenu na výstavě fotografií a nic se tomu nedivím. Slibuje mi toho starce ukázat, pak se dá do vyprávění. Kaplan je na cestách po farnosti a vrací se domů vždy tak za dva nebo tři měsíce. Pobude nějaký týden a zase jede do pralesa. Farnost je teď poměrně malá, udělali z ni 4 nové diecese, ale ještě mu zbylo dost. Před dvaceti lety vždy po vánocích vyjel na cesty se svým mezkem a vracel se zpět až před dalšími vánocemi. Jednou se mu kaplan na vánoce nevrátil, čekal ještě několik měsíců, ale marně. Požádal představeného o jiného kaplana, vysvětlil mu na mapě cestu a poslal do pralesa. Ten se cestou vyptával na svého předchůdce, až dorazil do jedné indiánské vesnice, tam mu řekli, že misionář od nich odjel, měl s sebou dva průvodce, ale ti se už nevrátili. V příští vesnici zjistil, že tam misionář loňského roku nebyl, tedy zahynul v těchto místech a s ním oba dva průvodci. Nikdy se nedověděl, co se s nimi stalo.

Vsedáme na koně a jedeme za tím strašným dědou z fotografie. Cestou mi vykládá celou historii a proč ho děda tolik zajímá. Je totiž posledním potomkem dvou velkých rodů. Obě rodiny se pro maličkost zneprátelily, začaly se mezi sebou vraždit a během dvou let vzájemného vraždění, zůstal tento, kterého už neměl kdo zavraždit. On sám tvrdí, že nikoho nezabil, ale svědomí má přece jen nějaké těžké. Pozemky, na kterých žil, dal kostelu a sám se uchýlil do malé chatrče a tam jej právě nacházíme. Vlídne nás přijímá, hovoříme chvíli, popíjíme s ním šimaráo (to je usušený a rozemletý čaj mate, zelené barvy, nacpe se do dřevěné nádoby v níž je trubička, nalévá se pak vroucí voda a trubičkou se čaj srká ode dne nádoby, a tak jde od jednoho k druhému, odmítnout se nemůže, i když je to někdy velice těžké dát trubičku po někom do úst), za celou dobu se neusměje. Má prý již přes sto roků, ale vypadá náramně statně, jen trochu přihrbí. Já se už na faru nevracím, ujíždím k domovu, vím že mne zastihne noc na půl cestě, ale tuto cestu znám i v noci a dnes bude trochu měsíc. Cestou myslím na starce, cesta mi ubíhá, je už noc, trochu spomalím, aby kuň do něčeho nevrátil a ještě před půlnocí jsem doma. Koně pustím, on domů už trefí sám a jdu spa-t.

30.května 1951.

Každou chvíli přší. Jdu do školy, dětí je dnes málo, a tak je také pořádek při vyučování lepší. Přišla nová ředitelka, je až kdesi od paraguaiských hranic, míšenka, má dvacet roků. je strašně milá a hrozně hezká. Už ví, že občas vyučují dvě učitelky němčině, a tak se také ihned hlásí. Nechce ovšem společně, chce hodiny sama. Dám se umluvit, ale upozorňuji, že jsem moc málo doma, že jsem skoro pořád an cestách.

31.května 1951.

Jsem rád, že tentokrát mohu být pár dní doma, a tak načerpat nových sil. Po mši se objeví pan Besta a abych mu prý jel pochovat syna. Snažím se ho přemluvit, aby syna sám pohřbil, že příští týden stejně mám mši v Doá a že se tedy na hřbitově pomodlím a mši mu tam budu celebrovat, ale on stojí na svém, že by to nepřezil syna jen tak pohřbít a abych jel. Měl už všechno vyjednáno a tak nezbyvalo, než slíbit. Odjel a zítra, že pro mne přijede nákladní auto hned ráno. Večer byla poslední májová, kostel skoro plný. Jdu na večeri a když se vracím, moje žáčky čekají před farou. Moc do němčiny nemám chuti, ale vzal jsem si tento kříž na sebe, a tak do toho. Učitelky hloupé nejsou, ale raději by se bavily a neučí se. Jdu spat a nějak se mi na zítřejší cestu nechce ani myslet. Konečně usnu, spánek mam neklidný a jsem rád, že je už zase ráno.

1.června 1951.

Nákladní auto už stojí před farou, rychle se nasnídám a už ujíždíme, chci se ještě dnes dostat do Doá. Cítím se nějak silný. V táboře už mne čeká osedlaný kůň, seskočím s auta a už pádím dvailem dál. Kůň se jen nese, při cvalu ho ani pod sebou necítím. Je pěkně, slunce svítí a není moc horko, ale blíží se k večeru a já mám ještě veliký kus cesty a také začínám cítit únavu. Zdá se, že jsem si to dobře nevypočítal. Přes řeku se přebrodím skoro klusem a bodám koně, aby nepil, je moc spocený. Projíždím posledním úsekem pralesa a pak už je jen step a planina. Kůň zná cestu domů a tak jej nechám zcela po vůli. Nebylo ještě ani 10 hod.a vjíždím do fazendy pana Antonia, tam jsem jako vždy velmi srdečně přijat, povečeřím, pijeme dobré víno, není ovšem z ré=vy, nýbrž z pomerančů. Ještě před půlnocí jdeme spat.

2.června 1951.

Ještě za šera vyjíždíme všichni, moji hostitelé zůstanou u kaple a já jedu do domu pana Besty. Ten má velkou radost, že jsem přijel a chce, abych sloužil mši u něho v domě. To rázně odmítám, kaple je skoro vedle, zavolám pár lidí, mši budu celebrovat za jeho syna, a tak posloužím všem. Konečně s tím souhlasil, věděl, že si u mne těžko něco vytrucuje. Na nebožtíka jsem si ani nevzpomněl, abych se na něho podíval, také jsem tam žádného neviděl, kdo ví, kde ho mají. Přijde skutečně několik lidí na mši. Oznamuji, že mše byla sloužena za syna pana Besty a zvu všechny přítomné na-pohřeb. Bylo mi trochu divné, že nikdo se mnou na pohřeb nešel, ani rodina dony Mercedes. Věděl jsem, že Bestu nikdo nemá rád a tak jsem více nešpekuloval. Besta, jeho manželka a přestárlé dcery už na mne čekali před domem. Vstoupím dovnitř, obleču rochetu, černou štolu, vezmu svěcenou vodu a rituál a ohlížím se po nebožtíkovi. Ptám se, kde mají toho nebožtíka, ukazují do druhé světnice, ale ta je prázdná. Začínám tušit něco nenormálního., proto ani nikdo xxcxzlx nechtěl přijít. Přísně jsem se na Bestu podíval, aby si ze mne nedělal blázný a tu on: „Můj syn je tam v tom kufří.“ Byl tam skutečně dřevěný ruční kufří v koutě. „Teď mne povíte, co tohle je za historii, jinak jedu ihned domů“, spustil jsem na ně. Besta se dal tedy do vysvětlování: „Víte, on můj syn umřel už před třemi léty.“ Já jsem na něho vyvalil oči, ale zachoval jsem klid. „Tak jen vykládejte dále!“ poručil jsem. Tu on, že je to příliš dlouhá historie a že bude lépe, když si k tomu sedneme, když tolik naléhám a chci to vše vědět. Sedli jsme si na kus dřeva před chalupou, sundal jsem si rochetu a naslouchám. Tak syn se před lety oženil a šel bydlet do Rostingy, to je asi den cesty odtud. Smutně dodává: „Já jsem mu hned říkal, že to špatně skončí, že syn má zůstat blízko táty a opravdu to špatně skončilo. Synovi před třemi lety rozpárali při rvačce břicho. Když jsem se dověděl o jeho smrti, ujíždím tam, abych si syna vzal sem a po křesťansku pohřbil, ale oni se mi vysmáli a že syn bude pohřben jak se patří na dobrého křesťana, ale tam. Pokoušel jsem se je přesvědčit, že mám pravdu, ale marně. Zkusil jsem to nožem, dva umřeli a já se dostal do vězení, tady to ovšem nikdo neví, zde myslí, že jsem byl na cestách. Jak mne pustili, šel jsem v noci na hřbitov, synovi kosti vyhrabal, dal do kufří a teď ho teprve chci pořádně jako dobrý křesťan pohřbit zdena našim hřbitově. Tak to je celá ta historie, vidíte, že nic zvláštního.“ Chvilí jsem seděl, přemýšlel, co mám dělat, pak jsem si myslel, dva už kvůli jeho synovi umřeli, co to udělá tomuto „dobrému křesťanovi“, když k nim přibudu ještě já. Řekl jsem mu, aby vzal tedy kufří se svým synem a že půjdeme na hřbitov. Pohřební průvod se hnul ku předu. Besta s kufřem, pak já a

pak čtyři ženy. Cestou jsem nevěděl, za koho se mám dříve modlit, zda za mrtvého nebo za živé, asi že toho potřebovali všichni. Hrob byl už vykopán, pochovali jsme kufř, pokropil svěcenou vodou a smutně jsem se vracel ke kapli. Lidé tam stáli, zvědavě se na mně dívali, jakoby mne byli prvně viděli. Dona Dolores se konečně odvážíla promluvit, zeptala se, zda se mi nic nestalo, divil jsem se té otázce, vždyť vidí, že jsem celý a tu mi teprve začala vykládat, že oni to všichni věděli, ale neměli odvalu mi to říci, že bych tam asi jistě nebyl šel a on by se byl pomstil zle. Vykládali spoustu historií o tom, jaký je to zlý člověk, ale každý se drží raději dál od něho a kvůli tomu se jeho dcery nevdaly, každý se tam bojí vkročit. Jednomu kabokolovie se to zdálo příliš šetrné žalování a tak se přidal: „Víte, on je tak zlý člověk, že i to Boží hovádko to cítí. Já jak jedu okolo jeho chalupy, moje mula se plaší a sotva ji udržím.“ Už jsem toho věděl tolik, že mi z toho šla hlava kolem a řekl jsem, že bude lépa se vrátit. Cestou mi paní Dolores říkala plna obdivu: „Je vidět, že jste inteligentní člověk a máte mnoho zkušeností, a proto jste mu tam pohřeb udělal, jinak by Vás byl pochoval se synem dohromady.“ Přijeli jsme na fazendu, obědváme a já se chystám na cestu. Pak se však podívám na hodinky, vidím, že se ani do tábora nedostanu, a tak se rozhodnu zůstat ještě přes noc. Jedeme hledat diamanty do Rio da Morte (Řeka smrti). Je krásné odpoledne, alunce svítí, brouzdáme se řekou, je plná lesklých kaménků, ale ani jedem z nás neví, jak pravý diamant vypadá, známe jen broušený, a tak toho za chvíli necháme. Večer sedíme na verandě a je mi docela dobře, vzpomenu si, že mám mít hodinu němčiny s ředitelkou, ale ona přece ví, že jsem pořád na cestách a bude lépe, když toho nechá. Je večere, smažená lesní slípka, asi jako bažant, jenom ne tak hezká, ale dobrá je. Popijíme kašasu a okolo jedenácté jdeme spat.

3.června 1951.

Brzy ráno mne celá rodina vyprovází až k Rio da Morte, rozloučíme se a já uháním k táboru. Času mám dnes dost. Přijedu odpoledne do tábora, je tam jen inženýr, sedneme si spolu, dá mi něco k jídlu a pak zase se pustíme do Whisky. Musím čekat, až bude po práci a nákladní auto volné. Vyjíždíme už za stmívání, šofer se mi moc nelíbí, zdá se, že žádným šoferem není a skutečně nebyl. Požádal jsem ho, aby mne nechal řídit a on byl docela rád. Přes řeky jsem jel náramně opatrně a šlo to. Jak jsme se dostali na lepší cestu, tak jsem to uháněl a po půlnoci jsem byl doma.

4.června 1951.

Dnes přišel telegram, že koutek a Mikula už přiletěli ze Španělska, jsou v Rio de Janeiro a v několika dnech se dostanou ke mně. Musím se poohlédnout po nějaké posteli pro ně. Umřela stará Silvová, to bude jistě trápení. Byl jsem ji třikrát navštívit, ale nechtěla o zpovídání ani slyšet, nebyla vdaná, kolikrát jsem ji nutil, aby to dali dohromady dokud je čas, ale vždy mne odbyli a nakonec se mnou jednali docela krobiánsky. Teď budou jistě chtít, abych ji pohřbil, ale já nemohu, celá vesnice to ví, že není vdaná a že do poslední chvíle se bránila zpovědi. Skutečně, za chvíli byli u mne její tři synové a že ji musím pochovat, že oni ji jako psa na hřbitov neponesou. Když viděli, že nic nepořídí, začali vyhrožovat, že si zavolají „kapitána“ od Armády Spásy, a na tom zůstalo. Odpoledne byla celá vesnice na nohou, Silvovou nesli do kaple Armády Spásy. Všichni utíkali ze zvědavosti se na to podívat. Kapitán začal svou řeč nad mrtvou. Skoro každá věta začínala: „Katolíci a ignoranti...“ Když už to bylo asi po desáté, jeden ze synů se

zvednul, šel až ke kapitánovi a řekl. „My nejsme žádní ignoranti a na Vaše pohřbívání se také vy...“ Synové sebrali mámu a nesli sami na hřbitov a pochovali. Pak jsem za ni odsloužil mši a musel jsem jim slíbit, že se za mámu dojdu aspoň na hřbitov pomodlit. Její manžel, až dosud vzpurný, začal přemýšlet a jednou ze mnou přišel a položil mi tuto otázku: „Jak to vlastně teď bude se mnou? Kdybych umřel, také mne nepohřbíte, jako mou nebožku? Jak to mám teď udělat, oženit se s nebožkou nemohu, ač bych to rád udělal?“ Potěšil jsem ho, že mu to ženění odpustím, ale musí se vyzpovídat ze své zarputilosti a stát se pořádným křesťanem. Celý šťastný se vracel domů, že jsem mu ten těžký problém vyřešil a zpovídat se skutečně přišel. Večer přišla ředitelka na němčinu. Nevěděl jsem, jak se z toho mám vyzout. Přinesla mi krabici cukroví, že prý je sama upekla, ale bylo jistě koupěno u cukráře. Začali jsme tedy. Světlo pořád ještě nesvítí, a tak jsme seděli při svíčke. Mně bylo strašně nevolno, i ona to zpozorovala a několikrát se mne zeptala, zda se necítím dobře, ale já měl jiné, docela jiné starosti. Pak mne prosila, abych ji dovedl domů, že nemá světlo a že se bojí. I to jsem udělal, ač sám jsem světlo také neměl. Cestou se mne držela za ruku, jakoby se skutečně bála. Dovedl jsem ji před chalupu a vracel jsem se, abych si krátil cestu, pustil jsem se přímo přes louku, tráva mně dosahovala až po kolena. Nebylo na krok vidět, ale ani jsem na cestu nemyslel. Vtom padnu přes něco a už to se mnou utíká. Teprve, když jsem spadnul do trávy, uvědomil jsem si, že to byla kráva. Pokojně ležela a jak jsem na ni padnul, vyskočila a utíkala se mnou. Spadl jsem zrovna do kravince, smrděl jsem strašně. Místo spaní jsem se musel dát do čištění kleriky, abych zítra v kostele nesmrđěl, jinou jsem totiž neměl. Spát jsem pak nemohl, musel jsem myslet na tu němčinu a uvědomoval jsem si, že bych to takhle dotáhl až na čínštinu. Rozhodnut skončit s němčinou, podařilo se mi usnout.

5. června 1951.

Dnes jsem doma. V mapě hledám Jararapungá, má to být dosti velká vesnice, mají tam kapličku a už hodně roků tam žádný misionář nebyl. Jen jak se tam dostat. Vezmu mapu a jdu k starému Gumercindovi, který tam už několikrát byl. Cestou se však ještě zastavím u našeho zaříkávače. Je to slušný, ještě mladý mulat, chodí poctivě do kostela a jinak dělá čáry. Zná desítky případů, kdy lidé, kteří byli uštknuti jedovatým hadem, šli k němu, on je zaříkal a žádný z nich neumřel. Něco takového by mne také mohl naučit. Velmi vlídně mne přijal, hned nabídnul šimaráo. Spustil jsem něho přímo: „Musíte mi říci, jak to s těmi lidmi děláte!“ Nečekal jsem dlouho na odpověď, řekl: „Divím se, že vy, člověk tak studovaný, mne se na takové věci ptáte. Přece víte, nebo aspoň byste měl vědět, že jedovatá kobra má jen na svou obranu a na usmrcení své kořisti.“ Tolik toho i já vím, řekl jsem mu, ale mne zajímá to další. Pokračoval: „Jed si musí kobra vyrábět, a to jí trvá dost dlouho, po uštknutí je kobra neškodná nebo aspoň její další uštknutí není smrtelné. Má-li kobra jed, a to kterákoliv z našich kober, ať je to chřestýš, jararaca, jararacussú, cobra coral, jararaca preguissosa a jak se všechny jmenují, tedy tento ubohý člověk ke mně nikdy přijít nemůže, ten zemře na místě nebo na cestě. Dojde-li tedy až ke mně, je to známka, že kobra měla málo jedu nebo žádný a takový člověk by stejně nepřišel o život. Nesmíte to ovšem našim lidem říkat. Já sice za to nic neberu, ale lidé mne za to mají rádi a z vděčnosti mi přece jen občas něco dají.“ Byl jsem mu vděčný za vysvětlení a teprve teď to tajemství prozrazuji, ale doufám, že mu tím neškodím. jistě, že pokračuje v zaříkávání ještě dnes. Rozloučil jsem se a spěchám tedy ke

Gumercindovi. Vyložím mu, oč se jedná a tu on skoro se slzami v očích říká: „Kdybych byl jen o trochu mladší hned bych jel s vámi, ono pro samotného je to dost nebezpečné, ale teď už nemohu, nohy mně neslouží.“ Ukazuje mi, kde bych mohl přespát. Pojedu-li hodně rychle, tedy za dva dny tam mohu dorazit. Pokud možno se mám držet při řece. Půjčil mi svého koně, hned si na něm vyjedu, abych si na něj zvyknul a on na mne. Letí jak šipka, bude to radost na něm jeti. Vracím se domů, připravuji si věci, oltář, víno, hostie, mešní roucho, kompas a prostě všechno, co budu nezbytně potřebovat. Do měchu jsem si nalil 3 litry mešního vína, abych se měl čeho napít, koupím několik konzerv, chleba a jdu brzy spat, abych se na cestu pořádně spánkem posílil, kdo ví, zda a jak budu spát v těchto příštích několika dnech.

6.června 1951.

Ještě je tma, ale já už mám vše na koni namontováno a vyjždím, mám dnes dalekou cestu před sebou. V pralese musím zpomalit, je tam úplná tma. Je krásný den, když slunce vychází, jsem nejméně 20 km od domova. Vystupuji do hor, končí prales, začíná step. Tráva je vysoká, většinou na půl suchá. Někde je tak vysoká, že přes ní vůbec nevidím, ostrá tráva mne šlehá do obličeje. Náhorní planinou to jde dobře, jen občas se musím vyhnout kousku pralesa, všechny nížiny a propasti jsou zarostlé pralesem. Kůň letí, je skoro poledne, ale na jídlo nemám ani pomyslení, občas si usrknu trochu mešního vína a nechci ztratit ani minutu. Dívám se na kompas, pořád si to pletu se sluncem, vždy zapomenu, že zde slunce nesvítlí od jihu, nýbrž od severu, vždyť jsme na jižní polokouli. Konečně vidím koňské stopy, jsem tedy na správné cestě a nebudu daleko od nějakého obydlí. A opravdu, potkám jednou kabokla na takovém šekatém koni, ptám se, jak mám ještě daleko k příštímu nějakému obydlí. Říká, že mám na vybranou: „Když se dáte od řeky doprava, přijedete za chvíli k několika chalupám, nebo můžete jeti dále podél řeky a ještě do západu slunce dorazíte do vesnice. Díval jsem se na hodinky a on mne hned napomenul: „Na to se nedívejte, tím nic nespočítáte, na slunce se dívejte!“ Poděkoval jsem mu a rozhodl jsem se pokračovat podél řeky. Kůň byl řádně unavený, ale držel se ve cvalu. V dálce vidím kouř vystupovat z pralesa. Měl jsem z toho takovou dětskou radost. Zpomalil jsem a teprve jsem začal cítit únavu. Dívám se na hodinky, je půl páté, pak si vzpomenu na kabokla a dívám se na slunce, je ještě dost vysoko, a tak zastavuji a dám se do jídla, mám hlad a chutná mi. Pokračuji v cestě, ještě slunce svítí a přijíždím k první chatrči. Ptám se po náčelníkovi, ukazují mi, že je to ještě dál. Představuji se, náčelník si vzpomíná, že před lety u nich byl také misionář, ale od té doby se neukázal. Lidé se sbíhají, okukují mého koně, co to tam mám všechno přimontováno, závistivě si prohlížejí flintu, tu u nich má jen náčelník. Vycházím ven a oznamuji, že po západu slunce budu kázat a zítra před východem slunce bude mše svatá. Přišli všichni, něco docela věděli, a většina byla pokřtěna. Vyptal jsem se, kdo není ještě pokřtěn a slíbil jsem je pokřtít na zpáteční cestě. Modlitby měli celé popletené, ale ještě celkem pravověrné. Brzy jsem toho vyučování nechal, cítil jsem únavu. Spal jsem u náčelníka, dali mi síť, a tak jsem si hověl a jen se v ní pohupoval.

7.června 1951.

Brzy jsem vstával, připravili jsme oltář, lidé už čekali venku a tak mše začala. Náčelník mi dělal ministranta, vysvětlil jsem mu, že musí tolikrát zazvonit, kolikrát já klepnu do oltáře. Na začátku to dělal celkem správně, ale pak, asi že se

mu to zvonění líbilo, zvonil skoro požád. Po mši mi dal napít dobrou kašasu, já sbalil všechno, namontoval na koně a doprovázen dvěma kabokly, které mi dal náčelník na cestu, vyjeli jsme ještě za šera. Podle mapy a podle tvrzení mých průvodců, máme dnes skoro poloviční cestu, než včera. Občas jsme jeli blízko řeky, ale ta tekla strašně hlubokou roklí, divil jsem se, jak je to možné, že si tu prodrala do takové hloubky své koryto. V některých místech byla řeka jistě přes 100 metrů pod námi. Asi ve dvě hodiny odpoledne jsme přijížděli k prvním chatrčím. Vidím i dřevěnou kapličku s doškovou střechou, ale vypadá celkem dobře. Jedeme k náčelníkovi, též on je milý člověk a jsem překvapen, že umí číst, ukazuje mi katechismus, biblickou dějepravu a obrázky a ještě několik knížek. Vykládá, že on není zde narozen, že sem přišel před lety odkudsi z východu, sám si už dobře nepamatuje odkud, ale tam se neučil číst a nikdy to nezapomněl. Svolali jsme lidi do kaple, začal jsem se modlit a hned jsem viděl, že se modlí správně, znali mnoho věcí katechismu, třeba tomu nerozuměli. Viděl jsem, jaká je to výhoda, když aspoň někdo umí číst. Večeře byla bohatá, zde ženy mohly s námi sedět u stolu. Stůl však nesloužil k tomu, aby se na něm jedlo, nýbrž se stolu se bralo jídlo. Protože vesnice je blízko řeky, tedy i jídelní lístek byl podle toho uspořádán. Ryby smažené, jacaré (krokodýl) opékaný na ohni, také nějaké nohy, a tak jsem se cpal. Popíjela se jakási trpká, ale náramně chutná šťáva, pochopitelně hlava se po ní točila. Po večeři jsem dával různá vysvětlení, jak má lidi učit a co je hlavně má učit. Spal jsem u něho, opět v síti, a tak mi bylo náramně dobře. Spal jsem celou noc. Ráno jsem šel hned do kaple, připravil jsem oltář a čekal, až se sejdou lidé. Kaple byla plná a ještě venku se tlačili. Po obědě jsem si svolal děti, spočátku se na mne bázlivě dívaly, ale pak se se mnou spřátelily, učil jsem je, co mne napadlo. Pak jsem s několika začal před kaplí hrát, naučil je hry, které jsem se doma v dětství naučil. Lidé měli z toho velikou radost a jen se na mne usmívali. Po večeři jsem šel brzy spat, rád bych vyrazil zítra hodně brzy.

9.června 1951.

Mám v kapli mši svatou, všechny žehnám a loučím se snimi, slibuji, že jistě příští zimu nase přijedu a že zůstanu aspoň na týden. Všeobecná radost, celá vesnice mne vyprovází, a tak opouštím Jararapungá a jen si tak smutně myslím: vrátíš se sem opravdu, vydržíš to všechno, nebereš si toho trochu moc? Jedem pomalu, jsem tak trochu smutný a zamyšlen, Jakési teskno na mne přišlo. Chýlí se k večeru a my musíme koně popohnat, abychom se za dne dostali do vesnice. Moc jsme se loudali. Opět učím všechny dohromady, večeřím a jdu spat.

10.června 1951.

Je neděle, ještě za tmy celebruji a připravuji koně a vyjždím. Je už skoro den, a to mne znervosňuje, musím počítat, že kůň je unaven po takové tuře, lituji, že jsem jej nenechal v této vesnici odpočinout a nevezal si od nich jiného na cestu do Jararapungá, ale je pozdě. Divím se, co takový kůň vydrží. Jsem na horní planině a kůň letí, občas se podívám na hodinky a na slunce, občas na kompas. Tentokrát zase neobědvám, nechci ztratit ani minutu. Cesta se mi zdá tak známá a jel jsem tudy jen jednou. Kůň ví, že jede domů a tak jej nemusím ani pobízet. Jsou dvě hodiny odpoledne, tráva je zase strašně vysoká, nikam nevidím a tu kůň vyskočil, mrsknul nohou, jako by chtěl kopnout a já vtom ještě zahlédl hada, jak se proplétá do trávy. Kůň byl kousnut kobrou. Mráz mi jde po zádech. Vzpomínám na kouzelníka a vypočítávám si: neměl-li dostatek jedu, dojedu až domů, měl-li

dostatek jedu, tedy pojedu ještě tak půl hodiny a co pak? Začínám mít opravdu strach, trochu se sám na sebe zlobím a říkám se: „Když jsi takový po...., tak jsi měl zůstat v Evropě, nelézt sem, tady je třeba lidí statečných.“ Moc mi to nepomohlo. Snažím se na to raději nemyslet a doufat v to lepší. Dívám se na hodinky, jedeme čtvrt hodiny a kůň běží dobře. Zase začnu přemýšlet, co bude lepší., hnát koně dále, abych se dostal kus cesty, nebo zpomalit. Jak tak přemýšlím, vidím, že kůň se strašně začíná potit a běžet pomaleji. Musím jej pobízet a začnu se potit já, ale je to studený pot. Nechám koně jít už jen krokem, ale začíná klopýtat, zastavuje se, těžce dýchá a konečně nechce jít dál. Vidím, že je konec. Slezu z něho, začnu odmontovávat vše, co mám na něm, vím dobře, že až padne, už s něho nic nesundám. Jako by byl čekal, až to s něho vše sundám. Začal vrávorat a padl. Smutně se na mne díval, házel nohou, ale já viděl, že je konec. Sedlo jsem na něm musel nechat, jenom uzdu jsem mu odepjal, chvíli se na něj ještě díval. Pak jsem ho nechal ležet a sebral vše a pokoušel jsem se jít dál. Kůň se za mnou ještě smutně díval, dodnes vidím ty jeho smutná a jakoby vyčítající oči, ale co jsem měl dělat. Nemohl jsem si vzpomenout, kde to asi vlastně jsem a jak mám daleko k řece. Táhnou se s celým nákladem, jsem upocen. Přede mnou vidí, asi 2 m dlouhou kobru jararacussú, pěkně stočená uprostřed cesty a vyhřívá se na slunci. Zastavil jsem se a pleskal jsem rukama, aby zmizela z cesty, ale ona nic. Složil jsem všechno na zem a vzal pušku. Měl jsem v ní broky, a tak střelil do kobry, ta se vymrštila do výše, a protože jsem nevěděl, co podnikne, dal jsem jí ještě jednu ránu. Padla na zem a jen se kroutila. Přivázal jsem jí uzdu za ocas a táhl s sebou. V nouzi je i ona dobrá na pečínku. Občas jsem zaslechl chřestýše, ale byl jsem tak vyčerpán, že jsem na to nedbal a jen pomalu se plahočím kupředu. Vůbec na nic nemyslím, jen pud sebezáchovy mne žene kupředu. Tráva byla čím dál tím menší, objevila se i místa, kde byl holý kámen, vzpomínám si, že bych měl být už blízko řeky a skutečně. Vylezu na veliký plochý kámen, asi deset metrů čtverečních, který visí právě nad řekou, která šumí dole asi 100 metrů pode mnou. Sedl jsem si doprostřed kamene, stáhnul jsem košili spocenou a rozprostřel na kámen, napil se pořádně vína, mám ho ještě skoro polovic. Cítím hlad, dívám se, co mám ještě k jídlu, snažil jsem se zatím na nic nemyslet, bylo to také zbytečné na něco myslet. Otevřel jsem poslední konzervu s jakýmsi masem a dal s chutí do jídla. Plechovku od konzervy jsem chtěl hodit dolů do řeky, ale v posledním okamžiku jsem se zarazil a řekl si: „Nic nezhazuj, všechno můžeš potřebovat.“ Napil jsem se znovu vína a pozoruji, jak nade mnou krouží celé hejno černých smradlavých urubú (supů), a to mne teprve zase donutilo podívat se skutečnosti do tváře. Je mi jasno, že se odtud nedostanu. Kdybych jenom věděl, že to tady přežiji do noci a přes noc, možná, že bych to ráno risknul a vydal se pěšky. Za den to však stejně neurazím a kde potom přenocovat? Přes noc si budu udržovat ohníček, a tak se aspoň hadům ubráním, ale kde sehnat vodu, jsem sice nad řekou, ale dolů se nedostanu, leda že bych tam skočil. Všechno, co vyšpekuluji má tolik „ale“, že toho zase nechám a nepiji se znova vína. Začíná mi být úzko, uvědomuji si, že přichází moje hodina. Chci se modlit, ale nejde mi to, prosit o nějaký zázrak, to se mi zdá trochu příliš troufalé, to by musel Pán Bůh udělat nějaký moc okatý zázrak. snad anděla sem poslat, aby mne odnesl a tak daleko to nemohu přehánět. Vyndám si zápisník a začnu psát domů. Portugalsky napíši adresu a k tomu říkaní s prosbou, aby to poslali do Evropy. Píši pak česky. Zdá se mi, že je to náramně všechno nestatečné a jestli to skutečně jednou doma dostanou, budou se za mne stydět a řeknou o mne: „Tak proč tam lezl!“ Ale v takových chvílích je těžko se přetvařovat a ani není o to

zájem. Zaznamenávám na mapě, kde jsem dokončil svůj život. Když jsem to napsal, cítím velikou úlevu, cítím se docela dobře, napiji se ještě a vstanu, dívám se dolů na řeku, kolem sebe a všechno se mi zdá krásné, i ta jararacussú, která mrtvá leží přede mnou. Proč to dříve nebylo tak krásné? Zase jsem naměkko, proč jsem to tady nemohl dokončit, aspoň všechny kaple a vesnice mé farnosti kdybych byl mohl navštívit, ale teprve jsem jich navštívil asi pětinu. Zase se dívám: „Tak Pán Bůh mne vyvedl tolikrát a z tolika nebezpečí a zrovna zde a tak sám.....“ Dívám se na hodinky, jsou 4 hod. pryč, mám tedy ještě dvě hodiny a pak přijde noc. Slyším jakési praskání na pravé straně, kde začíná pěkný kousek pralesa a táhne se v dále až dolů k řece. V duchu vidím už se blížit sucurí, však mi kaboklové dobře říkali, že to je tady největší metla (sucurí – největší kobra na světě, dosahuje délky až přes 15 m a sežere klidně tele i docela koně, a to celého), nabíjím si do flinty kulky, neboť brok ji ani nepoškrábne. Čekám chvíli, pušku v ruce a dívám se tím směrem, hlomoz se blíží. Najednou však zaslechnu na druhé straně vrčené letadla, zapomenu ihned na sucurí a skutečně malé dvoumístné letadélko, zrovna takové. jako má syn našeho starosty, letí dost blízko při zemi, drží se nad řekou a blíží se. Hodím pušku na kámen. popadnu plechovku od konzervy a snažím se proti slunci poslat znamení. Plechovka se skutečně leskla jako zrcátko. Ruce se mi třísly napětím, modlím se, aby letec znamení chytil a skutečně, začne zatáčet, snese se na pár metrů, letí okolo mne a mává na mne, poznal mne a já jeho, je to skutečně on, můj přítel. Znovu letí pár metrů okolo mě a ukazuje mi cosi, porozumím, abych zjistil, zda se dá přistát. Zapomněl jsem na sucurí a na vše ostatní a jako mladíček jsem se rozběhl okolo řeky a vidím kus celkem rovného terénu, jen trochu suché trávy a kameny. Běhal jsem jako posedlý, chytil jsem kameny a házel je dolů do propasti k řece, i velké kameny jsem odhazoval, kde jsem bral sílu, to nevím. i velké kameny jsem hračkou válel nebo házel dolů. Trvalo mi to asi 20 minut, on pořád kroužil nade mnou. Ukazují mi docela odborně, kudy a jak má naletět, ale vidím, že se mu do toho nechce, pak konečně vidím, že nalétává a riskuje to. Pista, kterou jsem mu připravil, nestačila, ale tráva ho přece jen včas zastavila. Vrtule byla plná natočené trávy. Měl jsem slzy v očích, když on zvednul nad sebou pokolop a seskočil dolů. V rychlosti jsem mu vyložil, co se mi přihodilo a jak jsem se sem dostal. Radost mi zářila z očí, ale mou radost n nesdílel a řekl: „To je všechno hezké, změnilo se jenom to, že teď jsme tady dva, ale domů se nedostanem, protože na tak malém kousku nemůžeme odstartovat.“ Přece však jsme se oba dali do práce, snažili se nějak pistu prodloužit, šlo to o pěkný kus, ale to vše bylo málo. Několikrát jsme to zkoušeli, ale marně, nemohli jsme dostat rychlost, letadlo nemá brzdy, a tak není možno motor napřed dostat do obrátek. Vysvětluji mu, že bychom mohli nabrat rychlost při pádu do řeky. Prohlíží tento plán, říká, že teoreticky by se to mělo podařit, a tak obracíme letadlo, zajíždí s ním až k pralesu, neložíme věci, sedneme a s pomocí Boží to zkoušíme. Rozjeli jsme se celkem slušně, letadlo skočilo s břehu jako se stolu a padalo dolů do řeky, přitom jsme dostávali rychlost, motor už pracoval na plno a ještě nám dosti chybělo k vodě, on to začal vybírat, letíme kus nad řekou a pak už začínáme stoupat, změním směr a na večeri sedím u starosty a všichni se obdivují naší statečností., já jim to neberu a jen se usmívám a myslím si: kdybyste věděli, co jsem zažil strachu, tak byste tak nemluvili. Než jsem došel domů, celá vesnice to už věděla. Šel jsem nejdříve ke Gumercindovi, abych mu dal smutnou zprávu, že jsem přišel o koně, on už to ví a jen slzí při mém vyprávění a říká: „Já jsem měl o vás strach, sám se nemáte vydávat na takovou cestu.“ Pořád ještě plakal, velmi pohnutý byl, nevěděl jsem, zda kvůli té

ztrátě koně, ale pak řekl: „Koně je škoda, tak dobrého koně jsem nikdy neměl, ale když si pomyslím, že to byl právě můj kůň, kvůli kterému Pán Bůh udělal tento veliký zázrak, tak jsem spokojen a nic mne ta ztráta netrápí.“ A znovu jsem mu musel ještě všechny podrobnosti vykládat. Když přicházím ke kostelu, slyším zpívání, co se to děje, lidé jsou v kostele, je jich plný kostel, kleknu si vzadu a modlím se s nimi, měl jsem zač děkovat. Teprve po chvíli jsem poznal, že dělají děkovnou pobožnost za mé zachránění. Teprve teď jsem se rozplakal doopravdy dojetím. Pak jsem musel před kostelem znovu všem všechno dopodrobna vykládat. Když jsem si pak lehl do postele a pomalu usínal, zdálo se mi, že sním, vždyť to není možné, že já jsem na posteli, zdá se mi, že jsem ještě tam nad řekou a s flintou v ruce čekám na sucurí.

11.června 1951.

Na mši je dnes lidí jako v neděli. Po mši je několik křtů, jsem pozván na oběd. Odpoledne přivezl jeden Polák celou bryčku mandarinek a citronů. Večer je požehnání a jdu na večeři.

12.června 1951.

Před polednem přijel pater Rafael, vyřizuje mi pozdrav od arcibiskupa, říká, že v celém městě se mluví jen o mně, divím se, že se i zde zprávy tak rychle šíří. Odpoledne chce odjet, ale vlak má asi 7 hodin zpoždění a včerejší vlak vůbec nepřijel, asi se něco stalo na dráze. K večeru přiběhli na faru a oznamují, že právě přijel ten vlak, co měl přijet včera a že asi za půl hodiny pojedou dál. Doprovázím tedy paera Rafaela na vlak. Ještě cosi opravují na lokomotivě, ale doufají, že ještě dnes pojedou dál. Opravdu ještě před půlnocí vlak začal odfukovat a odjel.

13.června 1951.

Tento týden nemám chuť se někam daleko vypravit. Cítím jakousi únavu, není mi dobře. Dnes přijde delegát na angličtinu. Ještě dnes to s ním vydržím, ale pak mu odřeknu. Ještě před dvěma měsíci se učil slabikář, číst a psát, pak se dal do angličtiny, prosil mne, abych mu pomohl. Myslel jsem si, tolik co on se té angličtiny může naučit, tolik ji znám, a tak jsem svolil. Nikdy jsem neviděl takovou paměť, jako měl tento celkem negramotný černoch. Asi po desáté lekci toho uměl pomalu více než já. Pomalu bych se musel učit já od něho. Večer jsem si vzpomněl, že mám právě dnes narozeniny, ani nevím, kolik mám roků, musím si to spočítat a je mi divné, že jsem tak starý. Když přišel delegát na angličtinu, říkám mu, dnes se učit nebudem, já mám narozeniny, a to se musí oslavit. On s tím souhlasil, a tak jsme se dali do ka-šasy a popíjeli asi do 11 hodin. Na rozloučenou jsem mu vysvětlil, že mu v angličtině dál pomáhat nemohu, že budu zase delší čas na cestách, že bych rád poznal celou farnost, než přijde léto a deště. Byl náramně smutný, ale musel se s tím spokojit.

14.června 1951.

Ráno při mši mi skákala po lavicích v kostele opice. Po mši jsem jí volal a ona šla se mnou do fary. Dal jsem jí žrát a nějak se jí u mě líbilo, zůstala. Odpoledne se nudím, upravuji trochu chalupu, mají dnes přijet moji přátelé ze Španělska, postel pro ně už mám, občas vyhlédnu z okna a je mi divné jak kráva stojí a stále se dívá na jedno místo. Je právě v těch místech, kde jsem na jednu z nich v noci padl. Jdu se podívat, na co se tak dívá a vidím velikou, krásnou, šekatou kobru, stočenou, pár metrů před čumákem krávy. Křičím na krávu, ale kráva se ani

nehne, trochu vrávorá. Běžím pro souseda, krátce mu to vysvětlím, on říká: „To nic není, kobra krávu hypnotisuje, ale jen proto, že má z ní strach, kobra jistě není jedovatá a tak veliká zase není, aby krávu urdousila.“ Vzal flintu a šel se mnou, střelil kulkou do kobry, ale nestřelil ji do hlavy ani za hlavu, nýbrž do břicha. Kobra se vyšvihla do výše a jakoby stála na ocase, několikrát se ve vzduchu otočila. Krvácela a ujížděla do křoví. Soused za ní vystřelil ještě dvakrát, ale zřejmě ji nezasáhl. Kráva ještě chvíli stála jako přiblblá. Večer přišly učitelky na němčinu, také jim jsem řekl, že nebudu pokračovat, že je to prostě nemožné, jsem tak málo doma a potřebuji si odpočinout. Nelíbilo se jim to a reptaly, ale já stál na svém.

15.června 1951.

Právě jsem dokončil mši a přijel Koutek s Mikulou. Mikula se sotva držel na nohou, byl zelený jak tráva na jaře a sotva dýchal. Dovedl jsem ho do postele a hned si lehnul. Vyletěl z Madridu už nemocný, v Rio de Janeiro ho nechťeli nechat vystoupit, vypadal nasmrt, pak cesta vlakem až sem trvala přes týden a ta mu ještě dodala. Přemýšlím, co zde s tak nemocným, skoro umírajícím člověkem budu dělat, zde ani lékař není. Zavolal jsem aspoň lékárníka, který tak trochu koním rozuměl, ten nařídil mu dávat k jídlu syrová játra a dal mu jakési čaje k pití. Když jsem ho viděl jíst ta syrová játra, dělalo se mi zle. Koutek se moc nezdržoval, měl napilno, aby sehnal hned práci a něco připravil, než rodina přijede za ním. Manželka s dětmi přijede lodí. Mikula si byl vědom, že umře. Ještě večer mne volal, ukazoval mi vše, co mám poslat jeho manželce a co jí mám napsat. Koutek spal v místnosti, která má být později záchod a koupelna. Šel jsem do kostela a modlil se za Mikulu. Konečně jsem se šel zase na něho podívat, spal, atak jsem šel také do postele. eště jsem ani nespal, slyším Koutka řvát, křičí o pomoc. Celý jsem se polekal, snad Mikula umřel, či mu tam vlezla nějaká ko=bra, zapomněl jsem díru, určenou pro odpad, zacpat. Ještě štěstí, že nám zase po dlouhé době elektrika svítí. Vběhnu do místnosti, Koutek leží natažený na posteli. oči vyvalené a křičí, abych se podíval na strop nad ním. Tam byl aranha (černý chlupatý pavouk) jak dlaň veliká. On dobře věděl, jaké je to nebezpečí. Řekl jsem mu, aby tak neřval, skočil jsem pro flintu, nabil broky a aranhu zastřelil, udělal jsem díru do dřevěného stropu a z pavouka zbyl jen krvavý flek. Koutek vyskočil, že on tam spát nebude a začal litovat, že on, starý blázen se pustil do Brazílie. Věděl dobře, co taková aranha cabeluda umí za kousky. Ona se totiž spustí se stropu a obvykle na prsa, vysaje až ¼ litru krve a zase klidně se někde schová. Jestliže se však člověk probudí a pohne se, vpustí ihned jed do rány a je to často smrtelné. Když ji pronásleduje, skáče i z dálky a kousne kamkoliv. Zacpali jsme všechny díry, prohledali celou místnost, postel rozebrali a pak teprve si znovu lehnul. Šel jsem se podívat znovu na Mikulu, ten ležel, oči otevřené, skoro skleněné a tak jsem ho chvíli pozoroval, myslel jsem, že je mrtev, ale nebyl. Uvařil jsem mu ještě čaj a šel si lehnout.

16.června 1951.

Znovu přišel lékárník, dal Mikulovi nějakou injekci a pak mi říkal, že není naděje. Říkal jsem sousedovi truhláři, že asi bude muset dělat truhlu. Mikula se několikrát přes den dal do syrových jater, dával se při tom a večer byl zase jako mrtvola.

17.června 1951.

Ani nemám čas si vzpomenout, že dnes mám svátek, ale po poledni přijeli ze Sao Paulo pan Janda s Malíkem, ab mně pogratulovali. Myslel jsem si, aspoň bude mít Mikula pár krajanů na pohřbu. Vzpomínali jsme na vše, co jsme společně zažili, dělali plány do budoucna, loď je prý už hotova, a tak je třeba vyjeti ještě před obdobím velkých dešťů. Studujeme na mapě cestu do Mato Grosso a pak po hranicích Paraguaie proti proudu. Zdá se mi to příliš dobrodružné, po mých zkušenostech je varuji před některými nemožnostmi, vidím, že jsou jako děti. Mikula společností nějak okřál a také se těší na tuto cestu, nechce se mu už umírat. V noci se mu trochu ulevilo, ráno pil docela mléko.

18.června 1951.

Malík s Jandou odjíždí, je domluveno, pozdraví-li se Mikula, tedy jej pošlu do Sao Paulo, paní Jandová je diplomovaná ošetřovatelka, ona už se postará, aby se uzdravil. Rovněž Kantek odjíždí do města, aby se poohlédl po nějaké krejčovské práci a tak zůstávám s Mikulou sám. Nemoc se mu lepší, má docela chuť k jídlu. Jsem tomu rád, neboť se chystám tento týden na cesty. Večer přišla ředitelka na němčinu. Mikula na ni vyvaluje oči a nemůže pochopit, proč ji nechci dál učit. Dlouho to nemohla pochopit, proč ji nechci dál učit, řekl jsem jí to tedy polopatě: „Víte, kdybyste měla té krásy jen o trochu méně, tak bych to riskoval.“ Ujišťovala mne, že nemusím z ní mít strach, řekl jsem jí, že z ní strach nemám, ale ze sebe. Trvalo jí to dlouho, než se s tím smířila, na její postesknutí, že si tady nemá s kým rozumně pohovořit, jsem ji ujistil, že já také ne a v tom je právě to největší nebezpečí. Když odešla, Mikula ještě stál jako sloup, oči mu div z jeho vyhublé hlavy nevypadly a jako ve snu řekl: „Takovou krásu jsem v životě neviděl.“ Kárám ho: „Ty starý hříšníku, máš smrt na jazyku a na takovéhle věci myslíš, vzpomínej raději na svou manželku!“

19.června 1951.

Po mši svaté vypravuji Mikulu nacestu do Sao Paulo. Snad tam dojede. Bude to pro něho lépe, tam se o něho mohou postarat, mají lékaře. Vleče se sice dost bídne k nádraží, ale je docelaveselý. Vlak naštěstí přijel, a tak mám o jednu starost méně. Vracím se domů, čistím a větrám celou chalupu, připravuji si věci opět na cestu. Patronů mám nějak málo, ale na jednu cestu to musí vystačit. Večer jsem zase sám a jsem skoro rád. Vzpomínám na Mikulu, zdadojede a jdu si lehnout.

20.června 1951.

Jedu na bryčce až k silnici, tam čekám na nějaké nákladní auto Teprve asi za hodinu přijelo jedno s nákladem kávy, ale bylo plné černochoů, kteří se mi vůbec nelíbili. Zastavili a ptali se, zda chci caronu, ale já jim zalhal, že ne, že pojedu jiným směrem. Měl jsem z nich strach, někde mě na cestě zamordují a hodí do řeky. Asi po půl hodině přijel jiný, opět s nákladem kávy, byl to také černocho, ale byl sám a nevypadal tak zle. Požádal jsem jej o karonu, vsedl k němu a už jsme jeli. Kluky s bryčkou jsem poslal zpět. Právě se stmívalo, když jsme přijeli do Doá. U Poláků jsem se navečeřel, pak jsem vyhledal mého přítele a průvodce Joela, domluvil s ním cestu na zítřek a šel jsem spat.

21.června 1951.

Vyjíždíme ještě za tmy. Joel vzal s sebou svého psa, že prý se nikdy neví, k čemu je takový průvodce dobrý, hlavně na takové daleké cesty. Koně mám dobrého, cesta nám ubývá, je krásný slunný den, ani mráčku na obloze. Jsem rád, že mám

společnost. Cestou mu vykládám, co se mi před několika dny na cestě do Jararapungá přihodilo. Jemu při tom uklouzlo, že jsem hotový blázen, pustit se sám na takovou cestu, já mu to však odpouštím, neboť s ním už souhlasím. Pes je lovecký, čili stavěcí, a tak nás zdržuje, občas něco zavětrí a stojí, obvykle je o nějaká kobra. Několik jsme jich zastřelili, ale pak už je nám líto patronů a tak psa vždy zavoláme a jedeme dál. Projíždíme pralesem, cesta je celkem dobrá, prosekaná, je vidět, že tudy často někdo jezdí. Vyjedeme opět na planinu, je poledne a máme prý už půl cesty za sebou a tak sesedneme a dáme se do jídla. Upijeme trochu mešního vína, mám opět měch plný a pak znovu pokračujeme. Před západem slunce jsme dorazili do vesnice Mirim. Obyvatelé jsou většinou kaboklové, ale žije zde i dosti bělochů, potomci Španělů. Zde mají kapli dosti velikou a velmi pěkně upravenou. Nikdo nás nečekal, mají velkou radost, hodně roků u nich žádný misionář nebyl. Mají hodně dětí nepokřtěných, svatby budu muset dělat. Říkají, že se sami v kapli dnes pomodlí, abych se navečeřel a šel si odpočinout. Nedal jsem se pobízet. Věděl jsem, že bude jistě nějaká noha k večeři a hlad jsem měl. A skutečně, dostal jsem celou paku, opékanou na rožni. Půl jsem jí snědl já a půl můj průvodce. Paka voněla, ale byla nějak moc nakořeněná, žízeň se hlásila a hlavně můj průvodce upozorňoval, že bez pití to nedojí. Přinesli velký džbán piva, ovšem s naším pivem to nemá nic společného, je to sice kvašené, ale pochopitelně bez chmelu a chutná to jako vodka. Vypil jsem toho asi jen něco přes půl litru a bylo mi horko a hlava se mi točila. Sít' jsem měl na spaní připravenou a tak jsem se rozloučil a už jsem se houpal v síti. Všecko se se mnou točilo, ale za chvíli jsem spal spánkem spravedlivých, aniž bych se byl mohl před tím pomodlit.

22.června 1951.

Ráno jsem měl hlavu ještě celou dřevěnou, ale přinesli mně vodu, mohl jsem se tedy umýt, a tak to přešlo. Kaple byla plná, lidé se chtěli zpovídat a docela to uměli. Ještě přede mši jsem pokřtil 11 dětí. Při mši jsem podával přijímání a po mši znovu křtil. Oběd byl zase dobrý, ale pil jsem málo, abych odpoledne mohl učit děti a mohl oddávat. Jen můj společník Joel byl už zase podřatý, ani obědvat nešel, oddychoval v síti. Děti leccos uměly, bylo vidět, že je starší učí a měl jsem z nich velkou radost. Některé dávaly naivní otázky, ale některé docela chytré. Pak přišli snoubenci, bylo jich 17 párů. Většinou byli mezi sebou spřízněni, musel jsem to všechno dispensovat. Poučoval jsem je, teď jsem ovšem do toho nepletl nevěrnost manželskou, abych neučil nic špatného, co oni ani neznali, snažil jsem se mluvit o rovnoprávnosti manželů, ženám se to líbilo, ale muži se mnou moc nesouhlasili, zavádět tam takové novoty, to se jim nelíbilo. Sotva jsem všechny oddal, přicházeli ostatní, kaple byla zase plná, učil jsem je a pak jsme se pomodlili růženec, požeňal jsem jim a rozloučil se s nimi, neboť zítra ještě za tmy musím opět na zpáteční cestu. Po večeři jsme dlouho seděli a vykládali si, popíjeli „pivo“ a já se cítil mezi nimi docela dobře. Posílal jsem Joela spát, viděl jsem, že se sotva drží naxxxhoux na štokrle, abychom hodně brzy mohli vyrazit a nemuseli koně štvát. Dal si říci a lehl si do sítě a v tom okamžiku spal. Já šel spát až dlouho po půlnoci. Hlava se mi točila, měl jsem strach, abych nevypadl ze sítě, ale brzy jsem usnul.

23.června 1951.

Byla ještě čirá tma, ale my už seděli na koních a odjížděli. Přišlo dost lidí se s námi rozloučit, slíbil jsem, že příští zimu opět přijedu. Brzy se rozednilo, opět

krásný jasný den, jedeme pomalu, vidím, že Joel má plný měch „piva“. Začínalo být horko, a tak jsme oba dva pomalu prázdnili měch. On se sotva držel na koni a pořád zůstal vzadu, musel jsem na něho čekat. Projíždíme opět pralesem, jedeme jakoby tunelem, jen místy vniká trochu světla, občas se musím hodně schýlit až ke koni, abych hlavou nezachytil za větve, které byly nahoře zapleteny a propleteny. Zase musím na Joela čekat, zastavím se a točím si tedy zatím cigaretu. Pobízím ho, aby se tak neloudal, že se tak ani do půlnoci domů nedostanem a že nemám ani za mák chuti přenocovat v pralese. Byl ode mne ještě asi 10 metrů, podíval se vyjeveně na mne, bleskem strhnul s ramena flintu a na mne střelil, blesklo mi hlavou, že se snad na mne kvůli tomu pobízení rozzlobil a opilý byl, je tedy schopen všeho. Mne nezasáhl, střelil těsně nad mou hlavou a v tom mne studí na krku cosi a vidím karavela (chřestíše), jak se mrská a sváží se mi po rameni dolů na zem. Cigareta mi pochopitelně vypadla z rukou a já stál jako zkamenělý, dech jsem nemohl najít a promluvit jsem teprve nemohl. Ale ne jenom já, také Joel seděl na koni jako přilepený. Jen pes chvíli dorážel na mrtvého chřestíše. Pokoušel jsem se znovu ukrotit cigaretu, abych se trochu uklidnil, ale marně, vše mi padalo z rukou. Konečně jsme se hnuli kupředu a Joel mi vykládal, jak chřestíš se právě natahoval a byl málo centimetrů od mé hlavy. Poučoval mne, že se takto v pralese nesmí jen tak zastavit, to může špatně skončit a málem by to bylo opravdu špatně skončilo. Když jsme z pralesa opět vyjeli, cítili jsme oba úlevu, dali jsme se znovu do popíjení „piva“. Chýlilo se k večeru a zbýval ještě veliký kus. Ještě nás čekal jeden veliký kus pralesa, a tak jsme pohnali koně do cvalu. V pralese byla už skoro tma, Joel jel přede mnou, občas jsme hlavou narazili na nějakou větev, či trávu, až jsme se dostali opět ven. Byla jasná hvězdnatá noc, jelo se nám dobře, zde už jsme cestu dobře znali, a tak do půlnoci snad dojedem a skutečně chybělo ještě pár minut do půlnoci a byli jsme v Puaná. Tan na nás čekali s večerí, vykládali jsme, co se nám přihodilo a hlavně, co se díky Bohu nepříhodilo. Bylo dlouho po půlnoci, teprve jsme se rozcházeli a šli spát.

24.června 1951.

Je neděle, celebruji zde v Puaná v kapli, lidí je plná kaple. Po mši jedu opět s Joelem až do Doá, chce mi ukázat vykopávky na místě bývalého kláštera. Nejsou to v pravém smyslu vykopávky, neboť se tu občas objevili jen dobrodruzi, kteří se naivně domnívali, že v klášteře najdou ukrytý poklad. Nikdo nic nenašel a jeden se po týdně kopání oběsil. Od té doby kopání bylo opuštěno. Cestou jsme se zastavili v jedné chatrči, kde prý mají dobrou kašasu a opravdu ji měli. Seděli jsme a popíjeli se starým kabelem. Na zpáteční cestě jsme sestřelili tři kodrony /má to být křepelka, ale je veliká asi jako náš bažant). Večer jsme se modlili v kapli, pak jsem byl pozván k Polákům na večerí. Poměrně brzy jdu spát, zítra musím vyrazit zase k domovu.

25.června 1951.

Joel sedí od záhy ráno na silnici a čeká na nějaký povoz pro mne. Teprve o půl deváté se objevilo první nákladní auto. Je mlha, je vidět jen na pár metrů. Šofer je Portugalec, nadává na práci a na málo peněz, které vydělává a na ty nekonečné cesty. Vlétě je silnice tak plná prachu červeného, že při potkání se dvou povozů, musí oba chvíli zastavit a čekat, až se mrak prachu trochu rozptýlí. V létě se sotva dá jezdit, neboť pořád prší a auto se propadá do bahna, někdy zůstane na cestě kolik dní a nemůže dál. Mlha zmizela, ukázalo se slunce a po poledni jsme na křižovatce k Amazonas. Děkuji mu za svezení a jdu pěšky. Večer jsem už zase

doma, cítím se unaven a mám trochu horečku, mám ještě několik aspirinů, беру si hned dva a jdu do postele.

26.června 1951.

Ráno je mi trochu lépe, ale celé tělo mne ještě bolí. Nevím, co mám dělat, mám totiž v plánu vypravit se ještě tento týden do Barbosa, slíbil jsem tam přijet v červnu, abychom mohli udělat slavnost a pobožnost k Srdci Páně. Jistě mne čekají ještě tento týden. Jdu za lékárníkem, vysvětluji mu mé starosti, dá mi nějakou injekci, je to jistě pro koně, ale říká, že mi to pomůže. Opravdu, odpoledne se cítím mnohem lépe, a tak se připravuji na cestu. Jsem trochu nervosní, nemám zase žádného průvodce, ale není to tak daleko, za den se to dá ujet a kraj je dost obydlen, tu a tam je nějaká chaloupka, a tak v nejhrošším je kde přespát.

27.června 1951.

Jede se mi špatně, přece jen mi není dobře a koně mi půjčili starého, ten mi tam ani nedojde. Přemýšlím, zda bych se neměl raději vrátit, ale už jsem ujel takový kus cesty, a tak jedu pomalu dál, že tam dnes nedojedu, to je mi zcela jisté. Po pravé straně vidím nasázenou cukrovou třtinu, tabák a banány, ale chalupu žádnou nevidím. Proti mně jede kaboklo, dám se s ním do řeči, vysvětluji mu cíl mojí cesty a on se dá do smíchu, že na takové staré hajtře tam ani za týden nedojedu. Slezl s koně a dívá se mému koni na zuby, volá mne a ukazuje mi, že kůň je možná starý jako já. Dívám se také učeně na zuby a říkám plný údivu: „Opravdu, že jsem si toho ani nevšiml!“ PXXXXXX Přitom jsem tomu vůbec nerozuměl. Tu on se mi dal do vykládání, že jsem to měl i bez těch zubů vidět, že to není kůň na takovou cestu. Když jsem mu vyložil, proč tam musím dojet ještě tento týden, tomu zase on jistě tolik rozuměl, jako já těm zubům, vzal mne k němu do chatrče, která byla asi 5 min. odtud vzdálena, vytáhl z teplého popele nohu čehosi, postavil přede mne dýbáne kašasy a řekl, abych si bral, že se pokusí chytit druhého koně pro mne. Za chvíli byl zpět s pěkným koněm, ale ten vyváděl, musel jsem se smát a říkám mu: „Na takovém koni ani od vás neodjedu.“ Odpověděl, že tak chytrý on také je, ale na tom, že pojede on a já na jeho. Vysvětlil mi, že dnes už do Barbosa nedojedu, ale že on se mnou pojede až k jeho synovi, tam se do večera dostaneme a zítra že mohu pokračovat, odtud to není tak daleko. Mého koně jsme přivázali a jeli dál. To byla jiná jízda, ale můj společník něco zkusil. Za tmy jsme dorazili k jeho synovi, byl docela mladý, ale měl pět dětí a manželka vypadala také ještě jako dítě. Místnost byla poměrně veliká, ale přece jen jsem měl starost, jak se tam všichni směstnáme, starý kaboklo tam také zůstal na noc. Všichni byli na mne velmi milí, večereli jsme před chalupou, oheň byl právě před chalupou přede dveřmi, vysvětlovali, že uvnitř je málo místa a že je tam potom moc horko na spaní. Jakýsi pták opékaný, chutnal dobře, ale k pití zase jen ta kašasa, Mladá paní se vyptávala na spoustu věcí, hlavně se zajímala, zda moje žena je také bílá jako já. Řekl jsem jí, že jsem se ještě neměl čas oženit, vykládat jim o celibátu, to by byli stejně nepochopili. Mně se chtělo spát, hlava mne bolela, nevím zda z kašasy, či z únavy, ale jim se ještě nechtělo. Teprve dlouho po půlnoci jsme šli spat. Pro mne určili manželskou postel, to byla síť. Pode mnou spali děti, pak děda a vedle manželé. Mně se leželo dobře, pohupoval jsem se trochu, ale pořád mi lezlo na mysl, jak tato síť může být manželská postel, jak vůbec na ní mohou dva spát a jak.... Spánek nepřicházel, kroutil jsem se všelijak, oheň matně osvětloval dveřmi celou místnost. Právě jsem usínal, slyším jakésinenormální pohyby dole, protože

jsem byl právě v tu stranu obrácen, otevřu oči, ale hned jsem je zase zavřel. Nevím zda plnili manželskou povinnost na mou počest. Konce to nebralo a tak jsem se převalil na druhou stranu a konečně přece usnul.

28.června 1951.

Všichni jsou vzhůru, i děti již skotačí venku, starý je pryč, že prý musí pustit mého koně na pastvu. Mladý už byl také kdesi na lovu, mladá paní se na mne mile usmívala, když jsem se probudil, zeptala se, jak se mi u nich spalo, říkala ona že spala také náramně dobře a že je to dobré občas vyměnit síť za estejru. Skoro mi vyklouzlo, že to všechno vím, že jsem to všechno musel vidět. Vylezl jsem, umyl se, napil znovu kašasy a připravoval se na cestu, ona mne přitom pořád otravovala otázkami, až se budu ženit, zda si vezmu bílou nebo také barevnou, ujistil ji, že samozřejmě barevnou a byl jsem rád, že konečně manžel přišel. Ukázal mi cestu, říkal, že mohu jeti pomalu, do západu slunce tam snadno dojedu. Z toho jsem poznal, že jsem si to na mapě špatně vypočítal. Paní ještě za mnou volala, abych se na zpáteční cestě zastavil, že připraví něco dobrého. Chtělo se mi nějak utíkat, a tak jsem koně hnal skoro pořád cvalem. Vyvstávala na něm pěna, a tak teprve teď jsem si uvědomil, že snad není tak naspěch a zpomalil jsem. Slunce stálo vysoko na obloze a objevily se první chatrče. Děti vykukovaly ze „dveří“ a jistě to hned hlásily, neboť i ostatní se sbíhali. Bylo vidět, že mně čekají. Před kaplí byla slavobrána z bambusů, kaple umytá a plná květů. Klekl jsem v kapli a dlouho se modlil, pak jsem se díval po těch květech a počítal jsem, kolik by asi v Evropě stála výzdoba kostela těmito květy. Jistě milion, byly to samé orchideje a jak krásné a všech možných barev a forem. A tady to roste jako parazit na stromech a kdyby neměli aspoň tu kapli, jistě by nikoho nenapadlo za nějakou orchidei na strom lézt. Lidé vypadali celkem civilizovaně, někteří byli i slušně oblečení. Dověděl jsem se brzy, že tito jsou dosti pracovití, prodávají hlavně tabák. Byl zde docela jakýsi obchod, kde se dostali zápalky, látky, většinou hodně barevné, ale i hrubé po domácku dělané, řemeny kožené a docela i zrcátka. Večer jsme se modlili, pak jsem je učil, připravoval na zpověď, zpovídal a znovu učil. Pak byla večere, při ní se pilo víno u pomerančů, bylo náramně dobré a ne moc silné. Na xpasenx spaní jsem měl připravenou postel, takové pryčna, na ni kukuřičná sláma a na přikrytí ovčí houně, takový luxus jsem už dávno neměl. Co mne udivilo, že docela i záchod měli, byl velmi primitivní, ale bylo to něco, celkem dobře schované za chalupou v matu, dva schůdky a pak prkénko na dvou kůlech. Bylo tam čisto, buď to nepoužívali, nebo to prasata také hned sežrala.

29. června 1951.

Ráno zpovědi a křty, lidé se zatím modlí růženec a jde jim to docela dobře, mám z nich radost. Po mši jsou opět svatby a asi v 11 hod.už obědvám, koně mi zatím připravili a ujíždím, abych se do noci dostal tam, kde jsem na včerejšek spal. Hnal jsem koně nemilosrdně cvalem až mi ho bylo líto, ale nebylo nic naplat, chtěl-li jsem tam do noci dojetí, musel se činit. Cesta ubíhala, jen přes prales jsem musel vždy hodně zpomalit. Zbýval mi ještě poslední úsek pralesem, ale protože se už šerilo, v pralesě byla čirá tma. Zdálo se mi, že se dá ten kus pralesa objet, dlouho jsem se nerozmýšlel a pustil okolo. Jedu a jedu, na kompase se pořád dívám, ale cestu nemohu najít. Začínám být nervosní, zastavuji se a zase ženu chudáka koně, jakoby on za to mohl. Ještě dokud je aspoň trochu vidět, vylezu rychle na vysokou perobu, ale která zde stojí o samotě a rozhlížím se, ale je skoro tma. Zaradoval jsem se, vidím jen malý kousek odtud nasázenou cukrovou třtinu, kukuřici a

tabák, musí tam tedy někdo bydlet. Musím se skoro vracet, ale v pár minutách jsem u malého domku, vidím tam oheň, tedy někdo zde žije. Vyšla mi vstříc stará babka, ptám se, zda tam mohu přenocovat, ona se směje a říká: „A kde byste chtěl přenocovat, teď se už nikam nedostanete.“ Slezl jsem z koně, přivázal ke kůlu. sundal sedlo, babka mu dala vodu a cukrovou třtinu, aby se nažral, nasypala mu ještě kukuřice a vedla mne do chatrče. Tam nikdo jiný nebyl. Bylo mi divné, že ona zde žije sama, ale neměl jsem odvalu se jí na nic ptát, to se zde nehodí. V celé chatrči nebylo nic, než ve dvou koutech nastláno trochu kukuřičné slámy, uprostřed ohniště a u něho kus kmenu na sedění. Sedl jsem si vedle ní, zeptala se, zda jsem už večeřel, řekl jsem, že ano, ač jsem měl hlad. Řekl jsem to schválně, neboť jsem viděl, jak má babka stranou ohniště nahrabané žhavé uhlí a na dvou dřevěných vidlicích otáčí prutem, který je prostrčen už staženým hadem, bylo ho kus. Tak to byla její večeře, voněl slibně. Jedl jsem ho sice už několikrát, ale tady se mi do něho nechtělo. Z veliké skořápky z nějakého ovoce popíjela šimarao, jednou ona, jednou já a ze stejné trubičky, ale na to jsem byl už tak zvyklý, že mi to nijak nevadilo. Když viděla, jak nešikovně balím cigarety, vzala mi to z ruky a sama vždy utočila a tak jsme seděli nad ohněm jako dva zamilovaní a vykládali si. Oheň dával slušné světlo, a tak jsem se chtěl aspoň kousek breviáře pomodlit, řekl jsem jí, aby mne nerušila a začal jsem. Netrvalo dlouho a babce byla dlouhá chvíle a začala mne otravovat otázkami, jestli je to hodně zajímavé, to co čtu a když jsem řekl, že ano, tak, abych jí to četl nahlas. Začal jsem se tedy modlit nahlas a ona se smála, jak prý je směšná ta řeč a že to vypadá, jak čarování. Viděl jsem, že nezbyvá nic jiného než toho nechat, tím jsem babku nejvíc potěšil. Z radosti, že jsem toho čarování nechal, vytáhla džbán s kašasou a už jsme pili. Domlouval jsem jí, že jsem strašně unaven a že bych šel raději spat, ale jí se nechtělo a že se tak už dávno nepobavila. Konečně si přece jen dala říci, ukázala mi kout, ve kterém si mám lehnout, ona si lehla do druhého a už chrupala. Já jsem chvíli nemohl usnout, pod slamou cosi pořád lezlo, měl jsem strach, aby to nebyla kobra, ale pak jsem sám sebe přesvědčil, že to musí být myš a usnul jsem.

30.června 1951.

Když jsem se probudil, slunce už svítilo, tak dobře se mi spalo na trošce kukuřičné slámy. Babka měla koně nakrmeného, vodu uvařenou a hned mi nalévala šimaráo, pak ještě trochu kašasy a pomáhala mi přimontovat sedlo. Říkám jí: „Ale babičko, nemohu věřit, že jste celý tento kus pole sama obdělala.“ Babička se smutně usmála a říká: „Jó chlapče, já měla 7 synů a silného manžela, to se nám to snadno dělalo a mívali jsme obděláno ještě víc, ale všichni mi umřeli na malomocenství, poslední syn umřel před několika týdny právě tam na té slámě, kde jste spal.“ Začalo mne svědit celé tělo a už jsem cítil, jak mi černá kůže. Vyptal jsem se na cestu k těm mladým manželům s dětmi, kde jsem už spal, ona je dobře znala a nebylo to daleko. Vsedl jsem na koně, babce za všechno poděkoval a ujížděl. Mladá paní mne zdaleka viděla, měla zřejmě radost, že jsem dodržel slovo a že se u nich stavím. Volá na mne, že mne čekali už večer, že kvůli mně šli spát strašně dlouho. Manžel byl zase někde na lovu. Jídlo měla připraveno, ale já jsem chtěl vodu, abych se mohl umýt. Nalila mi plnou mísu a já se snažil umýt, co možná nejvíce, moc jsem se svlékat nemohl, neboť ona se ode mne nehнула a když jsem sundal košili a začal se mýt prsa, tak to už nevydržela, skočila po mně, vjela mi oběma rukama do chlupů na prsou, děti okolo nás skákaly a měly z toho radost. Věděl jsem, že je to nejvíc provokuje, neboť indiáni a také míšenci nemají na sobě jediného chloupku, kromě trochu škaredých vlasů.

Říkal jsem jí, že se to nesmí, kdyby to velký šejk viděl, že by se zlobil a byl jsem rád, když jsem měl košili zase na sobě. Vykládal jsem jí, kde jsem spal a jak jsem hloupě zabloudil, ona se smála a nemohla pochopit, jak někdo může v těch místech zabloudit. Konečně přišel i manžel, přinesl několik ptáčků o nic větších než vrabec a byl s lovem spokojen. Nejedl jsem se pořádně, napil kašasy, poděkoval, slíbil, že zase brzy přijedu a uháněl jsem k domovu. Stařeček na mne čekal, znovu jsem musel jíst a pít, moje stará hajtra byla také připravena a odpočinuta, a tak jsem se rozloučil a jel. Jaký to byl rozdíl jeti na jeho koni a na této hajtře. Byl jsem z toho celý nervosní. Přišla na mne sice tma, ale nebyl jsem daleko od domova a cestu jsem znal dobře, tedy jsem koně nechal jít, jak on sám chtěl, jiného mi totiž nezbyvalo, mohl jsem jej pohánět, jak jsem mohl, on si šel stále svým stejným pomalým krokem. Přijel jsem domů málo před půlnocí. Sundal jsem sedlo a koně poslal k čeru. Pod dveřmi jsem měl lístek od koutka, byl zde, čekal na mne, ale nedočkal se, a tak že přijde zítra. Už má místo u jednoho židovského závodu. Ani jsem nic nevečeřel, také jsem doma nic k jídlu neměl, napil jsem se trochu mešního vína a šel spat.

1.července 1951.

Lidé se scházejí. Ženy z Apoštolátu mne říkají, že připravily slavnost Srdce Páně na dnešek a že chtějí procesí, moc jsem tím nadšen nebyl, ale nedalo se nic dělat, než jim to pochválit. Po druhé mši tedy bylo procesí, lidí bylo hodně, babky táhly jejich prapor z kostela, to procesí bylo stejně jen proto, aby ony mohly poprvé se ukázat s praporem. Vypadal jako komunistická vlajka, jenom že měl na jedné straně veliký obraz Srdce Páně. Ani jsem se neptal, kudy procesí půjde, jenom to bylo jisté, že bude bez konce. Hudby začala hrát a šlo se. Ta hudba, to byli čtyři muzikanti, samoukové, vřískali na ty instrumenty, že to nebylo k vydržení. Vzkázal jsem jim, aby pořad nehráli, aby nás nechali se také trochu modlit, ale oni, že s dámami mají kontakt a že kdyby nehráli, nedostanou zapláceno. Vidím Koutka na procesí, tlačí se tam mezi babkami. Jdeme už skoro dvě hodiny, slunce do nás praží, potím se. Konečně zahýbáme a prostřed matem se táhnem ke kostelu. Uprostřed mata stáli a se pásli volí zebú. Někteří muži rozumně radili, aby babky schovaly prapor, že ta červená barva je může vyprovokovat a bude zle. Babky si říci nedaly a nedbaly ani, když volí začali předníma nohama hrabat a frkat. Já jsem raději včas a odvážně svlékl rochetu a tu už volí se rozběhli a rovnou do procesí a hlavně za praporem. Procesí se rozprchlo po matu, babka hodila prapor rovněž do mata, já se krčil za stromem, jen několik odvážných mužů pobíhalo a hupkovalo na rozzlobené bestie a konečně se jim podařilo je zahnat zpět. Účastníci procesí pomalu vylézali z mata a formovali znovu procesí. Když jsme konečně zase byli před kostelem, byl jsem rád a říkal jsem si: „I při zbožném procesí by člověk snadno přišel o život.“ Lidé však byli spokojeni a hlavně si pochvalovali, že to bylo hodně dlouhé a na nebezpečí si už nikdo ani nevzpomněl. Šel jsem s Koutkem na oběd, pak jsme si dlouho vykládali novinky, já moje a on jeho. Odpoledne jsme seděli u řeky. Koutek se svlékl a mermo mocí se chtěl koupat, ale když zahlédl, jak se ve vodě pirany jen mrskají, hned ho přešla chuť. Na zpáteční cestě jsme se zastavili u Juliety, popili kávu a šli domů. Nějak mi není dobře, mrazí mne celé tělo a přitom se potím, jdu si raději lehnout.

Tady končí prakticky můj zápisník. Onemocněl jsem, přes týden jsem ležel, ale znovu vstal a pracoval, ale nikam jsem nejezdil, cítil jsem se velice sláb. Na zapisování jsem neměl chuti a tak si vzpomínám jen na jednu příhodu, totiž na

volbu starosty. Nepamatuji si, kdy to vlastně bylo, který den. Byl u mě opět Koutek na návštěvě. V obci bylo rušno hned od rána, tři kandidáti na starostu svázeli všemi možnými způsoby kabokli z okolí. Aby nikdo neměl hlad, tedy každý kandidát rozdával churasco. Je to hovězí maso, naložené několik dní ve velkých sudech, plné všech možných koření. Maso se pak napíchá na pruty asi 1 a půl metru dlouhé, a tak se opéká nad žhavým uhlím, na zbytek prutu se pak napíchne chleba a nabízí se. Dva kandidáti na to obětovali každý dva velké voly zebů a třetí kandidát, který také volby vyhrál, obětoval tři voly. Koutek šel od jednoho kandidáta ke druhému a ačkoliv nevolil, dostal ode všech tří. Každý prut měl okolo dvou kg masa a Koutek to snědl všechno, měl ještě chuť na něco, snědl u mně tedy ještě 40 mandarinek, napil se kašasy a cítil se náramně spokojen. Říkal, že to nic není, on že vyhrál několikrát ve Španělsku závody v jedení. Když jsem si to všechno spočítal, co do sebe nacpal, mně se dělalo zle a jemu bylo dobře. Ještě u mně přespal a ráno, když jsem právě sloužil mši svatou, slyším řvát Koutka jako tura za kostelem, kde jsem měl záchod. Nemohl jsem nechat mše a běžet mu na pomoc, však jsem také nevěděl, jak mu pomoci. Po mši svaté, místo díkůčinění, jsem šel k záchodu, ptal jsem se ho, co se vlastně děje a proč tak řve; on odpověděl ztrhaným hlasem, že je s ním konec a zase začal řvát, jako když ho na nože berou. Lidé z kostela už také stáli okolo dřevěné budky a vyptávali se mně, co se děje. Znovu začal řvát a říkal, že z něho jdou koule jako kopací míč, což se mi zdálo přece jen přehnané. Čekal jsem bezradně, říkám mu, aby odstrčil aspoň závoru, kdyby umřel, abychom nemuseli rozbíjet dveře. Poslední pomazání mu přece nebudu dávat na záchodě. Ptám se, zda bych neměl dojít pro lékárníka. Konečně asi po půl hodině se Koutek vypotácel ven, byl víc modrý než zelený a těžce oddychoval. Šli jsme rovnou k lékárníkovi, ten mu namíchal dhned projímadlo jako pro koně, ale ještě to dost dlouho trvalo, než to začalo působit. Já jsem zatím seděl s lékárníkem a popíjeli jsme chimaráo. Tu přišel mladý muž se sifilísem v druhém stadiu, vypadal bídňě, přišel na injekci. Sedl si s námi a začal pít šimaráo, když přišla řada na mne, dal jsem se do vymlouvání a po sifilitikovi jsem se nenapil. To bylo prvně, kdy jsem odmítnul. Později mi však lékárník vysvětloval, že jsem mohl pít klidně a bez starosti, neboť trubička je tak horká, že není nebezpečí přenosu této nemoci a že stejně skoro všichni, s kterými jsem až dosud pil, mají sifilis. To je totiž nemoc, kterou původně měli jen indiáni, ale objevitelé Ameriky ji pak roznesli po celém světě. V tropickém podnebí ovšem není tak vážnou nemocí, jako třeba v Evropě, a proto málo kdo si ji všímá a skoro všichni ji mají. Pochopitelně, že to není žádná ostuda, lidé si na potkání o ní povídají asi jako u nás o rýmě. V Evropě se neví, kdo tuto nemoc má a zde se neví, kdo tuto nemoc nemá, a to prý je celý rozdíl. Koutkovi se udělalo lépe, a tak ještě téhož dne odjel za svou prací do města.

Začátkem září 1951 jsem znovu onemocněl. Nemohl jsem několik dní ani jít do kostela, lidé se o mne trochu starali. Přišla neděle a já přece jen vstal, ale cítil jsem se velice bídňě. Odpoledne jsem šel na pilu, abych poděkoval za dříví na stavbu nového kostela, který dosti slušně pokračoval, byl už docela pod střechou. Na zpáteční cestě jsem se zastavil u předsedkyně apoštolátu, chvíli jsme hovořili, dával jsem jí instrukce, jak má pracovat, až tam já nebudu. Ona se celá polekala, že snad chci odejít odtud, ale já jsem jí řekl, že cítím konec svých sil a že už jistě pracovat nebudu. Dověkl jsem se ještě domů, ulehl jsem hned, ale bylo mi zle. Horečka mnou lomcovala, srdce se mi zastavovalo a já cítil, že je se mnou konec.

Právě zhaslo světlo a já nedokázal rozsvítit svíčku, tak jsem se třásl zimnicí. Konečně jsem přeci jen vylezl z postele, otevřel dveře a volal o pomoc, ale ani hlas jsem neměl a bylo dávno po půlnoci. Nechal jsem dveře otevřeny, aby mne tu ráno našli a zase vlezl do postele. Ztrácel jsem vědomí, blouznil jsem, myšlenky jsem nemohl dát dohromady. Chvilí se mi zdálo, že jsem na cestách, pak zase kdesi doma, vykládal jsem otci o mých zážitcích a on přitom plakal a pak už jsem nedokázal dát ani jednu myšlenku dohromady. Dlouho jsem nemohl pochopit, od kud slyším hlasy a kde vlastně jsem. Trvalo mi to dlouho, než jsem si uvědomil, že už je den a že lidé stojí před kostelem, který je zavřený, vidí dveře fary otevřené, a tak neví, co se stalo. Pokoušel jsem se rukou tlouci na dřevěnou stěnu, volat jsem nemohl, pak jsem přece jen s velkou námahou dostal flintu na postel a začal jsem střílet. Tu se lidé teprve báli vejít dovnitř. Konečně stará Floriána, německého původu, si dodala odvahy a vešla dovnitř, když mne uviděla, zhrozila se a volala hned ostatní, ti se tlačili dovnitř. Běželi hned pro lékárníka, ten přiběhl a dal mi injekci, bylo mi docela jedno, zda je to pro koně či pro krávu, ale trochu se mi polevilo. Přinesli mi také jakousi polévku, jíst jsem však nemohl. Přišel i nově zvolený starosta, každý by mně rád pomohl, ale jak? Prosil jsem je, aby sháněli nějaký povoz a pokusili se mne odvézt do města do nemocnice. Škoda, že můj přítel, který mne zachránil s jeho letadlem, už zde není, ten by mne nejspíše tam dovezl. Konečně přiběhli celí šťastní, že už sehnali auto. Přijel jeden inženýr s novým Fordem a že mne tedy odveze. Pomohli mně se obléci a jdu, spíše se táhnu k autu. Když mne inženýr viděl, říkal, že mne nepoveze, že nevím, co to bude mít za potahovačky s úřady, až mu na cestě umřu. Dokazoval jsem mu, že aspoň na cestě neumřu, ale on stál na svém, že já ten transport nevydržím. Konečně rozhodl, že dá auto k dispozici, ale že musíme sehnat jiného šoféra. Situace byla zachráněna, za minutu zde byl soused, který šoferem byl, a tak jsme odjížděli. Silnice byla plná prachu, ale já jsem se cítil trochu lépe, začínal jsem mít naději, že se z toho nějak dostanu, jen abych to vydržel až do nemocnice. Zastavili jsme na chvíli v Puná, oznámil jsem jim, že na pout' nepřijedu a asi už nikdy. Okolo sedmé hodiny večer jsme přijížděli k městu. Jeli jsme rovnou do kláštera k španělským paterům, byli právě u večere. Když mne spatřili, zhrotili se, představený se rychle vyptával, co se stalo, nechal jídla a už jsme jeli do nemocnice. V první mne nevzali, nebylo místa, teprve v druhé jsem zůstal. Tady mne už museli z auta vynášet a cestou jsem tratil vědomí. Dali mne na postel, telefonovali lékaři, ten nařídil ihned aplikovat injekce a že hned-přijede. Ošetřovatelka seděla u mne celou noc a měla nařízeno nenechat mne usnout, jinak se už neprobudím. Každé dvě hodiny do mne něco stříkla a teprve ráno mně nechali spát. Jen tak v podvědomí jsem slyšel, že reaguji celkem dobře na léky, a to mne potěšilo. Ubíhal den za dnem, byl jsem prvně v životě v nemocnici, dříve jsem měl před ní velkou hrůzu a znal jsem jí pouze z návštěv nemocných. Začínalo mi být pomalu lépe, rozpíchaný jsem byl celý, ošetřovatelka nevěděla, kam mi-má injekci píchnout. Arcibiskup mne přišel každý den navštívit, představený z kláštera rovněž, přišel i Koutek, Fany a v neděli se na mne přišel podívat i Malík, vedli mne právě na ozařování, šel tedy se mnou, mladá řeholnice na mne pustila paprsky a seděla. My jsme se s Malíkem přitom bavili česky. Malík pořád pokukoval po sestře, náramně se mu líbila a pak mi říká: „Téhle sestry je tady škoda, je taková mladá a hezká.“ V tom sestra na něho usmála a řekla po polsky: „Pán myslí?“ Malík se začervenal a hanbou by se byl propadl. Tu ona nám řekla, že všechny sestry v téhle nemocnici jsou Polky. Od té doby jsem se sestrami hovořil jen polsky. Pomalu jsem začal chodit a 29.září 1951 jsem zase

po dlouhé době prvně celebroid v nemocniční kapli. Napsal jsem pár dopisů, sestře Kateřině, příteli do Ameriky a pateru Jakubovi do Rio de Janeiro. Primář mi bhlásil, že mohu nemocnici opustit, ale do pralesa že se vrátit nemohu, jinak se mu tam za týden vrátím znovu a jestli se to opět povede mne zachránit, to že on zaručit nemůže. Zůstal ovšem problém, jak a čím zaplatit nemocnici. Arcibiskup nařikal, že nemá peníze, představený kláštera říkal, abych si s tím nedělal starosti, že se to nějak zařídí a já jsem už žádné peníze neměl. Konečně arcibiskupovi nezbyvalo nic jiného, než nemocnici zaplatit.

Je sobota, ještě velice slabý docházím na autobus, je to novinka, a jedu zpět do Amazonas, ne abych zůstal, ale abych se rozloučil a sbalil své věci. Cesta mne unavuje, projíždíme Puná, kolik to vzpomínek na mé cesty. Večer přijíždíme, jdu na večeri k Fany, jsou všichni velmi smutní, že je chci opustit. Potom jdu spat na faru. Je to poslední noc v tomto působišti. Dlouho do noci vzpomínám na všechno, co jsem zde prožil a bylo toho hodně.

Ráno brzy přišel lékárník, dal mi dvě injekce, které jsem si s sebou z nemocnice přivezl, pak je mše svatá. Při kázání jsem se chtěl s lidmi rozloučit, začal jsem: „Toto byla má poslední mše svatá, kterou jsem pro vás sloužil. Chtěl jsem zde zůstat hodně xxxxxx roků, snad celý můj život, ale Pán Bůh rozhodl jinak. Jen tak krátkou dobu jsem zde působil, kostel se mi nepodařilo dokončit, ani celou farnost jsem nenavštívil. Nechal jsem zde vše, co jsem měl a snad to jediné, co jsem měl, zdraví.“ Viděl jsem celý kostel plakat, a tak jsem se neudržel a rozplakal se také a bylo po loučení. Po mši svaté jsem byl pozván na oběd a pak jsem se dal do balení, dámy z Apoštolátu mi při tom vydatně pomáhaly. Pak jsem prohlédl farní knihy, podepsal, co ještě chybělo a měl jsem při tom slzy v očích. Zdálo se mi, jako bych se podepisoval někomu, koho mám hodně rád, do památníku. Tolikrát napsané mé jméno zde zůstane, jméno prvního faráře a zakladatele této fary. Kdo si však uvědomí při čtení tohoto jména, kolik práce a utrpení zde nositel tohoto jména zanechal?

Jméno českého misionáře zůstane zde navždy zapsáno do historie tohoto na pohled zapomenutého kraje. Slib, že se vrátím příští zimu opět k opuštěným kabelům, zůstane nesplněn. Tolik plánů jsem měl a také ty zůstanou neuskutečněny. Přišel nový starosta, dal mi 500 kruzeyrů, od jiného přítele jsem dostal 200 a zbytek musím obstarat prodejem některých mých věcí, abych sehnal peníze na letadlo. Prodal jsem krásný psací stroj na hraní dětem, jednu flintu jsem také prodal a tak už to snad dá na koupení jízdenky. Lidí je okolo kostela hromadu, shromažďují se v kostele a chtějí se se mnou rozloučit a něco hezkého mi na rozloučenou povědět. V kostele už není Sanctissimus. Modlím se s nimi. Pak se obrátím k lidem a dona Floriana se ujala slova a jménem všech mi začala děkovat. Co chtěla a co snad měla říci, to jsem se nedověděl, neboť řekla jen toto: „Milý padre, sešli jsme se zde, abychom Vám poděkovali za vše, co –“. Dala se do pláče a bylo po řečnění. Řekl jsem jim, že tuším, co chtěla říci a že vím dobře, co všichni cítí a to že mi stačí. Věci jsem měl zatím naloženy do auta, jdu ještě do nového kostela, je mi líto, že zůstal nedostavěn a pak už jen zamávám na všechny a vsedám do auta. Plakali všichni a mávali na rozloučenou.

Přijeli jsme pozdě v noci do města. Přespím u španělských paterů. Druhého dne hned od rána počítám farní a kostelní peníze, abych vše mohl pořádku odpoledne odevzdat arcibiskupovi. Jdu si koupit letenku do Rio de Janeiro a odpoledne jdu k arcibiskupovi. Tomu se to nelíbí, že jedu pryč, přemlouvá mne, že mi dá faru někde v městě, ale já jsem rozhodnut, říkám mu, že jsem již dal slovo jinému biskupovi a že musím hledět také trochu na sebe. Konečně musím poslechnout

radu lékaře. Poděkuje mi za všechno a musím mu slíbit, že budu aspoň o návratu k němž přemýšlet. Chodím ještě chvíli po městě, cítím se unaven, a proto jdu si lehnout, abych ráno nezaspal letadlo.

Odjíždím na letiště. Tam mne čekalo veliké překvapení. Setkávám se s mým přítelem z Amazonas, který mi tehdy zachránil život tím, že mne odvezl letadlem. Vysvětluje mi, že je tu zaměstnán u jedné letecké společnosti a létá s leteckým taxikem. Vzpomínáme oba na nezapomenutelné zážitky a jak jsme spolu jen tak tak nezahynuli. Letadlo má zpoždění a tak toho využívám důkladně, děkuji mu ještě jednou, slibuji, že na něho nikdy v životě nezapomenu a je čas nastupovat do letadla. Loučím se s ním a tím také s celým tím krajem. Ještě z letadla se dívám dolů na nepřehledný prales, na ty roztroušené chatrče, v duchu znovu vidím i mnohé známé tváře těch dobrých lidí, které jsem musel opustit. Sedím u okna a se slzami v očích se dívám dolů. Je pěkně jasno a tak znovu pozoruji nepřehledný prales, řeky, hory, města a vesnice. Ve 2 hod. odpoledne přistáváme v Sao Paulo, vystupujeme, jdu si na kávu a už je zase čas k odletu. Konečně přistáváme v Rio de Janeiro. Nenadál jsem se, že se sem tak brzy vrátím. Zdá se mi, že se zde mnoho změnilo. Na letišti je rušno. Vyzvednu si zavazadla, zavolám taxika a jedu k autobusu, sotva přendám zavazadla, autobus odjíždí. Vystupuji na náměstí v Jardin Orande. Mám adresu sester, ale nevím, jak je to daleko, a tak si raději zase беру taxika. Je to velice blízko, ale pěšky bych se tam byl těžko s těmi zavazadly dotáhl, jsem přece jen ještě náramně sláb a vedro je tady k nevydržení. Sestry už o mně věděly, ale ještě mne nečekaly. Zavedou mne do bytu jejich kaplana, je to také krajan pater Jakub, říkají, že kaplan je u biskupa. Je mi strašně horko, svlékám si kleriku, jsem celý spocenny, komáři mne nenechají ani chvíli na pokoji. Konečně se přizve pater Jakub, vyvalí oči, je překvapen, že už jsem přijel a vysvětluje mi: „Právě jsem byl u biskupa a posíláme Vám peníze na cestu.“ Říkám mu, že jsem prodal různé věci a tak sehnal na letenku. Odběhne znovu, běží na poštu telefonovat biskupovi, aby peníze neposílal, že jsem už zde.

Po večeri sedíme venku a vykládáme si, děláme plány, ale není možno vydržet, komáři by nás sežrali. Jdeme dovnitř, rozsvítíme, ale zde je zase takové nesnesitelné vedro, teče s nás a oknem sem létají šváby (zdejší švábi mají křídla a jsou asi 3krát větší) a jiný hmyz. Konečně jdeme spat. Musíme zavřít okna kvůli zlodějům. Potím se, přikrýt se nemohu, to bych vůbec nevydržel, komárů je tolik, že mám dojem, jako bych byl ve včelníku. Pater Jakub se nade mnou smiluje a dá mi svou mosquitieru (sít, která se zavěsí nad postel, dole se upevní kolem celé postele), a tak se to zlepšilo a já usnul. V noci se probudím, zdá se mi, že mne opět komáři koušou, ale vzpomenu si, že jsem chráněn mosquitierou, slyším jejich bzučení, jakoby zlostné a škodolibě se usmívám, říkám si: „Teď se na mne vy potvůrky můžete jen podívat, ale napít vám nedám.“ Cítím však, že mne celé tělo pálí a že mne skutečně koušou. Rozsvítím a ejhle: sít je plná komárů a já strašně pokousaný. Hledám, kudy se mi tam dostali, najdu malou díрку v síti, musím vstát a špendlíkem to spravit, dám se pak do zabíjení těch, kteří jsou uvnitř a zase se pokouším spát.

Po snídani jsem chvíli sám, pater Jakub kamsi odešel. Vrátil se a žádá mne, abych za něho vzal vyučování. Jdu tedy do školy a vyučuji náboženství. Sestra je při tom, nějak se jí to líbí, a tak asi za hodinu přiběhne představení a prosí mne, zda bych jim nemohl vypomoci s vyučováním. Pochopitelně nemohu odepřít, však jsem tu u nich hostem, a tak mně dá hned rozvrh hodin a mám o práci postaráno. Ve škole se mi líbí, děti jsou celkem chytré, pořádek si zjednat také umím, a tak jsem celkem spokojen a rád, že nemusím zde jíst a bydlet z milosti. Sestry by byly

nejraději, kdybych u nich zůstal natrvalo, ale já sám nemohu nic rozhodnout, ač bych to rád přijal. Ještě jsem ani nemluvil s biskupem a tak se jednoho dne s paterem Jakubem za ním vypravím. Biskup se jen usmívá, má radost, že umím dobře portugalsky a že mne dá místo lehce s ohledem na mé porouchané zdraví. Posílá mne do Ninhas, je to sice nízko, ale na úpatí hor a klima je tam snesitelné a práce budu mít poměrně málo. Pateru Jakubovi se to moc nelíbí a začne proti tomu namítat, ale já to přjal.

Ještě pár dní vyučuji a stěhuji se do Ninhas. Je to krásné místo v údolí a po obou stranách se zvedají mohutné hory, zarostlé pralesem. Není odtud vidět nikam, kolem jen hory a prales. Je to městečko, bydlí zde sami dělníci, kteří pracují v prádelně, většina je ženského pohlaví. Kostelík je pěkný, farní budova je dosti veliká, trocha nábytku je v ní také a hned za ní začíná prales překrývající úpatí hor. Lidé se mi zdají celkem civilizovaní a hlavně všichni pracují, a to je důležité, neboť nebude tolik vražd a krádeží.

Stěhuji se tedy do Ninhas. Předseda kostelního sboru se stará, aby se mi zde líbilo, v uvítací řeči mi přeje, abych tam umřel, myslel to ovšem jinak, chtěl říci, abych tam u nich zůstal až do smrti. Pomalu si zvykám na zdejší klima, každý den ve 4 hod. odpoledne se strhne prudká liják doprovázený bouřkou a pak ještě do večera praží slunce. Horko je zde nekřesťanské a co je nejhorší, že večer není možno vydržet, neboť koušou malé mušky, kterým se zde říká: borašude. Jsou jakoby jedovaté, místo, kam píchnou, oteče, svědí strašlivě a pak se ještě dělají boule podlité vodou.

Na jídlo chodím k paní Jandiře, celá rodina je na mne moc hodná. Vzpomínají na mého předchůdce, jakéhosi Mađara, který však byl trochu podivín, vypravují mi, jak ho málem kobra kousla ve dveřích fary. Vycházel právě z fary a mezi dveřmi potká jarmarku, ta na něho syší a on se jí dal a domlouvá ji docela přátelsky: „Co tady chceš, jdi pryč, tady nemáš co dělat!“ Kdyby klik, který byl nablízku a vše pozoroval, nebyl rychle kamenem jarmaku zabil, byla by jistě faráře přeš všechny přátelské domluvy, kousla. Jednoho rána se sbalil a aniž by komu řekl, kam jde, se odstěhoval a nikdo neví, kde je. Můj soused je Rus, jeho paní je Polka, mají pěkný byt, on je inženýrem v továrně, atak mne občas pozvou na knedlíky se zelím. Přivezl jsem si s sebou periquita (malá papoušek), a tak když musím odjet, dám jej na starost mým sousedům.

Občas jedu navštívit mého souseda patera Jeremiáše, vidím jeho situaci dosti nepřijemnou ve farnosti. Dva pastoři baptistické sekty za ním chodí na faru diskutovat a on nemá kuráž je vyhodit a neví, že oni všude vykládají, že pan farář přestoupí k nim. Lidí jsou tím roztrpčeni, už mi to i řekli, ale on si nedá říci. Stěžovali si i u biskupa, a tak nevím, jak to dopadne, jen aby ho biskup neposlal pryč a nedal mi pak na krk obě farnosti.

Na oběd a na večeri chodím bez kleriky, vzbuzuje to náramné pohoršení, to totiž ti lidé v životě neviděli. Děvčata z prádelny, jak mají po směně, už sedí na schůdkách fary a musím se jimi proplétat. Uzavírají sázky a všeobecné přesvědčení je, že nejdéle do měsíce se ožením, jenom neví s kterou. Jedna si dodala odvahy a aby nepřišla pozdě, navštívila mne, jmenuje se Any, a prosila mne, abych ji učil latinsky. Jestli umí číst, to nevím, ale vím, co zamýšlí, a tak ji nabídnu: „Latinsky vás učit nebudu, to nemá pro vás cenu, to je řeč jen pro faráře, ale jestli chcete, budu vás učit turecky.“ Na to odpověděla celá šťastná, že to nevadí, to že nechá na mně. Byla smutná, když jsem jí řekl, že můžeme začít až tak za rok, že já sám turecky neumím a musím se tedy prvně já turecky naučit.

Asi za čtrnáct dní si lidé zvykli mne vidět bez kleriky a viděli také, a viděli také, že jsem se neoženil, a tak pomalu začali chápat, že ta kleriky není tak důležitá a i bez ní zůstávám knězem. Děvčata to vysedávání na schůdkách také časem omrzelo, a tak jsem měl pokoj. Lidé mne měli opravdu upřímně rádi a já se cítil velmi dobře. Zdraví se mi také podstatně zlepšilo, začal jsem opět kouřit. Jsem zván občas na hon, jsou zde paky, jsou podobné naší ondatře, loví se ovšem pro maso a ne pro kožešinu. Dál v pralese se občas objeví ona (žíhaný brazilský jaguár, tygr), několikrát jsem ji spatřil, ale ke střílení jsem se nikdy nedostal. Stalo se, čeho jsem se obával. Pater Jeremiáš byl přeložen a já jmenován farářem také pro jeho rozsáhlou farnost (Byly to vlastně tři farnosti spojené). Dne 15. listopadu 1951 se stávám farářem strašně rozsáhlého území, většinou je to prales, ale místy docela obydlen atáhne se až k moři, kde kdysi bývalo kvetoucí město postavené Jezuity a z něho zbyly jen tři kostely, většinou zarostlé pralesem a několik chatrčí rybářů. Začíná to věčné cestování, káceje moc a horka stále přibývá. Cestuji autobusem, autem, na koni a lodičkou. Zase jsem chvíli tu a chvíli v jiném kostele. Každé ráno jedu do Lagé, tam mám mši, pak vyřídím, co je třeba ve farní kanceláři, ale odpoledne zase jedu zpět do Ninhas, kde mám klid a také fara je mnohem lepší. Biskup naléhá, abych se přestěhoval do Lagé, ale já to odmítám s poukazem, že tam není možno bydlet, do fary prší, broka sežírá dřevo a je nebezpečí, že jednou celá střecha na mne spadne. Lidé mne tam mají rádi a dělají vše možné, abych se tam přestěhoval, v Ninhas zase mají strach, že jim odejdu, a tak se předhánějí v projevech přátelství. V Lagé se o mne stará dona Betty, vzácná žena, kulhá na jednu nohu, vede farní školu a má zlaté srdce pro všechny a o všechny se stará. Občas se jí směje, že ona je farářem a já jen kaplanem. Každou neděli musím celebrovat třikrát. Ráno brzy v Ninhas, pak jedu nákladním autem do Lagé a odtud ještě pokaždé do jednoho místa z osmi kostelů. Odpoledne se vracím do Lagé křtím a k večeru křtím v Ninhas, pak ještě je požehnání a jsem unaven, vypocen a vyčerpán na pár dní.

Na 8. prosince mám připraveno osm svateb, jak to udělám, to je mi zatím záhada: každá v jiném kostele. Dona Betty se mi postarala o dopravu, požádala starostu, aby mi na ten den dal k dispozici jeho auto i s šoférem. Ráno tedy jedu do Lagé autobusem, po mši na mne čeká auto starostovo, jedeme hned do Babelú, tam mám mši za nebožtíka, po ni je první svatba. Naobědvám se a ujíždíme do Siri, vyzpovídám snoubence, oddám a jedeme do Conceicao, ale jen kus cesty, tam na nás čekají připraveni koně, přebrodíme se přes řeku, pak ještě kus cesty pralesem. Kdysi tam stával ohromný kostel, část ještě stojí, ale v provozu je jen jedna boční kaple, ta je dost veliká pro těch pár kabelů, kteří zde zastrčení v pralese žijí a pěstují, vlastně jenom sklízíjí, banány. Vracím se k autu a jedeme do Ninhas, pak do Mirim a znovu do Lagé a nakonec ještě do Ninhas. Bylo toho tento den trochu mnoho, kdysi to byla pro mne hračka, ale teď mne to namáhá. Druhého dne jsem sice vstal, ale necítil jsem se dobře. Navštívil jsem lékaře, jeho paní je Němka, tan mně radí, abych se šetřil, ale recept mi na to šetření nedal.

V prádelně mi dali novou kleriku bílou látku, bude mi tedy trochu snáze. Budu moci také kleriku občas vyměnit a vyprat. Zatím jsem si jenom košilky převlékal, mám jich přes dvacet, jsou síťové a v každém kostele jich mám několik. Nechám je tam vždy propocené, babky je pak vyperou a když přijedu, mám se zase do čeho obléci. Nezapomínám na radu, kterou mi při mém příjezdu do Brazílie dal jeden španělský pater: „Chcete-li to zde pár let vydržet, tedy nikdy nezůstaňte dlouho ve spocené prádle.“ Někdy jsem ovšem i při nejlepší vůli ani s dvaceti na den nevystačil. Kolikrát jsem si vzpomněl na mého tátu, jak se pochvaloval, že

když se může spotit, tak je hned zdrav. A já se tady musím potit od rána do večera a od večera do rána.

Za pár dní budou vánoce, cesty jsou pomalu úplně nesjízdné tím denním průtržem mračen a mám starosti, jak to sám všechno zastanu. Ve všech devíti kostelích chtějí mít půlnoční mši svatou. Sehnal jsem jednoho mladého brazilského kněze, a tak jsem to rozhodl tak, že on bude mít půlnoční v Lagé, na Boží hod ráno v Siri a pak ještě Conceicac. Já budu celebrovat všechno v noci, jednu v Alexie, druhou v Ninhas a třetí v Lupí.

Na Štědrý den odpoledne jedu rychle do Lagé, je dětská nadílky po děti farní školy, dona Betty to pěkně připravila, vyžebřala spoustu věcí, zbylo i pro ostatní děti, pro každé aspoň něco. Vracím se zpět do Ninhas, jdu na večeri. Obyčejná večere, borašudos mi lezou pod klerikou až na záda a nemilosrdně koušou. Horko je k nesnesení. Celkem nic nejím, vypiji jedno studené pivo a vracím se do fary. Cestou zajdu do kostela, podívám se, jak udělali jesličky, které přivezl jeden inženýr z Německa a dal je darem kostelu. Jsou z Německa, a tak na stromech je sníh. Dívám se na ten sníh, přitom pot se mne kape a já se dávám do vzpomínání na domov. Prožívám v duchu všechny vánoce, počínaje od útlého dětství. Vidím se doma mezi našimi, jestlipak jsou ještě všichni na živu, či tam u stolu, kromě mne, chybí ještě někdo? Víím, že i otec a všichni ostatní v této chvíli na mne vzpomínají a říkají si: kde asi ten náš Adolf letos slaví vánoce? V kterém světadíle, na severní, či na jižní polokouli? Dívám se na hodinky, přepočítávám si, kolik hodin mají právě tam u nás v Čechách. Tam už začíná právě půlnoční. Touto vzpomínkou se probudím z mých vzpomínek a uvědomím si, že musím rychle do fary, jistě tam na mne lidí už čekají. Jen nerad jsem přerušoval ten krásný „sen“. Běžím rychle přes sakristii a jakmile vyjdunna vzduch, cítím, že mám oči plné slzí. Lidé čekají před farou, ale já se vrátím zpět do sakristie, Jakobech byl něco zapomněl a rychle si utírám oči, ori to nepotřebují vidět, stejně by to nepochopili, proč jsem plakal. Bylo by také zbyteční jim to vykládat a kazit jim radost z vánoc. Vejdeme do fary, hovoříme, děláme program na zítřek. Vysvětluji jim, kde všude budu v noci celebrovat a že se vrátím jistě až k ránu a budu potřebovat si odpočinout. Perfekt kostela slibuje, že od záhy ráno bude stát před farou a do deseti hodin nedovolí, aby mne někdo volal. Večer na Boží hod chtějí u mne udělat malou hostinu na mou počest.

Přijíždí nákladní auto a odjíždím celebrovat do Aleixo. Cesta je strašná, musím se křečovitě přidržovat, jinak se přizabiji. Lidí bylo na mši hodně, zpívalo celkem slušně. Po mši se převleču a ujíždím zpět do Ninhas. Sotva začala mše, spálily s pojistky a až do konce mše zůstal kostel jen ve svitu svíček. Lidém se to velmi líbilo, všichni mysleli, že jsem to sám dal vypnout a proto se po poruše nikdo nesháněl. Znovu se převlékám a tímtež nákladním autem jedeme do Lupí. Cesta vede pralesem, bláta je tolik, že musíme jeti krokem, smýkáme se se strany na stranu. Strašné dusno a horko, komáři žerou, šofer pořád říká, že nedojedeme. Bylo půl čtvrté ráno, když jsme zastavili před kostelem. Vstoupím do kostela, je osvětlen jen svíčkami, zde žádnou elektriku nemají, kostel je plný lidí a všichni si spokojeně pochrupují. Někteří přišli hned večer, protože by se v noci pralesem nedostali a vytrvale čekají na faráře. Pomalu se probouzeli, začali zpívat a byla „půlnoční“. Zapomněl jsem misál, celebruji z malého portugalského misálku a překládám to do latiny. Ani na to nevidím, a tak se nemohu dostat dál, lidem se to líbí, že to dlouho trvá. Po mši se ženu do auta, ale šofer je pryč, sháníme ho, ale marně.

Jedna paní mi radí, abych se šel k ní trochu vyspat a jel až ráno za dne, snad se šofer zatím objeví. Rád jsem toto pozvání přijal, však jsem se sotva držel na nohou. Chalupa byla veliká a plná lidí. Představují mi děvčata, která studují ve městě a přijela na vánoce. Musím hned jíst, pijeme celkem dobré víno a jdeme spat. Spím ve veliké světnici, spí nás v ní možná přes deset lidí. Probuji se však, cítím, že mi někdo sahá po těle, polekám se a chci se zeptat, co se vlastně děje, ale to už jsem měl ruku na ústech, abych nemohl křičet. Cítil jsem, že je to dívčí ruka, co se vlastně děje nebo bude dít? Místnost je plná lidí, slyším je chrápat, bleskne mi tolik věcí hlavou. Sotva odtáhla ruku, cítil jsem její ústa. Pak jen tiše řekla: „Tak a teď můžeme spát.“ Odplížila se kousek dál, zavržala postel a bylo ticho. Když jsem ráno vstal, všichni už byli vzhůru, dostal jsem snídani, děvčata se na mne při ní radostně usmívala, ale nedozvěděl jsem se, kdo mne to v noci líbal. Šofera ještě nenašli, věděli jenom, že zde má milenku, ale u ní nebyl, hledali ho u všech možných „milenek“, až ho konečně u jedné našli. Cestou mi vykládal, jak se měl dobře a že ani oka nezamhouřil. Musel jsem ho pořád okřikovat: „Přestaňte s tím, vy starý prasáku a raději koukejte na cestu!“ Občas jsem jej musel rýpnout do žebra, pořád usínal.

Bylo pár minut před desátou hodinou a my právě přijížděli k faře. Tam byl zástup lidí, rvačka, policajt to tam komandoval. Když jsem seskočil s nákladního auta, bylo z toho smíchu i zlosti. Perfekt kostela držel slovo a policajt mu pomáhal a nenechali nikoho mne volat a teď viděli, že hlídali prázdnou faru. Křty byly už zapsány, udělal jsem dlouhou řadu po celém kostele a začal rychle křtít 28 dětí najednou. Pak jsem se rychle naobědval a jel křtít do Lagé. V 5 hodin jsem byl už zase zpět a ještě pokřtil celou jednu řadu. Večeře byla ta slavná hostina, babky a děvčata mně obsadily faru a připravovaly jídlo a pití. Přišel celý kostelní pěvecký sbor, začali zpívat, pak se jedlo a pilo a ovšem také řečnilo. Při řečnění několika řečníků jsem se musel sám sobě podívat, jaký jsem to neobyčejný nebo dokonce zázračný člověk. Když asi o desáté hodině i ti poslední odcházeli, byl jsem náramně rád, že si konečně budu moci odpočinout. Zítra je svatého Štěpána, zde to není žádný svátek, a tak ani do Lagé nepojedu, zůstanu doma a budu odpočívat. Byl jsem unaven, ale cítil jsem se dobře, snad to dělalo to vědomí, že to dnes všechno celkem dobře „Klaplo“.

Na Silvestra jsem měl v noci opět jednu mši v Lagé a pak ještě v Ninhas. Lidí přišlo hodně. O půlnoci Vystřelovali rakety, bylo to jako za války při náletu. Nic takového za války nezažili a proto mají ze střílení takovou radost.

Na první pátek v lednu 1952 jsem se v noci probudil, cítil jsem, jakoby mne někdo silně udeřil, ale pohnout jsem se nemohl. Byl jsem ochrnutý na celou pravou stranu. Cítil jsem strašné bolesti, ale hnout jsem se nemohl. Konečně bylo ráno, lidé apoštolátu přišli už před pátou k přijímání, než půjdou do továrny. Bouchali mi na dveře, ale já jsem nemohl vstát. Konečně přemáhaje strašné bolesti, dokázal jsem vstát a natáhnout na sebe kleriku a šourám se do kostela. Jen s vypětím všech sil jsem podal svaté přijímání a znovu jsem se došoural do postele. Přišla mne ošetřovat Dagmar, masírovala mne, skláněla se nade mnou tak mateřsky, či sestersky, že jsem to dál nevydržel a řekl jsem si, když mám umřít, tak aspoň svatě a tady to není možné. K jejímu velikému překvapení jsem ji poprosil, aby mi pomohla z postele a pomohla mne obléci a skřípaje zuby bolestí jdu na autobus a jedu do Lagé. Celebroval jsem celý zkřivený, potil jsem se horkem i bolestí a nemohl jsem se dostat s místa. Dona Betty to vše s úzkostí pozorovala, a proto zavolala prefektovo auto a po mši mne odvezli rychle domů. Lehl jsem si, zavolali lékaře, ten mi dal jakési mazání, pár injekcí, ale bolest

pokračovala a pohnout jsem se dále nemohl. Večer přišli farníci a rozhodli na radu mé ranní masérky, že mne nemohou nechat přes noc samotného, prý sám doktor to doporučil, musí tam se mnou však zůstat dvě, pak se to změnilo a že bude ještě lépe, zůstanou-li tam tři. Přinesly si postele, udělaly si ložnici ve vedlejším pokoji a byly na stráž celou noc. Druhý večer se pohádaly, druhé taky chtěly hlídat, a tak jsem se jen modlil, aby mne to přešlo a mohl zase spát sám. Třetího dne jsem skutečně vstal, hlavu jsem nosil nakřivo, ale celebroid jsem a večer mé strážkyně poslal domů spát. Trvalo mi to skoro 14 dnů, než mne to přešlo. Za to dobu jsem se dost spadnul a musel jsem ještě dále pokračovat v masáží.

Je sobota, musím jeti do Lagé zpovídat děti a a večer budu mít svatbu. Udělám to tedy při jedné cestě. Jedu až po obědě, ve fáře vyřídím několik záležitostí a jdu do kostela. Je to nepříjemné, že fara je od kostela vzdálena asi 100 metrů a tak musím vždy v tom vedru, bez trošky stínu, běhat sem a tam. Asi v polovině cesty bydlí můj dobrý přítel Zaruch, je původem z Libanonu a má obchod s látkami. Je to opravdu dobrý přítel, velmi zbožný a chodívám k němu na kávu. Tentokrát slyším u nich výkřiky jeho paní, jdu se tedy podívat, co se děje. Paní stojí na zahrádce, vedle ní zabitá kobra Coral, krásný červený had, ne veliký, ale známý svou jedovatostí. Ptám se, či ji kobra kousla, ale ona mi s pláčem a zájímavým vykládá, že zastihla jejího syna Luise, 3 roky starého, jak si na zahrádce hraje s kobrou, tahá ji za ocas, ona syčí a kluk se hlasitě tomu směje. Nejpodivnější na tom bylo to, že ta kobra kluka nekousla. Kluk dostal pár pohlavků a máma zde stojí a dívá se na kobru, kterou lopatou zabila a ještě se celá třese.

Zpovídám až do večera. Pot ze mne kape a skoro reptám, že ti druzí hřeší a já za ně musím dělat pokání. Je večer, svatba by tady už měla být, ale lidé zde na dochvilnost nedrží. Jdu se tedy navečeřet, vrátím se a svatba nikde. Prší až hrůza a místo svatby přinesou odkudsi z pralesa neboštika. Nesou mi ho do kostela, ale ženu je hned ven, neboštík smrdí až to k vydržení není. Vysvětluji jim, že má přijít v každém okamžiku svatba a že ví dobře, jak zde lidé jsou pověřiví a najdou-li neboštika v kostele, raději se ženit nebudou. Dali si konečně říci a zanesli neboštika na hřbitov, který je připojen ke kostelu. Udělám tam obřady, hrob není pochopitelně vykopán, nikdo to nevěděl, shánějí hrobníka. Jsou všichni promočeni, bosí a táhli neboštika od záhy ráno. Umřel už včera odpoledne. Podle zdejších zákonů umře-li někdo dopoledne, musí být do večera pohřben, umře-li odpoledne nebo v noci, tedy hned druhý den ráno. Cestou se posilovali kořalkou a tak jsou většinou ožralí, snad jen tak mohli ten zápach vydržet. Postavili rakev ke zdi kostela a protože právě přijíždí svatba, nechají tam neboštika samotného a jdou se všichni dívat na svatbu. Po svatbě jim rozdám svíčky a jdu s nimi znovu na hřbitov. Sotva jsme rakev našli, byla už do půl zahrabána zemí, kterou zatím mravenci na ni nanosili. V těchto dnech jsou mravenci jako zběsilí. Konečně je hrob vykopán, posvětim jej a ujíždím domů. Ač jsem si nos pořádně vyčistil, přece jsem neboštika cítil celou noc. Ráno jedu do znovu do Lagé.

Nemůžeme se dostat do kostela, mravenci zanesli dveře kostela až do poloviny zemí, sháním lopaty. U sousedů je Boží dopuštění, celá truhlárna jim v noci spadla do mraveniště. A v kostele to vypadá! Mravenci odnesli všechny květy s oltářů a sežrali svíčky jak na oltáři, tak v bedně v sakristii, a tak musíme rychle shánět svíčky po sousedech, abych mohl začít mši svatou.

Po mši svaté se objeví jeden krajan, říká, že mne zná, já si na něj ovšem nepamatuji. Zve mne na farmu, je tam správcem. Domluvíme to na pondělí. Přivedl mi koně a tak jedeme pralesem, přebrodíme se přes řeku, komárů je tady spousta, bzučí to jak v úle. Farma schovaná v pralesě, velký kus osázen

banánovníky, asi 500 stromů zv. goiaba (plody jako krásná žlutočervená jablíčka, uvnitř růžová a skoro omamující vůně, slouží hlavně na dělání marmelády), pod stromy se nedá ani projít, tolik ovoce leží na zemi, prasata je žerou a válejí se v tom. Ptám se ho, proč to neprodává a on, že se to moc nevyplatí, že za goiabu teď málo platí. Nedivím se, že majitel na farmu hodně doplácí, má-li takového správce. Má zde asi deset rodin černochoů na práci, ale je vidět, že nikdo nic nedělá. Děti je tady přes sto, domlouvám mu, aby zde udělal aspoň školu pro ty děti, ale marně. On sám zde žije s jednou černoškou, špinavou až hrůza. Hnuší se mi to všechno a hlavně on sám. Vezmu papír a propočítávám mu jeho hospodářství a říkám mu: „Človče, vždyť vy byste musel tolik atolik vydělat, za dva roky by z vás musel být boháč a majitel by také vydělal.“ Iní, komu není rady, tomu není pomoci. Hlavně mne mrzelo, že je to krajan. Řekl jsem mu, aby mne doprovodil domů a do takové sračky, že mne také nemusel zvat.

V Lagé mne čekalo jiné překvapení. Před farou měla policie několik mužů, jednoho k druhému přivázaných řetízky. Právě přiváděli ještě jednoho. Vyptávám se vrchního, co se stalo. Říká: „Konečně jsme našli vrahy těch rybářů v Poá. Těla jsme také našli, jen jedno chybí. Chcete-li vidět, co s těmi rybáři udělali, můžete jeti se mnou, my odvedeme tyto do věznice a já pro vás přijedu.

Asi za čtvrt hodiny přijel s jepem a jedeme tedy do Poá. Cestou mi vykládá, jak objevili pachatele a jak našli zavražděné rybáře. Na pláži v Poá byl shluk lidí, tři těla, vlastně skoro jen kostry, loďka plná kamenů, policejní pes a zase několik policajtů. Co se vlastně stalo? Na této pláži žije několik desítek rybářů. Tito nejezdí lovit daleko do moře, na to jsou trochu chudí a nejsou na to zařízení. Pláž je zde mělká, a tak asi 50 až 200 metrů v moři dělají tak zvaná „coural“. Zdály to vypadá jako zahrádky. Narážejí do dna moře dlouhé kůly, těsně vedle sebe a vytvoří malou zahrádku, do které vede jen díra a ta je uzavřena klapkou zevnitř. Od této díry vedou kůlové přehradky daleko do moře. Ryby v noci táhnou k pláži, narazí na tento plot, nemohou projet, plavou při plotě stále dál, plot se sžuje a končí v otvoru, kam ryba snadno vpluje a zpěz nemůže, neboť klapka jí brání. Ráno pak rybáři jedou na loďkách a každý ze svého kuralu ryby sítí vybírá a nakládá do loďky. Sám jsem několikrát při tomto lovení byl a zajímalo mne to. Když byl dobrý den, vlastně příhodná noc, bylo v jeinom kuralu až přes 150 kg ryb. O tomto výhodném lovení ryb věděli pochopitelně i rybáři s druhé strany zálivu. Tam ovšem tento způsob lovení nebyl a tak se stávalo, že v noci přijížděli rybáři na loďkách a kradli ryby v kuralech. Majitelé kuralů se pochopitelně bránili a tak docházelo za ranního šera dosti často k přestřelkám. Pár rybářů to zaplatilo životem. Ztráty byly na obou stranách. Policie byla bezmocná, a tak se o to moc nestarala. Před několika dny však přijeli rybáři z Ramos. Majitelé kuralů už na ně čekali a čtyři z nich zastřelili. Ostatním se podařilo uniknout. Rybáři z Poá dali mrtvoly do loďky, naložili ji kameny a pustili ke dnu. Teprve po několika dnech vlny loďku převrátily a mrtvoly ožrané od sirí (mořských krabů) vyplavaly na povrch. Rybáři to včas zpozorovali, dříve než policie a tak mrtvoly vylovili a zakopali v pralese. Policie přece jen na to přišla a tři z nich našla, chybí jen jedna mrtvola. Teď pochytili i rybáře a zavřeli. Když jsem se tak díval na ta ožraná těla, dělalo se mi zle při vzpomínce, jak jsem si právě na této pláži pochutnával už několikrát právě na těchto krabech.

Zdržel jsem se dosti dlouho na pláži, pozoroval jsem, jak právě přivedli ony vrahy a nutili je, aby řekli, kde pochovali toho čtvrtého, ale marně. Znal jsem některé z nich, chtěl jsem se do toho zamíchat a pomoci policii, ale včas jsem se vzpamatoval, věděl jsem, že bych se mohl také stát potravou krabů. Konečně mne

šéf vzal znovu do auta a odjeli jsme. Cestou si stěžoval, jak tito lidé jsou tvrdí, neřeknou ani slovo a může je mlátit jak chce. Z Lagé jsem jel autobusem už v noci a byl jsem utmácen a tak si s chutí lehnu. Spaní mi však nejde dobře, musím vzpomínat na ty ohlodané mrtvoly a zase cítím chuť těch krabů, které jsem tak rád vždy na pláži pojídal.

Krk a pravé rameno mne stále ještě bolelo. Lékař mi radil, abych se koupal v moři a nechal se pořádně opálit, to že je ten nejlepší lék. Nenechal jsem se dvakrát k tomu pobízet a vypravím se k moři, a to do Niteroi, tam jsou nejkrásnější pláže na celém světě. Jedu hned ráno autobusem, je to trochu daleko. Teprve okolo desáté přijedeme k moři. Vybral jsem si tu nejdlehlší pláž a také tu nejkrásnější. Byl jsem tam skoro sám. Lehl jsem si do křišťálového písku, pak jdu do vody, je křišťálově modrá a lituji jen, že nesvítí slunce, je mlhavo, ale zdá se, jakoby slunce pražilo, pálí to do celého těla. V poledne jdu na oběd do vedlejší restaurace a pak znovu na pláž. Později cítím, že mne celé tělo pálí a zdá se mi, že jsem červený jak rak, ale nechci tomu věřit, vždyť se slunce za celý den ani jednou neukázalo. Obleču se a jedu lodí do Rio de Janeiro a odtud autobusem za paterem Jakubem. Cestou jsem už vydržet nemohl. Sotva jsem přišel k pateru Jakubovi, začala se mnou lomcovat zimnice, vlezl jsem do postele, bral si aspiriny a myslel, že je se mnou konec. Teprve teď jsem viděl, že jsem opálen po celém těle a proto nemohu dýchat.

Záhy ráno jsem musel na vlak a jel do Lagé, mám tam mši. Zdálo se mi, že na mně všechno hoří, klerika byla těžká jak olovo a já vzpomínal na svatého Vavřince. Po mši ujíždím do Ninhas a honem se vysvěču a chodím po domě jen ve spodkách. Všechna okna jsem měl otevřena, aby proudilo trochu vzduchu. Pak si teprve všimnu, že jedním oknem bočním je ke mně vidět od sousedů. Pochopitelně, že čuměli na mne, jakoby byli nikdy nikoho neviděli ve spodkách. Zlostně zabouchnu okno a ještě cosi ostrého dodám, aby to sousedi dobře slyšeli. Nezůstalo ovšem jen přitom, druhý den skoro po celém těle kůže odstála a vytvořily se ohromné puchýře podlité vodou. Občas nějaký prasknul a objevilo se živé maso. Bolest na krku a na rameni opravdu přestala, nebo jsem ji pro jinou bolest necítil. Trvalo mi to skoro 14 dní, než narostla nová kůže.

Dostal jsem oznámení, že jsem byl jmenován farářem na nové zřízené faře v Jardim Grande. Když se to lidé dozvěděli, byl z toho poprask, ale nedalo se nic dělat. Já jsem se také nebránil, myslel jsem si, že si polepším, bude to blízko Rio de Janeiro a lidé jako lidé. Starosta se chtěl se mnou slavnostně a okázale rozloučit. Neřekl, co zamýšlí a dal celebrovat mši v Aleixo. Když jsem tam přijel, vidím kastel plný i venku spousta lidí, starosta a celé obecní zastupitelstvo seděli v prvních lavicích. Po mši vycházím ven, všichni shromáždění před kostelem ve stínu pralesa a starosta začal řečnit. Děkoval mi hlavně za to, že jsem jim ukázal, že klerika nedělá kněze. Přiznal se, že i on byl staršně pohoršen a myslel si o mne všechno možné, když mne poprvé viděl bez kleriky. Prací a životem jsem jim otevřel jejich zabedněné hlavy a proto na mne nikdy nemohou zapomenout. Byl jsem u nich jen krátce, ale budu mít jedno z nejpřednějších míst v historii jejich obce. Věděl jsem, že to myslí docela upřímně, tito lidé nebyli falešní a mnoho jsem na ně v pozdějších létech vzpomínal a litoval že jsem u nich nezůstal.

V předvečer svatého Josefa 1952 jsem musel do Lagé. Dana Betty s celou svou školou, spolky a celou farností uspořádala krásný večer na rozloučenou. Děti řečnily, bylo to dojemné, občas jsem musel uronit nějakou slzu, ale celkem jsem se držel. Dostal jsem na památku malý krásný kufřík k zaopatřování. Zde byl takovýto kufřík zvlášť potřebný, neboť lidé většinou u nemocného nic nepřipraví,

ani nemohou, neboť ku příkladu sůl mají jen někde a křížek vůbec nikde. A tak kufřík mi bude dobře sloužit. Přirovnali mne k prvnímu apoštolu Brasílie, pateru Anchietovi, který v těchto místech též působil, poděkoval jsem jim za tolik chvály, kterou jsem nezasloužil a vrátil jsem se ještě do Ninhas.

V neděli jsem odevzdával faru a instaloval nového faráře. Byl to Ital, znal jsem jej jen velmi málo, uměl slabě portugalsky, přece jen jsem ho lidem vychválil. Odevzdal jsem mu všechno, rozloučil se s ním i s ostatními a se slzami v očích jsem odjížděl. Cestou mně bylo velmi smutno, cítil jsem, že i zde jsem nechal veliký kus mého srdce. Lidé byli smutní a správně říkali, že jsem je neměl opouštět a že nikde mne nebudou mít tak rádi, jako mne měli oni a měli pravdu.

Jel jsem za paterem Jakubem k sestřám, a protože jsem měl ještě celý týden volný, zůstal jsem u nich. V sobotu jsem musel za biskupem, skládal jsem znovu farářskou přísahu a až v noci jsem se vrátil k sestřám. Spal jsem špatně, zítra budu instalován v nové farnosti, budu tam prvním farářem, co mne tak všechno čeká? Mám nějakou zlou předtuchu. Začínám litovat, že jsem Lagé opustil, cítím, že jsem udělal hodně chybný krok, ale je pozdě, nedá se na věci nic měnit. To bude jistě veliký rozdíl, tam venkov a prales a tady předměstí velkoměsta. Vím dobře, jací jsou zde lidé zlí, chudí a skoro samí černoši a k tomu všemu většina jich nepracuje, protože nechce. Konečně přišlo ráno, pomalu jsem se připravil a vydal na cestu k farnímu kostelu, je to jenom asi jeden km. Ulice špinavé, sračky tekou po ulicích, kanalisace není, stoky plné smrduté močůvky ze záchodů, lidé se na mne dívají, jako bych jim byl něco dlužen. Zpomaluji krok a nejraději bych se vrátil, ale blíží se desátá a tak si dodávám odvahy. Když se blížím ke kostelu, slyším zvonit umíráček, vím, že je to jediný zvon, který tam mají, ale mně se zdá, že právě vhodně vystihuje mou situaci. Nikdo mne nevítá, žádné vystřelování raket, žádná hudba, žádné tleskání při mém příchodu. Asi čtyři osoby stojí před kostelem a jen tak zvědavě se na mne dívají. V kostele je také jen pár lidí, ale je tam už biskup, rektor semináře a sousední farář. Klečím chvíli před oltářem a vzpomínám: je právě Květná neděle, jaká to shoda okolností, na Květnou neděli jsem přijel do Španělska, na květnou neděli jsem prvně přistál na brasílské půdě a dnes jsem zde..... Nemohl jsem dál pokračovat ve vzpomínkách, biskup mne už volá, že je čas se oblékat ke mši. Jdu k oltáři, při Dominus vobiscum letmo počítám těch mých pár oveček a je mi do pláče. Po Evangelie biskup káže, představuje mne lidem, vykládá o mých ctnostech a co vše jsem už vykonal a kde jsem všude –už pracoval, ale lidé tomu asi vůbec nerozumí. Je po mši, po instalaci, v kostele je teď už Nejsvětější, klečím a modlím se. Je mi jako bych byl dobrovolně skočil do lví jámy a nemohu teď z ní vylézt.

Zase mne musí biskup volat, dostávám ze všeho nějaký strach. Jdeme do fary, biskup ji světlí a odevzdává mi klíče. Pak je oběd, je dosti slavnostní, je přítomen bývalý starosta a jeden člen obecního zastupitelstva, president bratrstva a ještě několik důležitých osob této nové farnosti. Po obědě mne vezme biskup stranou a domlouvá mi, že si musím dát vystříhat tonsuru, že je to moc důležité. Nic jsem mu na to neodpověděl, protože jsem jej měl rád, ale chuť jsem měl mu něco ostrého říci. Myslím si: což on nevidí, do jaké hrůzy mne sem dává a jedinná jeho starost je tonsura. Zamrzelo mne to hodně a když se rektor semináře nabídnul, že mi tonsuru udělá, odpověděl jsem mu nevrle, že mne zde čekají mnohem důležitější starosti, než je tonsura. Za chvíli se biskup podíval a nevidel tonsuru, zeptal se rektora a ten mu řekl, že jsem odepřel si ji dát udělat. Biskup zaskřípěl zuby, ale velmi pěkně se ovládl a víc nemluvil. Za chvíli se zvednul, docela mile a laskavě mi popřál všeho nejlepšího, povzbuzoval k statečnosti, ale bylo vidět, že

kvůli té tonsuře je nakvašen. Ve dvě hodiny tedy biskup s rektorem odjeli. Pak pomalu odešli i ostatní, odnesli hrnce a nádoby, pak začali vynášet i nábytek a celé zařízení kuchyně. Poznal jsem, že to vše bylo jen půjčené. Zůstal jsem sám, nastala noc, horko bylo k nevydržení, komáři kousali. Otevřel jsem si okno, sedl za stůl, který mně tu nechali a začal jsem se modlit breviář. Pojednou se ze tmy vynoří chlap, postaví se do okna a zeptá se: „Nemáte strach sedět takto v noci u otevřeného okna?“ Trochu jsem se polekal, ale hned jsem poznal s ním starého Sebastiána, kterého jsem už dříve několikrát viděl. Vyptávám se, zda je to opravdu nebezpečné sedět takto u otevřeného okna v noci a zda se tu také přepadává. Tu on mi začal sáhodlouze vyprávět o krádežích a případech v posledních dnech a zdůrazňuje, že opatrnosti nikdy nezbývá. Konečně odešel a já tedy zavřel okno a pokračoval v breviáři. Sotva jsem se breviář domodlil, neboť nebylo v chalupě při zavřených oknech k vydržení. Přemýšlel jsem, zda bych se ještě v noci neměl vrátit k sestřám pro kulovnici, kterou jsem tam nechal, ale pak jsem se rozhodl jít raději spát, cítil jsem se moc unaven.

První noc v nové farnosti.

Farní budova, pokud se to vůbec budovou dá nazvat, stojí na zrušeném hřbitově, asi 40 m od kostela a úplně o samotě. Okolo fary jsou vysoké keře a obrovské stromy madeiry a v noci to dělá dojem pralesa. Nikde žádné světlo. Dům má zatím jenom vnější dveře a okna jsou provisorní. V tak zvané ložnici je stará postel, uzoučká a starý smradlavý slavník, žádná přikrývka ani povlak. Leží se mi strašně špatně, musím ležet naznak, abych mohl trochu dýchat a necítit tak ten zápach slavníku, který mne přímo dusí. Tisíce komárů na mne doráží, koušou, ale to by se i vydrželo, nebýt toho jejich bzučení, čím vyššími tóny bzučí, tím mně to jde víc na nervy. Vynakládám všechny síly na to, abych usnul, ale marně. S několika stran sem zaznívá tlukot bubnu a stále stejný a jednotvárný zpěv z makumby, přerývaný občasnými výkřiky a vytím žen, které se dostávají do transu, To mně leze přímo do kostí. Když na chvíli přestanou, je slyšet štěkot tisíců psů. To je totiž jedna ze slabostí zdejších obyvatel, sami nemají co jíst, ale dva, tři i více psů musí mít. Snad i na ně ta makumba působí a proto tak štěkají. (Makumba je tzv. nízký spiritismus, zavlečený sem otroky z Afriky, původně náboženský ritus. Později do něho i přimíchali prvky křesťanské, hlavně některé svaté, které uctívají po svém způsobu. Např. svatý Jiří je „veliký bojovník“, Panna Maria je „královna moří“ atd. Zůstává však čistě pohanským kultem a hlavní článek víry je: stěhování duší.) Teprve po půlnoci se mi podaří usnout. Znovu se však probouzím, zdá se mi, že slyším nějaké kroky okolo chalupy, vstanu a ve tmě se dívám z oknem, ale zase vše ztichne. Znovu uléhám, rány tambora se mi zdají ještě zuřivější, skřeky žen v extázi ještě pronikavější, štěkot psů nepřestává, a tak znovu se převaluji se strany na stranu, chvilkami snad i zdřímnu a konečně slyším, že venku začíná život, blíží se ráno a já jsem rád, že to utrpení pomalu skončí. Vstanu ještě za tmy, ale nemám vodu, abych se umyl, čekám tedy, až se trochu rozední a jdu si ke studni pro vodu. Spustím plechovku po provaze do studně, vytáhnu a v plechovce kromě vody plave mrtvý potkan. Vytáhnu tedy další plechovku vody a tou se tedy konečně umývám.

Otevřu kostel a čekám, až lidé přijdou na mši. Víím, že jich moc nebude, ale farnost má na 60.000 lidí, kdyby tedy jen každý tisící farník přišel, byl by kostel skoro plný. Vše je připraveno, svíčky rozsvíceny, už jsem se pomodlil celý breviář, ale nikdo nepřichází. Konečně jde stará babka Jenovefa, je to Portugalka

a oznamuje mi, že její syn, který pracuje jako pekař, když šel ve dvě hodiny v noci do práce, viděl jak si nějaký černoš sirkou svítil do okna mé ložnice a napomíná mne, abych byl opatrný. Nezapomněla se ovšem honem pochlubit, že ona není jen tak ledajaká farnice, že ona v tomto kostele vyučovala dlouhá léta katechismus a připravila stovky dětí na první svaté přijímání. Bylo mi to divné, neboť sama ani před oltářem nepoklekla, ani kříž neudělala a už se zase šourala z kostela ven. Prosil jsem ji, aby tam zůstala na mši, že nemohu sám celebrovat. Po dlouhém prošení mně tuto službu udělala.

Po mši znovu prohlížím, co v kostele je a hlavně, co není, toho je mnohem víc a jdu do farní budovy. Přemýšlím, jak bych se kde nasnídal. Včera lidé ujišťovali biskupa, že o jídlo se starat nemusím, to že oni už obstarají a tak vrávorám sice hledem a horkem, ale trpělivě čekám, že se někdo objeví se snídaním. Je skoro poledne a nikdo se neukázal, zavřu tedy kostel a faru a jdu k sestřím. Tam si postěžuji, naobědvám, seberu ještě zbytek mých věcí a hlavně mou kulovnici a vrátím se zpět na faru.

Odpoledne přinesli mrtvé dítě ke křtu. Vyptávám se, kdy vlastně to dítě umřelo, že prý už ráno. Vysvětluji jim, že v tom případě nemohu dítě ani podmíněčně pokřtít. Oni docela pozorně poslouchají, zdá se mi, že jsem je patřičně poučil, a tak je posílám dítě pohřbít. Otec dítěte se však postaví přede mnou se strašlivým výrazem v obličeji a rázně mi říká: „To dítě mi pokřtíte anebo se něco stane.“ Když jsem zahlédl faku (dlouhý nůž) v jeho ruce, řekl jsem poslušně: „V tomto případě vám to dítě pokřtím, ale na vaši zodpovědnost.“ Co to ta odpovědnost je, to on sice nevěděl, ale velmi se mu to slovo líbilo a odpověděl, že to je právě to, co chce: odpovědnost. Šel jsem s nimi do kostela a improvisoval jsem jakýsi obřad křtu, část jsem říkal latinsky a část česky, vylil jsem i vodu na hlavu děcka a konečně jsem zavřel knížku, řekl, že křest je hotov a posílal je na hřbitov. Táta však zase stejným způsobem se postavil přede mnou a říká: „Vyžaduji, abyste dítě pokřtíli pořádně.“ Díval jsem se sice na ten jeho nůž, ale pokusil jsem se mu namítnout, že přece já jsem do fachu a tak musím vědět, zda je dítě pořádně pokřtěno anebo ne. Řekl, že jsem nedal děcku sůl, opravdu jsem si nevzpomněl, že právě sůl je zdě xx důležitější než všechno ostatní, ale děcko mělo ústa křečovitě uzavřená, a tak jsem nevěděl, jak se z toho dostat. Konečně mne napadla spásná myšlenka a hned jsem s ní vyrukoval: „V takovémto případě musí sůl sníst buď kmotr nebo otec dítěte, přece je vám jasno, že dítě už sůl sníst nemůže a zázraky já nedělám.“ To byla má spása. Otec odstrčil kmotra a nabídl se, že sůl za svého syna přijme on. Dal jsem mu tolik, kolik se jí do prstů vešlo. Teprve teď byl táta spokojen, zeptal se, kolik je dlužen za službu a když jsem mu řekl, že takový křest se neplatí, byl ještě spokojenější, seřadil všechny a spokojeně maširovali na hřbitov. Když jsem je viděl na ulici, oddechl jsem si a smutně si říkal: „Začíná to tedy slibně.“ Věděl jsem dobře, že toto je jen začátek nebo jak Brasilci říkají: nikles=drobné, ty větší přijdou potom.

K večeru přišel pan Julio, ještě docela mladý námořník na pensi. Byl dán do pense, protože za války loď, na které sloužil, byla torpedována, potopila se a on se zachránil na kusu dřeva. Říci dny a tři noci prožil na moři obklopen a napadán hejnem žraloků. To bylo trochu mnoho na jeho zdraví a hlavně na jeho nervy, a tak jej museli dát do pense. Tento pan Julio, skoro černý, pocházející ze severu ze státu Pernambuco, byl šefem tak zvaného „Bratrstva“ a tím také vlastně šefem kostela a já měl být pouze služebníkem. Toto mne on i ostatní členové bratrstva, kteří byli většinou sami negramotní a zlí Portugalci, stále dávali na vědomí. Zeptal jsem se ho, jak je to vlastně s tím jídlem pro mne, že mi dosud nikdo nec

nepřinesl. Tu on uvedl jako samozřejmou xx omluvu toto vysvětlení: „Je pravda, že se o této věci na schůzi jednalo, ale nedošlo se k žádnému rozhodnutí pro různost názorů.“

Jinak toho dne nepřišel nikdo, kromě několika černochoů povalečů, kterým se zde říká „malandros“. Ti se chodili občas anpít vody do mé studně. Skoro celý den leželi za kostelem v chládku a králi karty. Byli většinou rozedraní, špinaví a šel z nich starch.

Došel jsem si koupit „Durma bem“ jsou to zelené spítály z tlačených bylin, které se zapálí na noc a dým, který naplní místnost, omámí komáry a tak tolik nekoušou a hlavně tolik nelétají. Voní to sice celkem příjemně, někdy nepříjemně, ale dýchá se při tom dosti špatně a zdraví to jistě neprospívá.

Večer jsem si nabil kulovnici, postavil k posteli, zapálil Durmabem a za chvíli jsem usnul. Ve dvě hodiny po půlnoci jsem se probudil a vidím škaredou tvář černocho, jak si na mne zápalkou svítí do okna, Jak jsem se pohnul, slyším už jen jak utíká okolo studně zadem ke kostelu. Proběhl jsem domem, který neměl uvnitř dveře a vystřelil jsem třikrát do prázdna směrem ke kostelu. Chvíli jsem čekal, ale už se nic nehlo, a tak jsem xxxxxxxxxxxxxxxx šel znovu do postele. Spal jsem klidně až do rána.

Na mši přišly dvě ženy a jeden kluk. Po mši jsem si sám uvařil kávu na maličkém lihovém vařiči a pak jsem před farou čistil kulovnici. Sotva jsem azčal, přihnali se povaleči, kteří se živí jen tím, že v noci kradou a přepadávají a pozorně mne pozorovali. Konečně se se mnou dali do řeči, všichni už věděli, že jsem v noci střílel a hlavně se vyptávali, zda jsem střílel jen tak do vzduchu. Když jsem jim vysvětlil, že nestřílím do vzduchu, na to že je škoda patronů a že jsem toho černocho v noci nezastřelil jen proto, že jsem ho ve tmě chybil. byli všichni zděšení. (Možná, že mezi nimi byl právě ten, který si na mne svítil.) Byli pohoršení a začali mne poučovat, že kněz nesmí nikoho zabít. Vysvětlil jsem jim, že tomu tak není, ukázal jsem jim, že mám kalhoty, a tak kromě kněze, že jsem také chlap. Nikdo nemá právo mne v noci obtěžovat a já nejsem povinen čekat, až on mne zabije. Pak jsem jim předvedl, kolika prkny kulka proletí, vysvětlil , že kdyby byl v řadě, tedy na ně na všechny stačá jedna kulka. Odcházeli jako spráskaní psi, mlčeli a přemýšleli. Toho dne se o ničem jiném v celém okolí nemluvilo, než o tom, že s tím novým farářem to nebude tak snadné, on stříli a stříli naostro.

Toto mi hodně pomohlo. Hlavně na ně působilo, že viděli moje kalhoty, tedy že nejsem žádná babka a začali se na mne dívat s určitým respektem spojený s nenávisť, ale také se strachem.

Svatý týden 1952.

Byl Svátý týden a já chtěl aspoň na Velký pátek konat nějaké obřady. Marně jsem se pokoušel sehnat nějaký kříž. Kromě malého křížku na oltáři, nebylo v celém kostele nic jiného. Došel jsem tedy k sestřám a vypůjčil si asi půl metru dlouhý kříž a ohlásil jsem konání obřadů. To ohlášení ovšem nebylo tak snadné. Chodil jsem po ulicích, lidi a hlavně děti (s nimi ovšem vždy hejno psů, většinou nemocných, malomocných, hubených a olezlých) se sbíhali, dívali se na mne jako bych byl od cirkusu, mnozí kněze viděli poprvé, a tak jsem všem ohlašoval, že bude „kostel“. To pomohlo, na Zelený čtvrtek se lidé a hlavně děti a zase psi, začali trousit do kostela. Dozvěděl jsem se, že je zvykem dělat procesí na Velký pátek večer a má to procesí představovat pohřeb Pána Ježíše. Sehnal jsem pár

prkének, zbil z nich jakési máry a rakev, potáhl černým papírem, vložil Pána Ježíše i s křížkem dovnitř a večer už za mty bylo procesí. Chodili jsme asi dvě hodiny málo osvětlenými ulicemi, nebo docela temnými, padali do děr a do smrdutých kaluží, někteří nesli svíce, lidé se sbíhali a procesí rostlo. Za hodinu bylo procesí tak dlouhé, že se nedalo přehlédnout a lidí stále přibývalo. Já šel vpředu procesí, utmácen dojdu až ke kostelu a vidím, že se celá ta masa lidí žene se také to kostela. Věděl jsem, že ani desetina se jich do kostela nevejde, to bude zmatek, rvačka a bez pár mrtvých se to neobejde. Díval jsem se, jestli mám aspoň kudy utéci, až bude zle, ale nebylo jiného východu. Někteří z bratrstva mne rychle vysvětlili, že nemusím mít strach, že do aleluja se nevraždí, upokojil jsem se trochu, skočil jsem ke dveřím, nařídil jedněmi vcházet a druhými vycházet, lidé byli poslušní a šlo jim jen o to, aby mohli Pána Ježíše políbit a kdy na ně dojde řada, o to se nestarali. Pána Ježíše jsem vytáhl z rakve, položil před oltář, lavice jsem dal shrnout do středu kostela, staral jsem se o to, aby jednou stranou přicházeli a d druhou odcházeli. Všichni šli jak beránci, každý políbil kříž a šel domů a tím splnil svou náboženskou povinnost na celý rok. Pak slyším, jak jedna černoška, která byla, jak zde říkají těm zbožným „z kostela“, nadává docela sprostě, co že to je za nové náboženství, že u kříže ani pokladnička není. Utíkal jsem rychle do fary, popadl umyvadlo. Pokryl černým papírem a dal vedle kříže. Skoro všichni nějaký ten peníz, většinou velmi malý, do něho vhodili. Litoval jsem že ta babka to neřekla dřív, neboť tak asi polovina lidí odešla, aniž by byla měla příležitost splnit svou velikonoční „povinnost“ a propásla se jediná příležitost, jak lidem umožnit aspoň jednou za rok něčím na kostel přispět.

Byla skoro půlnoc, když jsem zavíral kostel. Lehl jsem si a bylo mi tak nějak dobře, věděl jsem, že dnes mohu spát pokojně, dnes se nevraždí a jistě také nekrade, a tak jsem nechal kulovnici nenabitou. Spár jsem ovšem nemohl, myslel jsem na tu spoustu lidí, kteří tak neočekávaně přišli. Chvilí jsem si přál, aby jich tolik přišlo vždy, aspoň v neděli a pak jsem to zase hned zapuzoval a hrozil se, co bych s tolika lidmi já sám si počal.

Tyto mé starosti byly úplně zbytečné. Druhého dne přišlo už jen pár lidí. Na Boží hod jsem udělal hned záhy ráno, ještě za tmy, procesí „Vzkříšení“. Nesl jsem Velebnou Svátost, asi dvacet lidí se mnou, přeskakoval jsem přes kaluže a topil se v blátě. V několika okolních domech řádila ještě makumba, tlučení tamborů a vytí žen se mísilo a obyčejně přehlušovalo naše modlení. Pokusili jsme se také o zpěv, ale za chvíli to zpívání vypadalo také jako makumba, a tak jsem první ulicí zahrnul ke kostelu a cestou jsem Pánu Ježíši říkal: „Máš to tady, ale- čeládku, vždyť jsi to viděl.“

V následujících dnech přišlo přece jen trochu víc lidí do kostela, některých den si objednali mši, a tak to se sešlo vždy hodně lidí. Třebaže málo kdo ví, co to je mše svatá, přece pokud možno všichni dávají za nebožtíka sloužit mši aspoň v den sedmý a třicátý den po smrti. Někteří se s tím netají a přímo se knězi postěžují, že by to jinak nedělali, ale „co by lidé řekli“. Musí se tím „společnosti zaplatit, či zadost učinit“ a je pokoj, myslí se jen na společnost a ne na nebožtíka. A tu podle toho, kolik té společnosti dluží, či kolik toho potřebují zakrýt. Objednají mši „jednoduchou“, to znamená, lacinou anebo si toho nadiktují, zpívání, světla, počet svíček, koberec, katafalk, vyzvánění, počet ministrantů a někdy si nadiktují, jak dlouho má ta mše trvat. (A toto dělají hlavně černoši a ti nejchudší.) První čas jsem s tím měl veliké potíže, neboť jsem neměl ani varhaníka, ani zpěváky, ani ministranty, ani katafalk. Musel jsem toto vše co nejdříve obstarat, neboť jen z těch „laciných“ mší bych byl umřel hladu. Kněz žádný plat nemá a musí ještě

vydržovat biskupa, seminář diecesní, seminář v Římě, stavět a udržovat kostely a školy a tak musí využít těchto příležitostí, kdy věřící jsou povinni přispět na kult.

Sehnal jsem jednu černošku, která umí hrát na harmonium, to naše sice hraje všelijak, ale ona toho umí také jen málo, a tak se to vytratí. Přivedla si dvě zpěvačky, jednu Portugalku a jednu míšenku. Míšenka má krásný hlas, kdysi jí jeden františkán naučil zpívat a i noty znát a byla škoda, že toho musela nechat, neboť její manžel začal na chudáka františkána žárlit a ona tedy, aby z toho nebylo zbytečné pár mrtvých, zpívání nechala. Protož jsou na tom finančně zle, manžel většinou nemocen, děti dorůstají, musel ji nechat opět zpívat, neboť já za hraní a za zpívání platím, málo sice, ale přece něco. Portugalky zpívala asi měsíc, ale pak jsem jí dal výpověď, zpívala tak slabě, že jsem ji nikdy neslyšel a Nair zpívala za dvě, a tak rpč by neměla také za dvě pobírat.

Varhanici jde to hraní náramně slabě, je smutná a zamlklá, protože sama nechce říci, co se jí přihodilo, zeptám se Nair, a ta ochotně celé tajemství, které sice není žádným tajemstvím, vykládá ochotně od Adama. Franciska, tak se totiž varhanice jmenuje, je sirotek, byla dlouhá léta v Rio de Janeiro v jakémsi sirotčinci u sester a tam se také neučila hrát na harmonium. Když jejímu manželovi zemřela první manželka, došel si do sirotčince a prosil představenou, aby mu sehnala nějakou schovanku, která by se chtěla s ním oženit a starat se o jeho děti. Los padl na Francisku, oženil se a pár let jim to šlo dobře. On je taxikářem, a tak má příležitostí nezbyt stát se manželce nevěrným. Nevím jak to provedl, ale najednou měl dvě děti s jednou mladou a dosti hezkou míšenkou. To ještě Franciska nic nevěděla, když však přišlo třetí dítě a on nechtěl zvýšit příspěvek, sebrala tato míšenka jeho tři děti a přinesla je Francisce, aby se o ně starala, když manžel nechce víc platit. Franciska byla nemile překvapena, protože však jako sirotek byla příliš zvyklá na utrpení, zachovala se náramně statečně, Děti přijala. Jak bylo asi jejímu manželovi, když se vrátil domé nelezl Francisku s jedním děckem v náruči a druhé dvě okolo ní, to si dovedu, vlastně nedovedu, představit. Pak se to vše urovnalo, míšenka si vzala zase děti domů, dostává příplatek, který bylo nutno ještě dvakrát zvýšit, neboť přišlo čtvrté a páté dítě a Franciska mlčky ke všemu přihlíží, vzpomíná na zlaté časy v sirotčinci a když jí na to vše začne myslet při hraní, tak se jí pochopitelně noty pletou a já sotva mohu ve mši pokračovat. Je mi jí upřímně líto, ale i manžel je nešťasten a občas si přijde postěžovat na jeho tvrdý život a nejraději by si vzal život. Stojí mne hodně práce, abych ho přesvědčil, že to je právě to nejnešťastnější řešení, že právě teď musí žít, má dvoje děti na starost a také dvě manželky. Takové věci udělat a pak zdrhnout ze světa, to dovede každý malandr.

Farská kuchařka.

Na oběd chodím několikrát týdně k sestřám. Abych nejedl zadarmo, tedy jim znovu učím na jejich řádovém gymnasiu. Jinak si občas sám něco uvařím a občas jsem hlady. Sestry měly v noviciátě jednu míšenku a potřebovaly se jí zbavit, zjistily, že se na jeptišku nehodí, prý pro slabé zdraví. Přesvědčily ji, že může právě tak dobře Pánu Bohu sloužit, když bude farskou kuchařkou a bude se starat poctivě o faráře a o kostel. A tak jednoho dne klášterní sluha přivezl na trakaři její skromnou výbavu ke mně a za ním přišla tedy Kateřina. Sestra představená se tak najednou zbavila několika starostí: Zbavila se Kateřiny, nemusí mně vyvařovat, Kateřina slouží Pánu Bohu a já budu mít co jíst. Všechno jí to klaplo. Kateřina bylo svaté děvče, pracovitá a čistotná. Za poslední moje peníze, našetřené

v Ninhas a v Lagé, nakoupila trochu nádobí a začala vařit. Hned první oběd byl náramně dobrý a chutná. Večer se uzavřela do svého pokoje, protože nebylo dveří, pověsila místo nich prostěradlo a vše bylo v pořádku. Ráno se babky z kostela hnaly rovnou po mši do kuchyně, aby si tam jako obvykle sklapy. Biskup totiž při svěcení farní budovy řekl, že fara je farníků a ony to vzaly doslova. Kateřina však byla statečná žena, zastoupila jim ve dveřích cestu a velmi jasně jim řekla, že tam nemají co dělat a aby se klidily domů. Babky zůstaly s hubou otevřenou, lapaly po vzduchu, tohle bylo něco neuvěřitelného. Když jsem to tak viděl, věděl jsem, že bouře přijde co nevidět, a také přišla. Přišel prezident bratrstva a že jsem se měl s ním napřed poradit a že toto je pro farníky příliš silné sousto. Toho dne přišlo hodně lidí na faru, všichni pod nějakou hloupou záminkou, ale jen proto, aby viděli kuchařku. Přišla i delegace žen, některé jsem v kostele dosud nikdy neviděl a radily mi, abych kuchařku hned propustil, jinak, že bude zle. Celá farnost byla na nohou, také malandři obcházeli faru a chtěli vidět kuchařku. Tito měli víc pochopení, jak lidé z kostela, říkali: „Tolik rámusu a vždyť ona je docela k světu, takovou já bych se také hned vzal.“ Pak přišel výbor bratrstva a dal mi ultimatum, jestli ji do večera nepošlu pryč, že si jdou stěžovat k biskupovi a žádat, abymne dal pryč. Tento nápad se mi velice líbil aspoň bych se čestně a rychle odsud dostal. Nakonec jsem to však pokazil a svedl to na sestru představenou. Toho se oni chytili a běželi do kláštera, tam spustili na představenou, že ve farnosti je revoluce a že bude zle, jestli si mou kuchařku nevezme okamžitě zpět. Sestra se cela poděsila a za chvíli přijel zase klášterní sluha s jeho trakařem, naložil výbavu, Kateřina se rozloučila a odjeli. Já jsem byl tomu rád, neboť jsem neměl peníze ani na nákup pro příští den, ale to jednání farníků, hlavně bratrstva, mne mrzelo. Viděl jsem, že to není starost o blaho farnosti, ale zvrhlost. Vzpomínal jsem, jak jsem kdysi ještě doma na gymnasiu statečně hájil celibát a vždy jej dobře obhájil jako klenot svaté Církve a strašnou výhodu pro pastorační. A teď znovu se trpce tomu všemu usmívám, jak mnohem lépe jsou zde na tom protestanční misionáři, nemají těchto problémů. Nám stejně nikdo nevěří, že ten celibát zachováváme a vede to k těmto závěrům. Malandři si z nás tropí smích a pokřikují na nás „vdova“, jednak pro černou kleriku, ta je totiž pro ně sukní a že nemáme manželku, to se teprve do jejich hlavy nevejde a Bůh sám ví, co všechno si o tom nemyslí. Je mi z toho tak nějak smutno, přišel jsem sem, abych těm lidem pomohl, ale začínám mít strach, že je nakonec budu nenávidět pro jejich perversitu. Pak se snažím jim to odpustit, však jsou to chudáci a byli tomu tak neučeni a k tomu vedeni. Na tom všem sama Církev také nese vinu. Kněží až dosud místo, aby hlásali, evangelium, snažili se sem zanést kus Itálie nebo Španělska a jejich zvyky. Biskupové je v tom podporují a nikdo nemá odvahu se proti tomu postavit, ani já ne. To by se na mne všichni sesypali jako sršní. Brasilští kněží, ti jsou ještě horší v této věci, ale ti na tom nesou malou vinu, ti byli v tom a k tomu vychováni od dětství v semináři. Zde totiž, hned malého kluka strčí do semináře, na prázdniny ho ani nepustí, aby svět neviděl a nepoznal a pak se diví, že hodně jich již v prvních letech kněžství odpadne.

Mše za manželku mého manžela.

Přišla na faru mladá a ještě fešná černoška objednat mši. Zeptám se, na jaký úmysl a držím pero v ruce, abych to zapsal do mešního deníku. Černoška se chvíli rozmýšlí a pak pomalu diktuje: „Víte, já chci mši děkovnou za manželku mého manžela.“ Už jsem to začal psát, ale nějak se mi to nezdálo, za manželku mého

manžela, co to vlastně chce a ještě k tomu xx na poděkování. Šetrně jí říkám: „Je to váš manžel?“ „Pravda, že je to můj manžel, vždyť máme spolu pět dětí.“ Začal jsem pomalu chápat, jak to vlastně asi je a tu ona přispěchala s vysvětlením: „Vidím, že to nemůžete pochopit a jak byste to mohl pochopit, vždyť vy žijete nenormálním životem, víte to je tak: můj manžel je Portugalec a má manželku v Portugalsku, přijel sem a žije se mnou, teď at jeho manželka v Portugalsku, díky Pánu Bohu (přitom se požehнала), umřela a tak se teprve budeme moci vzít, tak vidíte, že je to docela normální.“

Zapsal jsem to podle svého a nesnažil jsem se s ní domlouvat, čí ten život je nenormálnější, zda ten její nebo můj. Celá šťastná, že jsem to konečně pochopil, takovou samozřejmou věc, odcházela. Díval jsem se ještě chvíli za ní a přemýšlel o tom, jak nevědomost činí lidi šťastnými.

Za chvíli přišla další žena objednat mši. Tato byla statná mladá a krásná míšenka, víc bílá než černá a přivedla s sebou malého, asi dvouletého kluka. Sedla si, kluk vyběhl ven a tam si povídals mým papouškem. Já zapisoval mši a jak zvednu oči, vidím tuto ženu, jak si stáhla blůzu a vyndala poprsí ven, nechala tak viset a pokračovala klidně v diktování. Já jsem na psaní ani neviděl, červenal jsem se, za krkem potil, a už jsem jí chtěl říci, že má krásné poprsí, ale že na ně nejsem zvědav a aby je raději zase schovala, ale zase jsem si netroufal a jen jsem s hrůzou špekuloval, co ta žena zamýšlí, přece mne nechce svést. Vtom přiběhl její syn, na kterého jsem už zapomněl, skočil jí na klín a pil. Oddechl jsem si a hanbil jsem se za to, že jsem ji podezřívával z něčeho jiného. Kojení dětí je zde takovou samozřejmostí, že kojí dítě v kostele, v autobuse, a to se vši okázalostí. I k svatému přijímání přišla žena a při tom kojila své dítě.

Stavba sakristie.

Pomýšlím na tuto stavbu už dlouho. Nemám sice těch věcí mnoho, ale za oltářem je tak málo místa a je to tak nepraktické. Chybí mně však to hlavní, a to jsou peníze, nevydělávám téměř nic a kdyby mně sestry nedaly za to vyučování občas najíst, tak bych musel hladem zemřít. Jednoho dne se ke mně přiřene pater Jakub, postěžuji si mu, svěřím mu své plány na stavbu sakristie a tu on rázně řekne: „O nic se nestarejte, to já zařídím, mám jednoho dobrého zedníka Poláka, a tak zítra začne stavět a ne jen sakristii, ale i chalupu, kam se on potom s rodinou nastěhuje a paní vám bude vařit.“ Nečekal na mé námitky a obavy, prostě rychle odešel a objednal hned na dluh materiál na stavbu. Asi za dvě hodiny přijelo nákladní auto, přivezlo cihly, cement, dříví, kámen a vše, co bylo ke stavbě potřeba. Druhého dne, hned brzy ráno, přišel pater Jakub s oním zedníkem, který skutečně opravdovým zedníkem byl a byl též Polák, jmenoval se Piontek. Jenom mně ohlásili, že Piontek bude u mne spát, což mne jenom potěšilo, že nebudu sám, neměřili všechno, aniž se mne na něco ptali a začali oba dva kopat základy. Věděl jsem, že pater Jakub má nějaké peníze našetřené, neboť mu sestry něco platily a on haléře neutratí, tož jsem si myslel, že on to aspoň zatím sám zaplatí, proto jsem mu už raději nic neříkal. Stavba pokračovala, přiváželi nový materiál, sakristie už byla hotova a chalupa pro Piontkovi byla pod střechem.

Čeho jsem se bál to přišlo. Začali chodit účty za materiál, všechny byly na mne psané. Než jsem se z toho vzpamatoval, přišel pater Jakub s účtem za práci pro Piontku. Neměl jsem ani na jídlo a za týden se mi tam nastěhovala rodina Piontkova s třemi dětmi, slepicemi a kozou. Paní Piontková ni sece měla vařit, ale protože nebylo peněz na nákup, nebylo možno vařit a já byl na tom zase stejně,

jen o ty dluhy jsem byl větší žebrák. Paní Piontková byla hodná žena, vařit uměla náramně dobře a když jsem nějaké peníze na nákup sehnal, tedy mně i uvařila.

Trápení bylo s její kozou. Byla to krásná koza, ohnivou barvu, veliká a silná, chlupy přes 10 cm dlouhé a rohy jako kráva. Ožrala mi všechno, co jsem měl okolo fary nasázeno a jak jsem zapomněl zavřít dveře od kostela, už stála na oltáři a pochutnávala si na květinách. To bych jí byl i odpustil, ale pokaždé to odnesla nějaká váza a z mlsnoty občas ožrala také svíčky, vlastně je jen rozžvýkala na oltář. Lidé říkali, že koza je posedlá ďáblem a proto se nikdo neodvážil ji ani udeřit. Věc se zhoršila, když dostala kůzlata. Sotva se kůzlata mohla na nohy postavit, už je vedla do kostela, tam byl trochu chládek, a tak se jim tam nejvíce líbilo. Skotačila, skákala po lavicích, okolo oltáře, bobků bylo jak když naseje.

Jednoho dne jsem sloužil zádušní mši svatou, tak zvanou „Sedmého dne“, byla „první třídy“, tedy se zpíváním, světly, katafalkem, kobercem atd. Kostel byl skoro plný a jako vždy přišli lidé do kostela také s několika psy. Ti se tentokrát chovali dost slušně, lehli si pod lavice k nohám svých pánů a zbožně čekali, až to skončí. Byl jsem právě po promněňování, kůzlata vběhla do kostela a rovnou k oltáři, to by konečně nic nebylo, na to jsem byl zvyklý a lidé také, ale jeden pes vyběhl a skočil po jednom kůzleti, to zabečelo a vtom už slyším kozu venku strašlivě řvát a vmžiku byla v kostele na pomoc svým dětem. Řvala a hnala se prostředkem kostela po psu, ten se ze strachu schoval pod katafalk a zpod černého závěsu na kozu dorážel. Lidé měli z toho radost, zapomněli na mši a jako na fotbalovém zápase fandili, jedni koze a druzí psovi. Vtom se koza rozběhla a celou silou vrazila do katafalku, který letěl i se psem do rohu kostela. Pes utekl a koza pomekovala a spokojeně si svá kůzlata cedla z kostela ven. Mezi tím jsem i já mši dokončil, poslal ministranty postavit znovu katafalk na polámané nohy a dělal jsem výkrop jakoby se bylo nic nestalo. Varhanice se zpěvačkou také přestaly a dívaly se na tu podívanou a i při výkropu mi zapomněly odpovídat. Když vše skončilo, lidé zapomněli na divadlo, truchlíci pozůstali si uvědomili, že je třeba začít truchlit a plakat, aby je lidé nepomluvili a tak spustili jako na povel. Ostatní jim popřávali „upřímnou“ soustrast, všichni se objímali a poplácávali se po zádech. Konečně se pomalu z kostela vytráceli a jen si pochvalovali, jaká ta mše byla hezká.

A ještě o koze.

Už jsem nevěděl, jak se jí zbavit. Pater Jakub mi poradil, abych kozu prostě otrávil. Tento nápad se mi velice líbil a huboval jsem sám sebe, že jsem na to už dřív nepřišel. Běžel jsem hned do obchodu, koupil cyankali na hubení mravenců, koupil jsem jej v prášku, k tomu jsem koupil ještě mletou kukuřici a radostí jsem se cestou usmíval, viděl jsem v duchu, jak si koza na kukuřici pochutnává a pak bude konec. Koza stále před farou a skutečně zvědavě se dívala, co to nesu. Podíval jsem se na ni a nahlas jí řekl: „To je pro tebe, holka.“ Skoro jsem se zalekl, aby tomu nakonec nerozuměla, a tak ještě mi zkazila radost. Vzal jsem starý hrnec, nasypal a namíchal hodně silnou dávku a nesl před faru. Koza, jakoby už na to čekala, pobekovala a hnala se ke mně. Skoro mně jí bylo v poslední chvíli líto, tak radostně si šla pro smrt. Sám jsem odtahoval noc, abych se toho nenadýchal, neboť i to je smrtelné. Koza byla ještě asi metr od žrádla, zafrkala a utíkala pryč tryskem a ohlédla se teprve, když byla za kostelem. Bylo po radosti, pomalu jsem si uvědomoval, že jak pater Jakub, tak já jsme hloupí, vždyť koza

zdaleka pozná i jedovatou nebo nedobrou rostlinu, tím méně se dá do žrádla s cyankali.

Vypracoval jsem tedy jiný plán. Znal jsem dva zloděje dobytka, kteří se poctivě živili tím, že občas nějakou potulnou krávu, kozu nebo práve sebrali odvedli, aby se těch Božích hovádek ujali, a protože neměli, čím by je živili, museli je prodat. Zavola jsem jednoho, vysvětlil mu situaci, slíbil jsem mu ještě zaplatit, jen když mne zbaví té kozy. On se jen usmál a řekl: „Já jsem starý chlap, ničeho se nebojím, ale na toto Vám nenaletím. Myslíte, že já nevím, že tato koza má d'ábla v těle? S d'ablem já si zahrávat nebudu, na to si sežeňte někoho hloupějšího.“ A tak koza zůstala na faře.

Farní biograf

Účty byly pořád ještě nezaplacené. Někteří nadávali, že faráři jsou všichni stejní, že platit nechtějí, jiní se spokojili, když jsem je přesvědčil, že to ještě zaplatit chci. Z toho jsem poznal, že takových i horších dlužníků je víc. Přemýšlel jsem, jak ty peníze sehnat, na zázrak jsem spoléhat nemohl. Tu jsem přišel na originální nápad. Daleko široko nebyl biograf. Jel jsem hned do Rio de Janeiro a na splátky jsem koupil malý promítací přístroj, najmul hned film, u kostela jsem ostatním drátem ohradil „hlediště“, ohlásil, prodal vstupenky a „biograf“ byl hned první večer plný.

Právě v ten čas nepršelo, atak za 14 dní jsem promítací přístroj zaplatil a ještě zbylo. Postavil jsem si i dřevěnou kabinu, aby mně aparát kamenem někdo nerozbil, z prken se udělaly lavice, přidalo se ostatního drátu, aby tam povaleči a děti neprolézali bez placení, z prken udělal i kasu, kde starý Šebastián prodával vstupenky a také jsem měl přibližně vypočítáno, kdy všechny dluhy zaplatím. Když však povaleči nemohli víc než prolézat ostatním drátem a nutil jsem je, aby zaplatili, rozhodli se s biografem skončit. Občas začali házet kameny, jindy se jich přihnala celá banda a prostě si vynutili vstup bez zaplacení. V té době jsem už měl celou řadu věrných mužů, kteří byli jakousi mouoosobní stráží, malandři jim přezdívali, že jsou to moji kaparové (placení najatí strážci) a nepřišlo-li malandrů práce moc najednou, tedy jsem si s nimi věděli rady.

Jednoho večera, představení bylo v plném proudu, hlediště plné a u vchodu jako vždy můj věrný Portugalec Manoel. Pro všechny případy měl v rukávě klacek a já pro tytéž případy měl klacek vedle aparátu v kabině. Přihnalo se pět černochoů a chtěli dovnitř. Manoel vytáhl klacek a bránil vchod, já jsem zaslechl, že se cosi venku děje, nechal jsem film běžet a pozoruji tuto scénu pod mou kabinou a ovšem s klackem v ruce, pro všechny případy. Pojednou povaleči skočili po Manoelovi, klacek mu vytrhli a jeden z černochoů právě tímto klackem mířil Manoelovi po hlavě, já jsem byl rychlejší a aniž by kdo co zpozoroval, praštil jsem tohoto malandra po hlavě. Černocho se převalil na zem a přestal se hýbat. Podle rády, kterou jsem mu dal, odhadoval jsem, že je mrtev, ale nikdo mne neviděl. Zastavil jsem film, rozsvítil světlo a začal jsem dělat kravál. Skočil jsem dolů, chytil jsem černocho, jako bych mu chtěl pomoci, držel jsem ho a zjišťoval podle pulsu a tlukotu srdce, zda žije. Ulevilo se mi, žil. Spustil jsem tedy nový kravál, nadával jsem na všechny malandry a křičel jsem, že se mi to pobije mezi sebou a pak my z toho ještě máme mít porahovačky. Nařídil jsem zbývalým povalečům, aby si ho odnesli, že ho tam nechci mít. Všichni byli přesvědčeni, že si to potmě malandr spletl a místo Manoela, praštil svého kolegu. Malandroví udělali pár štychů na hlavě, jakmile ho dovezli do nemocnice a jinak mu nic

nebylo. Lidi jsem zahnal zpět do hlediště a představení v klidu pokračovalo až do konce. Nikdy se nikdo nedozvěděl, jak to vlastně bylo s tou rvačkou.

Má radost z výnosnosti biografu netrvala dlouho. Jednoho večera, sotva jsem začal promítat, v přístroji cosi ruplo a byl konec. Tentokrát bylo přítomno mnoho malandrů, kteří si zaplatili. Věděl jsem, že je zle. Abych upokojil „obecenstvo“ oznámil jsem, že všichni dostanou peníze zpět. Oznámil jsem Šebastiánovi, který byl ještě v kase se svou manželkou, aby vraceli peníze. On mne před tím varoval, ale na můj nátlak začal s vracením peněz. Povaleči dělali náramný kravál a za chvíli jsem poznal, že jsem udělal chybu, že jsem měl Šebastiana poslechnout, vrátit všem vstupenky a že platí pro příští představení, ale už bylo pozdě. Nedalo se to kontrolovat, ještě celá polovina čekala na peníze a Šebastián hlásil, že už nemá víc peněz, že všechny vrátil. Zavřel tedy kasu. Na to malandři čekali. Začali řádit, převrátili kasu i se Šebastianem a manželkou, kabinu mi rozmlátili a teprve pak spokojeně se rozcházeli. Tak neslavně skončil můj biograf.

Dal jsem sice aparát opravit, ale po třech měsících mi ohlásili, že právě závadná součástka se ztratila, a proto že nemohou jinou udělat. Snažil jsem se je žalovat, ale nakonec jsem se s tím musel smířit. Byl jsem rád, že jsem neprodělal, aparát se zaplatil a několik těch nejnmutnějších dluhů bylo zapláceno. Byl jsem skoto rád, že to skončilo, měl jsem o jedno trápení méně. Doufal jsem, že snad časem zase objevím nějaký nový nápad, ale zůstalo při zbožném přání.

Májová pobožnost.

Také u nás v Brasílii se v květnu konají mariánské pobožnosti. Nesmí však člověk při nich myslet na májové pobožnosti u nás doma. Tam je máj měsícem květů je jaro, je lásky čas. Zde začíná podzim. Bývá sice horko k nevydržení, ale noci jsou chladnější a dá se aspoň trochu spát. Lásky čas, to tu ovšem také je a to po celý rok. Lidi chodí víc jak na mši. Staří lidé chodí, protože po celém dni nicnedělání vidí v tom povyražení a jakousi změnu. Děti, aby se mohly před, při i po májové pořádně vydovádet. Dospívající, protože je to jedna z mála příležitostí, jak si namlouvat a jak zůstat několik okamžiků bez ostřížního oka rodičů.

Zbožnosti při tom moc není, ale zpívá se a modlí se. Malandři, kterým se tak okolo kostela líbí, neví co se to děje, občas nakukují do kostela a nemohou pochopit, co tam ti lidé tak dlouho dělají.

Jednoho večera se těch malandrů sešlo asi padesát, posadili se před kostel a pokřikovali a tropili si blázně a sprostá úsměšky z děvčat a žen, které šly do kostela. Moji ochránci (kaparové) se marně snažili tuto čeládku rozehnat a nakonec vidouce, že nic nepořídí, zvedali se a přišli za mnou a řekli: „Jedině vy s nimi můžete něco pořídít.“ Když jsem se tak na ty malandry podíval a viděl samé škaředé, většinou černošské tváře, schopné pro nic za nic vrazit druhému dýku do břicha, usmíl jsem se trpce a myslel si něco o přesile. Moji kaparové však čekali an čin, dívali se zpytavě na mne, jakoby chtěli říci: „Tak i vy se bojíte?“ Věděl jsem, že něco musím podniknout, napadlo mne, že by mohl poslat pro policii, ale to bylo moc zdouhavé a bylo třeba jednat rychle a hned. Dodal jsem si odvahy, něco se musí riskovat, rozběhl jsem se ke kostelu, postavil se před malandry, zařval jsem na ně: „Okamžitě se klidte od kostela, což nevíte, že jste exkomunikováni a že toto místo je pro modlení a ne pro povalování?“ Pěsti jsem měl zařaty, pohled jak Perun pomsty a díval jsem se na ně a čekal. Snažil jsem se je hypnotizovat, ale měl jsem takovou předtuchu, že se mi vysmějí. Chvíli to trvalo, napětí bylo veliké u všech lidí, kteří stáli kolem, nikdo se ani nehnul a také

neřekl slova, většina jich napětím ani nedýchala. Konečně se jeden z malandrá zvedl a šel pryč, za ním druhý a pak ti ostatní. Já jsem ještě tak nepohnutě stál na místě a jen jsem žasnul, to jsem věru nečekal. Lidé a hlavně muži se na mne dívali celí vyjevení a jistě si mysleli něco jako o zázraku či o kouzle. Poslal jsem lidi do kostela a modlili jsme se. Nakonec jsem se modlil i za ty malandry a děkoval Pánu Bohu, že mi pomohl a prosil, aby mne této metly nějak zbavil. Po májové vyjdu z kostela a vidím hlouček mužů před kostelem, jak se hádají. Přistoupil jsem k nim, abych spor urovnal. O co se vlastně hádali? Jedni tvrdili, že jsem se za tu svoloč modlit neměl, takovým je třeba vrazit kudlu do břicha a ne se ještě za ně modlit. Druzí jim odporovali, ale jediný argument měli tento: Když se Padre zane modlil, tak to uselo být správné, přece on to musí vědět. Udělal jsem jim o tom malé kázání a když už se mi zdálo, že jsem všechny přesvědčil, poslal jsem je domů. Účinek to mé kázání však asi neměl, neboť jsem je viděl, jak se na ulici zastavili a hádali se dále.

U sousedů.

Farní pozemek byl oddělen od jediného souseda, vlastně sousedky, starou silnou zdí, která však už byla na několika místech zbořena. Sousedka byla míšenka, asi čtyřicátnice, byly na ní jistě patrné známky zašlé krásy. Byla vdovou, ačkoliv vdaná nikdy nebyla a měla dceru, které v kráse nezůstala jistě za mámou a právě dospívala. Sousedka byla na mne velice milá, nepodařilo-li se mi někdy jí utéci, musel jsem znovu a znovu vyslechnout trpělivě román jejího života za celých čtyřicet let. Byl to velice napínavý román, ale i ten nejnapínavější, čte nebo slyší-li se po desáté, ztratí na napínavosti. Pocházela ze severu ze státu Alagoas. Ve třinácti utekla z domova a dostala se po několika měsících až do Rio de Janeiro (2.090 km), tam se živila, jak se dalo, až konečně našla muže, kterému se líbila a musela se mu hodně líbit, když jí celou minulost odpustil a vzal se ji k sobě, a to byl otec její dospívající dcery Laury. Vše=chen majetek, a byl to vskutku veliký majetek, odkázal dceři. Protože však dcera byla ještě neplnoletá, tedy majetek spravoval poručník a ony dvě bydlely ve veliké a kdysi výstavné budově, ale nyní se už budova věkem rozpadávala, nakláněla a později se propadla do mravenčího hnízda.

S Laurou měla mám-a starosti. Bylo totiž dceři 16 roků, byla hezká, veliký majetek na ni čekal, a to také nebylo k zahzení, a tak nápadníků bylo tolik, že si máma opravdu nevěděla rady. Chodívala si ke mně postesknout a končila vždy stejně svou bolestnou litánií: nejraději by dceru dala mně. Měla to všechno velmi dobře prospekulováno: hloupý nejsem, starý také nejsem moc, dobrý hospodář jsem, a to je důležité. Jen pořádně obhospodařovat ten veliký majetek dcery a nemusíme do smrti nic dělat. Říkal jsem, že mám s Laurou jiné plány a že ona je ještě moc mladá. Pomohl jsem jí Lauru internovat ve škola u sestřiček, a tak měla načas máma po starosti a dcera pokoj od nápadníků. Když skončila studia, vdala se, spokojená prý není a máma stojí stále na svém, že ona to věděla, jak to dopadne a že muži dnes za nic nestojí a že jenom já jsem ji mohl udělat šťastnou, ale já jsem selhal.

Pater Cyril.

Přijel ze Spojených států. Byli jsme nerozluční přátelé. Na Karlově univerzitě byl mým profesorem, pak jsem s ním se sešel v Německu, dva roky jsme spolu byli ve Španělsku, tam jsme se rozloučili a ve stejnou dobu jsme odjížděli, on do USA a jí do Brasílie a už jsme zase spolu. Přemýšlím však, co tu s ním budu dělat a jak

jej budu žít. Pater Jakub přinesl několik prken a sbil z nich stůl pro něho, postel jsme také sehnali, byla však pro něho trochu krátká, a tak musí mít při spaní nohy na židli, nechce-li spát skrčený. Paní Piontková musí vařit, je to slabé, ale ona se brání, že za málo peněz nemůže víc uvařit a my jí to musíme uznat. Lidé se podivují jeho délce a jak pomalu a zbožně všechno dělá. Jednou jsem jej nechal udělat svatbu, málo na čtení viděl, a tak si došel pro svíčku, snoubenci a pozvaní zatím trpělivě čekali a pak se dal do slabikování dlouhého proslovu pro snoubence, kterému oni stejně nerozuměli a pak celý obřad tak důkladně vykonal, že na kůru už přezpívali celý repertoár zpěvů a protože se nechtěly opakovat, tedy v polovině svatby přestaly. Kmotr snoubenců byl tak zmaten, byl několikrát už na svatbě, ale nikdy svatba netrvala déle jak deset minut a teď to trvá už přes hodinu, musí to být tedy něco zvláštního a lepšího. Po svatbě běžel do sakristie za paterem Cyrilem, tam ho našel propoceného a nasmrt unaveného, dal mi 1.000 kruzeyrů za to, že to tak důkladně udělal. To bylo peněz, vždyť za svatbu jsme brali jen 30 kruzeyrů.

Měli jsme tedy několik týdnů pivo k obědu i k večeři a jídlo se také na čas podstatně zlepšilo. Pak však bylo znovu zle, na jídlo nebylo, na pití teprve ne a tak pater Cyril se rozhodl najít si nějaké jiné místo. Odstěhoval se do Niteroi k sestřím, měl to tam celkem slušné, bydlel skoro na pláži a vedle hned hory.

Rodina Guardini.

Jednoho dne jsem se zastavil na cestě od nemocného u pana Guardiniho. Viděl jsem jej pokaždé v kostele. Velice pěkně mne přijali. Byli z Itálie, přijeli před padesáti lety na takové kocábce do Brazílie a začali boj o život, který nebyl snadný. Jejich cesta do Brazílie byla vlastně svatební cesta, neboť pár dní před odjezdem se vzali. Jeho manželka, dnes už stará Giacomina, ještě dnes se smutkem vzpomíná na tu svatební cestu a co na té kocábce zkusili. Mají dceru a syna, kteří již dávno mají své rodiny, a tak tito dva staří lidé zde žijí sami a vzpomínají na své mládí a už mají jen jedinou touhu a přání: podívat se jednou do Itálie a vidět svou rodnou vesnici, kostel, kde byli pokřtěni, kde se vzali a jít ještě jednou cestu, kudy Giacomina chodila do kostela spolu a dnes blahoslavenou Gemou Galgani. Žijí přes padesát let v Brazílii a nenaučili se Portugalsky. Abych se s nimi lépe mohl pobavit, musel jsem se přiučit italsky. Hovořili jsme dlouho, pozvali mne na oběd. Vyložil jsem jim mou bědnou situaci, a tak rozhodli hned, že budu chodit k nim každý den na oběd. Bydleli od fary trochu daleko, skoro dva km a bylo dost nepříjemné brodit se každý den v blátě nebo prachu a k tomu ještě vždy v poledním vedru. Ale oběd stál za tuto oběť. Jedlo se po italsku a jedlo se tak dobře, že jsem vždy jen obědval, nikdy jsem nemusel se starat o večeři. Před jídlem vždy aperitiv: brazilská kořalka (cachassa), ovšem ne samotná, nýbrž míchaná s citronovou šťávou a hodně cukrem. Naučil jsem se jíst makarony, špagety, carchofy aj. K tomu se pilo vždy ještě pivo a ne jedno, a tak mne živili přes dva roky.

Tím se má situace náramně zlepšila, zdraví se také zlepšilo. Po čase jsem si mohl koupit starého Forda, a protože starý Giorgio měl mechanickou dílnu, stal jsem se jeho stáým zákazníkem. Auto jsem koupil na splátky, zde se totiž všechno kupuje na splátky, a abych tyto splátky mohl platit, musel jsem se poohlédnout po nějakém zdroji příjmů, fara na to nedala. A protože jsme brzy a Giorgio byli nerozluční přátelé, začal mne zaučovat tak trochu do kšeftování. Udělali jsme

spolu občas nějaký ten obchod, Ford se nám k tomu docela dobře hodil a situace se lepšila.

Delší dobu se zdálo, jak to těm Guardini pěkně klapě a jak jsou šťastni. Když však jednou Giorgio nebyl doma, dala se stará paní Giacomina a vykládala mi všechny hříchy manželovy a podle ní jich nebylo málo. Poznal jsem brzy, jak vypadá chorobná žárlivost i tokové dvaasedmdesátileté ženy. Ona byla o tři roky starší než Giorgio, ale vypadala ani ne na šedesátku a on byl chlap, atletické tělo a nechal mnohého mladíka za sebou.

Při hovoru jsem si musel dávat pozor, abych se nikdy a v žádné souvislosti nezmínil o Francii. To bylo hned po náladě, Giacomina si vzpomněla na jakousi Francouzku, která kdysi před 40 lety byla učitelkou jejich dětí a kterou kdosi „prý“ viděl ve městě s Giorgiem. On stále přísahá, že je to pomluva, ale to nic nepomáhá. Giacomina při této vzpomínce zůstane téměř bez sebe a uklidní se teprve při vzpomínce, jak nešťastnou Francouzku skoro koštětem přizabila. Ani si nedělá výčitky svědomí z toho, že na to zemřela a Giorgio tvrdí, že to bylo opravdu následkem těch ran.

Chudák Giorgio, jakmile se vrátí domů a hlavně, vrátí-li se trochu později, je zle. Stále stejné otázky se na něho sypou: „Co jsi kde tak dlouho dělal, s kterou jsi zase mluvil...“ Od tohoto mučení býval dispensován jenom, byl-li někde se mnou anebo mohl-li prokázat, že se se mnou někde sešel a tím že se zdržel. Když jsme někam s Giorgiem šli nebo jeli, nezapomněla mne poprosit, abych na něho dal pozor, že on rozumu nemá, a tak aby něco neprovedl. Se mnou mohl být pryč i několik dní a neměla o něj strach.

Měli jednoho syna ženatého, který se raději odstěhoval hodně daleko, aby byl od rodičů pryč. Dcera byla též vdaná, dělala ze sebe dámu, bydlela ve městě a měla se dobře, dle jednoho dne její manžel náhle zemřel, říkalo se, že se otrávil, protože byl ve finančních potížích a asi to byla pravda. A tak se dcera i s dětmi prostě nastěhovala k rodičům. Měla veliké dvě dcery. Co nejvíce Giorgie trápilo a co považoval za hotové neštěstí, bylo to, že obě její dcery byly zasnoubeny s Portugalci a Giorgio nemohl Portugalce ani cítit. K tomu všemu musel jim ještě svatby vystrojit.

Toto vše byly veliké rány pro něho a také pro Giacominu. Dostal se do finančních potíží, znenáhla se změnil, nahrbil se, vlasy mu zbělaly, začal hubnout a za půl roku se loučil se životem. Rakovina zlikvidovala za tak krátkou dobu člověka, který za celý svůj život se nedozvěděl, co je nemoc. Když tak poslední dny ležel bezvládně na posteli, nemohl jsem se na něho ani dívat, úplně mne to hrozilo. Kde bylo krásné atletické tělo a slapský vzhled? Hromádka kostí potažení kůží. To bylo všechno, co z něho zbylo.

Do posledního dne se pokoušel o humor. Ještě dva dny před smrtí uchopil ruky Giacominy a na půl vážně, na půl žertovně řekl: „Víš Giacomino, ne abyses ještě po mé smrti trápila starostmi, jestli ti já také na věčnosti něco neprovádím.“ Vyhrkly mu při tom dvě veliké slzy ze zapadlých očí a dál se nedostal a myslím, že už také víc nepromluvil. Jsem zvědav, zda aspoň v té chvíli mu Giacomina věřila, ale silně o tom pochybuji. V den jeho smrti byl u mne na návštěvě biskup ze sousední diecéze, původem Polák, a tak jsem jej vzal s sebou šli jsme se xxxxxxxxxx spolu u mrtvého Giorgia pomodlit. Byl to můj veliký a věrný přítel, takového už možná nikdy nenajdu.

Rodina Piontkova se stěhuje.

Protože jsem jedl u Guardiniho nepotřeboval jsem Piontkovou na nic. Rodina tam prostě bydlela zadarmo a ničím mi nepomáhali. Hleděl jsem je dostat ven, abych chalupu mohl pronajmout a tak sehnat nějaká příjmy. Byl však i jiný důvod, který mne k tomu nutil. Jejich syn Vojtěch se dal do party se špatnými kamarády, a tak toho za týden neprováděl dost. Pionatek přicházel domů jen v sobotu večer, dělal kdesi daleko, a tak když mu máma všechno vypověděla, aspoň to, co věděla, vzal řemen a kluka seřezal. Vojtěch však už byl tak zkažený, že si to dlouho nenechal líbit a jednoho dne prostě domů nepřišel. Asi za měsíc ho policie přivedla, ale asi za půl hodiny po odchodu policie Vojtěch zmizel znovu. Když ho zase asi za měsíc chytili, řekl policii, že on domů nepůjde, že ho táta mlátí. Zavolali tedy tátu na policii a tam mu pohrozili, že ho zavřou, jestli bude kluka bít. Tehdy se Piontek rozzlobil, že on za něj nepřebírá žádnou zodpovědnost a až něco zase provede, aby tátu víc nevolali. Od té doby chodil starý Piontek zasmušilý a několikrát si mně postěžoval na to, jak s těmi dětmi zkusil, co se s nimi natrápil v Německu, co hladu s nimi a kvůli nim zažil a pak v Brazílii jen dřel, aby z dětí něco bylo a teď viděl ty konce. Bylo mně ho líto, ale pomoci jsem mu mnoho nemohl.

Piontkovi se konečně odstěhovali. Dal jsem chalupu pořádně vyčistit, sám jsem ji vybilil a pronajal jednomu černochovi. Pronajal jsem mu chalupu hlavně proto, že on byl dobrý mechanik a já už měl třetí auto a pokaždé horší, a tak jsem pořádného mechanika doma potřeboval. Měl dva malé černoušky a hodnou milou manželku. Pár měsíců jsem byl s nimi velice spokojen. On platil zcela pravidelně, občas mi i auto opravil. Po čase se však zamíloval do jiné trochu méně černé černoušky. Přestal chodit domů a nakonec se prostě odstěhoval ke své nové lásce a manželku s dětmi prostě nechal svému osudu. Ona sama pochopitelně platit nemohla, dala se sice do šití, ale tím sotva vydělala, aby se s dětmi najedla. Bylo mně jí líto, o zaplacení nájmu jsem jí neupomínal, ale ona sama se snažila věc nějak vyřešit, a tak si našla laciný byt v malém dřevěném baráčku, jednu malou světničku bez podlahy, bez světla, vody a prostě beze všeho. Slíbila, že mi dluh jednou zaplatí, což jsem jí rozmlouval a odstěhovala se.

Byl jsem opět bez nájemníka. Chalupu jsem opět dal do pořádku a hned se přihlásil nájemník. Tentokrát jsem si dával pozor, dobře všechno napřed vyšetřil, po obchodnicku zvážil a nabídku jsem přijal. Byl to zase černochoch, ale tento měl všechny kvality, které já jsem vyžadoval. Byl z kostela, vzorný manžel, dobrý pracovník, vydělával sice málo, ale děti neměl a podle lékařského nálezu nikdy mít děti nebude, a tak jeho výdělek stačí klidně i na zaplacení nájmu. Nastěhoval se a poctivě platil. Co se však nestalo? Jednoho dne můj nájemník celý bez sebe přiběhne ke mne, oči navrchu hlavy a zajíkává se, mi oznamuje, že manželka byla u jiného lékaře a že je těhotná. Nevím, jaký obličej jsem při této zprávě udělal, ale on se strašně divil, že se s ním neraduje a přičítal to mému nenormálnímu životu, kterým je celibát. Já jsem však při této zprávě myslel na jiné věci, zcela obchodní, v duchu jsem viděl houf černoušek okolo fary a táta s malým výdělkem, první opatření, jaké udělá z pudu sebezáchovy, přestane platit nájem. Stalo se přesně to, čeho jsem se obával. Platit přestal ještě před narozením dítěte, neboť manželka spotřebovala všechny peníze na lékařské prohlídky. Pak byly křtiny. Musel jsem tam také jít, jako farář a jako majitel domu. Měli tam jídla, pití, přátel pozvaných i nepozvaných. Nemohl jsem se rozveselit, ač jsem se o to pokoušel. V duchu jsem přepočítával všechno, co jsem tam viděl k pití a k jídlu, na peníze, kolik to asi stálo a vyšlo mi to, že by to bylo dalo na doplacení celého dluhu a ještě by měl dva měsíce k dobru jako foršus. Nic jsem ovšem neříkal, neboť zde když nemají na takovouto slavnost, tedy raději dítě nepokřtí.

A pak to šlo jako na drátku. Jedno dítě za druhým. Nejen, že nájem neplatil, ale teď si začal chodit vypůjčovat peníze, pochopitelně na věčnou oplátku. Pán Bůh mi však přece jen pomohl, on zdědil domeček a tak se před narozením čtvrtého děcka odstěhoval. Teď už jich mají sedm, samá děvčata a jedno černější než druhé.

Chalupu jsem zvětšil, přistavěl ještě jednu místnost a pronajal znovu. Nový nájemník byl šikovný chlapec, pocházel ze severu, ze státu Rio Grande do Notre, asi za měsíc se měl ženit s předsedkyní Mariánské družiny, a proto jsem mu vlastně byt pronajal. Dobře vydělával a dobře platil. Platil docela předem. Svatba však nebyla. Nevěsta se dozvěděla ještě včas, že on má milenku a bylo po svatbě. Nijak jsem se tím netrápil, ač mně té nevěsty bylo líto, byla schopná a svatá, ale on dobře platil dál, časem se na to zapomnělo a já jsem jej viděl pouze jednou za měsíc, když přišel platit nájem.

Jednou v neděli ráno, stará Litevka Salomeia, stojí před kostelem a kdáká na celou hubu: „Tam leží na ulici mrtvý chlap.“ Šli se tam podívat, a on to můj nájemník, prsa třikrát prostřelená a ještě asi deset ran nožem v těle. Teprve odpoledne přišla policie, odvezli ho na hřbitov, pochovali a druhý den v novinách byla celá historie dopodrobna vypsána. On totiž chodil za manželkou jednoho námořníka, když se jednou námořník vrátil a zjistil, že je mu manželka nevěrná, nevadilo, že on má v každém přístavu jednu, sebral manželku, dal jí do ruky revolver a sám šel za ní s dýkou v ruce. Došli k domu mého nájemníka, žena měla nařídenu ho zavolat a až on otevře dveře, tedy do něho střílet. Nájemník nic netuše, přišel na její volání otevřít a vtom dostal tři rány revolverem od své milenky. Vyběhl postřelen smrtelně na ulici, tam padl a námořník, aby měl jítotu, že se zbavil milence své ženy, dobodal jej ještě dýkou.

Tak to byl tedy poslední můj nájemník. Po tomto případě jsem se rozhodl chalupu nikomu víc nenajímat, vyboural jsem vnitřní zdi a udělal z ní jednu třídu farní školy.

Dona Benedita.

Byla to věru podivná ženská ta paní, nebo jak my zde říkáme, dona Benedita. Malá, suchá, ale živá, asi šedesátnice, oči šikmé po dědovi, který byl Číňan, barva se nedá přesně zjistit, protože byla špinavá a učouzená od ohničku, na kterém si vařila. Přišla ze státu Minas Gerais a přivedla si už velikého dospívajícího syna Antonia. Protože jsem opravdu někoho potřeboval na zametání a čištění, hlavní farní školy, tedy jsem ji přijal. Zatím se ubytovala v jedné školní místnosti, než jsem jí postavil vedle kostela malou místnost, takovou komůrku. Doma Benedita byla pracovitá. V několika dnech vykácela a vykopala všechnu vysokou trávu a tropické keře okolo fary a kostela. Jak to bylo už třeba udělat, viděl jsem ze šesti hadů, které při práci zabila. Byl jsem s ná náramně spokojen, až jednoho večera ji najdu roztaženou před kostelem a nedávala žádné známky života. Obrátil jsem ji na znak, přiklekl k ní, abych zjistil, zda je mrtvá, ale vtom jsem div nepadl zápachem kašasy, která z ní byla cítit. Šel jsem do její komůrky, tam seděl klidně její syn a četl pohádky pro děti. Říkám mu, že jeho máma leží před kostelem a mi klidně odpověděl: „To já vím, to ona dělá často.“ Když syn se o ní nechce postarat, tak co bych já se s ní trápil, nechal jsem ji před kostelem ležet a šel jsem do postele.

Ráno byla zalezlá v komůrce a ze studu dva dny nevylezla. Potom mne odprošovala a že už to nikdy neudělá a jen abych ji nevyháněl, že se tak dobře

v životě neměla jako u mě a takového dobrého šéfa, že by už nikdy nenašla. A skutečně nepila, ale jenom týden. Bylo už pozdě večer a lidé přiběhli ke mně celí udýchaní a oznamují mi: „Vaše dona Benedita leží tamhle ve stoce mrtvá.“ Klidně jsem jim nejdřív vysvětlil, že dona Benedita není „moje“ a že je u mne jenom zaměstnána a poslal jsem je zpět, aby to šli říci jejímu synovi. Syn se za mámu styděl, raději se v komůrce zavřel a dělal, že doma není, a tak mi nezbývalo, než jít s lidmi se na mrtvou donu Beneditu podívat. Vytáhli jsme ji ze smradlavé močůvky a položili vedle stoky, poslal jsem lidi domů, aby ji nechali na pokoji, že ona až se z toho probere, sama trefí domů. Druhého dne jsem si ji zavolal a přísně jsem jí domluvil, že to tak dále dělat nemůže, že to dělá špatnou pověst celému kostelu a bude-li se to opakovat, žese bude muset pakovat. Věděl jsem, že se spakuje velice snadno, neboť měla jenom to, co měla na sobě. Nakonec mně jí bylo líto, tož jsem jí dal dobrou radu: „kdybyste to snad někdy bez té kašasy už nemohla opravdu vydržet, tedy si ji kupte, zavřete se v komůrce a napijte se po chuti. Tuto radu si vzala k srdci, a tak jsem ji víc opilou nevidal, jen tak občas se den nebo dva neukázala a syn mi jen suše oznamoval, že mámě zase není dobře. A tak to pokračovalo hodně dlouho.

Všechno by bývalo v pořádku, ale já těžce nesl, že ona dře jako kůň, pokud aspoň není podnapilá, a syn, který má pomalu 16 roků, se povaluje celé dny a vůbec na nic nesáhne. Začal jsem tedy naléhat na to, aby Antonio si našel práci a koukal si na sebe vydělat. Jemu se pochopitelně do práce nechtělo, a tak začal mámu štvát proti mně, že ona se celá udře a já že jí málo platím atd. Až konečně jednoho dne ráno dana Benedita stála s uzlíčkem před farou a s pláčem mi vyřizovala, že musí jít pryč, že já nemám rád jejího syna a že on chudák je nemocný a proto dělat nemůže. Zaplatil jsem jí do konce měsíce a ona smutně šla.

Druhého dne brzy ráno dona Benedita stále s jejích uzlíčkem před farou zase s pláčem, abych ji vzal zpět, že Antonio bude dělat a že bude všechno v pořádku, posteskla si, že spali v noci pod mostem, ale že je ještě dost chladno v noci. Řekl jsem jí docela stručně: „Vezmu vás zase zpět a zapomenu na všechno, ale nejdříve mi Antonio musí ukázat pracovní knížku a že má zaměstnání.“ Neslevil jsem Zase s pláčem smutně musela odejít. Pod který most se odstěhovala, to nevím. Bylo mně jí líto, ale nedalo se nic jiného dělat.

Ani ne za měsíc se přihnali oba znovu. Antonio nesl v ruce pracovní knížku a opravdu už byl zaměstnán jako výběrčí v autobuse. Hned tedy zalezli do své komůrky a vše šlo jako dříve.

Po několika dnech jsem zpozoroval, že Antonio do pracenechodí. Jned jsem na něho šel a proč že nedělá. On se začervenál a vykoktal ze sebe, že byl propuštěn, ale neví proč. Zašel jsem za majitelem dopravní společnosti, u níž byl zaměstnán a tam mi řekli na chlup to, co jsem předvídal. Antonio mu kradl peníze hned od prvního dne, nepředal jej policii, protože věděl, že bydlí na faře, a tak mi nechtěl dělat nepříjemnosti. Vrátil jsem se domů a přemýšlel, co s nimi mám provést, ale na nic moudrého jsem nepřišel, a tak jsem to nechal tak, jak to bylo a jen jsem si dával pozor na Antonia, aby aspoň mně nic neukradnul.

Jednu neděli odpoledne, vidím, jak Antonio příliš podezřele vchází do kostela a zase vychází. Myslel jsem však, že tam chodí k vůli děvčatům z Mariánské družiny, které mi zapisovalo křty. Bylo to hezké děvče a podívat se na ně, to ani Antonio nebyl lenivý. Děvče totiž vždy napsalo několik křtů a přiběhlo do fary mne volat, abych šel křtít. Při tom nechala peníze v křestní knize. Když večer počítala peníze, nedostávala se jí slušná částka. Brečela, ale já jsem jí řekl, že to nevadí, to že se stává a aby si z toho nic nedělala, neboť jsem věděl dobře, že

Antonio to byl, který využil její nepřítomnosti a peníze vzal. Příští neděli psala křty presidentka Mar. družiny. Té jsem vše vysvětlil a připravili jsme společně léčku na Antonia. Nechala peníze v křestní matici a protože právě nikdo v kostele nebyl, přišla za mnou do fary. Za záclonou jsme pozorovali. Za chvíli Antonio vběhnul do kostela a v momentě byl zpět a vklouznul za mámou do komůrky. Šli jsme zpět do kostela a peníze byly pryč a tak hned oba za Antoniem. Řekl jsem mu přímo před mámou, jak jsme to na něho nalíčili a jak hloupě do toho spadnul. On ani se neodvážil na to něco říci a hned vyndal peníze z kapsy. Do=na Benedita plakala a hledala nůž, že musí Antonia zapíchnout, že takovou hanbu nepřežije. Ukázal jsem jí na nůž, kde leží, ale řekl jsem jí hned, že si se svým synem může dělat co chce, však jej porodila a vychovala, ale na farním pozemku jí nedovolím ho zabít, abych z toho nakonec měl ještě potahovačky. Věděl jsem dobře, že ona není schopna ani Antonia udeřit, nadto ho zapíchnout. Antonio také plakal, zda lítostí nad hříchem, či nad tím, že se nechal tak snadno nechytat, to nevím, ale to druhé se mi zdá pravděpodobnější. A tak jsme je tam nechali v komůrce. Za chvíli jsme viděli, jak Antonio utíká s flaškou pro kašasu, aby to máma snáze přežila a přihnula si tentokrát asi pořádně, neboť jsem jí tři dny neviděl, „nebylo jí dobře“. Víc jsem o tom nemluvil, ona pracovala dál, Antonio hledal práci, kterou ovšem nikdy nenašel.

Mezi kostelem a farou jsem měl natažený silný drát a každý večer jsem na něj uvázal psa, aby mohl lépe hlídat a také se trochu proběhnout. Můj pes Rek byl veliký a hlavně silný pes, rasa to však žádná nebyla, bylo to vlastně několik ras dohromady. Nějaký jeho předek byl buldoch, jiný vlčák a on zdědil od každého trochu. Jednoho večera jsem se necítil dobře a tak jsem poprosil donu Beneditu, aby psa ona uvázala na drát. Ona ochotně běžela, odvázala Reka a vedla před kostel. Natahovala se, aby dosáhla na kroužek, ale marně. Rek chvíli poslušně stál, jak byl zvyklý se mnou, ale tentokrát to dlouho trvalo a k tomu všemu zahlédl na ulici čubu, nečekal dál na nic a vyrazil za svou láskou. Jak dona Benedita stála na špičkách nohou, byla stržena na zem, ale řetěz nepustila. Držela jej oběma rukama a Rek ji táhl po zemi za sebou až na ulici. Tam teprve lidé pokřikováním psa zastavili a pomohli jej dovésti zpět. Týden dona Benedita ležela a hojila odřeniny a modřiny.

Rek zlodějům vadil. Bylo však dosti těžké se k němu dostat. Jedné noci si přivedli malou čubu a Rek si ani nevzpomněl, že by měl štekat. Hodili mu otrávené maso a ráno Rek ležel natažená před kostelem.

Asi za týden poté, byly tak asi dvě hodiny v noci přišli tři černoši s malým děckem ke křtu. Dona Benedita se hned probudila a vyšla ze své komůrky a rozsvítila světlo. Sháněli pana faráře, aby jim pokřtil umírající děcko. Beneditě se ti chlapi nelíbili, zeptala se, kde nechali kmotru a dostala je touto otázkou do rozpaků. Věděl hned, co je. Nabídla se sama za kmotru, což oni vděčně přijali, ale dítě jí do rukou dát nechtěli. Ona se však přece jen přitočila k tomu, co dítě nesl a nahmatala místo děcka kus dřeva. Rozběhla se k faře, že jde volat faráře, ale běžela okolo fary až na druhou ulici a začala volat o pomoc. Malandři věděli, že jsou prozrazeni, a tak se dali na útěk, když jsem já vyběhl s kulovnicí ven, zahlédl jsem je, jak zahruli za kostel. Od té doby jsem byl opatrnější, když někdo přišel na honem v noci se křtem.

Vymítání duchů.

Je zde všeobecně přesvědčení, a to i u církevních kruhů, že vlivem tolika spiritismu a pohanského vzývání a vyvolávání duchů, působí zlí duchové na některé lidi. Biskup později docela nařídil veřejné vymítání duchů při různých církevních slavnostech.

Jednoho večera, bylo asi půl šesté, přišla pro mne jedna žena, kterou jsem znal už delší dobu, byla zaměstnána ve městě v jedné lékárně a chodila pravidelně k nám do kostela. Krátce mi vysvětlila, oč se jedná: Její sestra přijela z Campos (město až skoro úplně na severu státu Rio de Janeiro) k ní na návštěvu. Byla u ní tři měsíce. V té době ji sousedé zatáhli na makuju, mají tam oltář s velikou sochou d'ábla a tam ona trávila celé noci. Teď má jeti zpět do Campos, ale leží na posteli a vyvádí strašné věci. Zavolali lékaře, ten se na ni podíval a suše řekl, že tento případ není pro lékaře, ale pro faráře. Nikdo nechtěl jít pro mne, všichni se styděli, teprve tato si dodala odvahy a přijde mne volat teď večer. Moc rád jsem tam nešel, ale bylo to jen asi čtvrt hodiny, a tak jsem vzal svěcenou vodu, štolu a rituál a vydal se s ní na cestu. Když jsme přišli blíže, vidím, že ten dům, vlastně chatrč, znám a hlavně jsem znal onu makuju. Museli jsme jít okolo ní a bylo vidět oknem červené věčné světlo, které matně osvětlovalo velikou sochu d'ábla. Chatrč byla dost veliká, neměla vnitřních stěn, postavení též způsobem „pau pique“, to znamená: kostra byla ze dřev, stěny z prutů, které s obou stran se vyplní blátem smíchaným se slámou nebo trávou. Kde bláto časem vypadlo, tudy se tam svítilo. Chatrč byla osvětlena jednou svíčkou a v koutě hořel oheň, který sice dával také trochu světla, ale zaplňoval místnost kouřem a tam tedy ležela ona nemocná. Kouř mně štípal do očí, slzel jsem a ani na čtení neviděl. Bylo tam strašné vedro a těžko se dalo dýchat. Komáři poplašení kouřem létali a vřískali jak zběsilí. Na posteli ležela ona žena. Můj, Bože, to byla podívaná. Měla asi 35 let, obličej strhaný, vlasy rozčuchané a skoro bílé. Skleněné oči upírala kamsi do prázdna. Byla celkem klidná, jen tak občas sebou cukla, dýchala těžce a přerývané. V místnosti bylo hromadu lidí, všichni byli ustrašení a dívali se úzkostlivě na mne a na nebohou nemocnou. Chvilí jsem se na nemocnou díval zrovna tak ustrašen, jako ti ostatní a nějak se mi do toho nechtělo. Lidé se na mě dívali, jakoby chtěli říci: proč nezačínáš? Otevřel jsem tedy rituál, to dlouhatánské vymítání zlého ducha. Museli mně držet svíčku až docela u knížky a já zaříkával a potil se. Občas jsem musel knížku otárat, pot mi na ni kapal s čela a po zádech mi pot stékal až do bot. Když jsem byl asi tak v polovině, nemocná vyrazila ze sebe úplně strašlivý nelidský a nepozemský výkřik, postavila se jako svíce na posteli, strhala ze sebe všechno, šklebila se a začala na mne štekát. Já jsem přestal s říkáním a nenápadně jsem se ohlížel za sebe, zda je možno v nejhorším případě prchnout, ale dveře byly zacpány lidmi. Ruce měla nemocná zat'aty tak, že si nehty propíchávala dlaně a tekla jí krev. Pak najednou sebou práskla na postel, lehla si na břicho a trochu se uklidnila. Pokračoval jsem opět v zaříkávání. Sotva jsem byl zase o kousek dál, vyskočila znovu a teď to bylo horší, dívala se upřeně na mne, začala řvát a skočila po mně. Já jsem statečně uskočil a schoval se za jednu tlustou černošku, která stále vedle mě a mezi tím už jí asi deset mužů táhlo znovu na postel. Přehodili přes ní kus hadru a drželi ji. Viděl jsem okny a skulinami, že okolo chatrče je velký zástup lidí. Všichni čekali, jak to dopadne. Také já jsem byl zvědav jako oni. Pokračoval jsem. Nemocná se náhle uklidnila a ti, co ji drželi, odtáhli ruce a čekali jen připraveni k nutnému zásahu. Jak uvnitř, tak venku, bylo hrobové ticho. Nikdo ani nedýchal a bylo slyšet jen můj dech a té nemocné, nevím či byl těžší. Přečetl jsem právě předepsanou část evangelia svatého Jana a najednou jsem cítil, jak se vznáším do výše. Začal jsem se sám třást strachem,

dupal jsem na zem, abych si byl jist, že je to jen prelud a následek nervového napětí. V okamžiku jsem si vzpomínal na všechny ty případy o vymítání duchů, které jsem ještě jako dítě čítával doma a jak zlý duch může přejít od posedlého na vymítajícího, není-li dobře vyzbrojen milostí Boží. Podíval jsem se na nemocnou, viděl jsem u ní změnu, ležela klidně, obličej nebýval normálních tvarů a lidského vzezření. Zachvěl jsem se hrůzou a bylo docela jasno, že zlý duch vyšel z ní, ale nastěhoval se do mne, proto to stoupání do výše. Nechal jsem okamžitě vymítání, zavřel jsem rituál a jak jsem se litovat svých hříchů a slibovat polepšení. Chvilu to trvalo, lidé se dívali na mne a byli tak vystrašení, jako já, ač nevěděli, co je se mnou. Zaslechl jsem vedle mne kohosi poznamenat: „Má to těžké.“ Konečně jsem si zase uvědomoval, kde jsem a co vlastně se stalo, přinesli další svíčku a zapálili. Probral jsem se jakoby z mrákot a otevřel znovu rituál a pokračoval. Cítil jsem se lépe, jen pot mne začal studit na zádech. Konečně jsem exorcismus dokončil a zavřel knížku. Pokropil jsem nemocnou a všechny přítomné svěcenou vodou. Nemocní byla klidná a tak jsem přítomné vyzval, aby se se mnou pomodlili Otčenáš a Zdrávas. Když jsme začali Zdrávas, nemocná se posadila na posteli a modlila se s námi. Popotahovala na sebe prostěradlo a když jsem skončil a všechny požehnal, podívala se docela vlídně na mne a jakoby s překvapením řekla: „to je od vás hezké Padre, že jste se s námi přišel pomodlit.“ Já jí popřál vše nejlepší, podal jsem jí ruku k políbení a vypoťácel jsem se ze dveří ven. Cítil jsem jen, jak lidé stojí a mlčí a upírají své zraky na mne jako na zápasníka, který vyhrál. Neřekl jsem ani slovo a snažil jsem se ve tmě najít cestičku, abych se dostal na silnici. Zase jdu okolo oné makuby, ale všiml jsem si dobře, že věčné světlo před d'áblem teď nehořelo. Věděl jsem že musím přeskocit stoku a tak jsem se o to pokusil, ale ve tmě jsem si to špatně vyměřil a jednou nohou jsem skočil rovnou do sraček. Namočil jsem si i kleriku, ale šel jsem jako ve snu dál. Když jsem došel k silnici, která bylo trochu osvětlena, oddechl jsem si. Byl jsem však ještě tak zaměstnán myšlenkami na nemocnou, že jsem se dal po silnici opačným směrem. Asi po padesáti metrech potkám jednoho svého ministranta, a ten se mne zeptá: „Padre, kam jdete, k nemocnému?“ Říkám mu, že právě naopak, že jdu od nemocné a jdu domů. On se dal do smíchu a říká mi, že jdu opačným směrem. Teprve teď jsem si to uvědomil, že jdu od domova, a tak jsem mu zalhal a řekl: „Víš, to je tak, já si chci zkrátit cestu, a proto jdu tudy a vezmu to horem domů.“ On se divil, že nevím, že se horem jít nedá, a tak jsem přijal jeho radu a zase se vrátil. On mne doprovodil až domů. Cestou jsme mluvili o všem možném, a to mi udělalo dobře.

Druhého dne ráno, ještě přede mší, přišla opět ona sestra té nemocné a celá šťastná mi oznamovala, že její sestra už jede do Compos, že ji byla vyprovodit na nádraží a teď že mi přišla poděkovat a je-li možno, tedy sem mi také nějak odměnit. Zavzpomínala na včerejší večer a říkala: „Padre, měl jste to ale těžké.“ Vzpomněl jsem si, že jsem tato slova už vedle sebe zaslechl, a tak jsem dodal: „Máte pravdu, bylo to velmi těžké.“ Nenápadně jsem ji poštvál proti té makumbě, že by to neměli trpět, takto v sousedství nechat uctívat d'ábla a jestli se ještě bude takový případ opakovat, že já tam už víc nejdu a nechám lidi, ať si je d'ábel odnese. To zapůsobilo, ona šla od jednoho souseda ke druhému a všude vykládala, co jsem jí řekl a ještě si vymyslela a tak lidé se třásli hrůzou, že si je d'ábel odnese. Každý radil něco jiného, ale nakonec se všichni shodli v tom, že makuju musí dostat ven. Hnali se na ni, nejdříve kameny rozmlátili okna, starý makumberio prchnul a nakonec chalupu podpálili. Ještě téhož dne jsem byl volán k delegátovi a ten mi vyložil, že jsem obviněn, že jsem lidi poštvál k vypálení

domu. Řekl jsem mu vše, co se den před tím přihodilo a že hněv lidí byl samozřejmý a spravedlivý a že mohou být rádi, že nikdo o život nepřišel. Poradil jsem mu, aby raději vše pořádně vyšetřil a hlavně, co tam makumbeiro dělal s nedospělými dětmi a dívkami, které zasvěcoval do kultu ďábla. Delegát mne propustil a že mne bude ještě potřebovat. Vzal mne svým autem domů a jel rovnou na místo vyšetřovat. Lidi tentokrát otevřeli huby a pověděli všechno. Makumbeiro byl zatčen a dostal 8 roků na ostrově.

Nový boj s povaleči (malandry).

Na mé narozeniny farníci uspořádali velikou slavnost, bylo divadelní představení, hudba, jídlo a pití. V místě, kde kdysi fungoval biograf, postavili jeviště, do hlediště nanosili lavice z kostela. Tento den nepršelo, a tak šlo všechno náramně dobře. Poznal jsem, že mne farníci mají rádi a už jich bylo hodně. Bylo to na vstupenky. Když začalo jídlo a pití, přihnalo se asi 20 malandrů a také se chtěli podílet. Protože tam bylo hodně mužů věrných a z kostela, padlo několik facek, pár kopanců, pár modřin a odřenin, a to stačilo, aby malandři zmizeli. Odešli, slibující pomstu. Slavnost pokračovala, dostal jsem i několik dárků, pak jsem jim poděkoval a lidé celí šťastní se rozcházeli. Zůstali jen muži, kteří odklízeli všechno, nosili lavice zpět do kostela a chystali se též odejít. Bylo však vidět, že celá ulice okolo kostela je plná malandrů a každý měl v ruce klacek. Bylo slyšet, jak se domlouvají, koho mají mlátit víc a koho méně. Malandrů přibývalo a bylo jich už přes sto. Viděl jsem, že je zle, proti takové přesile jsme byli bezmocní. Každý z našich sice také měl klacek v ruce, ale to nestačilo. Musel jsem něco podniknout a hodně rychle. Nenápadně jsem otevřel garáž, několik mužů mi vytlačilo starého Forda ven, abych nemusel hned spouštět motor a tak na sebe neupozornil, vrátka za farou byla otevřená, a tak jsem rychle spustil motor a vyrazil ven a místo po hlavní ulici, která byla malandry obsazena, vzal jsem to zadem do vršku, kde sice ulice byla prakticky nesjízdná, ale bylo zle, a tak jsem riskoval i rozbití auta. Šťastně jsem se dostal ven. Jen pár kamenů zasáhlo auto, ale okno nerozbily, neboť jsem žádné sklo neměl. V několika minutách jsem byl na policii, rychle jsem vyložil, oč se jedná, naložil všech 7 policajtů (těchto 7 mužů mělo na starosti 100.000 obyvatel) a už jsme ujížděli zpět. Před kostelem pustili policajti pár ran z automatů do vzduchu a malandři zahodili klacky a zmizeli ve tmě. Policajti seskočili z vozu, oběhli faru a kostel, ale nenašli ani jednoho. Naši muži mohli jít pokojně domů. Policajty jsem opět odvezl na stanici, jen jeden zůstal schován celou noc za kostelem. Obávali se, že se malandři vrátí a budou se chtít pomstít, ale po celou noc se ani jeden neukázal. Já jsem pak soukromě i veřejně o události mluvil a poukazoval hlavně na to, jak ti malandři jsou zbabělí, že utekli jako zajíci. To bylo příliš silné pro ně, lidé se jim posmívali, a tak raději, aby na ně nikdo neukazoval, že jsou zbabělí, raději se odstěhovali a já měl na čas pokoj. Lidi z toho měli radost a říkali si, že takového faráře nikdy neviděli, že sám stačí na sto malandrů.

Přepadení.

Auto mi špatně jezdilo, starter nikdy nefungoval, abych se rozjel, musel jsem vždy hledat nějaký vršek a nechat auto stát na svahu, jinak jsem musel používat kliky a půl hodiny jí točit, jindy zase prosit malandry, aby mne roztlačili a už jsem z toho byl celý nemocný. Rozhodl jsem se jednoho dne a pustil jsem se do Niteroi

k jednomu krajanovi, s kterým jsem kdysi ve vězení vyráběl mucholapky a který teď měl mechanickou dílnu. Protože se musí objíždět celý mořský záliv, dostal jsem se tam dosti pozdě. Ten hned na vadu přišel, byl to nedostatečný kontakt a tak za deset minut jsem jsem byl už zase na zpáteční cestě. Uháněl jsem abych se do noci dostal aspoň na hlavní silnici, ale cesta byla rozbitá, bylo právě po dešti, a tak cesta neubývala. Ještě bylo celkem světlo, ale vjížděl jsem právě do pralesa a tak jsem musel rozsvítit reflektory, ale marně. Světlo nesvítilo. Zastavil jsem a pokoušel se objevit závadu, ale už jsem skoro na nic neviděl a tedy také nic neobjevil. Bylo mi nepříjemno, stál jsem uprostřed pralesa a močálů plných jacaré (krokodýlů). Dokud bylo ještě aspoň trochu vidět, ujížděl jsem tedy dál, dlouho jsem ovšem ujíždět nemohl, neboť v tropech je přechod ze dne do noci velice náhlý. Na štěstí prales byl stále nižší a tak jsem podle oblohy aspoň tak trochu viděl směr cesty. Pak vyšel měsíc a já pomalu pokračoval v cestě. Bylo po půlnoci, když jsem přijel do Lagé, mé bývalé farnosti. Zajel jsem na faru, vzbudil mého nástupce Taliána, kterého jsem tam kdysi instaloval a zůstal u něho přes noc. Brzy ráno, ještě za tmy, jsem byl už zase na cestě, neboť jsem měl objednanou mši a kdybych nepřišel, lidi by byli schopni mne za to zabít. Ještě mně zbývalo asi 8 km k hlavní silnici a tu na malém dřevěném mostě, přes nějž jsem musel jet krokem, protože dřeva poskakovala, skočí mi před auto obrovitý černochoch a sepjatýma rukama mne prosí o caronu (abych ho svezl), že dělá v Rio de Janeiro v přístavě a jestli přijde pozdě, že ztratí práci. Nezbývalo mi nic jiného, než jej vzít s sebou. Sedl si vedle mě a bavili jsme se o jeho práci. Začal jsem mít tak trochu strach, černochoch se mi moc nelíbil, pořád si mne prohlížel a tak jsem si jen přál, abychom už byli aspoň na hlavní silnici, kde přece i v tuto dobu už občas někdo jede. V dálce jsem zahlédl nákladní auto na hlavní silnici, a tak jsem se radoval, ale ne dlouho. Černochoch vytáhl nůž a docela klidně řekl: „Tak příteli, teď mi dáš všechny peníze a před hlavní silnicí vystoupím.“ Dal jsem se do smíchu a chtěl jsem žertovat, ale žert mne přešel, jak mi začal nožem tlačit do boku, sice do pravého, ale na to jsem teď neměl čas myslet, zda je to jistější do pravého či do levého. Začal jsem tahat peníze z kapes, ale pořád ještě přidával plyn. Vjížděli jsme na hlavní silnici, ale ani jedno auto se neukázalo, on nařizoval zastavit, ale já jsem ho přece jen přesvědčil, že bude lépe zastavit o kousek dál, přímo na autobusové zastávce. Věděl jsem, že proti ní je benzinová pumpa jednoho Portugalce a ten vstává hodně brzy, a to by mohla být má záchrana. Jak jsme byli před pumpou, ač byla vzdálena asi 60 m, dupnul jsem na brzdu, černochoch toto nečekal a naletěl hlavou do předního skla a než se vzpamatoval, já už byl na silnici a křičel jsem na Portugalce o pomoc. Než se černochoch vyhrabal z auta, Portugalec už běžel, v ruce revolver a střelil. Černochoch seběhl do mangue, (tj. bažina zarostlá několikametrovou travou a keři a plná krokodýlů a jiných nebezpečných stvůr) a zmizel. Portugalec ještě několikrát střelil do mangue směrem, kterým černochoch zmizel. Pak jsem mu vyložil, jak se to stalo, ptal se kolik jsem mu dal peněz, to jsem ovšem nevěděl, neboť jsem se na peníze nedíval, jak jsem je tahal z mé kapsy. Skoro mi vynadal, proč takové věci dělám, vzít neznámého člověka do auta a ještě v této ranní době. Z vděčnosti jsem si u něho koupil benzin. On říkal, že černochoch za chvíli vyleze, bude-li vůbec moci. Sotva jsem Portugalci benzin zaplatil, černochoch volal v mangue o pomoc a rychle se prodíral ostnatým křovím ven. Jak jsme doběhli na silnici, černochoch klečel na kraji mangue, ruce sepjaté a v nich držel moje peníze a prosil o slitování. Portugalec mu sebral peníze z rukou a mně je odevzdal a řekl mi, abych jel domů, že tyto věci nejsou pro mne, když jsem odjížděl, černochoch ještě za mnou volal, abych ho

pro lásku Boží nenechával Portugalci napospas. Slyšel jsem ještě Portugalce, jak ho okřikuje, aby se nerouhal a že on také neměl žádné slitování s farářem a nezabil ho jen proto, že mu to nevyšlo. Odjel jsem, měl jsem na spěch a co Portugalce s černochem udělal, jsem se nikdy nedověděl.

Návrat patera Cyrila.

Nějaký čas pobyl u sester, ale ani tam nebyl spokojen, a tak se rozjel znovu do USA. Pobyl tam také nějaký čas, nemohl si zvyknout, a tak ohlásil, že se vrací znovu do Brazílie. Věděl jsem, že přijede za mnou, a tak jsem se postaral o jeho bydlení, tentokrát už to bylo trochu lepší. Přijel, nastěhoval se a byli jsme zase spolu. Pomáhal mi trochu ve farnosti, jen zpovídat nechtěl a opravdu nemohl, byl skrupulant, a to by byl pochopitelně u mě ve zpovědnici asi umřel hned při prvním hříšníkovi. Byl rád, že je zase zpět a na USA nerad vzpomínal. Lidé si pomalu zase na něho zvykli, jenom mu málo rozuměli, on – totiž mluvil lépe portugalsky než já, ale mluvil tak, jak se to v knížkách naučil, kdežto já, který neměl nikdy portugalskou mluvnici v ruce, mluvil jejich vlastním jazykem a proto mně rozuměli mnohem lépe.

Pater Cyril patřil mezi naše krajany, kteří nebyli nikde spokojeni. Žili v jedné zemi, myslel, že v té druhé bude lépe, a tak vandroval a bude vždy vandrovat po celém světě a zaslíbenou zemi nikde nenajde. Nasadil mi do hlavy, že by bylo lépe se odstěhovat do Argentiny. Přemýšlel jsem o jeho plánu, ale nechtěl jsem jít do nejistého. Rozhodl jsem se tedy jeti do Argentiny a na místě všechno zjistit a pak teprve se rozhodnout.

Začal jsem jednat. Sehnal jsem si pas, pak jsem šel na argentinský konsulát pro visum. Tam se mi vysmáli. Jak si to prý představuji, já emigrant a chci cestovat. Řekli mi: „Chcete-li emigrovat netrvalo, tedy vám dáme emigrační visum okamžitě, ale návštěvní visum vám dát nemůžeme. Tímto jednáním jsem byl nazloben. Nevěděl jsem, co dělat, a tak jsem zašel navštívit mého přítele velvyslance španělského a nazloben jsem si mu postěžoval, jak jsem pochodil, vlastně nepochodil na argentinském konsulátě. Jeho to také mrzelo, ale ujistil mne, že do Argentiny pojedou, o to že se on postará. Vzal do ruky telefon a volal argentinského velvyslance a řekl mu, že je to ostuda, jak na konsulátě jednali s jeho přítelem. Velvyslanec tedy vzkázal, abych za ním okamžitě přišel, že to se mnou domluví. Rozloučil jsem se tedy s markýzem a jel rovnou na argentinské velvyslanectví. Velvyslanec mne velmi pěkně přijal, omlouval konsule, že on jinak jednat nemohl a že má takové instrukce od vlády. Napsal mi dopis pro konsula a já běžel tedy znovu na konsulát s dopis v ruce. Tam se divili, že jsem tak důležitý člověk a hned mi visum do pasu napsali, nezapomněli ovšem připsat, že visum bylo vystaveno na rozkaz velvyslance a že konsulát nepřebírá žádnou zodpovědnost. Zašel jsem si hned do dopravní společnosti, koupil lístek na loď a zpět na letadlo. Vrátil jsem se domé, vyložil vše pateru Cyrilovi a připravoval jsem se na cestu. Dne 16. září 1954 odjíždím s malým kufrem autobusem do Rio de Janeira. V přístavě vyřídím celní formality a vystupuji na loď. Je to krásná luxusní a nová italská loď se jménem Augustus. Hledám mou kabinu, cestuji třetí třídou, a tak z toho luxusu nebudu moc mít. V kabině jsou ještě další tři cestující jedoucí z Evropy a jeden z Předního Východu. Celkem se dosti dobře domluvíme, ač jeden je Arab, druhý Ital, třetí Španěl a já Čech. Je šest hodin večer, rebokadory nás táhnou na moře, ještě naši loď otočí, pak Augustus zapne své lodní šrouby a pomalu se plavíme zálivem ven na širý oceán, Rio de Janeiro je už

osvětleno, je to krásná podávaná. Lidé si ještě utírají slzy, které při loučení uronili, mne tím tak trochu nakazili, je mi také nějak smutno, ač se s Riem neloučím, vždyť za pár dní se zase vrátím. Rozhledna na Pao de Acucar je osvětlena, právě k ní přijíždí vůz lanovky, socha Krista na Corcovadu je rovněž osvětlena, ale pak už jen z dálky vidíme osvětlenou Copacabanu a dosti vzdáleni od břehu, míříme k jihu. Byl jsem dlouho do noci na palubě a pozoroval v dálce světla z pevniny a byl jsem tak trochu naměkko, a tak jsem raději šel do baru na koňak. Vedle se tancovalo, ale já šel na biograf. První noc se mi spalo velice dobře.

Probudil mne v šest hodin ráno lodní rozhlas, když hlásil, že se přibližujeme k Santos a že loď bude přistávat a teprve v 11 hodin zvedne znovu kotvy. Oblékl jsem se rychle a stojím na palubě a pozoruji manévrování při přistávání. Trvá jim to náramně dlouho. Konečně přistavili můstky a vystupujeme na pevninu. Je nepříjemné počasí, je chladno, jedu elektrikou do města, jdu k holiči a pak si sednu do baru, popíjím koňak a píši tyto řádky. Napiši ještě několik dopisů, jdu s nimi na poštu a vracím se do přístavu. Jsou tři hodiny odpoledne dne 17. září 1954, loď zvedla kotvy a znovu vyjíždíme naširý oceán, opouštíme poslední brazilský přístav Santos. Příští zastávka bude v Uruguai v Montevideo. Počasí je mizerné, začíná pršet, vítr nabývá na síle, mraky černé a je skoro tma, ačkoliv jsou tři hodiny. Vracím se s paluby, není nic vidět, jen vlny a mraky. Posedávám v baru a celkem se nudím. Při večeři mne posadili mezi paraguaiskou společnost, pije se hodně, bavíme se dobře, ale dámy jsou trochu dotěrné a chtěly by toho ode mne vědět moc. Táhnou mne do sálu, kde se už tancuje a mermomocí si chtějí se mnou zatancovat, ale já se nedal a prchnul jsem. Na chodbě potkám kaplana lodi, celkem milého Itala, ptá se mne, jestli chci celebrovat, určí mi hodinu a pak mne jede do druhé třídy k nunciovi z Montevidea. Bavíme se pěkně, on zná Prahu a také poměry tam u nás, byl nunciem ve Varšavě, a tak se s ním bavím i polsky. Ptá se mne, zda budu vystupovat v Montevidu, říkám mu, že ano, musím navštívit Olgu Saraavedu, filmovou herečku, s kterou jsem se seznámil v letadle při cestě z Evropy. Slíbil jsem jí návštěvu, ale dosud jsem se k tomu nedostal., vždy jí napíši, že až příštího roku a roky utíkají. Nuncius se sice trochu divně tváří, nějak se mu to asi nezdá, nebo nemůže pochopit přátelství faráře s filmovou hvězdou, ale nabídne mi, že mne svým autem doveze až k ní. Pak mne kaplan vede ještě do první třídy, obdivuji ten luxus, vede mne až ke kormidelníkovi, ten říká, že budeme mít velmi neklidnou noc, ukazuje mi spoustu přístrojů, vysvětluje, jak radar pracuje, vyvaluji na všechno oči, nikdy jsem nic takového neviděl. Loď se kymácí, ohromné vlny narážejí na bok lodi. Vracíme se zpět, v tanečním sále je pár lidí, ostatní už někde zvracejí, muzikanti neví, co dřív držet, vše jim utíká, jak se loď kymácí. Jdeme se pomodlit do kaple a jdu do své kabiny. Jsem v ní sám, ostatní asi kdesi zvracejí. Na posteli se nemohu udržet, pořád padám, musím se uvázat. Hlava se mi točí, ale nevím, zda z toho kymáčení, či z vína, kterého jsem vypil při večeři trochu přes míru. Konečně usnu a probouzím se ráno a jdu celebrovat do kaple. Celebrování nebylo moc snadné, musel jsem držet misál, kalich a sebe. Po snídani potkám jednoho z mých cestujících, je celý zelený a stěžuje si, že celou noc blil a že se mu zdá, že vyblije i střeva.

Odpoledne rozhlas znovu ohlašuje, že se přibližujeme k Montevideu, kdo bude vystupovat, aby se připravil. Bouře nepolevila ani trochu. Stojíme před přístavem, loď se kolébá jako skořápka, ale stojí na místě. Cestující stojí připraveni k desembarwue a tu rozhlas znovu hlásí, že loď nemůže přistát. Loď popojela ještě trochu dál do zátoky, ale do přístavu se neodvažuje. Přijede robokador,

přiveze námořní policii, odveze trochu zavazadel, znovu se vrací, naloží několik odvážných cestujících, odveze znovu zpět policii a ostatní cestující musí s námi až do Buenos Aires a odtud letadlem anebo po několika dnech znovu touto lodí, až se bude vracet do Evropy.

Je úplně tma, pomalu zabírají šrouby a vyjíždíme znovu do rozbouřeného oceánu. Chvilí ještě vidíme, ale jen matně, světla Montevidea a pak jen tma, bouře a kymácení. Na večeri je málo cestujících, nikomu se nechce do jídla, ale já se držím statečně. Po večeri jsem pozván dvěma patery Španěly, kteří jedou do Chile, na koňak. Vypijeme jich pár, říkají mi, že to je nejlepší lék na mořskou nemoc. Jdu se pomodlit do kaple, jsem tu sám, pak přišel kaplan lodi, zeptal se, zda mi hodina celebrování vyhovuje a zase odešel. Lovím v kapse růženec a s ním vytáhnu adresu Olgy. Zdá se mi, že jsme v Montevideu nemohli přistát jen proto, abych ji nemohl navštívit. Pak jsem to zapudil a říkal jsem si, že přece Pán Bůh kvůli mně neposlal bouři a já nejsem tak důležitý, jako Jonáš. Byl jsem celkem rád, že je bouře, vždyť toto mi ještě chybělo v mých životních zážitcích a dosud jsem o takovýchto bouřích jenom čítal a při čtení si nikdy člověk nedovede udělat tu pravou představu a já vlastně už od dětství toužil poznat rozhněvané moře. Vůbec moře mne vždy lákalo. Trvalo mi to hodně dlouho, než jsem se konečně dostal k modlení růžence a pomodlil se radostný.

Druhého dne vstávám dosti brzy, celebрую, připravuji si zavazadla, asi za hodinu má loď atrakovat. Blížíme se k Buenos Aires, bouře povoluje, zajíždíme do přístavu a po nekonečném manévrování přistavují můstky a vystupujeme. Celní prohlídka netrvá dlouho, mně namají skoro co prohlížet, mám málo zavazadel. Zavolám taxika a jedu do hotelu Florida ve středu města. Hotel je docela slušný, žádný zvláštní luxus, ale to mi nevádí. Hlavně, že pokoj má koupelnu. Dám si věci do pokoje a vyrazím hned do města. Obdivuji pořádek a čistotu města, to je veliký rozdíl ve srovnání s našimi městy. Je skoro poledne, ohlížím se tedy po nějaké restauraci a vidím nápis: Restaurant Tichý. Prohlížím si na tabuli jídelní lístek: Vepřové, knedlík, a zelí. Roštěná s knedlíkem, makové buchty atd. Nerozmýšlel jsem ani minutu a už sedím za stolem. Slyším mluvit česky, německy, španělsky a italsky. Objednám si česky knedlík a vepřovou se zelím, neboť vidím, že i číšníci jsou Češi. Pak přijde majitel pozdravit mě jako nového hosta. Říkám mu odkud jsem, zavolá ještě manželku, také Češku, přinese slivovici a pár štamprlí hned vypijeme. Nakonec si dám makovou buchtu, dvě pořádná piva a je mi tak dobře, že se mi odtud ani nechce. Zapomněl jsem na chvíli, že jsem na druhém konci světa a ne někde u Fleků. Teprve když jsem vyšel ven, uvědomuji si, kde vlastně jsem, ale na makovou buchtu přeci ještě myslím. Vzpomínám, jak jsem si chtěl ve Španělsku udělat makovou buchtu, sháněl jsem mák. Nikde v obchodě mák neměli a že jenom v lékárně se dostane, pustil jsem se tedy do lékárny, tam mák skutečně měli, ale chtěli na mne lékařský předpis.

Vsednu do taxika a jedu za bývalým konsulem, s kterým jsem si z Holandska dopisoval. Tekdy jsem mu psával pod jménem Vančata, ale to nevádí, vysvětlím mu to, a že tedy ten Vančata jsem já. Přijal mne velice mile, dali jsme se hned do rozhovoru a než jsem se dostal k tomu, abych mu vyložil, že jsem ten Vančata, on se mne zeptá: „Neznáte nějakého patera Vančatu z Holandska?“ Než jsem mu mohl odpovědět, že jsem to já, pokračoval: „To je nějaké blázen, on mne prosil, abych zde sehnal místo asi pro sto lidí a když jsem mu napsal, že zde mají se možnost uplatnit jen zemědělství dělníci, napsal, že v zemědělství umí dělat každý.“ Nevěděl jsem opravdu, co teď mám dělat, a tak jsem se raději zapřel. Řekl jsem mu, že toho patera dobře znám, že on to není zlý člověk. „Ale blázen to

je“ poznamenal konsul. Musel jsem mu přisvědčit, že on opravdu trochu blázen je, ale ne moc a že vlastně podle některých lidí, každý z nás je nějak blázen. Shodili jsme se nakonec, že ten Vančata to myslel dobře a že jenom chtěl těm krajanům pomoci, ale že aspoň trochu blázen je, to jsem musel i já uznat. Zůstal jsem na večeři a pak jsem se rozjel zpět do hotelu.

Příštího dne jedu navštívit do La Plata mého krajana a přítele františkána, které jsem viděl v Chebu, pak jsem se s ním sešel v Madridě a teď je farářem zde. Jedu vlakem, není to daleko, je to vlastně předměstí Buenos Aires. Najdu ho na žebříku, zednickou lžici v ruce a ohazuje kostel. Vede mne do fary, v předsíni má kurník, slepice kdákají, že jeden druhému ani nerozumí, smrdí to až hrůza. Sedneme si do jeho tak zvané kanceláře a vzpomínáme na zašlé časy, vykládá mi o těžkostech s jakými tu pracuje, po chvíli se přiznává k nám malé prase, chrochtá vesele, františkán ho poplácá a docela mile pokukuje po mně. Smějí se mu, že předčil svatého jejich patrona a zakladatele. Toho totiž vídávám na obrázcích s ptáčky. Říkám mu: „Až ty budeš svatým, budou rozdávat obrázky, kde ty budeš se svým prasátkem a bude to jistě velmi pěkně a svatě působit.“ Ukazuje mi ještě na jedny dveře, říká, že to je jeho ložnice, ale nevede mne do ní, je prý neuklizená, jistě tam i prase má svou postel, a tak mi to raději neukazuje. Jsem trochu rozčarován jeho bídným životem a říkám si, že raději zůstanu v Brasílii.

Přišel dopis od patera Cyrila, je nemocen a mám se okamžitě vrátit. Telefonuji do letecké společnosti Panair, kdy mít letadlo do Rio de Janeiro. Oznamují mi, že zítra ráno v 8 hod. přijede pro mne do hotelu auto společnosti a odveze mne na letiště. Navštívím tedy ještě několik krajanů a večer jdu na divadlo. Dávají Lehátovu operetu. Herci jsou z Vídně, jsou zde na zájezdu, je to moc hezké, cítím se jako bych byl v Praze a ani jsem si neuvědomil, že zpívají německy.

26.září 1954. Už mně telefonují od vrátného, že auto pro mne stojí před hotelem. Seberu své věci, hotel jsem už zaplatil a běžím dolů. Je krásné jarní ráno, silnice skvělá, okolí nádherné a za půl hodiny přijíždíme na letiště. Naše letadlo stojí už připravené, ač chybí dobrá půlhodinka do odletu. Pasové formality mám vyřízeny v několika minutách, piji ještě jednu kávu a vstupujeme na letiště. Mám pěkné místo u okna a na ocase, budu tedy vidět dobře dolů, křídlo mi nebude zaclánět. Zvedáme se, letíme nad Buenos Aires, pak přijdou bažiny při pobřeží, to už je Uruguay a přistáváme v Montevideu. Tam jdeme do restaurace a dostáváme snídani na účet společnosti. Mám pokušení odtud zavolat Olgu, ale pak si to rozmyslím a už je zase čas k nasedání. Příští zastávka je v Potro Alegre, to už je Brazílie. Letíme nad státem Paraná, je krásně vidět dolů, snažím se poznat kraj, kde jsem před dvěma lety působil, vlastně jsou to už tři roky. Jak ten čas zde utíká. V duchu prožívám část těch dobrodružství, která jsem zde zažil, ale nedostanu se moc daleko v mém snění, je zdaleka vidět Sao Paulo, zakroužíme a přistáváme. Je oběd, velmi vydatná a znovu startujeme a odpoledne jsem v Rio de Janeiro. Celníci jsou protivní, vezu si dvě krabičky aspirinu a zdá se jim, že je to moc. Vezmu si taxika a jedu domů.

Pater Cyril na mne čekal velmi nedočkavě, ale moc zle mu nebylo. Vykládám mu, jak jsou v Argentině poměry, je zklamán, ale je rád, že to aspoň ví, jak to tam vypadá. Pová mi všechny novinky a že lidé nemají ani potuchy, kde jsem byl.

Pes Bobby.

Jedna z novinek byla, že pes Bobby byl nemocen. Sotva se vlekl. Po otrávení Reka zůstal jsem nějaký čas bez ztránce. Pak ale pater Jakub mi přinesl Bobbyho a že je to čistá rasa. Vypadal na foxteriéra, ale ras měl v sobě několik. Nestál za nic

a k tomu ještě onemocněl. Vzal jsem flintu a jak ten chudák seděl v boudě, střílel jsem po něm. Nějak jsem špatně mířil a kulka ho zasáhla do krku a ne do hlavy. Vyběhl ven a utíkal na ulici, chtěl jsem mu dát ještě jednu ránu, ale na ulici byly děti, a tak jsem nemohl střílet. Pes si nařikal a běžel po ulici. Děti mne viděly, že jsem na psa střílel. Běželi za psem a litovaly ho, vzali do náruče a nosily jej jako dítě. Vzal jsem jim psa z rukou a lopatou jsem ho dorazil a hned také pochoval. Zpráva, že farář zastřelil psa, se roznesla hned po celém okolí a způsobilo to všeobecné pohoršení a někteří tomu ani nemohli věřit a chodili se mne ptát, zda je to možné. Zde totiž by nikdo psa nezastřelil, lidé totiž věří, vědomě i podvědomě v přestěhování duší a co kdyby v něm byla duše dědečkova, bylo by to totéž, jako kdyby dědečka zastřelili.

Měl jsem papouška, který žil velmi spokojeně na mé verandě, nebyl ani v kleci ani přivázaný, občas si vyletěl do korun stromů, ale zase se vrátil. Jedné noci jsem se probudil a slyšel jsem papouška křičet, otevřel jsem okno, ale zloděj s ním byl už na ulici. Trochu se mi po něm stýskalo a hlavně lidem chybělo to jeho věčné volání: „Padre Adolfo“. Asi za týden přiběhla dona Maria, která mi prala a oznamovala mi, že šla po ulici a z jednoho domu slyšela papouška volat: padre Adolfo. a tak že to musí být jistě ten můj- Šel jsem s ní, ona mi ukázala, z kterého domu papoušek volal a já se pustil hned dovnitř. Papouška jsem žádného neviděl, paní mne přijala trochu divně, byla narvosní, ale tvrdila, že žádného papouška nemají. Prosil jsem ji tedy za prominutí, že se asi jedná o omyl a jdu ven. Ještě jsem ve dveřích a slyším ze sousedního pokoje zakřičet: padre Adolfo. Obrátil jsem se, paní se začervenala a řekla, že teď nemá cenu zapírat a šla do vedlejšího pokoje a přinesla papouška. Ten mne hned poznal, začal se smát a já si nesl papouška domů. Byl však už tak známý a tak za pár dní mi jej ukradli znovu. Celá farnost ho sháněla, ale nenašli nic. Zloděj tentokrát byl chytřejší a prodal ho asi hodně daleko. Papoušku je zde hodně, může se lacino koupit nebo i chytit, ale jen málo papoušků se naučí mluvit, a takový ovšem je potom drahý.

Po obědě jsem si trochu lehnul a pater Cyril byl v kanceláři. Přišel mne však volat: „Prosím Vás, jděte se domluvit sám, je tady nějaký černochoch, chce mši, ale vykládá spoustu věcí a já mu ani nerozumím.“ Šel jsem tedy já do kanceláře, tam seděl černochoch asi 70.letý, vlasy bílé, ale ještě náramně statný a živý. Pořádal jsem ho, aby ještě jednou opakoval, co vlastně chce a on, že by rád dal sloužit mši za nebošku druhou svou manželku. Divil jsem se pateru Cyrilovi, co se mu na tom zdálo tak nepochopitelného, vždyť se jednalo o zcela normální případ. Děda však nezůstal jen při tom a začal vykládat podrobnosti. Má 34 dětí manželských, nevím už kolik s jednou a ostatní s druhou manželkou. Ženatý ovšem nebyl ani s jednou ani s druhou. Divím se a říkám mu: „Tak jste se hodně činil.“ Na to on: „To pane faráři, není ještě všechno, mezi těmito 34 nejsou započítané děti, které mi umřeli a také ne extraordinární děti, těch jsem měl také hodně, ale ty já nepočítám, to nebylo s manželkami.“ A jak se při tom naparoval. Čekal asi, že ho budu obdivovat a chválit, ale já si myslel něco jiného, chtěl jsem mu říci: „Vy starý prasáku, to se chlubíte s pěknými věcmi, ale zamluvil jsem to, on zaplatil mši a šel. Když jsem to všechno vyložil pateru Cyrilovi, ten se hrozil a říkal: „Člověče a Vy máte odvalu tady žít, pojd'te raději někam pryč.“ Musel jsem ho dlouho těšit, že to jsou běžné věci zde a lidí jsou přesvědčeni, že je to právě to „naturální“, toto slovo se jim zvláště líbí. Trochu jsem se mu posmíval, že tady neplatí nic z toho, s čím nás na universitě trápil. Zde člověk nemůže číst v knížkách, ale v knize života.

Cesta do Amazonas.

Dne 10. listopadu 1954 jedu do mého prvního působiště. Chci využít přítomnosti patera Cyrila, a tak ve tři hodiny ráno jedu autobusem do Rio de Janeiro a pak na letiště. V 9 hod. se letadlo zvedá, přistáváme v Sao Paulo a pokračujeme k jihozápadu. Je mlha, není ani vidět letiště v Curitiba. Proletěli jsme mrakem a jsme na zemi. Myslím, že to bylo přistávání dosti nebezpečné. Autobusem jedu do města a rovnou na nádraží. Za chvíli vlak odjíždí a v 9 hod. v noci přijíždíme do Amazonas. Tam vědí o mém příjezdu, nádraží je plné, vlak zastavuje, vystřelují rakety a muzika vyhrává. Starost mne objímá, lidé pláčou a já také. Vedou mne průvodem na večeri, dlouho do noci hovoříme, slyším jenom stesky, neboť od mého odchodu nemají žádného kněze. Pak mne vedou do prázdné fary, mám tam postel připravenou a brzy uléhám.

Druhého dne ráno celebruji, je v kostele lidí jak na Boží hod, pak na snídani a k polrdnímu mne vezou starostovým autem navštívit mého souseda Poláka, který mne učil vyvolávat fotografie, ale nezastihli jsme jej doma. Vracíme se na oběd a pak znovu autem jedeme do Doá. Na konci silnice na mne čeká pan Antonio se svým synem, mají též pro mne koně, ještě toho bílého, na kterém jsem se tolik najezdil. Auto dál jeti nemůže, není cesta, vrací se zpět a já přisedám zase po dlouhé době na koně a jedeme na farmu dony Dolores. Projíždíme okolo hřbitova, kde jsem pochoval neboštika v kufru, okolo kostela, je zarostlý pralesem, oznamují mi, že můj dobrý přítel a průvodce se upil a zemřel, ale do poslední chvíle na mne vzpomínal. Než umřel, prosil přátele, abych, až jednou snad se vrátím, se na jeho hrobě pomodlil. Přebrodíme se přes řeku Smrti a stoupáme pralesem k farmě. Dona Mercedes stojí před domem a pláče pohnutím. Objímáme se, plácáme si pěkně po Brasiliu po zádech, vedou mne dovnitř, jídlo je připravené, pijeme dobré víno, které odkudsi přivezli. Děti už povyrostly, vypyřádávají se na všechno možné. Pozdě v noci jdeme spát. Ráno jdeme všichni do kostela, někdo zatím prosekal aspoň cestu k němu. Přišlo pár kaboklů. Po mši mne doprovázejí zase až k silnici, prefektovo auto na mne už čeká. Loučíme se, všichni pláčou. Na obědě jsem u starosty, ale je už skoro čas na večeri. Potom jedeme na hon. Střílíme divoké holuby a papoušky, pak jedeme dál až na farmu jednoho známého jménem Raul, pijeme náramně dobrou kašasu, večeríme a pak jedeme na ryby k řece. Řeka je velmi blízko, odvážeme loďku, je už noc, rozsvítíme lampion a vstupujeme do loďky. Strašně nás sužují maličké mušky zvané mosquitos polvora, tzn. v naší řeči asi jako komáři střelný prach. Snad proto, že jejich kousnutí strašně pálí a jsou jako prach maličké, než se napije, je skoro neviditelná. Lezou pod prádlem až na záda. Ovázal jsem si rukávy a nohavice provázky, ale moc to nepomohlo. Já poháním loďku dlouhou tyčí. Vjíždíme do klidného ramena řeky, vlastně je to zátoka. Tyč mi někdy nedosahuje an dno, nad námi je hustý prales, ale máme ostré světlo lampionu a tak není prý nebezpečí, že by na nás něco mohlo skočit. Starosta stojí na přídi, v jedné ruce lampion a v druhé físgu (bodák). Ryby stojí bez pohybu a tak nabodává jednu za druhou. Krásné ryby, pak už si vybíráme jen ty nejlepší. Vracíme se zpět už pozdě v noci. Dlouho musíme čekat na převozníka a tak přijedeme domů k ránu. Nestálo to ani za to jít si lehnout a tak hovoříme až do mše, jdeme všichni společně, lidí přišlo zase hodně a po mši mne vezou na nádraží a okolo desáté odjíždím. Loučení bylo zase velice smutné. Dali mi na cestu opici, ale opice mi z vlaku vyskočila a jistě se vrátila zpět a byl jsem tomu rád, neboť jsem si pak uvědomil, že bych za ni musel v letadle platit poloviční letenku, a to se mi nechtělo. Přijel jsem do města

k večeru a jdu navštívit arcibiskupa, znovu mne přemlouvá, abych se vrátil. Když viděl, že je to marné, kysele se začal tvářit a já se poroučel. Zašel jsem ještě k španělským paterům, také oni se tvářili podivně, a tak jsem je ani o nocleh neprosil a šel do hotelu. Vyspal jsem se, ale ráno mně nebylo moc dobře, cítil jsem skoro horečku, ale už telegrafovali z letecké společnosti, že auto jede pro mne, a tak jsem na horečku zapomněl. Jsme opět na letišti, rozhlížím se, zda opět neuvidím mého přítele, který mi zachránil život, ale marně. Ptám se na něho v kanceláři, ale oznamují mi, že od společnosti odešel, neboť havaroval a zlomil si několik kostí, a tak ho láska k létání přešla. Vstupujeme do letadla, je opět mlha, není vidět nic, nahoře slunce pod námi moře mraků. Přistáváme opět v Sao Paulo. Při přistávání mi zalehnou uši, že neslyším ani tlampače, když ohlašují náš odlet. Já se díval po letišti, pozoroval jak letadla přistávají a jak startují a na můj odlet jsem skoro zapomněl. Tlampače vyvolávaly moje jméno, ale já neslyšel vůbec nic. Konečně pro mne přiběhla jedna paní, která seděla v letadle vedle mne a pamatovala si mne a táhne mne za ruku do letadla. Motory letadla už dávno pracují, skočím do letadla, odstaví stupátko a zavřou dveře a startujeme. Požádal jsem stewardku o vatu do uší, aby na mne to stoupání a klesání tak nepůsobilo, ale málo mi to pomohlo. Přiletěli jsme do Rio de Janeiro a já neslyším vůbec nic. Dostal jsem z toho strach a myslel na nejhorší: protržení bubíneků. Rychle opouštím letiště, jedu k autobusu a domů. Pater Cyril byl zase celý vystrašený a huboval, že jsem ho tam nechal tak dlouho samotného, že se na něho v noci dobývali zloději a že už tam sám nezůstane a že tam vůbec nezůstane. Konečně se dal i do Columba a do Pedro Alvez Cablar, a že takovouhle zemi neměli objevovat a nechat ji indiánům. Ani se nestaral o to, že mně je zle a vedl stále svou. Musel jsem poslat pro doktora, byl to také krajan a moc hodný člověk. Několikrát mi zachránil život a ještě jsem se od něho hodně věcí naučil. Ten mi dal injekci a poslal mi ještě do lékárny pro nějaké jiné léky a nařídil zůstat v posteli. Teprve třetího dne jsem začal znovu trochu slyšet a konečně jsem se uzdravil úplně.

Přišly opět Vánoce, horko k nesnesení. Pater Cyril si nařiká na zdraví. Práce je moc, a tak není ani čas si někam trochu vyjet. Auto mi také pořádně nejezdí, zkusili jsme to jeti do Petrópolis, ale v polovici hor se mi voda v motoru vařila, museli jsme se vrátit. Pater Cyril je na všechno nezloben a rozhodl se zase se odstěhovat. Naložil jsem všechny jeho kufry do auta a vezu ho do Rio de Janeiro. Chladič tekl a tak cestou voda vytekla a sotva jsem dojel do města. Na prvním volném místě auto nechám stát, vezmu taxika, přeložíme všechny kufry a jedeme do přístavu. Tam naštěstí potkáme patera Jakuba, předám mu patera Cyrila i se zavazadly a vracím se tímtož taxikem k mému auto. Banánem jsem upal chladič, sehnal vodu a pak točil klikou, až auto chytlo a jel jsem domů, víc mrtvý než živý.

Každý rok musíme dělat šestidenní exercicie. Tento rok se na ně celkem těším. Zavřu kostel a faru, odevzdám klíče starému Šebastiánovi, on bude po dobu exercicií dbát o kostel a na faře spát. Odjízdim autobusem do Rio de Janeiro, pak přisedám na cirkulár a jedu až na Leblon a odtud musím taxikem stále podél pláže. Konečně stoupáme po úpatí hor asi do výše 400 m, končí asfaltová silnice a pokračujeme ještě asi po 1 km dlouhé kamenité cestě a přijíždíme do Exercičního domu, který má jméno největšího brazilského apoštola „Padre Achieta“. Ještě ti druzí nepřijeli, jsem první, vybírám si pěkný pokoj s výhledem na moře. Pak se pomalu sjíždějí ti ostatní, je večere a začíná první meditace.

V noci se mi nechce spát, sedím u okna, pozoruji majáky jak rozsvěcují a zase zhasínají. Je vidět část Rio de Janeiro, měsíc svítí, je skoro v úplňku, moře šumí,

ale je klidné. K jihu pluje velká dopravní loď, krásně osvětlená, je to pohádková podívaná, vzpomínám na svou cestu do Argentiny, vždyť tato loď také jede tím směrem. Loď pomalu mizí za horizontem a je vidět jen světla menších rybářských lodí. Pozoruji chvíli oblohu, stýstá se mi po hvězdách severního nebe, vidím jižní kříž, ale rád bych zase jednou viděl velký a malý vůz, nebo polárku, ale tyto hvězdy my nevidíme. Ještě že aspoň měsíc, třeba obrácený, vidíme tak, jako naši na severu. Mé myšlenky letí dál přes moře k severovýchodu a už jsem, třeba jen v myšlenkách, v Evropě, vidím Španělsko, Francii, Švýcarsko, Německo, Rakousko a ještě kousek dál, tam je má vlast. Chvíli se zdržím v mém rodišti, pak jsem v Praze a zase jinde, ale musím se vracet, a tak zase stahuji myšlenky zpět přes oceán a pomalu si uvědomuji, kde jsem a co zde dělám. Konečně uléhám, ale spaní nejde.

Mezi dnem, vždy po mestici, se touláme po úzkých cestičkách pralesem. Dá se to tady docela dobře vydržet, jídlo je celkem chudé, ale dá se jíst. Poslední den mne volá biskup a zase stejná litanie, všechno by se mnou bylo pořádku, jen kdybych si dal říci a dal si vystříhat tonsuru. Udělám mu tu radost, ale dopaluje mne, že basíruje na takových maličkostech. Vyžádám si od superiora krásného psíka a rozjíždíme se do svých farností.

Francisco odjíždí.

Byl to takový hodný Talián, veliký můj přítel, byl však moc přímý, každému řekl pravdu do očí, a tak musí pryč. Pro takové lidi zde není místa. Před odjezdem se nastěhoval ke mně a čekal na loď. V předvečer odjezdu přišli také ostatní Italové, aby se s ním rozloučili. Protože jsem doma nic neměl, čím bych je pohostil, naložil jsem všechny do auta a jeli jsme do Rio de Janeiro na večeři. Pak jsme jezdili ještě po městě. Bylo nám trochu divné, že město je skoro prázdní, lidí jenom pár na ulici a později jsme byli na ulici skoro sami. Teprve doma si zapnu rádio a slyším, že je státní převrat, revoluce v Rio de Janeiro před vypuknutím. Je slyšet kolony tanků, jak se rozjíždějí z Ria na všechny strany, Pak ohlašují sebevraždu presidenta. Ráno vezu Francisca do přístavu, všechny silnice obsazeny vojskem, ale máme průjezd volný. Přístav je sice obsazen námořnictvem v plné zbroji, na každém rohu kulometry, ale provoz je normální. Loď už stojí v přístavě, doprovodím Francisca až do jeho kabiny, ale na odjezd lodi nečekám, mám strach, že se začne střílet a já se z Ria ani nedostanu. Pár dní vládne napětí, ale pak se ro urovná, nastoupí vicepresident a život jde dál. Tento rok jsme měli ještě takové dvě revoluce.

Guajarámirim.

Byl jsem v Rio de Janeiro, musel jsem zajít ke karmelitánům, a tak jsem se sešel s velmi milým biskupem. Já jsem se mu také líbil, dal si ode mne vyprávět různé příhody z mého působení v pralese, viděl, že mne tento život těšil, a tak je to vůle Boží, že jsme se sešli, a že musím s ním do Guajarámirim. Don Francisco, tak se totiž tento biskup jmenoval, mi krátce vyložil, že je biskupem, vlastně apoštolským administrátorem mezi indiány a že právě přiletěl sem, aby sehnal nějakého kněze, neboť minulý měsíc mu indiáni snědli jednoho mladého německého misionáře. Nebylo to moc lákavé, co mně vykládal, ale hned mne těšil, že nemusím mít žádné obavy, že tento kněz tak tragicky skončil, protože si nedal říci a začal pracovat na svou pěst. Ukázal mi ještě několik fotografií, pravá

džungle, to bylo něco pro mne. Říkal jsem mu ještě, že nevím, jak to mám provést s mým biskupem, ale protože jsem s ním byl věčně v křížku, rozhodl jsem se vyčkat první příležitosti a při příští hádce mu oznámím, že jdu pryč a on bude rád, že se mne zbaví. Don Francisco chtěl, abych si to nejdříve prohlédl, příští pondělí odlétává vojenským letadlem a já jsem rozhodnut letět s ním. Vracel jsem se celý radostný domů, nikomu jsem neřekl ani slovo, na příští/týden jsem nepřijal žádný závazek, lidem jsem cosi nalhal, připravil malý kufřík, vysoké boty a ještě další výzbroj z mého prvního působiště a v pondělí ráno jsem vyl na vojenském letišti. Letadlo byla strašná hrkačka, také biskupovi se moc nelíbilo, ale říkal, že je na to zvyklý a jako vtip uvadl, že ve starém železe nemají místo, a tak letadlo pošlou pochovat někde v pralese. Moc se mi ten vtip nezamlouval, ale cesta byla klidná. Několikrát jsme přistáli, přibírali benzin, ale pak už nebylo zastávek, nebylo ani měst ani vesnic, pod námi jen nekonečný prales. Letěli jsme poměrně nízko, pára vystupovala z pralesa a pořád jen zelený prales. Trochu na mne šla hrůza. Biskup to zpozoroval, a tak mne těšil, že za hodinu, když to dobře půjde, budeme na místě. Ukazuje mi nalevo do dálky, tam začíná Bolívie, za chvíli poletíme po hranicích. Pod námi se valí pára a někdy tvoří všelijaké útvary, vypadá to jako hejno čarodějnic, pak zase je jasno a jenom ten zelený strašlivý prales. Začínám pomalu chápat, proč ten prales nazývali zelené peklo. Konečně je vidět veliká řeka, má desítky ramen, je těžko vědět, který pramen je ten hlavní a už mi ukazuje jeho biskupské sídlo. Nevidím žádný palác, jen chatrče roztroušené při řece. Přistáváme, je dusno a vedro k nevydržení. Jeden indián se chopí hned mého kufříku, druhí nesou zavazadla biskupovi, vsedáme do loďky a jedeme do „paláce“. Je to chudé, ale má to celkem pěkně zařízeno, kostelík je velice pěkný, má to být vlastně katedrála. Pijeme pomerančovou šťávu, pojíme a pak mi biskup ukazuje 13 medailí Panny Marie Fatimské, to bylo vše, co po tom nešťastném předchůdci zbylo. Vsedáme znovu do člunu, indiáni veslují a jedeme po jedné z ramen řeky asi půl hodiny. Cestou mi vykládá, jak onen Němec se bez jeho dovolení a proti jeho vůli pustil tímto směrem, doprovázeli ho tito indiáni, kteří nám veslují, až do támhle té zátočiny, vystoupil na břeh a poslal veslaře i s loďkou zpět. Mezitím nařizuje veslařům zastavit a udržovat loďku daleko od břehu, aby nás nějaký šíp nezastihl, jsme totiž uprostřed jejich království. Ukazuje na naše veslaře a říká: „Podívejte se, jaký mají strach ze svých bratrů, víc než my.“ Byl bych mu nejraději řekl, aby mluvil jen za sebe. On pokračoval ve vyprávění: Tak ten pater poslal tyto zpět, vystoupil na břeh a začal si klestít cestu dovnitř. Tito indiáni, protože znají dobře své bratry, dojeli jen v toto místa a čekali. Za prát minut indiáni začali skákat a slézat ze stromů, patera zabili, udělali oheň, upekli a snědli. Podotkl: „Nemusíte se bát, tento kmen je jeden z nejlepších, to nejsou lidojedi, ale takovou troufalost potrestají důkladně.“ Veslaři se vrátili k biskupovi a oznámili mu, co se stalo. On tedy požádal o vojenskou expedici, šel s nimi a našli jen ohniště, pár ohořelých kostí a třináct medailí, které schovávám pro jeho rodinu na památku. Zbytky kostí posílat nebudu, ty jsem pochoval v katedrále. Na zpáteční cestě se veslaři činili, my jsme mlčeli, biskup byl unaven mluvením, neboť musel na mne skoro křičet pro hluk zvířecí v pralese, hlavně ptactva. Když jsme přijeli zpět, dali jsme se do večeře, jakási ryba opékaná a zase pomerančová šťáva, ukázal mi pak můj pokoj, kde budu bydlet, šli jsme do „katedrály“, byla plná indiánů, modlili jsme se společně a pak jsme seděli před „palácem“ a vykládali si. Komáři nás však brzy zahnali dovnitř a já šel spat. Spal jsem v síti, mosquiteiru si natáhl přes sebe a okamžitě usnul. Ráno jsem se probudil, byl jsem sice celý spocený, ale cítil jsem se dobře. Po mši sv. se rychle připravuji, znovu

do loďky a jedeme na letiště. Letadlo sice neletí zpět do Rio de Janeiro, to bych musel čekat nejméně 14 dní, ale odveze mne ještě dál až do Amazonas (státu Amazonas) a odtud mne seženou jiné letadlo, které mne vezme až domů. Nemusím si dělat starosti, nic platit nebudu. Rozloučíme se, slíbím nejpozději do měsíce být zpět. Dává mi ještě potvrzení, že budu působit zde, abych se sem zase nějakým vojenským letadlem zadarmo dostal.

Startujeme a letíme na sever. Je jasná den, jen zase ty páry se převalují přes nekonečný prales. Přistáváme v Manaus. Dostanu najíst, popijím s letci Whisky a je mi nějak zvlášť dobře. Nemají žádný let do Rio de Janeiro, vsedám tedy do letadla, které letí dál na severovýchod až do Belém do Pará. Do večera se tam dostanu a odtud mám další letadlo přímo do Rio de Janeiro. Byl bych si rád prohlédl tento přístav, ale je už noc. Asi po půl hodině sedím zase v jiném letadle a letíme k jihovýchodu. Několikrát jsme přistáli, ani nevím kde, byla noc a já většinu cesty prospal. Teprve v 9 hodin ráno jsme přistávali v Rio de Janeiro. Přijel jsem domů až k polednímu, vysoké boty mně čouhaly z pak kleriky a lidé se vyptávali, kde jsem to byl, ale já jsem lhal jak když píše. Pomalu jsem si připravoval věci, aby to ovšem nikdo nezpozoroval a čekal jen na vhodnou příležitost, jak se pohádat s biskupem. Poslali mně všechny lety z Ria do Guajarámirim, abych si mohl vybrat den, který se mi nejlépe hodí.

Pracoval jsem dál, nikdo nic netušil. Jednoho dne jsem odpoledne spravoval elektriku na hlavním oltáři a babky strojily ostatní oltáře a čistily kostel. Měl jsem na sobě jenom kalhoty a košilku sítěnou. Pojednou se otočím a koho to nevidím klečet v poslední lavici, jako mého biskupa. Zaradoval jsem se, lepší příležitost se mi nemohla naskytnou. Zapadnout mne bez kleriky, to byl stokrát větší přečin, než kdyby mne se ženskou překvapil. Pomalu jsem slezl, šroubovák a isolační pásky v ruce, jsem šel přivítat mého představeného. V kostele zachoval klid, neboť tam byly babky, ale jak jsme vešli do fary, tak spustil. Já jsem se schválně usmíval, abych jej ještě víc dohřál a jen jsem čekal, kdy mi řekne, abych se sbalil a šel z jeho diecéze pryč, tím by vše bylo hladce vyřízeno a druhý den bych mohl letět. Jakoby něco tušil, neměl se k žádnému ráznému kroku. Chtěl jsem mu trochu pomoci a mně tím také, a tak jsem na jeho otázku, zda budu nosit kleriku i doma, jsem mu odpověděl, že lituji, ale že ji nosit nebudu. Byl z toho celý zmatený, takhle vzpurného mne nikdy před tím neviděl. Čekal jsem ještě chvíli, jak to dopadne, ale on se k žádnému rozhodnutí neměl. Začínal se uklidňovat a já ztrácel naději na dobré rozhodnutí, a tak jsem mu to raději všechno přímo řekl, že schválně jsem vzpurný, že mi tak o tu kleriku nejde, ale že se chci odtud dostat pryč. Řekl jsem také, že jsem byl bez jeho vědomí v Guajarámitim, že mám všechno domluveno s biskupem Francisco a že bude lépe pro nás oba, když se po dobrém rozejdem, stejně nám to spolu neklape. Situace nedopadla, jak jsem čekal. Biskup byl najednou vážný a klidný. Nechal kleriku stranou a začal mi promlouvat do duše. Nemohu přece jen tak nechat farnost se 60.000 dušemi, přece musím vědět, že nemá za mne náhradu, lidé zůstanou bez kněze. Jestli cítím povolání pro misijní práci, kde mohu najít lepší misijní práci než zde, kde jsem vlastně už mnoho vybudoval. Nakonec se zvednou, vážně a také smutně řekl, abych napsal do Guajarámirim, že litujete, ale přijet nemůžete, protože jste nedostal dovolení od svého biskupa. Odešel a ani mi neřekl, proč vlastně ke mně přišel.

Seděl jsem dlouho po biskupově odchodu a díval se do prázdna a nechtělo se mi myslet na nic. Viděl jsem, jak můj veliký plán bledne a já budu muset táhnout tu brázdu dál, ale ne v džungli, ale zde. Uvědomuji si pomalu, že měl biskup pravdu,

že tady to je větší džungle, a to džungle lidí a možná ještě nebezpečnější. Tam takový had obyčejně zašustí a může se odskočit, ale zde zraní za zadu a zrádně a ne jen na těle, ale na duši. Přišly za mnou babky a třikrát se mne cosi ptaly, ale já je neposlouchal. Ještě téhož večera jsem napsal do Guajáramirim, že nepřijedu, že je to nemožné.

Farnost se rozrůstala, postavil jsem další tři kostely a těžko jsem na to na všechno stačil. Nejvíce mne dopalovalo „bratrstvo“, které nerado vidělo, že lidí v kostele přibývá, ostatní farní a kostelní spolky se rozrůstají a jen bratrstvo živořilo a tím i jejich moc nade mnou slábla. Věčně se mezi sebou hádali a snažili se mne do toho zatáhnout.

Konec bratrstva.

Zaměstnával jsem se špekulováním, jak se toho bratrstva zbavit, bylo mně i farnosti jen na škodu. Konečně jsem vystrachal, že jeho stanovy nikdy nikým schváleny nebyly a jeho založení nikde registrováno není, ani u civilních ani u církevních úřadů. Jel jsem ihned ze biskupem a svěřil jsem mu, co jsem zjistil a co chci podniknout. On byl mou myšlenkou nadšen a jen radil: zrušit. Já jsem ho ovšem hned upozornil, že to nebude jen tak snadné a že se budou mstít, že budou běhat za ním na biskupství a budou na mne žalovat za msty pravdu i nepravdu, a proto že mi musí zaručit, že mne bude hájit a mně pomáhat. Slíbil všechno. Čekal jsem jen na vhodný okamžik, a ten se naskytnul. Manželka presidentova se porvala s paní vicepresidentovou, já jsem pochopitelně včas zasáhnul a poštvál jsem je ještě víc. To účinkovalo: obě dvě si vydrbaly za vlasy před všemi lidmi před kostelem. To bylo pohoršení veliké, musel jsem zasáhnout znovu, zavolał je na faru a donutil, že si museli odpustit, bylo to ovšem odpuštění jenom formální, neboť Brasilec neodpustí nikdy. Svolal jsem všechny mně věrné farní spolky, rozvrtal jsem pořádně tento „strašný“ a pohoršlivý případ a dovedl je k tomu, že jednohlasně byli pro okamžité zrušení bratrstva a slíbili mi všechnu oporu. Svolal jsem ještě téhož dne bratrstvo a oznámil mé rozhodnutí na přání všech spolků, že bratrstvo pro „strašlivý“ skandál zaviněný předními členy bratrstva, se dočasně zrušuje a veškerá dosavadní činnost bratrstva přechází na jednotlivé existující spolky. Nečekal jsem na reakci a odešel z kostela. To však bylo jak povel k revoluci a také ještě téhož dne jeli za biskupem a nutili ho, aby moje rozhodnutí odvolal a zrušil. Ten se jim nějak diplomaticky vytočil, ale mně se rázně nezastal. Oni hned vycítili jeho slabost, a tak pokračovali boj ne se mnou, ale s biskupem. Ve farnosti nastal klid. Noví spolupracovníci se činili a zdálo se, že věc s bratrstvem je navždy vyřízena.

Po Novém roce mne biskup zavolał, tvářil je náramně mile a starostlivě a že má obavy o mé zdraví a že by bylo lépe, kdybych přes největší horka šel do Svatého Januária, kde právě farář odpadnul a kde je práce pomalu a klima je mírné. Věřil jsem mu, že to vše dělá právě z otcovské starosti o mne, ale zrníčko podezření jsem přeci jen měl, zda to není nějak v souvislosti se zrušením bratrstva. Zaslechl jsem totiž před několika dny ve farnosti, že prý biskup slíbil bratrstvu, že mne přeloží, aby měl od nich konečně pokoj. Protože však jsem unaven skutečně byl a horka byla k nevydržení, přijal jsem tuto nabídku. Ještě mi oznámil, že mne zatím bude zastupovat pater Jakub.

Když jsem to ve farnosti řekl, bylo z toho pobouření, ale uklidnili se, když jsem jim zase ručil, že se jedná jen o nějaký měsíc. Všichni uznávali, že odpočinku potřebuji.

Jepp ze Sv. Januária byl zatím v semináři, dojel jsem si tedy pro něj. Cestou se mi zastavil na silnici, zjistil jsem, že nefunguje benzinová pumpa, je elektrická, a tak je hračkou ji stracit, stačí očistit platinado, ale byl jsem bezmocný, neboť jsem sice náradí v autě měl, ale bylo zamčeno v kufříku a klíček mi zapomněli dát. Čekal jsem chvíli, přijela silniční policie vysvětlil jsem jim, co se mi stalo, ale oni také neměli pořádné náradí, které by se mi hodilo, a tak mne připřáhli a dotáhli na nejbližší policejné stanici. Byla už noc, nechal jsem tam auto a vzal autobus. Dojel jsem dosti pozdě domů. Vyspal jsem se a ráno po mši jsem jel s mým starám Fordem a s Moacyrem, který byl mechanikem, pro jeep. Slunce nemilosrdně pražilo, a tak jsem raději jeep připřáhli a dovezli do jeho dílny. Za pár minut bylo všechno pořádku.

Jel jsem na faru, začal balit, dodělal jsem ještě inventář, pak jsem vše do jeepu naložil, včetně dvou psů a jednoho papouška, kterého jsem před několika dny dostal, rozloučil se a jel. Faru ve Svatém Januáriu jsem dobře znal, i některé farníky, měl jsem tam i dobré přátele, a tak jsem se tam již těšil. Je to ovšem úplně na druhém opačném konci diecese. Dojel jsem tam až pozdě v noci, ale lidé mne čekali, pomohli mi složit věci, papouška a psy jsem zavřel ve faře a šel na večeři. Připravili mi ji u předsedy kostelního výboru, byla slepice smažená, ale bylo také tolik much, že mi padaly do jídla. Je to totiž kraj, kde mají mnoho velikých slepičáren, a proto tolik much. Měl jsem hlad, ale jíst mezi těmi mouchami, to nedodávalo chuti. Vypil jsem na to dvě lahve studeného piva a šel zpět do fary. Tam bylo Boží dopuštění. Duque se díval otevřeným oknem nad postelí, celou ji posral a Fifi ležela klidně na nově převlečené posteli a vrčela na papouška. Musel jsem se tedy nejdříve postarat o mé přátele. Papouškovi jsem udělal bidlo, aspoň provisorní v kuchyni. Fifi musela jít spat do garáže a Duque, který byl už civilizovaný, zůstal v chalupě. Tam se mi to spalo, komáři nekousali a bylo docela příjemně, žádné horko. Ráno mne Fifi probudila, řvala v garáži jak pavíán, papoušek vylezl z kuchyně, létal po chalupě a také křičel jako zběsilý. Duque seděl u mé postele a vyčítavě se na mne díval. Uvědomil jsem si, že jsem se sám sice navečeřel, ale zvířata jsem poslal spát bez večeře. Běžel jsem tedy hned k pekaři, prosil ho o jídlo pro mé přátele. Dostal jsem toho hromadu, psi žrali jako diví, papoušek mi vytrhl banán z ruky a ještě se zlobeně čepýřil, pak se dal do huronského smíchu a chechtal se tolik, že mne také rozesmál, apk to však přešaltoval na pláš a plakal jak na pohřbu. On pochopitelně jen napodobuje a nic při tom necítí, a poněvadž smích a pláč se od sebe jen nepatrně liší, je mu to jedno, slyší někoho se smát a začne třeba plakat a naopak.

Přemýšlel jsem o tom, kde se budu stravovat, k pekaři se mi moc nechtělo, ač mne zval, měl jsem z těch much strach. Bylo před polednem a já se rozjel na farmu jednoho známého, je to plukovník na pensi a kvůli zdraví se zde koupil farmu a zde žije. Poznal jsem ho už dříve, nepamatuji si už dobře cestu, je to asi osm kilometrů, ale snad to najdu. Dvakrát jsem si cestu popletl, ale konečně jsem to našel, byli právě u oběda, pozvali mne také ke stolu a bylo hned rozhodnuto, že si nemusím s jídlem dělat starosti, že budu prostě jíst u nich. Po obědě sedíme na verandě, plukovník má tři dospělá děvčata, všechna hrají na nějaký hudební nástroj kromě piana, jedna jejich teta je akademická malířka, a tak se cítím velice pěkně. Děvčata vyhrávají a my s plukovníkem máme toho tolik k povídání, že je ani poslouchat nemůžeme. Zůstanu až do večeře a pak se teprve vracím zpět na faru. Psi a papoušek zase dělají melu, asi že mají strach, že budou muset jít spát zase bez večeře. Jdu opět k pekaři, tam vypiji pivo a nesu večeři pro moje strávníky. Zase je potom rozdělím a jdeme spat.

Druhý den je zase stejný, jedu na oběd k plukovníkovi, tentokrát si prohlížím farmu, děvčata mi připravila koně a tak jedeme až dolů k řece a pak se okruhem vracíme. Postěžuji si, že mám starosti se psem, hlavně s tím malým a že papoušek také nechce být celý den sám. Bylo hned rozhodnuto, že ten dobytek přivezu na farmu a oni se o ně postarají. Přivezl jsem tedy tuto zvěř, ale Duque zůstat nechtěl a nezůstal. A tak se mnou jezdíval, seděl vedle mne v autě, díval se na silnici, jako kdyby tomu rozuměl a vedle mne nenechal nikoho sednout. Mohl jsem auto nechat stát kdekoli, on zůstal sedět a naháněl hrůzu všem kolemjdoucím. Když jsem musel na několik dní odjet, doběhl se sám na farmu nažrat, ale zase se vrátil a seděl před farou. Papouškovi se na farmě líbilo, všichni si s ním hráli, povídali si s ním, na něho křičeli a jemu odpovídali, a tak byl ve svém živlu, to u mě neměl. Jedna z dcer je jmenovala Rozina, asi že ji často volali a jemu se to jméno líbilo, a tak sedal a pořád volal Rozina a volal na ni mile i vztekle, jak to slyšival.

Práci jsem měl prakticky jenom v neděli, ale tu ji bylo opravdu hodně. Farnost měla hromadu kaplí a některé byly od farního kostela hodně daleko vzdáleny. Měl jsem každou neděli první mši v kostele, pak jsem křtil a jel do jedné z kaplí, tam jsem měl druhou mši svatou, případně také křty a odpoledne jsem musel do další kaple a zase mše a křty a ještě katechismus. Večer pak požehnání ve farním kostele. Měl jsem několik děvčat, které byly katechetky, a tak jsem jich vždy v neděli odpoledne naložil, kolik se jich do jeepu dalo nahromadit, rozvážel jsem je po dědinách, v každé nechal dvě a dvě a dvě poslední jely se mnou až do kaple, kde jsem celebroidal a tam pomáhaly se zpíváním a modlením při mši.

Jednou jsem potkal na silnici biskupa, právě když jsem měl jeep tak napěchovaný děvčaty. Zastavili jsme se, pozdravili se, on se na nic neptal, já nic neříkal, a tak jsme pokračovali oba, každý jiným směrem.

V krátké době jsem měl spoustu přátel. Bydlel ve farnosti jeden Angličan, byl to správný mládenec a dostával z domova vždy celou bednu lahví Whisky. Rád se napil, ale nechtěl pít sám. Říkával, že ten, kdo pije sám, to je už člověk propadlý opilství, to je notorický alkoholik a tak jsem skoro každý den musel k němu zajet a dělat mu společnost. Já jsem mi velmi snadno stačil, neboť jsem byl vytrepaný ještě z pralesa. Měl jsem u sebe guvernanku a 8 psů.

Protože v tomto kraji jsou veliké slepičárny, byla slepice nebo kuře skoro denní jídlo a mně chutnalo. Ale jednou jsem byl s pekařem, který byl předsedou kostelního výboru a snažil se mi zavděčit, na návštěvě u jednoho takového slepičího farmáře. Ten nás prováděl po farmě, ukazoval ním elektrické líhně, měl vcelku přes půl milionu slepic. Byl to bohatý člověk a velmi milý. Měl docela vlastní jatky, kde zabíjel slepice, ale také prasata, kterých choval také pár stovek. V jatkách leželo několik zdechlých slepic a na nich nám ukazoval, jak funguje stroj na trhání peří, byl jsem tím nadšen, neboť v minutě slepice byla oškubána a bez paření. Nezapomněl podotknout, že tyto slepice dává sežrat prasatům, ale pekař se ke mně přitočil a pošeptal mi, že jsou to povídačky, tyhle zdechlé slepice jdou všechny do hotelů do Rio de Janeiro. Pozval nás potom na večeři, pochopitelně, že byla slepice k jídlu, ale mně do krku nelezla, pořád jsem viděl před sebou ty zdechlé a od té doby jsem nidy v žádné restauraci slepici nejedl. Že na tom něco pravdy bylo, jsem se dověděl po několika letech z noviny ze zprávy o zatčení jednoho chovatele slepic právě ze Svatého Januária, právě pro dodávání na trh zdechlých slepic. Jinak majitel se stal mým dobrým přítelem a jezdíval jsem se k němu občas koupat do bazenu.

Hned po mši jsem naložil do jeepu pana plukovníka, manželku a dcery a šplhali jsme do hor, cesta byla v některých místech krkolomná. Cestou jsem si svlékl

kleriku, neboť se prášilo a byli jsme za chvíli jak mlynáři. Přijeli jsme do Terezopolis, chtěl jsem jim ukázat město a park. Bylo to krásné město a byl jsem tam jednou navštívit tamního faráře, a tak jsem je trochu znal. V létě je tu spousta letních hostů, hlavně z Rio de Janeiro, neboť zde je podnebí mnohem chladnější, je to skoro dva tisíce metrů nad mořem. Přijedeme na náměstí, uprostřed stojí pěkný kostel. Chtěl jsem auto někde nechat stát, abychom mohli jít do kostela, ale nebylo místa, dvakrát jsme objeli náměstí, ale místa nebylo. V rohu náměstí byla novostavba s garáží, nebyl tam nikdo a garáž neměla ještě dveře, a tak jsem zajel dovnitř. Vysvětlím svým přátelům, že se nesmím moc ukazovat, aby mne farář neviděl bez kleriky, je to starý podivín a jistě by se pohoršil a biskup by měl zase bolení hlavy z toho. Jdeme do kostela, pak jim chci ještě aspoň z dálky ukázat faru, kterou farář staví, ale která ještě není hotová, ale už v ní bydlí. Obejdeme kostel a nemohu faru najít, už jsem si to dobře nepamatoval, a tak jsem raději se zeptal jedné paní, kde je fara. Ona mi ochotně ukazuje na novostavbu a říká: „Tamhleto novostavba, jak tam stojí v garáži ten zelený jeep.“ Moji společníci se dali do smíchu, že hledáme faru a zatím v ní parkujeme. Běžel jsem pro vůz a jeli jsme do parku. Proč se to jmenuje park, to nevím, na pokraji to sice vypadá jako park, ale pak je jen prales, ovšem jsou vysekané cesty a dá se i autem jeti až k úpatí dalšího pohoří. Odtud jsme jeli ještě dál, kde byla krásná podívaná na Dedo de Deus (Prst Boží), zdaleky toto pohoří vypadá opravdu jako ruka se vztyčeným ukazováčkem. Jsou to holé skály a trochu níže začíná prales a vypadá jako ruka zarostlá chlupy. Viděl jsem hodně krásných věcí, ale tomuto pohledu se nic na světě nevyrovná. Vysvětluji jim, že Klub německých alpinistů z Rio de Janeiro po skončení války splnil svůj slib a vyšplhali se až na vrcholek „prstu“ a s nimi německý kněz, který tam sloužil děkovnou mši za skončení války. Zdá se jim to nemožné, také já se divím, jak se to možné, ale je to pravda. Vracíme se už za tmy domů a sotva se dá dýchat, je tolik prachu na silnici a také ve voze.

Otevřel jsem kostel, ministrant ještě nepřišel, a tak se dám sám do připravování věci ke mši svaté. Dám si víno a vodu na oltář, rozsvítím svíčky a jdu do sakristie připravit to další. Sakristie je zde skoro tak veliká jako kostel sám. Otevřu skříň s ornáty, vytáhnu zásuvku a chci uchopit bílý ornát, který byl právě navrchu, ale odskočil jsem a celý se klepal. Na ornátě ležela pěkně svinutá kobra jararaka a nelíbilo se jí, že ji vyrušuji. Běžel jsem pro pekaře, ten přišel, ale jararaka byla už pryč, opatrně vytáhl celou zásuvku a křížkem na procesí vytahoval jeden ornát za druhým, ale jararaka byla pryč. Přišel ministrant, oblékl jsem ornát, na kterém ona spala a šel sloužit mši svatou. Pekař zůstal v sakristii, hledal, ale nenašel nic. Po mši si připravil prut, přinesl mléko, postavil do kouta a čekal. Asi za hodinu přišel do fary a v ruce držel mrtvou jararaku.

Tato dovolená se mi líbila, občas jsem si na pár dní odjel na výlet, navštívil jsem všechny sousední faráře. U jednoho z nich jsem zastihnul mladou architektku, která mu vypracovávala plán na stavbu kostela. Pozvala nás na kávu do jejího letního sídla. Nedali jsme se dvakrát pobízet a jeli jsme. Ona měla americký jeep, jela vpředu a za ní já s mým anglickým jeepem a farářem. Proplétali jsme se údolími a pak jsme začali stoupat pralesem do hor. Cestička uzoučká, nakloněná tak, že jsem trnul hrůzou, že se převrátíme a jeli jsme stále výš a výše. Konečně prales řidnul a byli jsme skoro na vrcholku hory. Tam měla chatu dřevěnou, přilepenou na skále. Pohled odtud byl k nepopsání krásný. Pod námi nepřehledný prales, v dílce údolí, pořád ještě pokryté pralesem a na druhé straně se zvedaly opět ohromné hory a za nimi vykukoval „Prst Boží“. Seděli jsme na verandě, foukal chladný větřík, měla u sebe tři studentky z Rio de Janeiro, ty vařily kávu,

popíjeli jsme Whisky a ani se nám dolů nechtělo. Vraceli jsme se touto krkolomnou cestou až pozdě v noci. Zdál se nám podivný ten její život, mladá a hezká byla, a tady žila jak poustevnice, byl jsem zvědav, co za tím vězí.

Protože jsem byl pozván, vypravil jsem se asi za týden znovu za ní. Hovořili jsme o historii, o umění /pokud jsem se já v tom vyznal), o náboženství, ale nikdy jsem se nedověděl, proč vede tento poustevnický život. Byla to věřící katolička, měla tam také náboženské knihy a žila zde úplně sama, je někdy si přivezla ony studentky, aby měla nějakou společnost. Muže žádného tam nepřijala, mne asi za muže nepovažovala, a tak já tvořil výjimku. Vracíval jsem se vždy až pozdě v noci, ale záhadu jsem nerozluštil. Ve farnosti sice nebylo „bratrstvo“, ale t.zv. kostelní výbor, který obhospodařoval farní a kostelní peníze. Skoro celá vesnice byla na farním pozemku. Každý musel ročně platit tzv. uznávací poplatek, který byl nepatrný a když majetek chtěl prodat, měl jej nejdříve nabídnout faře ke koupi a když ta jej nechtěla, tedy může majetek prodat komukoliv, ale musí faře zaplatit t.zv. Laudemium, to jsou 2% z kupní ceny. Výbor to spravoval po svém a pro sebe, žádný farář tomuto hospodářství nerozuměl, a tak se o to nestaral. Já jsem však do toho začal vrtat, začal jsem to studovat, pan plukovník mi leccos vyložil a pomohl, vypracoval jsem relatorium o stavu tohoto hospodářství, byl toho celý svazek a připravoval jsem to k předložení biskupovi. Dokončil jsem to právě na masopustní pondělí, v úterý jsem neměl co dělat, a tak jsem se pustil za biskupem. Když jsem k němu vstoupil, vyvalil na mne oči a celý uděšený mi řekl: „Jak se můžete opovážit v těchto dnech cestovat?“ Nechápal jsem dosti dobře, co tím chce říci, Přece nechce říci, že má o mne strach, že se mu někde mezi účastníky karnevalu ztratím, nebo že se dám s nimi do tancování na ulici. Neodpověděl jsem mu na to nic a už jsem se připravoval odejít. Teprve tu se vzpamatoval a zeptal se, proč jsem vlastně přišel. Měl jsem sto chutí mu říci něco ostrého, ale pak jsem se přemohl a ukázal jsem mu relatorium. Začal to prohlížet, jásal spokojeností, chválil mne, že to je práce několika advokátů a jak je mi za to vděčný. Já však ztratil náladu, a tak jsem mu to tam nechal a jel jsem domů.

Večer jsem jel na farmu k plukovníkovi, uspořádali tanec, měli tam několik hostů z města a aby mně udělali radost, děvčata místo masek, byla oblečena v moravských krojích. Viděli to v jednom obrázkovém časopise, a tak si dali záležet a děvčatům to nakoupili a připravili. Bylo to velice milé, měl jsem chuť i já si zatancovat, ale zde by to budilo pohoršení, a tak jsem si nechal chuť zajít a jen jsem přihlížel.

Na Popeleční středu jsem jel k polednímu na postní oběd opět na farmu a v poslední zatačce proti mně vyrazilo malé dodávkové auto a srážka byla nevyhnutelná. Mně se moc nestalo, jen koleno jsem měl naražené a krvácelo a ve výšší srdce jsem se pořádně narazil na volant. Jeepu se moc nestalo, jen jeden blatník byl pohmožděn a nárazník vražen trochu dovnitř. Můj protivník na tom byl trochu hůře a jeho spolucestující krváceli na hlavě, kterou prorazil přední sklo. Jejich auto bylo celé zkřivené a neschopné jízdy. Přijel právě jeden známý s autem a odvezl nás do lékárny, tam nám rány ošetřili, zavolal jsem pekaře a jeli zpět na místo neštěstí. Šofer druhého auta byl mladý chlapec, naříkal, že za to ztratí práci, auto bylo jeho zaměstnavatele, připřáhli jsme jeho auto za můj jeep a vezli do dílny. On dal hned 3.000 kruzeirů na opravu jeepu, on byl toho všeho vinen, o tom se ani nemuselo mluvit. Druhého dne přišel za mnou a s pláčem mne prosil, abych mu peníze vrátil, že musí správkou jeho auta sám platit a nemá ani šesták. Nezaplátí-li to, zaměstnavatel ho vyhodí na hodinu. Bylo mi ho líto a

protože odemne v dílně za správkou jeepu nic nevzali, tedy jsem mu 3.000 kruzeyrů vrátil.

Dověděl jsem se, že v mé farnosti se lidé bouří, bratrstvo chce zase zpět dostat svou moc, a tak uspořádali podpisovou akci a že si žádají okamžitý můj návrat. Měli celou tlustou knížku podpisů, velká část byly ovšem jen otisky palců, tři černoši donesli knihu biskupovi a jemu nezbyvalo nic jiného, než mne požádat, abych skončil prázdniny a vrátil se do mé farnosti. Farníci pak přijeli ke mně a chtěli, abych jel hned s nimi. Řekl jsem jim, že je to nemožné, že aspoň do sv. Josefa, patrona kostela, musím zůstat. Moc se mi zpět nechtělo, věděl jsem dobře, co mne tam zase čeká, ale těšilo mne, že přece jen mnoho lidí mne má rádo, a tak jsem se pomalu připravoval na cestu zpět do mé farnosti.

Než jsem však odjel, vyměnil jsem kostelní výbor, aby můj nástupce měl lehčí práci. Věděl jsem, že všechna nenávisť se obrátí proti mně, ale těch pár posledních dnů to nějak vydržím a když budou zase něco žalovat biskupovi, ten už je na to zvyklý, a ani se divit nebude.

Oznámil jsem příjezd na neděli po sv. Josefu. Přijedu před desátou a budu v 10 hod. celebrovat. Zase jsem vše naložil do jeepu, vypadal jsem jako cirkus, psi s papouškem a ještě deset slepic, které jsem musel od přátel vzít. Vyjel jsem hodně brzy ráno a vypočetl jsem si to tak, abych mohl včas dorazit. Ještě jsem nebyla ani v půli cestě a auto začalo zlobit. Bylo mi všelijak, lidé na mne čekají a jestli se mi auto zastaví, co si počnu s celým tímto zvěřincem. Těžce jsem dojel do biskupského města a byl konec, auto ani muk. Nevěděl jsem, co mám dělat, bezradně jsem se rozhlížel kolem. Vtom se objeví protestantský biskup, kterého jsem znal ještě z doby, kdy byl katolíkem, vysvětlil jsem mu, v jaké svízelné jsem situaci, ale on hned zavolal taxíka, přeložili jsme zvěřinec a nejnnutnější věci a jen abych jel, že on se mi postará o ostatní, auto dá spravit a co nejdříve mi je přiveze i se zbytkem věcí.

Taxikáři se moc nelíbilo, že musí vézt takový cirkus, ale jel. Přijeli jsme přesně v deset. Před kostelem bylo plno, hudba vyhrávala nějakou skočnou, rakety létaly do výše a vybuchovaly jako kdyby baly revoluce, lidé plakali pohnutím, jen bratrstvo, které přišlo první mne jidášsky pozdravit, bylo smutné. Lidé se postarali o uklizení zvířat a věcí a já šel celebrovat. Kázal jsem na téma Otčenáše a že je všem odpuštěno, že nechci slyšet žádné žaloby a že se začne znova. Lidé byli spokojeni, hlavně je těšilo, že moc bratrstva je definitivně u konce a také byla. Ani se nepokoušeli se mi k něčemu nabízet, také jsem je nepotřeboval, měl jsem už tolik dobrých lidí okolo sebe. Práce byla teď mnohem snažší, lidé se činili a farnost šla rychle ku předu.

Trápení bylo s papouškem, naučil se křičet: Rozina a tak se od fary celý den rozléhalo jen toto volání. Každému zvlášť jsem musel vysvětlovat, kdo to je ta Rozina.

Byly Velikonoce, práce jako vždy mnoho. Na Bílou sobotu večer jsem začal obřady svěcením nového ohně před kostelem. Lidí bylo plno a já vážně stál a začal zpívat, zpěvačky mi odpovídaly. Měl jsem dojem, jakoby mi něco lezlo po pluvíálu nahoru, ale nedal jsem se rušit a zpíval dál, byla tlačenice okolo mě, ale vtom cítím, že papoušek mi sedí na rameni a dal se do zpívání také a spustil jeho oblíbenou mariánskou píseň z Fatimy: Ave, Ave. Ministranti se smáli, a tak papoušek se najednou dal do strašného smíchu a lidé pochopitelně také a čím dál víc se lidé smáli, tím víc papoušek přidával. Vážnost obřadů byla pryč. Musel jsem zastavit obřady a docela klidně zavolat na papouška: Loro, da pé (Lori, dej nohu), on si poslušně sedl na můj ukazováček, předal jsem ho ministrantovi a

poslal pryč. Chvilí jsem pozoroval oheň a čekal, až se lidé utiší a opět zvažní a pokračoval jsem v obřadech.

Ve Vale de Saudade jsem dostal od obce pozemek ke stavbě kostela. Moc se mi ten pozemek nelíbil, byl na vršku, a cesta k němu většinu roku úplně nesjízdná. Lidí zde bydlelo spousta a do farního kostela měli velice daleko, ani žádné autobusové spojení nebylo, a tak se nedalo nic jiného dělat, než stavět zde. Sehnali jsme trochu peněz, lidé pomáhali a stavba šla kupředu. Začal jsem tam celebrovat, zatím aspoň jenou za měsíc, ale byla to oběť pro mne i pro lidi, vyšplhat se vždy až nahoru. Neměl jsem z tohoto kostela žádnou radost. K tomu všemu ještě dona Maria, která spočátku dosti pomáhala, se úplně zbláznila a bylo to s ní k nevydržení. Měla celý houf malých dětí, její manžel byl stará bačkora a věčně se ochlastával. Dona Maria mi nedala pokoje, několikrát za mnou přiběhla a začala svou litanii a nářky na manžela. Jednou jsem se na ni nazlobil a zeptal jsem se jí, zda manžel začal pít až po svatbě, nebo pil už dříve. Ona odpověděla, že až po svatbě. Řekl jsem jí, že se nedivím, že bych udělal asi také tak, kdybych měl takovou ženu.

Snažil jsem se sehnat jiný pozemek, a to někde dole v rovině. Po dlouhém shánění se mi podařilo jej sehnat, ale jen ke koupi. Pozemek byl veliký, rovný a vedle projektovaného náměstí. Napsal jsem o tom biskupovi, ale ten jen plakal, že by bylo dobře využít tak dobré příležitosti, ale on že pomoci nemůže. Přece však poslal 25.000 kruzairů, ale to nedalo ani čtvrt zálohy. Naštěstí jsem v té době dostal dědictví z USA, a tak jsem pozemek koupil a začal hned se stavbou kostela a docela velikého. Všichni se mi smáli, že jsem se zbláznil a kdo že to všechno bude platit, ale já nic o dědictví neřikal a pokračoval. Za pár měsíců byl kostel pod střechou. Splátky jsem na pozemek platil také sám. Začal jsem sloužit mši svatou dole, a to častěji. Ti, co mi pomáhali stavět kostel na vršku, ti se na mne zlobili, moji práci dole bojkotovali a kdo je vedl, byla pochopitelně dona Maria. Ještě párkrát jsem v tom horním kostele celebroid, ale oni přestat nechtěli, a tak jsem tem víc nešel. Stěžovali si biskupovi, ale ten byl ode mne dobře informován, a tak jim nenaletěl a vždy je poslal se stejnou, že totiž tu záležitost musí farář rozhodnout.

Tu však Pán Bůh přišel mně na pomoc. Přišla veliká bouře, a protože kostel stojí na vršku, vítr strhnul celou střechu. Ani jsem se tam nešel podívat. Oni sami sice se pokusili znova kostel přikrýt, ale většina tašek byla rozbita a na nové neměli, zůstal kostel jen zčásti přikrytý. Dílo pak dokončili mravenci. Podhrabali spodní část kostela, sakristie se odtrhla od kostela a spadla a za ní po několika měsících šel zbytek. Od té doby jsem měl pokoj a pokračoval jsem dole, kde lidí přibývalo a někdy tam bývalo víc lidí než ve farním kostele. Nasázel jsem po celém terénu eukalypty, postavil jsem také vedle chalupu pro kostelníka a připravoval jsem tento kostel jako budoucí novou faru. Byl zasvěcen sv.Šebastiánu, a tak na tento svátek muselo být vždy procesí a pochopitelně i s muzikou. Na první toto procesí nakoupili spoustu raket a při průvodu vystřelovali. Já jsem byl z toho celý nervosní, měl jsem strach, aby některá nevletěla mezi lidi, tam nevybuchla. Přicházeli jsme již ke kostelu a poslední raketa opravdu zaletěla mezi děti a vybuchla právě u ucha jedné holčičky. Byl z toho zma—tek. Byla bez sebe, ucho napůl utržené, krvácela. Naložil jsem ji a ještě několik lidí do auta a ujížděl na první sanitní stanici. Tam se na to podívali a že musí do nemocnice, naložili ji do sanitního auta a odvezli. Druhý den jsem se dověděl, že vůbec k sobě nepřišla a na cestě do nemocnice zemřela. Někteří chtěli dávat vinu mně, že to byl trest Boží za

to, že jsem nechal horní kostel spadnout, ale brzy se na to zapomnělo. Do toho kostela jsem jezdil nejraději a také lidé mne zde měli opravdu rádi.

Přivezl jsem z ministerstva zemědělství několikrát plné auto sazeniček všech možných stromů. Některé jsem lidem rozdál, jiné jsem nasázel okolo fary. Někteří se mi smáli, že je vidět, že nejsem Brasilec, že místo, abych prales kácel, ještě ho vysazují a docela okolo chalupy. Měl jsem jednu krásnou dacia imperial (císařské akacie), už byla skoro metr vysoká a ještě byla v bedničce. Musel jsem ji přesadit, a to v noci, aby do rána si na nové místě odpočinula. Bednička byla už docela shnilá, vzal jsem opatrně akacii se vší zemí a držel pěkně pod kořeny a nesl na druhou stranu fary. Cestou se mi zdálo, že mi nějak země mezi rukama utíká. Když jsem došel na místo, kde jsem ji chtěl zasadit a kde jsem už k tomu měl rozsvícenou žárovku, vidím, že mi mezi prsty vylézají dvě kobry. Než jsem si uvědomil, co to je za kobry, praštil jsem se vším o zem a akacie se pochopitelně neujala. Byli to dva slepýši, kteří mají dvě hlavy, na každém konci jednu a nejdou jedovatí. Zde se jmenují: cobra de duas cabe cas, t.j. had se dvěma hlavami.

Abych se mohl v noci pořádně vyspat a nemusel stále spár jak zajíc, jen na půl oka, postavil jsem si nad chalupou, kterou jsem dříve pronajímal, ještě jedno poschodí, vlastně jednu malou místnost, na dveře jsem dal několik závor, do okna silné mříže a lezl jsem tam jen po žebříku. Tam jsem se cítil v noci poměrně bezpečně.

K a p l a n .

Jednoho odpoledne se u mě ukázal pater, začal na mne česky mluvit a že je kdesi z Moravy, že už je delší dobu v Brasílii, že přichází kdesi z vnitrozemí z Bahiea zda by u mne mohl zůstat. S radostí jsem ho přijal a byl jsem rád, že mám společníka a také pomocníka. Zůstal u mě přes pět roků. Dobře jsme si rozuměli, a tak nám práce šla náramně pěkně.

Vykradení kostela.

Bylo právě před vánocemi, a to začnou vždy krádeže a přepady ve velkém. Skoro každé ráno mně lidé, kteří přicházeli do kostela, hlásili, koho vykradli, koho zabil, a tak se ani spát nedalo. Vykradli souseda, a tak muži z několika sousedních chalup celé noci hlídali a tím jsem byl i já pár dní bezpečný. Po několika dnech je to omrzelo, chtělo se jim spát, a tak toho zase nechali. Tyto krádeže jsou na denním pořádku, vždy až do začátku postu. Povaleči totiž potřebují peníze, aby mohli slavit Vánoce a pak začnou shánět na karneval (masopust).

Měj jsem hlavně obavy o kaplana, který zůstal spát dole na faře. Mně bylo hej, měl jsem mříže, žebřík jsem si někdy vytáhl nahoru, u postele jsem měl kulovnici a pod polštářem revolver, ale kaplan spal sám a bez zbraně, on se totiž sám zbraně bál. Jedné noci mne probudil zuřivý štěkot psa, otevřu okno a pozoruji, co se děje. Bylo mi jasné, že někdo je v kostele. Tři chlapi obcházel před kostelem a hlídali, každý držel revolver v ruce. Držel jsem kulovnici v ruce a přemýšlel, zda mám střílet. Měl jsem strach o kaplana, výstřely ho mohou vzbudit, on vyjde ven, nebo otevře okno a zloději ho zastřelí. Vtom vidím, jak dalších pět vynáší věci z kostela a zmizí v temnu ulice. Oněch pět jsem znovu ještě zahlédl, jak věci nakládají do auta, zřejmě také ukradeného. Čekal jsem až do rána a ještě za mty jsem slezl, vzbudit kaplana, ten o ničem nevěděl a šli jsme do kostela se podívat, co

ukradli. Bylo toho dost, hlavně oltární plátna byla pryč, svatostánek nechali na pokoji, monstranci také nechali na pokoji, ač bylo znát, že ji měli v rukou. Šel jsem hned na policii to hlásit, ale bylo to úplně zbytečné. Později přišel jeden soused a ještě celý ustrašený a vyprávěl, že šel k ránu pro vodu (byl právě nedostatek vody, a tak kdo chtěl mít trochu vody v domě, musel si přivstat a potkal tlupu zlodějů, jak právě opouštěli kostel a nesli spoustu věcí. Dali mu revolver na prsa a varovali ho, jestli něco řekne, že má dny spočteny. On přísahal, a tak ho nechali být a on se jen diví, že ho nechali na živu, vždyť poznal, že je to obávaná zlupa, jejímž vůdcem je známý Puruka, který měl na svědomí desítky vražd a krádeží. Byl jsem tedy rád, že jsem se sám do nich nepustil, byl bych na to zle doplatil.

Boj s mravenci.

Ještě v Evropě jsem se zájmem četl několik knih o mravencích a divil jsem se, jak kupříkladu jeden německý učenec celý život strávil pozorováním a studiem mravenců. Zde mi to vůbec divné není. Já jsem strávil také hodně času, ne sice studiem, ale bojem s mravenci. Někdy se boj zdá zcela beznadějný. Na jiných farách jsem s nimi také přišel do styku a hlavně v pralese, ale nějak zvlášť jsem si jich nevšímal. V Lagé jsem viděl, jak truhlárna spadla do mraveniště, jak mi žrali květiny z oltářů, jak hroby převraceli, ale jinak jsem se moc o ně nestaral. Věděl jsem od druhých, jak mravenci si budují tak zvanou panelu, to je vlastní hnízdo, kde žije matka obsluhovaná miliony mravenců a jen rodí. Vajíčka jsou odnášena do zvláštních chodeb, které jsou zahřívány tlením různých rostlin, matce předkládají jídla podle přesného jídelního lístku, larvy jsou živeny zase jinak, panela je vybudována v několika poschodích, některé místnosti jsou docela veliké, tam shromažďují listí, jinde na tlejícím listí pěstují zvláštní houby atd. Tato panela je vždy dosti daleko zdálena od východu děr, kudy mravenci vynášejí zem na povrch a kudy chodí na lov. V určitém kruhu nikdy nic nesežerou v blízkosti panelu, aby na sebe neupozornili.

Na této faře jsem si už věru nevěděl rady s nimi. Jednou jsem si přivezl z ministerstva přes 2.000 sazenic eukalyptů. Sehnal jsem plechovky a s ministranty jsem všechny pěkně rozsázel. Už byly tak metr vysoké, jen je odvézt a zasázet. Když ráno vstanu a vyjdu z fary, abych sazenice pokropil, vidím už jen posledních pár opozdílů, jak odnášejí do díry, kterou si udělali právě uprostřed, rozkouskované listy mých eukalyptů. Ukousali eukalypty až u země a nenechaly ani jeden pro radost.

Okolo fary byly staleté košaté a strašně vysoké stromy, tak zv. mangueiry. Jejich ovoce, t. zv. manguas, jsou náramně chutné. Mají podobu naší veliké hrušky a mají různý tvar i barvu. Některé jsou zelené, jiné růžové i žluté a je jeden druh, které jsou červené. Tyto stromy jsem nenáviděl, neboť jak plody začaly dozrávat, neměl jsem chvíli pokoje. Děti i velicí povaleči, celý den házeli na ně kameny a mně vždy rozbili všechny tašky na střeše. Občas se mravenci pustili i do těchto košatých stromů. Na stromech mi nezáleželo, a tak jsem si bavit pozorováním mravenců. K večeru se objevili prostředně velcí mravenci, běhali sem a tam, a to velmi rychle a pak zase zmizeli. To byli totiž t. zv. pozorovatelé, kteří přišli obhlédnout situaci. Za chvíli se hnalo tisíce náramně velikých mravenců s kusadly většími než samo tělo, vypadají tak nenormálně, bezproporcionálně a ti se hnali rovnou po stromech nahoru do korun a za chvíli to začalo. Jen to mlaskalo, jak ukusovali listy a celé větvičky a začalo se to sypat se stromů. V několika

minutách bylo pod stromy až 10 cm vysoko napadaného listí a větviček. Tu už se hnali menší mravenci, někteří docela malí. Ti ještě poměrně velkými kusadly začali rozkrajovat listí na malé kousky a ti nejmenší je uchopili do svých kusadel a utíkali zpět do díry. Někdy mají díru poměrně blízko, nebo si ji otevrou docela uprostřed, ale někdy to nosí až padesát metrů i více. Jdou stále stejnou cestou a jako dálníci jedním směrem sem a druhým zpět, asi půl metru od sebe. Proud těch, kteří listí odnášejí je někdy až 1 metr široký a není vůbec mravence vidět, jen kousky listů běží po zemi. Vypadá to jako dlouhý zelený koberec.

Někdy jsem se pokoušel je upalovat, a tak obvykle s přítelem Portugalcem, který se jmenoval Mance (skoro každý třetí Portugalec se tak jmenuje), pálili jsme je papírem nemočeným v petroleji, mnohokrát až do půlnoci. Jednou se jim to nějak nehodilo běžet po zemi, a tak se pustili po zdi fary na zpáteční cestě. Přes tři hodiny jsme pálili asi ten jeden metr široký zástup na zdi. Okolo zdi byl už přes metr vysoký násep opálených mravenců a spáleného listí, ale nakonec jsme kapitulovali, mravenců neubývalo a my jsme byli unaveni.

Mluvil jsem často se sousedkou a říkal jí, že mám podezření, že mají panelu právě na jejím pozemku, tam totiž mravenci vynášeli na povrch několika metrové haldy země, ale nikdy jí nicneozrali, a to byla právě neklamná známka, že tam mají svůj hlavní stan.

V té době začaly Spojené státy dodávat do Brazílie nový jed na trávení mravenců. Byl to zkapalněný cyankali v plechovkách, na ně se nasadil malý docela jednoduchý přístroj s gumovou dlouhou hadičkou. Pečlivým pozorováním se muselo zjistit aspoň přibližné místo panely, pak se zacpaly všechny díry, kromě jediné, a to té, která byla nejvyšší (plyn byl těžší vzduchu), do ní se strčila hadička, okolo hadičky se upěchovala země, otevřel se kohoutek a jed se vpouštěl dovnitř. Zkapalněný cyankali při styku se vzduchem se proměňoval v plyn a protože byl těžší než vzduch, klesal děrami dolů a zasáhl-li panelu a zabil matku, tak byl pokoj s mravenci. Byla to dosud nejučinnější metoda ze stovky jiných, kterých se dříve používalo. Ačkoliv v zemi existuje zvláštní oddělení ministerstva, které se má starat o ničení mravenců, čítající tisíce lidí, kteří dostávají tento jed a mají zdarma každému posloužit, musel jsem draze jed od nich kupovat a sám proti mravencům bojovat.

Nabízel jsem sousedce, že jí sám za mé peníze mravence na jejím pozemku zničím, ale ona měla vždy nějakou výmluvu, že jí otrávím vodu ve studni, nebo že jí stromy uschnou. Ta poslední starost byla oprávněná, neboť vedla-li chodba mravenců mezi kořeny nějakého stromu, tedy ten určitě uschnul. Po krátkém čase se stalo, co jsem sousedce vždy prorokoval, její chalupa spadla a probořila se do panely. Museli pak zbytek chalupy zbourat a stavět novou. Na zasypání panely spotřebovaly 24 velkých nákladných aut hlíny. Tedy toto množství země mravenci za ta léta vynesli napovrch.

O mravencích a jejich životě bych věru také mohl napsat několik knížek, Jednou jsem si přivezl dva pytle kukuřice pro kachny. V noci si mravenci vzpomněli na mou kukuřici, udělali si díru do pytlů a odnesli do posledního zrníčka. Jindy mně odnesli rýži z kuchyně nebo okousali pomeranče tak dokonale, že jsem je nepotřeboval loupat.

Cesta na pláž.

Bylo léto a horko k nesnesení. Delší dobu už nepršelo a já se cítil na konci se svými silami. Tu se mi nabídl jeden přítel inženýr, že mne vezme s sebou na pláž,

kde má chalupu a kde mohu pobýt, jak chci dlouho. Byl to sympatický člověk, pocházel od Brna, ale česky už neuměl. Z celé češtiny uměl pouze zpívat: Holka modrooká. Domluvili jsme se a druhého dne jsme vyjeli s jeho autem. Jel s námi ještě jeden pater, Ital, dobrý můj přítel a soused. Za dvě hodiny jsme byli na pláži. Na pokraji pralesa, pláž tichá a krásný pohled přes moře na Rio de Janeiro. Na pláži bylo jen několik weekendových domků a pár chatrčí rybářů a jinak jen prales. Jeli jsme pochopitelně v civilu a nikomu jsme neříkali, že jsme kněží, aby se lidé nepohoršovali, to je ani nenapadlo, že kněz se musí také koupat. Tamnější rybáři byli hrubí, ale sympatičtí a hlavně strašně zvědaví. Protože všechny návštěvníky této pláže už znali, museli také vědět, kdo my jsme a naléhali stále, odkud jsme a co jsme a jestli si tam také nechceme nějakou chalupu postavit, chtěli hned prodat pozemek, ačkoliv to jejich stejně nebylo, věděl jsem, že pozemky patří fáře v Lagé. Já měl strach, že mne poznají, vždyť jsem tam byl před lety farářem a naposled jsem tam byl, když vylovili zavražděné rybáře z Ramos. Museli jsme lhát, Ital se představil jako lékař z Rio de Janeiro a já tedy jako architekt také z Rio de Janeiro. To jim stačilo a hned jsme byli nejlepší přátelé.

Ještě téhož odpoledne se však stalo něco, s čím jsme nepočítali. Manželka jednoho rybáře rodila a porod byl nenormální. V pár minutách stál její manžel před našim domkem a pro Boha prosil, aby ten doktor honem šel do jeho chalupy, že manželka porod nevydrží. Talián byl kdesi vzadu a slyšel to, celý se rozklepal hrůzou, co si teď počít. Já jsem rybáři řekl, že je mi líto, ale že kolega odjel, že byl také volán k nějakému nemocnému, ale jestli je to tak vážné, že mu dojedeme pro lékaře do Lagé. On se s tím spokojil a jak byl pryč, skočili jsme do auta, Talián si lehl na zem, přikryli jsme ho dekou a ujížděli pro doktora. Zastihli jsme jej doma, řekli jsme mu, co se stalo, ale on neměl moc na spěch, říkal, že to nebude tak zlé, že tu ženu zná a že jich už porodila šestnáct, a tak to sedmnácté také nějak na svět přijde, a že chtěli jen využít toho, že tam právě měli doktora. Talián s námi už nejel, zůstal u doktora a pak jel raději domů.

Ujížděli jsme tedy s doktorem pralesem a brzy jsme zastavili před chatrčí rybáře, tan však už stál celý radostný venku a oznamoval, že se mu syn už narodil. Doktor na nás zamrkal, usmál se a řekl: „Neříkal jsem vám to?“ Doktor vešel dovnitř a nás zavolal také. Udělal, co bylo ještě třeba udělat, přestříhl pupek, uvázal a bylo po proceduře. Já jsem to viděl prvně v životě, a tak jsem se zase něčemu přiučil. Rybář dal doktorovi několik ryb a my jsme ho zase vezli zpět. Nám rybář zapomněl poděkovat. Vrátili jsme se s inženýrem zpět na pláž a pobýli zde dva dny. Skoro celý den jsem byl ve vodě, bylo zde i strašné horko a poslední den také dusno k nevydržení. Rybáři měli spoustu práce, tahali své loďky až do pralesa a pořádně uvazovali. Říkali, že bude zle, v létě musí přšet každý den a neprší-li tak dlouho, jako tentokrát, že to přichází náramně zlé. My jsme se také připravovali k odjezdu, bylo už k večeru a inženýr nabádal také ke spěchu, abychom se dostali aspoň na silnici, než začne to nejhorší, jinak se pak přes prales nedostaneme. Vyjeli jsme rychle, ale to už se tak setmělo, ačkoliv byly 4 hod. odpoledne, že musel rozsvítit světla. Sotva jsme vjeli do pralesa, spustil se strašlivý liják, ale ten pravý tropický. Vypadalo to jak v soudný den. Blýskalo se, hřmělo úplně bez přestávků a bouře v pralesě, ta se nedá popsat, tu musí každý zažít. Brodili jsme se vodou, cestu nebylo vůbec vidět. Deště, blesků a hřmění jen přibývalo. Konečně jsme se dostali k silnici, byla to široká státní silnice, ale nebyla ještě asfaltovaná, jen hlína, trochu štěrku, prales byl okolo vypálen, ale zase už zarostl několika metrovou trávou a keři a byl úplně pod vodou, jenom silnice, která byla hodně navezena, vyčuhovala z nekonečného moře. Silnice byla místy úplně nesjízdná.

Ujeli jsme několik km a začalo se opět stmívat a proti nám se od moře hnala nová bouřka. Jeli jsme sotva krokem, a tak cesty neubývalo a už to začalo nanovo a ještě mnohem horší.

Tentokrát jsme světél ani nepotřebovali, neboť se blýskalo tak, že to tvořilo stálý oheň, hřmělo a že se to odráželo od vysokého pralesa, bylo burácení ještě hroznější a také stálé. Byli jsme sami dva v této hrůze, někde voda zaplavovala silnici a tak jsme jeli jen tak na zdař Bůh. Nemohu zapírat, strachu jsem měl plné kalhoty. Vtom vidím, že inženýr padl na volant, omdlel, chytil jsem rychle volant a vypnul motor, neboť jsem se nemohl honem dostat k brzdě. Otevřel jsem okno, kterým vítr zaháněl dovnitř vodu, třel jsem mu spánky, už byl docela mokrý, ale neprobouzel se. Teď se začalo i mně dělat zle, snad z té hrůzy, co si tam sám počnu uprostřed pralesa, kudy jistě do rána nikdo nepojede. Byli jsme vzdáleni od prvních obydlí nejméně 40 km. Vylezl jsem rychle ven na déšť a také inženýra jsem vytáhl ven a položil do bláta a vody. Zkoušel jsem umělé dýchání. Bouřka se přehnalala, vedro se zvětšilo, dýchala se vlastně jenom pára. Byl jsem rozhodnut, naložit znovu zpět do auta mého společníka a snažit se dostat domů. Konečně přišel k sobě. Seděl jsem ještě dosti dlouho vedle něho v blátě, ale pak jsem mu pomohl na nohy a konečně ho dostal do auta. Sedl jsem za volant a pomalu jsme jeli dále, vlastně jsme se brodili mořem vody a bláta.

Vzduch při jízdě vnikl dovnitř a pomohl jemu i mně. Začali jsme opět trochu hovořit, ale cesta nebrala konce. Bylo už dávno po půlnoci, když jsme přijeli domů. Uvařil jsem hned kávu, převlékli jsme se, šaty plné bláta jsme hodili hned do vody, neboť z nich bláto kapalo. Ani já, ani on nechtěli myslet na to, co jsme prožili a pomalu jsme šli spát.

Inženýrovi se podařilo usnout, ale já se marně o to pokoušel. Naproti faře u sousedů bylo hlučno. Myslel jsem, že se jedná zase o nějaký případ, ale slyším mezi jiným taky smích, Vylezu ven a vidím dům sousedů celý otevřený a osvětlený, hodně lidí venku i uvnitř a v předsíni na stole leží neboštík a několik svíček okolo. Viděl jsem tedy, že se jedná o t.zv. velorium. Když totiž někdo zemře dopoledne, tedy do večera jej pochovají, umře-li však odpoledne, tedy pohřeb bude až druhý den ráno a celou noc u něho zůstanou sousedi a přátelé, ale nemodlí se při tom. Sedí okolo neboštíka, dívají se na něj, chvíli vykládají o něm, jaký byl a nebyl a jaký měl být. Pod mrtvolou je zapálen doutnák z jakýchsi plodin, kouří a vydává celkem příjemnou vůni. Aby se to celou noc vydrželo a na ten sladkokyselý smrad se pozapomnělo, tedy se pije kašasa. Tedy se ovšem kašasa nepije ze štamprlí, jako u nás doma, nýbrž ze sklenic, jako voda, a tak po několika sklenicích všichni dostanou náladu a je veselo. Vykládají se vtipy, smích nebere konce a myslím, kdyby to neboštík viděl, byl by už raději pod drnem. Ráno odejdou ti, co „sloužili“ neboštíkovi přes noc, přijdou jiní lidé, pozůstalí začnou plakat a jde se na hřbitov. Když je to dítě, kterých umírá nejvíce, tedy se pošle pár dětí s rakvičkou na hřbitov, každé nese jytučjz nebo kus trávy a je po ceremonii. Rodiny a hlavně ženy obyčejně na hřbitov nejdou.

Ciriemy.

Má sousedka měla dvě zdomácnělé ciriény. Jsou to ptáci, kteří žijí v pralesa a živí se pojídáním hadů, i jedovatých, jsou tím náramně užitečné a proto jsou zákonem chráněny. Vypadají jako náš čáp, ale jsou červeně hnědé, stále jaksi rozčuchané a mají dlouhý červený zobák, ostrý jako jehla. Ucítí-li někde v trávě hady, tedy na něj čekají nehybně třeba celý den jako kočka. Protože u sousedky neměly už co

lovit, nestěhovaly se ke mně a tu se měli dobře. Ciriema chytne hada za ocas a mlátí jím o zem tak dlouho, až ho zabije. Je-li to ta dvouhlavá kobra, tedy mlátí chvíli jednou a pak druhou hlavou. Pak se ciriema dá do jídla, začne hada celého soukat do sebe. Hlava jde napřed, je-li had trochu větší, tedy ho má třeba polovic v sobě a zbytek jí visí ze zobáku ven a ona se prochází, pak do sebe dostane další kousek a někdy jí to trvá celý den, než kobra zmizí v žaludku. Měl jsem tyto ptáky rád, ale když se dali do křiku, musel jsem si uši zacpávat, takové pronikavé vřískání to bylo. Kluci se však naučili ciriemy napodobovat a jak zavřískali, ciriemy se pustili za nimi a dopadly-li některého, tedy mu zabořily zobáky hluboko do masa. Jednoho dne, to u mě bydlela rodina Piontkova, jejich kluci začali ciriemu napodobovat, když se za nimi rozběhla, utekli a nechali tam malou sestřičku. Ciriema se dala tedy do ní a bylo štěstí, že jsem včas zaslechl její pláč, jinak by ji byla ciriema uklovala. Děvčátko bylo celkem chytré, lehlo si na břicho a chránilo si hlavně zrak. Musel jsem s děvčátkem do nemocnice, místo aby kluky zřezala, ciriemy klackem ubyla.

S e b e v r a ž d y .

U národů, které mají málo víry, tam je sebevražda zjevem běžným a na denním pořádku. Hlavně z t.zv. nešťastné lásky jich hodně umře, a to jak děvčata, tak chlapci. Zajímavé, že to obyčejně dělají s vědomím pomsty, aby ten druhý, ten co zůstane, měl ostudu a výčitky svědomí. Způsoby jsou nejrozmanitější a jeden brutálnější a primitivnější než druhý. Jedni použijí střelné zbraně, kterou skoro každý má a když nemá, tedy si ji na to koupí, má-li tolik peněz. Jiní používají všelijakých prášků na spaní nebo plynu na topení. Často používají obyčejného otráveného zrní na krysy nebo šváby. Naprosto bezpečný a jistá je ovšem jen na mravence, hlavně cyankali v prášku a tento způsob je nejužívanější. Tento prášek si namíchají do limonády nebo jen do obyčejné vody a pijí, říkám pijí, neboť nikdy nedopijí, neboť tento roztok začne působit ne až v žaludku, nýbrž při prvním styku se sliznicí. Bolesti, jaké při tom zažije, ty bych nechtěl zkusit. Tělo obyčejně zhnědne nebo i zčerná, u černochů se to moc nevidí. Tyto nešťastníky se nikdo nesnaží zachraňovat, neboť není v žádném případě záchranu. Děvčata pak nejraději polijí své šaty petrolejem, benzinem nebo alkoholem a zapálí. Tyto nešťastnice obyčejně neumřou hned, nýbrž trápí se obyčejně ještě nějaký čas v nemocnici, ale smrti neujdou. Co takové vytrpí, to si ani nedovedeme představit. Jednoho dne jsem byl na návštěvě u přítele. Bylo odpoledne, seděli jsme na verandě a popíjeli kávu. Znenadání slyšíme od suseda strašlivý řev, vyskočili jsme na zídku, která rozděluje oba pozemky, ale to byla podívaná. Jediná dcera, asi osmnáctiletá, černoška, utíkala z domu na zahradu jako hořící pochodeň a příšerně řvala. Než jsme zídku přeskočili a mohli něco udělat, ležela zkroucená na zemi a ještě skučela, ale byla asi v bezvědomí. Odvezli ji do nemocnice a tam ještě tři dny v strašlivých bolestech zápasila se smrtí. A tímto způsobem zemřou desítky děvčat, i dospělých žen a mnohdy ani stará bába si nevybere něco lepšího.

Škandál v sousední farnosti.

Bylo to v neděli, celebroidal jsem už třetí mši v jedné z kaplí, pokrtil jsem celou řadu dětí, vyučoval katechismus, pak jsem musel ještě přehlédnout účty, vlastně dluhy, které tam kostelní výbor nadělal za vybetonování podlahy kostela, a tak byly přesně dvě hodiny odpoledne, když jsem se vracel upocený a bez snídaně do

fary. Když přijíždím k faře, vidím skupinu mužů, jak už na mne čekají a že musí nutně se mnou mluvit a že je to dlouhá historie. Já se však sotva držel na nohou, řekl jsem jim, jak jsem unaven a aby mně aspoň deset minut nechali si odpočinout, že je potom vyslechnu. Vytáhl jsem věci z auta, včetně pěti propocených košilek, zalezl jsem do fary, vysvlékl kleriku, která se mohla ždímat a sedl jsem si na chvíli. Na jídlo jsem neměl ani pomyslení, a stejně jsem doma nic k jídlu neměl. Lidé venku byli ze sousední farnosti, napadlo mne, což jestli se sousedovi něco stalo, půjdu je vyslechnout raději hned. Vyšel jsem před faru a jned jsem se dozvěděl, že souseď sice neumřel, ale že je to tam strašlivý škandál. Nemyslel jsem hned na nic zlého, neboť už lidi znám, to dělají „strašlivý škandál“ z každé maličkosti a pozorně jsem je poslouchal. Můj souseď byl Ital a dobrý přítel, jenže byl tak trochu, jak říkají „šus“, čili potrhlý. Co se vlastně hrozného stalo? Talián si vzal do hlavy, že to musí všechno mít ve farnosti, jak byl zvyklý v Itálii. Protože v Itálii musí ženy a děvčata chodit do kostela s hlavníou přikrytou, nařídil to také ve své farnosti. Lidé se takovéto neslýchané novotě dovíli, ale pak si dali říci a každá žena přišla s něčím na hlavě. Jedna měla na hlavě kapesník, ne vždy dost čistý, jiná ručník, jiná všelijaký kus hadru a některá jen kus novin. Talián byl celý štěstím bez sebe, že se mu to podařilo prosadit a protože s jídlem rostě chuť, přikročil k dalšímu kroku. V Itálii musí ženy nosit punčochy a dívky také, jinak do kostela nesmí.

A tak Talián ve svém nedělním kázání místo slova Božího, kázal o punčochách a že příští neděli bude stát před kostelem a bude prohlížet, kdo punčochy má a kdo je mít nebude, bude se musit vrátit. Lidé se na něho udiveně dívali, s tím prohlížením před kostelem, to snad nemyslel vážně, ale v zásadě mu dali za recht a vůbec pochybovali, že by některá žena mohla tak přijít do kostela, to je přece neúcta k místu Božímu.

Následující neděli skutečně farář stál před kostelem, na všechny huroval, že nemají punčochy, Každá si přitahovala sukni nebo šaty až ke kolenům, do očí mu tvrdily, že je mají a on přece viděl, že je nemají. Celý nazlobený se oblékl ke mši svaté a ještě přede mší se pustil do lidí a vytýkal jim, že mu drze do očí lhaly. Lidé se pomalu začínali v kostele bouřit, několik mužů se zvedlo a odešlo (to byli právě ti, co přišli za mnou), ostatní se zle na faráře dívali a to už kostelník přiběhl k oltáři a říkal faráři, aby toho nechal, že mu lidé chtějí nařezat a že je to strašně nemravné, o čem on mluví. Talián se polekal, uvědomil si, že to slovo v portugalštině může znamenat něco docela jiného, a tak řekl lidem, že mu právě kostelník říká, že je to nemravné, o čem on mluví, a tak že toho nechá a podívá se napřed do slovníku. Poslal kostelníka pro slovník do fary a sám začal sloužit mši. Když kostelník přišel se slovníkem, byl právě před pozdvihováním, nechal mše a listoval ve slovníku, když to našel, chytil se za hlavu, obrátil se k lidem a prosil za odpuštění, že se stalo nedopatření, že on si to napřed nenašel ve slovníku, a tak pro punčochy užíval italského výrazu (Calza) a v portugalštině punčocha se jmenuje meia a calca, což se čte úplně stejně jako ta italská punčocha, znamená v portugalštině dámské kalhotky. Proto takové pohoršení a proto děvčata stahovala sukňe, když farář říkal, že nemají calzas.

Skupina mužů, kteří si přišli ke mně stěžovat, na toto vysvětlení nečekala, ale já jsem hned věděl, co to mohlo být, a tak jsem jim dal totéž vysvětlení, jako Talián lidem v kostele, ukázal jsem jim italský slovník, a tak se s tím smířili. Talián dostal za vyučenou a vícekrát už ani o punčochách ani o jiných italských blbých vynálezech v kostele nemluvil a asi do smrti mluvit nebude. Já jsem se mu potom smál a říkal mu, že mu to patří a že vůbec je neštěstím pro svatou Církev, že Řím

he v Itálii a ne někde jinde na světě a že jsou skoro všichni stejní, jdou do světa, ne jako apoštolové, aby hlásali evangelium, nýbrž hlásají jen stupidnosti, které nemají s náboženstvím co dělat. Ještě jsem mu vyčínil kvůli těm punčochám, řekl jsem mu: „Což nevidíš, že skoro všechny ženy zde nikdy nejen že punčochy nenosily, ale ani je neviděly. Kdybys je raději nutil, aby nosily do kostela růženec.“

Trápení se zaopatřováním

_ Jen zážitky při zaopatřování by daly na dvě tlusté knihy. Zmíním se jen o několika. Předně musím uvést, že zaopatřování bylo hodně. Tuto nevděčnou funkci dělají na farách většinou kaplani, alu u nás, třeba jsem měl později kaplana, tomu tak nebylo. Prostě proto, že kaplan neuměl řídit auto a protože skoro vždy bylo daleko, tedy jsem bez říkání jel já. Bylo-li to ovšem blízko, nebo bylo-li tam možno dojet nějak jinak, tedy kaplan mne prostě nenechal a šel sám. Jistě 90% těchto jízd k nemocným bylo zbytečných a pro nic. Buď nemocný byl už na pravdě Boží, někdy mne volali jen proto, že se věřilo, že zaopatřený dřív umře, skoro vždy to bylo proti vůli nemocného. Nemocný mnohdy viděl tak kněze poprvé v životě, že nějaký Pán Bůh existuje, na to si celý život nezapomněl, a Pána Boha si představit, to také nedokázal. Proto jsem se snažil, pokud to bylo vůbec možné, zjistit, proč mne vlastně volají. Někteří už znali moje otázky, a tak lhali, jak když píše, ale někteří byli upřímní a nezapírali. obvykle mne volali, když nemocný se nemohl rozhodnout a konečně už odejít z tohoto světa a tu si posteskli, že nemocný: „Vai, nao vai“. T. zn. v překladu „půjde nebo nepůjde“, myslí se „na věčnost“. Když jsem měl možnost, pořádně zjistit, jak to vlastně s tím nemocným stojí, odmítl jsem tam jít, nebo jsem se nějak vymluvil, bylo-li to ovšem možné a nešlo-li mi o život. Viděl jsem, že vlastně jenom v lidech utvrzují jejich klamný a škodlivý názor na svátost nemocných.

Jednou v neděli odpoledne přišel pro mne můj dobrý přítel Ital a prosil mne, abych šel uaopatřit starou matku jejich nájemnice. Řekl mi však hned, že je to jen proto, že dcera se nemůže dočkat, až máma zavře oči, ale jen abych pro Pána Boha šel, jinak s nimi nevydrží, že mu budou vyčítat, že jsem špatný jeho přítel. Vsedli jsme do auta a jeli. Byli to Portugalci. Maličký byt, v malé komůrce ležela nemocná, zdálo se, že je už mrtvá, vedle jeden další pokojík, zde bydlela celá rodina s pěti malými dětmi a na prahu před domkem vaříč petrolejový a pár hrnců, a to byla kuchyň. Nedivil jsem se, že už těžce na komůrku mámy netrpělivě čekají.

Zeptal jsem se ještě mladé paní, zda jsou Portugalci, ač jsem to už věděl a ona odpověděla: „Já jsem Portugalka a máma také, ale manžel je Brasilec, a tan pravý, od rána leží ožralý před hospodou na slunci a nezdechne, k jinému on není, jen chlastat a děti dělat. Však jste si ho mohl všimnout, když jste jel okolo hospody.“ Zalomcoval jsem s babkou na posteli, ona spala, probudila se, vyzpovídal jsem jí, dal poslední pomazání a když jsem byl hotov, babka slezla z postele a doprovázela mne ven, ani na nemocnou nevypadala. Když nás tak dcera viděla vycházetm zbledla, vyvalila na nás oči, zalapala po vzduchu, ale nic neřekla. Rozloučil jsem se s babkou a když jsem byl před domem, tak si mladá paní ulevila, abych to ještě dobře slyšel: „Pak mi ti hlupáci napovídali, že je to dobré si zavolat faráře a já se teď mámy nezbavím.“ Šel mi mráz po zádech, ale přece jsem to nevydržel a vrátil se, ona se mne krobiánsky zeptala, co tam ještě chci. Měla kolem sebe celé to klubko nahých a špinavých dětí. Řekl jsem jí docela klidně:

„Vrátil jsem se, protože jsem vám zapomněl říci, že to, co vy děláte své mámě, mohou jednou dělat tyto děti vám.“ Ona se na mne rozkřičela a abych si prý ty rozumy nechal a staral se o sebe, že tento věcem stejně nerozumím, protože nežiji jako lidi, děti nemám a jiné bych chtěl poučovat. Odešel jsem a cestou se díval na jejího manžela, ležel na chodníku v největším slunci a chroptěl.

Trápení bylo se zaopatřováním mladých lidí, zjistit zda a s kým jsou ženatí. Obyčejně se nedalo nic dělat, protože každý byl ženat s nějakou jinou a ona manželkou také někoho jiného. Právě sotva jsem se vrátil od Portugalky, čekali na mne na faře, abych šel k jinému nemocnému. Když jsem přijel k chalupě, vyšla mi vstříc manželka nemocného, pozdravil jsem, mile se na ni usmál, ona na mne a zeptal jsem se: „Jestli jste ženatí?“ Ona kvapně odpověděla. „Nu ovšem, já sice jenom v kostele, ale manžel v kostele i na úřadě.“ Modlil jsem se tedy u nemocného, který byl už mrtvý, pár Otčenášů a na odchodu jsem se ještě zeptal „manželky“, zda ten manžel, s kterým je oddána v kostele, ještě žije a tu ona spustila a proklínala ho, že žije až moc, že už má třetí manželku, každé nadělá děti a zase hledá jinou. Politoval jsem ji a jel domů tak, jak jsem přijel a to bylo skoro vždycky stejné. Někdy ovšem mne volali jen proto, abych jin dal padesátku. Věru, ze zaopatřování jsem zde radost neměl.

Ještě jedno zaopatřování.

Bylo těsně před vánocemi, horko k nevydržení, už přes týden nepřišla bouřka a teploměr stále ukazoval ve stínu 45 Celsia. Byl jsem právě po obědě a chytal jsem se trochu zdřímnout, ale zase mne volají k nemocnému. Tentokrát to bylo hodně daleko, až na konci farnosti, vesnice se jmenovala Vila da Saudade, t.zn. asi tak Vesnice touhy nebo stesku. Moc se mi tam nechtělo, byl jsem jist, že tam zase nebudu nic platný a pak z této vesnice jsem měl úplnou hrůzu. Byla to vlastně nejluxusnější čtvrť mé farnosti, v krásném údolí mezi pahorky porostlými eukalypty. Je úplně odříznuta od světa, většinou slušné až krásné domky a uprostřed stála rozsáhlá luxusní nemocnice, totiž říkalo se, že to bude nemocnice, když to stavěli a zatím je to Kasino a bordel. V této čtvrti nastavěli bohatí Brasilci domky pro své milenky a občas za nimi jezdili, zatímco doma manželka a děti myslily že tatínek ne na obchodní cestě.

A tak jsem jel do tohoto „ráje“ zaopatřovat. Projeli jsme skoro až na druhý konec vesnice a byl jsem rád, když jsem viděl, že nemocní bydlí v jedné z mála chatrčí, budou to jistě nějakí chudáci a ne tato „rasa“.

Vstoupil jsem dovnitř, a když jsem se v pološeru rozhlédl, vidím na posteli ještě mladého muže, zřejmě blázn, jak mi ukazuje rukou, abych se klidil. Bylo to přivítání nemilé, ale na to jsem byl už zvyklý a doufal jsem, že aspoň něco budu moci dělat. Začal jsem se tedy nahlas modlit portugalsky. On nabýval stále hrozivější podoby, ale nemluvil, asi že nemohl. Když jsem na jeho výzvu nereagoval, těžce se shýbnul, vedle postele uchopil nočník a vši silou vychrstnul obsah nočníku. Nezasáhl mne na plno, neboť jeho manželka mu včas zachytila ruku, a tak to vychrstnul hlavně na ni, na postel, na sebe a mně polil pouze kleriku. Byl jsem zoufalý, smradem jsem dýchat ani nemohl, ale věděl jsem, že něco musím udělat, jinak mne ještě zabijí, však proto mne právě volali, že s ním nemohli vydržet a já měl dělat zázraky. Udělal jsem nad ním asi deset velkých křížů, řekl jsem: „Tak teď je všechno v pořádku“. Vypadl jsem na půl omámen smradem, hlava se mi točila a chtělo se mi zvracet.

Dovlekl jsem se k autu, spustil motor a jel. Auto bylo celou tu dobu na slunci, a tak to byla opravdová pec, smrad z výparů naplnil celé auto a já nemohl už dál. Rozhlížel jsem se, kde a u koho bych se aspoň mohl převléci. V kufříčku na zaopatřování byla přihrádka pro rochetu, ale já v ní místo rochety nosil vždy aspoň jednu košilku na převlečení. Tu vidím mladou ženu, jak na mne mává a volá. Zahnul jsem tedy až k její chalupě a ptám se, co se stalo. A ona, že by ráda, abych jí posvětil chalupu. Byl jsem tomu strašně rád, řekl jsem jí v rychlosti, co se mi stalo a zda se mohu u ní nejdříve převléci a aspoň trochu umýt nebo vykoupat. Ochotně mne vzala dovnitř, kleriku hodila hned do vody, rovněž košilku začala prát, zavedla mne do koupelny a než jsem se vykoupal, měla kleriku vypranou a pověšenou v průvaně, aby brzy uschla.

POPROSIL jsem ji, aby mi dala něčeho napít, že mám nos a ústa plná toho smradu a žaludek obrácený, nejlépe má-li něco ostrého, nějakou kašasu. Tu ona, že přeci nebudu pít sprostou kašasu, jako karboklové a přinesla flašku Whisky, sklenice s ledem a nalévala. Seděli jsme v předním pokoji, do kterého se slunce opíralo a já se zachvíli začal znovu potit, nevím zda to bylo opravdu horkem nebo pitím, neboť jsem sklenice nepočítal a ani mne nenapadlo se podívat, kolik té Whisky mi ona nalévá. Ona viděla, že se potím, začala se omlouvat a abych prominul, že ona je hloupá husa a že jí to ani nenapadlo, že sedíme v tom nejteplejším pokoji, sebrala sklenice a flašku a táhla mne do posledního pokoje, který byl obrácen k jihu a tak byl celý den ve stínu a byl opravdu mnohem chladnější, byla to vlastně ložnice. Postavila sklenice a flašku na malý stoleček u postele a abych se posadil a popíjel, že hned přijde. Protože nebylo ani jediné židle, sedl jsem si na postel a popíjel dál. Přiběhla a říkala, že klerika je už skoro suchá a sedla si vedle mne. Teprve nyní jsem si všimnul, že má jinou blusu, vlastně to ani blusa nebyla, jen dva pásy přes ramena, které jí pořád padaly a byla jí vidět celá prsa. Znovu nalévala a začala vyprávět. Řekla mi toto: „Nezlobte se na mne, ale já vás na žádné svěcení domů nevolala. Tento dům je můj, je na mne psaný, postavil mi jej jeden bohatý Portugalec, protože jsem byla jeho milenkou. Manželka mu na to přišla, a tak jej ve spánku pěti ranami z revolveru zastřelila a pak střelila sebe do spánku, a tak jsem „vdovou“.“ Řekl jsem jí, že v této záležitosti ji pomoci nemohu. Ona však pokračovala: „Já bych našla hned jiného.“ Při tom jsem se teprve pořádně na ni podíval a viděl jsem, že by jí opravdu nedělalo těžkosti jiného najít, vždyť to byla krásná žena, asi 25 roků, trochu morena, ale ne tmavá, jen vlasy, krásné a černé, prozrazovaly, že nějaký její předek byl víc černý než bílý. Ona pokračovala: „Peněz mám nastřádaných také dost, Portugalec nikdy peníze, které mi dával, nepočítal. Měla jsem už všechny možné muže, ale faráře jsem ještě neměla a vy mi odřící nemůžete, já už pasu po vás delší dobu, ale nikdy se mi nenaskytla příležitost, jako dnes. Já od vás žádné peníze nechci, já vím, že faráři nic nemají, chci jen vás.“ Chtěl jsem cosi říci, něco hodně zbožného, abych jí uvedl na správnou cestu, ale už jsem neřekl nic, neboť v tom okamžiku mne za vlasy stáhla na sebe, zuřivě mne líbala, cítil jsem její nahá prsa, její ruce mne křečovitě svíraly a přímo mne rozmačkávaly na ní. Byl jsem jako ve snu, jí i mne se zdálo, že už se nebráním a tak začala stahovat sukni a já cítil, že jsem volný. Aniž bych byl na co myslel, čistě pudově mi bleskla hlavou myšlenka: ještě máš zlomek vteřiny čas se zachránit. Než ona se nadále, byl jsem ve dveřích, chytil na chodbě v běhu kleriku, utrhnul ji i s ramínkem, v předsíni jsem popadl kufřík a jako ve snu ještě letěl jsem k autu, otočil klíčkem a už jsem ujížděl s vrchu dolů. Zaslechl jsem za sebou, jak za mnou volala: „Covarde!“ To je „zbabělče“. Jakmile jsem se dostal na silnici, šlápl jsem na plyn a ujížděl, jak kdyby mne někdo

pronásledoval. Bylo mi hanba, ale utěšoval jsem se aspoň polovičním vítězstvím. V jízdě jsem si natáhl kleriku, byla už opravdu suchá. Když jsem dojel před faru, stálo tam lidí, kteří na mne čekali a když jsem vystoupil, vlastně se vypočel z auta, lidé se zděsili, jak že to vypadám a co se mi stalo. Teprve jsem si uvědomil, že mám vlasy celé rozčuchané a vražedný pohled v tváři. Uklidnil jsem se a také hned vystřízlivěl a začal lidem sáhodlouze vykládat o tom, co se mi přihodilo při zaopatřování, o svěcení domu jsem ovšem pochopitelně pomlčel. Všichni mne litovali a jaký prý je ten kněžský život těžký. Přisvědčoval jsem jim: „Ba, valmi těžký.“ A myslel jsem si, a což kdybyste věděli ještě ten zbytek.

V noci se mi spalo velice špatně. Měl jsem strach, že ona ze sebe udělá ženu Putifarovou a vykřičí to ze zlosti po celé farnosti a bude z toho škandál na pokračování. Ráno po mši svaté jdu do fary a kdo tu na mne nečeká, jako ona s malým balíčkem v ruce. Čekala trpělivě, až jsem všechny lidi vyřídil a pak teprve sama vstoupila do kanceláře, bylo mi jako před popravou. Vyndala z baláčku pěkně vypranou a vyžehlenou mou košilku, kterou jsem u ní při zbrklém útěku zapomněl. Napadlo mne: to je plášť Josefův a teď přijde ten zbytek. Ale ona se začala omlouvat a odprošovat a abych jí odpustil, že ona za to také nemůže, že to tak daleko došlo, že jednala pod vlivem té nešťastné Whisky. Že mne chtěla jen blíže poznat a že vlastně neví ani co mluvila, ale jistě to byly nesmysly. Chtěla si jen postěžovat na svůj nešťastný život a nakonec to dopadlo jinak, než ona zamýšlela. Věřil jsem, že to myslí zcela upřímně a že ona se vlastně strašně nešťastná žena a kdoví, jakým nelidským způsobem byla k tomuto životu dohnána. Znal jsem totiž dobře tu hrůzu latinské neupřímnosti a perversnosti, která škrtila zdejší život.

Nemohl jsem se dívat na to mohamedánské nazírání na ženu a Církev k tomu také mlčela a španělští a italští pateri to ještě podporovali. Nikdo se ženy nezastal, nikdo neměl kuráž říci nahlas, že muž, který je hotové prase, a k tomu ještě zvrhlé prase, nemá práve od ženy vyžadovat nevinnost. Dívka musí zůstat pannou třeba do sedmdesátky, chce-li se ještě vdát, ale muž může i před očima své snoubenky dělat ty nejhorší zvrhlosti a s kýmkoliv a ona musí mlčet. Když pak jí sám zneužije, je on první, který ji odkopne a její rodiče k neštěstí dopomohou tím, že ji vyženou z domu. A tak se stávají dvě věci: je-li děvče statečné, tedy snoubenci rozpáře břicho, pak jde do vězení, nebo se podpálí a nemá-li tolik statečnosti, ani k jednomu, čo druhému způsobu, tedy končí v botelu nebo jako milenka nějakého boháče. Proti tomuto zvrhlému počínání, hlavně rodičů, jsem bojoval, ale marně, a to mi tak ztrpčovalo mé působení a mnohokrát jsem balil kufry a chtěl toho všeho nechat, nebo jít někam do džungle.

Měl jsem v Mariánské družině jedno děvče, náramně hodné a zbožné. Měla před svatbou. Znal jsem jejího ženicha a bylo mně jí líto. Jednou jsem ji zavolaal a řekl jí: „Ty nevíš, že tvůj ženich si vydržuje milenku a ještě za jinýma chodí?“ Ona mi odpověděla, že o tom pochopitelně ví a že ví i mnoho horších věcí o něm, které zase já nevím, ale co prý může dělat. Kdyby si tátovi postěžovala, tak jí nařeže, že dokud není po svatbě, že ona nemá práva něco k tomu říkat a když ženicha nechá, tak doma stejně dostane a lepšího nenajde a bude žít celý život v té agonii. Co jsem jí mohl na to říci?

Asi za týden jsem byl volán opět zaopatřovat do Vila da Saudade a tentokrát jednu z těchto nešťastnic. Ležela tam opuštěná, měla rakovinu, neplakala, protože prý už slzy všechny vyplakala. Cítil jsem zvláštní sympatii pro tyto nešťastnice. Umírala jako světice. Ještě před zpovědí mi posledními silami vyložila celou tragedii jejího života. Kdo jí do toho života dostal, byl její vlastní otec. Dala mi

jeho adresu a prosila mně, abych mu napsal, až ona umře, že mu odpustila, ale aby aspoň trochu si mohl představit, co ona zkusila a jak nevinně celý život trpěla a že je ráda, že to utrpení konečně bere konec. Pak jsem jí vyzpovídal, dal poslední pomazání myslel jsem si, že toto bylo jediné zaopatřování, které mělo nějakou cenu a které jistě otevřelo té nešťastnici cestu do nebe, které si opravdu zasloužila. Chápal jsem teď velice dobře slova Evangelia, že prostitutky budou mít své místo v nebi a myslel jsem si, tato tam bude stát před námi přede všemi. Odcházel jsem a měl slzy v očích. V předsíni seděla její sousedka, které jsem šel před týdnem svítit chalupu a plakala. Prosila mne, abych ještě neodcházel, abych se ještě u nemocné pomodlil a jestli to modlení už ona nepotřebuje, abych se modlil za ní, že ona je na tom stejně a podobný osud ji zahnal do tohoto života. Vrátil jsem se do pokoje k nemocné a ona se mnou. Stáli jsme vedle sebe nad nemocnou a já začal polohlasně modlitby za umírající. Cuknul jsem sebou, když jsem zaslechl, že mi pěkně latinsky odpovídá. Trochu mně to rušilo při modlení, ale pokračoval jsem, jako bych si toho ani byl nevšiml. Ani jsem nebyl ještě v púlce s modlitbami a nemocná tiše, trochu s úsměvem vydechla naposled. Přítelkyně jí zatlačila oči a v pláči mi říkala: „Ta měla krásnou smrt, tak bych chtěla také umřít.“ Řekl jsem jí jen, že i já bych chtěl tak umřít a odešel jsem. Cestou jsem přemýšlel, odkud asi ona umí tak pěkně latinsky odpovídat. Studovala někde v klášteře a tam se to naučila, ale to se zdálo nepravděpodobné, nakonec je to bývalá jeptiška, a to bylo asi to nejpravděpodobnější. Měl jsem pokušení se u ní někdy zastavit a zeptat se, ale zase jsem měl strach, aby to nakonec nedopadlo, jako poprvé. Pak jsem to přece nevydržel a asi za 14 dní jsem se za ní rozjel, ale v domě byla již jiná majitelka a ta nevěděla, kam se její předchůdkyně odstěhovala. A tak jsem se už nikdy nedověděl, jak skončila, kde skončila a kdo vlastně byla.

B l á z n i .

Jedna z věcí, která mně ztrpčovala život, byli blázni. V Brasílii je totiž podle statistiky asi 70% lidí stížených sifilisem, a tak ti, co v mládí neumřou, tedy jakmile se dostanou do třetího stadia, je napůl anebo docela blázen. Nejhorší na tom je, že většina těchto bláznů teprve potom objeví v sobě známky zbožnosti. Celý život se na kostel nevzpomněl, ale jak se zblázní, začne chodit do kostela a farář, chudák, ať si pomůže, jak může.

Několik se mi jich podařilo internovat v blázinci a ti se po čase vrátili v mnohem lepším stavu anebo při nejmenším jako „tiší blázni“, a to už byla pro mne veliká pomoc. Všechny jsem ovšem internovat nemohl, tolik blázců nemáme a byl bych potřeboval alespoň tři, a tak jsem to s ostatními musel vydržet. Kdybych to měl všechno vypsát, byla by opět nová kniha.

Jednou v neděli při mši, kostel byl nacpaný a já byl právě na konci evangelia a chtěl začít kázání. Vtom se přizene až k oltáři jeden z těchto nešťastníků, měl černé krásné dlouhé vousy, které mu dosahovaly skoro ke kolenům, postavil se před oltář a zbožně se díval na svatou na oltáři, pak ji rukou pozdravil a nahlas jí řekl: „Přišel jsem splnit mou promessu (slib).“ A začal se svlékat a když už měl na sobě jen špinavé roztrhané spodky, volal jsem na muže v kostele, aby ho odvedli. Než ti se k tomu dostali, stál před oltářem jakoby u vytržení a před všemi lidmi pouze v rouše Adamově. Asi deset mužů ho ztěžka odvěklo do sakristie, ale on tam začal vyvádět a chtěl spět a že on slib ještě nedokončil. Nechal se přeci jen po mši přemluvit, když jsem mu slíbil, že v poledne může přijít a nebude-li nikdo

v kostele, že ho nechám jeho slib dokončit. Pochopitelně se vrátil opět až za několik dní a na slib si víc nevzpomněl.

Dlouhou dobu mne trápila jedna žena, byla asi čtyřicátnice, a to bývá zjev celkem běžný, že žena při odkvétání se zblázní anebo je aspoň nenormální. Tato měla 11 dětí. Dříve chodila jen v neděli do kostela, jak se zbláznila, byla v kostele byla v kostele pořád. Pak si sedla před faru a jenom se mnou chtěla mluvit a vsugerovala si, že já jsem její manžel. Někdy přišla i v noci a říkala: „Tak už jsem tady.“ Když jsem jí honil domů říkala že jsem se zbláznil, že jsem pro ni poslal a než přišla, že mne to zase přešlo. Lidé ji znali, že je blázen, ale zlomyslní a zlí lidé, kterých je vždy dost, to rádi takové její řeči poslouchali a ještě to dávali dál. Nejdříve jsem domlouval jejími manželovi, aby ji internoval v blázinci, ale on nechtěl. Teprve když popálila jedno dítě a já mu slíbil, že jí místo v blázinci seženu a ještě ji tam sám zavezu, tedy povolil.

Sehnal jsem ještě pár babek z kostela. Naložili jsme ji a vezli do blázince. Ona měla radost, že ji vezu na výlet, a tak se chovala celkem slušně. Když jsem zastavil před blázincem, ona na to přišla a začala zuřit. Já vyskočil rychle z auta, zamkl je všechny uvnitř a utíkal jsem volat zřízence. Ti přiběhli sice hned, ale chudinky babky, ty od ní dostaly, dvě z nich byly v bezvědomí a všechny plně modřin. Zřízenci se bláznivé chopili a nesli ji dovnitř. Pak teprve přišli pro ony dvě babky a spolu s ostatními je odvezli na ošetřovnu a tam jim rány mazali a ovazovali. Teprve za dvě hodiny jsme se mohli dát na zpáteční cestu.

Sotva jsem jednu odvezl do blázince, už se objevila jiná. Tentokrát to byla běloška, hubená jak kostra, ale ta byla zlá. Byla vyzáblá, oči vpadlé a dravé a její pohled naháněl každému strach. Jednou na mne skočila do zповědnice a než jsem se vzpamatoval a odtud vyhrabal, byl jsem samé modřiny. Jindy jsem šel do kostela, ona byla schovaná za dveřmi a aniž bych byl co tušil, praštila mne klackem po hlavě, že jsem zavrával a pak tyden zaháněl bouli. Když jsem ji chtěl vyhnat z kostela, musel jsem se vždy ozbrojit pořádným klackem, ale viděl jsem, že ona má v ruce nůž. Z toho jsem dostal strach a tak jsem raději vzal policajty, to babku chytili, nůž ji odebrali a vezli jsme ji na policii. Delegát slíbil, že jistí, kdo to vlastně je a má-li někoho a pak že se sám postará o internování. Poděkoval jsem mu a cítil jsem náramnou úlevu. Byl jsem tak rád, že mám o jednoho blázna méně a celý šťastný jsem zajel k sestřím na zpáteční cestě a vypravoval jsem jim, jak se mi to pěkně podařilo se zbavit zase jedné bláznivé ženy. S lehkým srdcem a s úsměvem na tváři jsem se vracel domů. Přijedu před kostel a bláznivá sedí na schodech kostela a nadává sprostě a má klacek v ruce. Myslel jsem, že to nepřežiju, takovou zlost jsem ostal na delegáta, že mne podvedl a nedodržel slovo. Seděl jsem chvíli v autě a zoufale přemýšlel, co bych měl podniknout. Nebylo tam nikoho a tak jsem si vzpomněl na jednoho policistu, mého přítele, který mi radil takového blázna zřezat. Byl bych to už několikrát udělal, ale měl jsem strach, že mne někdo uvidí a to by bylo zle, neboť uhodit blázna, to by pobouřilo celé město a druhý den bych byl v novinách. Možná, že by mne lidé i zabít přišli, že jsem bil blázna. Nikdo tam však v té chvíli nebyl, a tak jsem vyskočil z auta, oklikou jsem vběhl do ohrady, která kdysi sloužila za biograf, schoval jsem se za bývalou kabinou, která zde polorozbořená zůstala na památku, ale tu už ona se hnala s klackem v ruce za mnou do ohrady. Skočil jsem zezadu na ni, klacek jí vytrhnul z ruky a dal jsem jí tím klackem na zadek takových pár ran, věděl jsem, že tak je to nejlepší a že to je to nejbezpečnější místo, neboť prdel ona jistě nikomu ukazovat nebude, a tak bude těžko mi dokázat, že jsem jí nařezal. Vyrasila jak divá a když byla na ulici, začala nadávat,

a to tak sprostě, že i ti nejhorší se začali nad ní pohoršovat a okřikovali ji. Já těm slovům nerozuměl, neboť ta se ve slovníku nenajdou. Lidé věděli, že ona je blázen a že křičela, že jsem ji bil, tomu pochopitelně nikdo věřit nemohl, a tak ji nechal křičet a konečně odešla a víc se nevrátila.

Cestou do nemocnice.

Bylo už po půlnoci a já horkem ještě nespal. Slyším najednou bouchání na dveře a volání. Jdu se podívat a on to soused a pro lásku Boží mne prosí, abych rychle dovezl jeho manželku do nemocnice, že bude rodit. Věděl jsem, že je to vypočítavost, mohl si vzít taxikku, jeden taxikář bydlí docela v jeho domě, ale tomu by museli zaplatit a faráři případně nemusí ani poděkovat, proto dali přednost mně. Vytáhl jsem tedy auto, zastavil před jejich domem, vzadu si sedl manžel se svým bratrem a manželkou a drželi ji. Viděl jsem, že paní mění barvu a tak jsem ujížděl, aby mi neprodila v autě. Když jsem přijel na rozhraní státu Guanabara, ukázal jsem rychle vůdčí list policistovi, on poděkoval, zasalutoval a já šlápnul na plyn. Auto prudce vyrazilo a asi nějak pohnulo s těhotnou, tu chytly porodní bolesti a začala strašně řvát. Policajt ještě zaslechl to řvaní a začal najednou pískat, ale já ujížděl dál a koukal se dostat do nemocnice. Ujel jsem sotva 5 km a už bylo okolo mne 5 strážníků silniční policie na motorkách, revolvery v rukách a jménem zákona mne zatýkali a táhli mne z auta ven. Zaslechl jsem, jak si říkají, že se jedná i „únos“. Křičel jsem na ně, že se nejedná o žádný únos, že ta žena vzadu už rodí a že jedu do nemocnice a že jsem farář. Rodička byla ze všeho tako polekaná, že na ni přišli znovu bolesti a začala řvát nanovo. Křičel jsem: „Nechte mne jeti dál, nebo si tady obstaráte porod sami.“ Baterkou si posvítili na ni, pak viděli, že mám kleriku, omlouvali se a říkali, abych prominul a abych tedy ujížděl, že mne doprovodí do nemocnice. Tři z nich se vrátili a dva jeli přede mnou a houkali sirenamí, jako kdybych vezl presidenta republiky. Před nemocnicí bylo zděšení, co se děje, stáli tam už s nosítky, ženu odnesli a na mne se podezřele dívali a mysleli si, co asi ten farář má společného s tím kvapným porodem. Slyšel jsem ještě několik sprostých poznámek na farářský celibát, ale nezlobil jsem se na ně a bylo mi to úplně jedno. Tyhle věci pochopitelně naši představení jistě nikdy neslyší, a tak mohu psát stohy knih na krásu celibátu, ale zahnat je do takové misijní práce, ti by brzy jinak zpívali. Policisté se dali se mnou do řeči, že tam naletěli a říkali, abych až zase povezu nějakou rodičku, abych jim to hned řekl. Za několik dnů jsem zase v noci vezl do nemocnice, tentokrát ne rodičku, ale děvče, které se popálilo při výbuchu plynu, bylo popálené a řvalo celou cestu jako tur. Policajt se na mne jen podíval a řekl, prosím vás jen jed'te rychle dál. Zřejmě si myslel, že vezu zase nějakou rodičku.

Cesta na sever.

Cestovat vlakem v Brazílii není žádný špás. Na cestu se musí člověk ozbrojit hlavně trpělivostí a nemět na spěch, neboť přijede-li vlak na místo o den nebo půldruhého později než jak je na jízdním řádu, musí říci Zaplat' Pán Bůh, přece jsem dojel. Ne snad, že by vlaky, pokud jezdí, jezdily pomalu, to se snad nedá říci, ale vzdálenosti jsou tak velké, že si to Evropan vůbec nedovede představit. Já jsem si jen tak chtěl odskočit do sousedního státu, abych poznal zase další kousek Brazílie a když jsem ty kilometry spočítal, tak to přesně dávalo jako si odskočit vlakem z Prahy do Lisabonu. Úzkokolejná dráha, lokomotiva vytápěná dřívím,

kteře když dojde, prostě se zastaví uprostřed pralesa, porazí se nějaké souška, přičemž cestující velmi rádi pomáhají, aby to moc dlouho netrvalo, naloží se na lokomotivu a jede se dál. Cestující jsou jinak vděční za takovou nečekanou a nucenou zastávku, která není v jízdním řádu, pokud nějaký je. Vylezou ven a očumují a je jim hned snáze. Při této mé cestě, vlak si odfukoval, z komína létaly celé kusy hořícího dříví, spát se nedalo, neboť vozy létají se strany na stranu a člověk se musí držet, aby nevyletěl oknem a přitom jen žasne, že vlak nevyletí z kolejí. Třetího dne jízdy jsme přijížděli do chudé oblasti, končil prales a kaktusy. Lidé zde žijí roztroušeně, chovají kozy a zdá se, že mají víc puků než koz, neboť celá krajina smrdí od puků. Když se vlak někde zastaví ve „stanici“, přiběhne hejno dětí, dostanou z lokomotivy vodu na pití, pak proběhnou vlak a žebrají. Je to věru smutná podívaná. V této krajině totiž prší, pokud vůbec prší, jen několik dní v roce a pak se pije voda z nádraží, tedy jen dešťová a ta je za pár měsíců jako močůvka. Konečně jsme přijeli do nepřehledného pralesa a vlak najednou začal pískat zběsile a brzdil a v několika metrech stál na fleku. Padali jsme z laviček a honem se dívali ven, co se stalo. Jedna babka začala křičet, že nás přepadli indiáni a to byl zmatek. Uvědomil jsem si, že zde žádní indiáni nežijí a vystoupil s několika odvážlivci ven. Jdeme ke předu a vidíme hotové divadlo. Litoval jsem, že nemám filmový aparát. Před lokomotivou stál strašně veliký býk zebú, ten s hrbem a protože se nechtěl uhnout z trati, strojvůdce a jeho pomocník stáli na lokomotivě a kusem dřeva do něho šťouchali. Trvalo to hezkou dobu, než si býk dal říci a rozběhl se a zmizel v pralese. Pak teprve se vlak znovu hnul ku předu. Tento zážitek se mi tak líbil, že jsem jej několikrát použil v kázání, jako přirovnání, že i my někdy máme na cestě ke stapeňí takového býka a nemůžeme dál, musíme ho nejdříve odehnat.

Dědictví.

Dědictví po rodičích, o to jsem přišel a ani mne nenapadlo, že bych mohl ještě někdo a od někoho něco zdědit. Dostal jsem dopis z Německa s výstřížkem z novin, kde stále neuvěřitelná věc: Hledají mne, aby mi mohlo být odevzdáno dědictví. Chvíli jsem se tomu jen tak divil, špás to nebyl. Před lety jsem byl stálým dopisovatelem jednoho českého deníku, který v USA vydával mons. Václav Mikolášek. On mi za mé příspěvky chtěl posílat honoráře, ale já jsem nic nepřijal s poukazem, že to nedělám na kšeft. Pak náhle zemřel a jeho hospodyně Marie Šebelová, oba pocházeli kdesi z Táborska, mi napsala, že monsignor ještě v poslední chvíli o mně mluvil a že na mne nezapomněl. Nerozuměl jsem dobře té poznámce, že na mne „nezapomněl“, odepsal jsem jí, za monsignora jsem mši svatou odsloužil, pak odjel do Brazílie a víc jsem se o nic nestaral. Nyní zemřela i paní Šebelová a v její pozůstalosti byl také díl pro mne. Dostal jsem od dvou advokátů z USA dopis, že mám poslat plnou moc pro ně a že oni mi to vyřídí. Šel jsem tedy na americký konsulát do Rio de Janeiro, nejdříve byly těžkosti s mým jménem, neboť v odkazu nebylo úplně a že „P.“ znamená pater, to bylo moc těžké pro Američany k pochopení. Konečně bylo vše objasněno, plná moc hotova a když mi ji konsulka odevzdávala, zeptala se ještě, jestli ty pány znám a jestli mám k nim plnou důvěru. Řekl jsem jí, že je vůbec neznám, ona se zamyslela a říkala, to je ovšem špatné, ale konečně že nemám jiného řešení, dědictví není tak veliké, aby se to vyplatilo jeti tam sám a sám si to vyřídít. A tak jsem plnou moc poslal a tím také věc skončila. Advokáti se víc nehlásili a já jsem se s tím smířil, že je to ztraceno. Po nějakém roce můj kaplan

napsat svému příteli do USAm který shodou okolností se dostal na místo, kde dříve byla mons.Mikolášek, zmínil se mu, jak se nám celkem zle vede. Dostal skoro krobiánskou odpověď, že je to divné, že by se nám nevedlo dobře, vždyť jsem dostal dědictví a 5.000 dolarů jsme nemohli utratit jen tak honem. Kaplan mu napsal, jak to s mým dědictvím dopadlo a tu onen kolega se dal do toho, objevil, kde peníze jsou a za pár měsíců jsem peníze dostal, ne sice dolary, vyplatili mi je v kruzeitech a také ne pět, nýbrž něco přes tři tisíce. Koupil jsem si hned pořádné auto, koupil pozemek, zaplatil všechny dluhy moje i kostelní a bylo po dědictví.

éééééáááémláééééé

Kobra s mladými

Seděl jsem před farou a podřimoval. Rušil mne jakýsi podezřelý šramot v trávě právě za mnou. Vstanu a jdu se podívat a ona to kobra a jaké krásná, žlutá a načervenalé skvrny na těle, které vylo žlutozelené a vespuđu žlutobílé. Byl to krásný kus, měla něco přes dva metry. Volal jsem rychle na souseda a zatím jsem běžel do fary pro fotografický aparát a jak vylezla na trávník před farou, kde byla tráva čerstvě pokosená, zmáčkl jsem aparát. Soused kobru vidlicí přimáčkkl k zemi, nožem jí uříznul oba nebezpečné a jedovaté zuby a nesl ji do klece, on ji držel za hlavu a já statečnější za ocas. Měl jsem z ní radost, ale souseď mi vysvětlil, že ji dlouho mít nebudu, neboť zdechne hladem. Ona totiž nic, co sama svým jedem neusmrtila, nesní.

Druhého dne jsem se šel na ni podívat a vidím kobru mnohem hubenější. Nebylo to však hladem, ale porodila mladé. V kleci ležel růženec vajec, bylo jich přes dvacet, ale už prázdné a v každém dírka. Tolik jsem věděl, že každá kobra hned při narození má dostatek jedu na svou obranu a také na výživu. Horší bylo, že ani jednu malou kobru jsem nenašel, ty už byly zalezlé někde ve faře. Na štěstí souseďčiny ciriemy byly ještě naživu, a tak jsem je nechal volně se potulovat po chalupě a okolo a ty vyštrachaly asi všechny. Stará skutečně nežrala a tak jsem ji po několika dnech raději zastřelil.

Joaquim krade.

Byl to Portugalec, mladý a silný člověk. Měl těžkosti při hledání práce, protože před lety pracoval v Rio de Janeiro jako řidič tramwaje a někoho zajel, byl pak osvobozen, ale měl to nepsáno v pracovní knížce, a tak mu to dělalo těžkosti. Věčně byl na faře, rád se vrtal v elektrickém zařízení, ale nikdy ničemu nerozuměl. Občas jsem mu dal něco na práci a zaplatil jsem mu, protože jsem věděl, že jeho rodina má hald, měl celý houf malých dětí a všechny byly tak trochu přiblblé. Jemu však práce moc nevoněla, a tak raději zase na pár dní zmizel a pak si přišel vypůjčit na mléko pro děti.

Každou chvíli se mi něco ztratilo, Měl jsem na něho podezření, ale nemohl jsem ho chytil nikdy při činu. Bylo to v květnu, já měl májovou pobožnost ve farním kostele a kaplan v přířařeném, a to ve stejnou hodinu. Joaquim viděl, jak kaplan odešel na autobus a já jsem se modlil v litanii. Také on byl v kostele a čekal na vhodný okamžik. Kaplan čekal chvíli na autobus, ale autobus nepřijel, něco se jim asi zlámalo a jiná autobus neměli, tak ptostě se nejede. Věděl jsem, že už by tam stejně neodjel, a tak se vrátil. Vlezl do fary, byla už tma, ale světlo nerozsvítil, aby tolik komárů nenalétalo dovnitř a sedl si tak ve tmě a čekal, až já skončím

májovou. Dveře od kuchyně byly otevřeny a vedou za faru. Pojednou těmito dveřmi se vplížil do fary Joaquim se svíčkou v ruce a rovnou k mému psacímu stolu, věděl dobře, že mám v pravém horním šupletí revolver, který byl stále nabitý a připraven zasáhnout kdykoliv. Kaplan to viděl a štěstí bylo, že měl ke stolu blíž, a tak se Joaquim ke stolu nedostal. Na otázku kaplanovu, co tam dělá, se rozkotal a že slyšel jakýsi lomoz ve faře, a tak se šel podívat, zda tam nejsou zloději. Bylo štěstí kaplana, že právě bylo po májové a já se už dobýval do fary, jinak by byl možná ještě kaplana zavraždil. Teprve po této události zmizel a později jsem se dozvěděl, že sedí v base, ale on chudák skutečně jinam nepatřil.

Chov kachen.

Přistavoval jsem kostel, a tak peněz bylo pořád málo, začínala, vlastně byla v plném proudu inflace. Materiál stoupal ze dne na den, rovněž dělníkům se muselo platit čím dál víc, a tak jsem se musel otáčet, abych/ve stavbě mohl pokračovat. Vždy/v říjnu jsme měli velkou slavnost Panny Marie Betlémské, která je patronkou severního státu Pará. Protože ve farnosti a pak hlavně v Rio de Janeiro, žilo hodně lidí pocházejících z Pará a o naší slavnosti se dověděli z radia, nenechali si ujít tuto příležitost. Přijížděli i odjinud, ale ne tak pro pobožnost, ale protože věděli, že si na slavnosti budou moci koupit nachlup stejná jídla, jaká byli zvyklí kdysi jíst v Pará a za to dali poslední peníze. Lidí se jim smáli, ale já ne, vždyť kdybych věděl, že někde prodávají vepřovou, knedlík a zelí, byl bych tam jel a neměřil kilometry. A tak na slavnosti si mohli, sice dosti draho, koupit „tacacacá“, to byla kašička ze zelené kukuřice a v tom jakési koření. Nejvyhledávanější ovšem bylo „pato em tucupí“, to jsou samé indiánské názvy a znamená „kachna v tucupí“. Byla to kachna vařená, ale jen částečně, která rostla jenom tam na severu v Pará a museli jsme si ji sem odtud objednat. To mi chutnalo také.

Problém však byl vždy, kde nakoupit kachny a bylo jich třeba hodně, aby se také hodně vydělalo. Rozhodl jsem se tedy kachny chovat sám. Od jednoho Japonce jsem jich koupil několik, ohradil kus farního pozemku, udělal bazén, velkou boudu a připravil hnízda. Asi za měsíc mi sedělo na vejcích 14 kachen. Když se to všechno vylíhlo, měl jsem přes 200 kusů. Žrádlo jsem musel kupovat a nebylo to laciné, ale kachny rostly a měl jsem z nich radost. Běhaly za mnou jako pejsci. Stačilo zaklepat měchačkou o hrnec a už letěly všechny ke mně, tahaly mne zobáky za kalhoty, když jsem jim hned něco nedal a chodily za mnou jako procesí. Vstával jsem ve 4 hod. ráno a sám jsem se o ně staral, pustil je po celém terénu farním a když lidé začali chodit do kostela, zaklepal jsem na ně a zecdl do posady. Jednou jsem ve spěchu je zapomněl zavřít a běžím do kostela, modlím se chvíli před oltářem, ale už slyším štěbetání za sebou, ohlédnu se a všech 200 jako průvodem si to ženou prostředkem kostela za mnou k oltáři. Musel jsem se s nimi vrátit a teprve pak jít celebrovat.

Hlavně kačeři už byli dobří na zabíjení, a tak jsem měl nejméně dvakrát do týdne „pato em tucupí“. Snědli jsme jich hodně, ale blížila se slavnost. Měl jsem vypočítáno, kolik se na nich vydělá a že to dá na zaplacení dluhů a ještě možná něco zbude.

Biskupovi se to nelíbilo, to moje hospodaření, měl starost „co tomu lidé řeknou“ a pak že snad starostí o kachny, budu zanedbávat starost o duše. Přijel jednou za mnou, ale doma mne nenašel a tak se bavil půl hodiny tím, že se snažil kačeny spočítat, ale nepodařilo se mu to. Pak mně šetrně říkal, že mne hledal, ale na faře

našel jen kachny a stejně se mu nepodařilo se mu to. Nebyl jsem lakomý a také jsem mu nějakou přivezl na oběd.

Bylo asi týden před slavností, přijdu ráno do posady a tam to bylo jako po boji. Dvaasedesát jich leželo mrtvých. Zakopak jsem je a druhé ráno tam ležel zbytek. Asi deset jich jsem ještě zachránil tím, že jsem jim píchal injekce penicilinu, později i tyto jsem rozdál a bylo po hospodářství s kachnami. Trochu mne potěšilo, že o slavnosti lilo celý den jak z konve a lidí stejně přišlo velice málo.

Neštěstí se vzduchovkou.

Nepodařilo se mi sehnat peníze s kachnami a tak jsem vymyslel něco jiného. Koupil jsem vzduchovku, udělal takového panáka, který byv zasažen, spadl (vidíval jsem to u nás doam na poutích), jinak se střílelo do terče a peníze se jen hrnuly.

Jednu neděli přijeli na návštěvu farníci, kteří na mne nemohli zapomenout, z Ninhas. Přijeli v několika nákladních autech, zpívali mši a pak se chtěli pobavit. Postavil jsem jim „střelnici“, dal jsem vzduchovku Manoelovi, aby ji donesl do střelnice. Manoel byl však jeden z bláznivých Portugalců, hned před farou namířil na jednoho chlapce, který byl ze severu a jmenoval se Francisco nebo prostě se mu říkalo Chico, vystřelil a zasáhl ho do oka. Viděl jsem, že je zle, Chico přijde o oko. Naložili ho hned do mého auta a vezli do nemocnice. Sotva vyjeli, utrhla se vrtule od chladiče a chladič rozkrájela. Voda vytekla a museli tedy sehnat nákladní auto a teprve tím se dostali do nemocnice. Bylo po náladě. Farníci z Ninhas odjížděli a naši jim chtěli udělat radost, vystřelili několik raket a jedna z nich změnila směr a spadla mezi lidi doprostřed nákladního auta. Naštěstí se jim podařilo raketu ještě vyhodit ven, kde vybuchla, a tak nedošlo ještě ten den k dalšímu neštěstí.

Já jsem byl z toho všeho nemocný. Spát jsem nemohl, Chica jsem měl velice rád, spával u mne dlouhou dobu, aby mne zloději neodnesli a pak on byl ze severu a měl v okolí několik bratrů a ti budou jistě chtít Manoela zavraždit. Vzkázal jsem Manoelovi, aby se načas někam odstěhoval, než se věc ukladní. Chico skutečně o oko přišel, zaplatil jsem mu potom skleněné oko a zdálo se, že je vše pořádku. Chico se docela tak jistě oženil, měl jedno dítě a druhé bylo na cestě a najednou ho strašně začala bolet hlava, měl záchvaty, vezl jsem ho do nemocnice. Tam zjistili, že má velký nádor na mozku, že se pokusí to operovat, ale že je malá naděje. Věděl jsem, jak říkají, že je malá naděje, tak jistě naděje není žádná. Také nebyla, poprosil jsem lékaře, aby přemluvili jeho bratry a dokázali jim, že to nebyl následek té rány ze vzduchovky, neboť jsem věděl, že tentokrát Manoel tomu neujde. Přivezli neboštíka a já běhal sem a tam a snažil jsem se zabránit dalším neštěstím. Dalo mně to hodně práce, ale dopadlo to ještě dobře, pochoval jsem ho a dalšího mrtvého nebylo. Chudák manželka, porodila za měsíc po pohřbu druhého syna, ale neměla čím sebe a děti živit, dala tedy děti mámě a sama šla dělat prostitutku, aby mohla mámě na děti platit.

Operace krku

Dlouhá léta jsem měl potíže s krkem, ještě doma jsem míval párkrát za zimu anginu. Také zde mne to zlobilo. Věčně jsem s tím musel zlobit mého přítele lékaře, až jednou mi řekl, že se nedá nic jiného dělat, že musím mandle operovat. Poradil mi, abych počkal do května, to je nejlepší měsíc na takové věci, začíná

právě zima, teplota bývá stálá a nemusí se tak potit. Do máje nebylo daleko a tak aspoň bylo času dost na udělání všech možných zkoušek. Obstaral mi dobrého specialistu na krk, byl to Francouz, a tak jednoho májového rána jsem se připravoval na operaci. Doktor mi říkal, že je to celkem nepříjemná operace pro staršího člověka a já měl strach. Prvně na operaci a k tomu zde. Vzal jsem si noční prádlo do aktovky a pár věcí, vsedl na autobus a jel jsem do tak zvaného „Domu zdraví“. Tam měli operační sál. Zachvíli přišla jedna paní, která byla též ošetřovatelkou, pak přijel doktor s jeho přítelem Francouzem, jeho anestesistka, dali mi injekci, aby mne trochu oblbli, ale já jsem byl tak nervosní, že injekce vůbec nepůsobila. Pak mne naložili na vozík a vezli do operačního sálu. Tam mne posadili na rozviklanou židli a tak mne operovali. Trvalo to asi půl hodiny a já při plném vědomí. Konečně to maso všechno z krku vytrhali, zašili a vezli mne na pokoj.

Byl se mnou operován také na krk ještě jeden malý kluk, syn profesora od sester a můj velice dobrý známý a ten zůstal u nás dvou do rána. V noci se mnou lomcovala horečka, ale kránu to povolilo. Šel jsem na záchod, ale ten byl plný a špinavý, že mne chuť přešla. Asi v deset hodin za mnou přišel můj přítel Talián a když viděl tu špínu a žádnou obsluhu, ani žádného lékaře, rozhodl se, že pojedou s ním a budu ležet u něho aspoň na čisté posteli. Zůstal jsem v posteli přes 14 dní a pak ještě přes týden jsem nemohl nahlas promluvit. Když však to všechno přešlo, byl jsem velice rád, neboť jsem měl od té doby s krkem pokoj a nemusel jsem mého přítele stále otravovat.

Křestní jména.

Protože v Brasílii skoro všichni mají stejné příjmení, většina se jmenuje „da Silva“, tedy rozhodující je křestní jméno. Také abecední seznam jmen se nedělá podle příjmení, nýbrž podle křestních jmen. Proto si lidé vymýšlejí všechna možná i nemožná a hlavně nesmyslná jména, a to jen proto, aby bylo každé jiné. Já už jsem se s tím smířil a na všechna ta možná i nemožná jména jsem si zvykl, ale kaplan se s tím dlouho nemohl smířit. Jednou mu přinesli ke křtu dítě a chtěli je pokřtít na jméno Cocacola. Jeden farník, který si zakládal velice na tom, že je inteligent a on skutečně byl, neboť měl přinejmenším obecnou školu a psát také uměl, a protože se správně říká, že jednooký je slepců král, tedy on byl skutečně inteligent. Už se s ním kaplan soudil pro nějaké to inteligentní jméno jednoho z jeho dětí. Tentokrát přišel opět s dalším děckem ke křtu a jen se napařoval a hned se vytasil se jménem, na které chtěl křtít své devatenácté dítě. „Můj syn bude se jmenovat: Osle“, vítězoslavně řekl a dodal hned vysvětlení, jak na to inteligentní jméno přišel: „Víte, hlavní město Norska se jmenuje Oslo, ale aby to nebylo docela stejné, tak jsem to změnil na Osle, co tomu říkáte?“ Kaplan se smál a říkal mu, že to jméno by nebylo nejhorší, ale aby svého syna nikdy neposílal do Evropy, neboť kdyby se syn někde v Čechách či Polsku představil, mohl by dostat po hubě, že druhému nadává.

Když jsem byl jednou u souseda Taliána na návštěvě, přišel tam také takový „inteligent“, měl s sebou dva už odrostlé kluky, byli to dvojčata a představil mi je, že jeden se jmenuje Amsterdam a druhý Rotterdam a čekal, jak budu obdivovat jeho inteligenci, ale já se nemohl smíchy udržet.

Jeden dobrý a druhý hodný můj farník udělal slib, že všechny jeho děti budou mít jména začínající na E. Spočátku mu to šlo a dával celkem pěkná jména. Některá si ještě pamatuji: Elias, Eliseu, Eduard, Elisa, Elsa, Esperanca, Edson, Eneas, Eber

atd. Když se narodilo sedmnáctí dítě, byl táta v koncích a nemohl přijít na žádné rozumné jméno a tak se raději přišel za mnou poradit. Já jsem také honem nemohl na žádné rozumné jméno přijít, říkal jsem mu, že ho raději sprostím slibu, ale on to považoval za pokušení Pána Boha. Trochu tak ze zloby jsem mu řekl: „Vidím, že se vám líbí německá jména, máte jednoho kluka, tomu jste dali jméno Eber, tak druhý by se zase mohl jmenovat Esel.“ Jemu se to jméno náramně líbilo, ale já jsem měl strach, že mu to pak někdo řekne, co to znamená a tak jsem musel honem obrátit, že to není inteligentní a našel jsem mu, že ještě nemá Eleasara, a tak se spokojil s tímto jménem.

Zázraky.

V mé farnosti bylo všechno možné. Pochopitelně, tam kde je malá víra a kde náboženské znalosti jsou malé nebo skoro žádné, tam je všechno možné. Jeden námořník si vymyslel dobrý kšeft. Jednoho dne, bylo to právě před velikonoce, když se vraceli zpět, přinesl asi 60 cm vysokou sošku nějaké svaté, postavil ji v jeho chatrči, rozsvítil u ní svíčky, zavolal sousedy a vykládal, jak se mu v moři ukázala tato socha, nejdříve tělo, pak hlava, která se sama přilepila na tělo, lidem nevadilo, že byla přilepena lepidlem „lepší vše“ a pověst o „zjevení“ se rozletěla po celém kraji, byly zázraky a proudy lidí se hrnuly ke „svaté“. Já jsem věděl, že je zle, snažil jsem se námořníka přemluvit, ale ten viděl peníze, které lidé dávali „svaté“ k nohám a už se viděl v desátém nebi. Pak se toho chopily noviny, ty nejhorší bezbožecké noviny, vlastně plátky, uveřejňovaly na celých stránkách i mojí fotografii a pohoršovaly se nad mou „nevěrou“. Zázraky rostly, sliby se množily a peněz přibývalo. Biskup byl z toho také celý poděšen, ale já se sousedem Italem jsme zůstali pevní a odsuzovali toto nekřesťanské vyděračství. Bylo by to dlouho netrvalo, ale sousední františkáni začali po tomto „zjevení“ šilhat, zřejmě jim ty peníze učarovaly, a tak začali chodit za biskupem a tvrdili, že něco nadpřirozeného v tom musí být, že tolik lidí dojde vyslyšení a že ty desítky, či stovky zázraků, to samy potvrzují. Přesvědčoval jsem biskupa o pravém opaku, Talián mi v tom pomáhal a jednou biskupovi vyprávěl, co se přihodilo v Itálii v jedné farnosti, která sousedila s jeho.

Na hlavním oltáři byl velký obraz Srdce Páně, byla to malba na plátně. Jednoho dne Pán Ježíš začal plakat a skutečně slzy vytékaly z jeho očí. To byla podívaná. V několika dnech se půl Itálie sjíždělo do malé dědiny, aby viděli zázrak. Když se to dověděl místní biskup, jet tam, vystoupil prostě na oltář, udělal kříž a ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého chytil za obraz rukou a roztrhnul až dolů. Lidé trnuli a byli přesvědčeni, že blesk s nebe potrestá takové rouhání. Blesk s nebe nepřišel, ale jako blesk působilo, když najednou lidé viděli, že s druhé strany byly připevněny dvě trubičky na oči a v malém skladišti, které bylo za oltářem kostelník vařil vodu a páru vedl trubičkami k očím, pochopitelně v chladu se pára srážela, voda plátnem promáčela tekly slzy.

Toto vyprávění na biskupa působilo. Pak jsem mu já vykládal, jaká víra v tom je, a jaká vyslyšení tam lidé hledají. Tak jeden černoš se tam dal dovézt a sliboval, jestli se uzdraví, byl paralitický na spodní část těla, tedy obere všechny ženské ve vesnici. Biskup se křížoval, ale přece jen těm františkánům trochu věřil a tak se bál radikálně zasáhnout. Věc se zhoršovala, začali se do toho míchat politikové, postavili kapličku a námořníkovi do-mek. Kdekdo se přižívoval, prodávali životopis námořníka, kde byl líčen jako světec, nic jim nevadilo, že právě v té

době seděl několik měsíců ve vězení pro znásilnění a když se vrátil, pokračoval ve své „duchovní“ práci. Dával totiž tak zvané duchovní porady.

Věc se vlekla, ale ponenáhlu začala ztrácet na přitažlivosti, ale námořník měl pěknou chalupu, a to stálo zato.

První svaté přijímání.

Biskup byl zase v úzkých. Jeden farář mu odešel a on neměl, koho by tam poslal na zastupování. Pochopitelně, že si vzpomněl hned na mého kaplana, ale kaplan jít nechtěl. Bylo mi kaplana líto a tak jsem se uvázal, že tam budu dojíždět. Nebylo to sice daleko, ale musel jsem přes město a to byla oběť. Lidé tam byli mnohem horší než u mě. Dělal jsem, co jsem mohl. Byla to fary poměrně nová, nezaběhnutá, první dva faráři odpadli a ani jsem se moc nedivil. Lidé se tam mezi sebou rvali a kdo byl toho vinen, samozřejmě že farář. Trochu se to lepšilo, kostel býval aspoň v neděli plný a zdálo se mi, že se přece jen z toho dá něco udělat, ale nechtěl jsem se do mnoha věcí pouštět, neboť mou farnost jsem také nemohl zanedbávat. Moje farnost měla přes 60.000 duší a teď tato nová jich měla také okolo padesáti tisíc. Tedy dva na 110.000 duší, to je věru trochu moc.

Jednu sobotu jsem tam měl několik svateb, jel jsem hodně brzy, vsedl do zpovědnice a zpovídal, protože v neděli enbylo na zpovídání času. Přišlo se zpovídat malé děvčátko, ale nic neříkalo a viděl jsem okénkem, že je tam máma přidržuje. Vylezl jsem ven a ptám se, co vlastně je. Tu máma toho děvčátka mi říká, že její dcera půjde zítra k prvnímu svatému přijímání, a tak že se musí přece zpovídat. Já hned věděl, oč se jedná, doma chtějí dělat slavnost a nemají k tomu žádný důvod, a tak dcera musí dělat první přijímání, aby měli proč pozvat přátele. Zavedl jsem je do sakristie a snažil jsem se mámu přesvědčit, že to, co chtějí dělat, je nemožné, že děcko neumí ani Otčenáš. Ona ovšem nařikala, že mají všechno připraveno, šaty pro dceru, pití a jídlo a přátelé jsou pozvaní, a tak že to bude těžké přeložit an jindy. Nabídnul jsem jí, že budu dcerku zvlášť učit, aby ze šateček nevyrostla, ale že se nedá nic dělat, zítra k přijímání nemůže. Máme nic neřekla a šla s dcerou domů. Zpovídal jsem další, pak jsem oddal několik párů, na tuto věc jsem zapomněl a jel jsem domů už pozdě večer.

V neděli jsem tam měl až desátou. Můj chrámový sbor se chtěl ukázat, a tak že pojedou se mnou. Byl jsem rád, protože tam žádný sbor nebyl, vzal jsem jich několik do auta a ostatní si sehnali nákladní auto a jeli také. Kostel byl plný, já zpíval, sbor zpíval a bylo to náramně hezké.

Když přišlo svaté přijímání a já přijdu k mřížkám, koho tam nevidím, jako onu holčičku, nastrojenou jako nevěstu, zaní táta s mámou a houf přátel. Klidně jsem řekl rodičům, že přece jsem to už včera vyložil, že to není možné, aby dcera přijímala a začal jsem klidně podávat ostatním. Podal jsem asi třem a už jsem cítil, že bude zle. Táta na mne křičel: „Moje dcera bude přijímat, ať to stojí co chce.“ Viděl jsem, že má v ruce revolver, ale já dělal, jakoby nic a podával dál přijímání. Dcera tam pořád ještě klečela a já ji vždy přeskočil. Že mi bylo všelijak, to nemusím ani podotýkat. Ruka se mi trásla a sotva jsem byl schopen dál podávat.

Tamní lidé se na to dívali jako přiblblí a nic nepodnikali. Když to však zpozorovali moji zpěváci, nechali zpívání a běželi na pomoc. Obstoupili celou tu skupinu a snažili se je pomalu vytlačit z kostela. Nechtěli mu brát revolver z ruky, to by bývalo ještě horší, ale byli připraveni na všechno. Já dokončil mši už jen jako tichou, ale na zádech mne svrbělo, myslel jsem jen kam asi mne kulka zasáhne. Šťastně jsem však mši dokončil, moji zpěváci zatím tlačili skupinu dál,

až je dostali domů. Měli o mne strach, a tak tam zůstali všichni a stáli před kostelem připraveni. Já jsem pokřtil několik dětí a pak jsme jeli společně všichni domů. Na oběd jsem neměl ani chuť a raději jsem zavřel dveře a podíval se, jestli můj revolver je pořádku. Odpoledne jsem tam musel znovu, ale naštěstí na do kostela, nýbrž do kláštera, který si tam zbudovaly sestry a právě před krátkou dobou se nastěhovaly. Přijela totiž provinciální představená a musel jsem svítit novou sochu pro kapli. Pak jsem seděl ještě chvíli u sester a ani jsem netušil, že otec onoho děvčátka, už dosti podnapilý, občas jde ke kostelu s revolverem a předsevzetím: že musí toho faráře zastřelit, to že si líbit nenechá, takovou ostudu.

Nevím, kdo jim to poradil, a tak večer šli na mši k františkánům. Ti měli vždy večerní mši a bývalo hodně lidí. Při přijímání udělali totéž, co mně ráno. Jenomže františkán, který podával přijímání o ničem nevěděl a přijímání jí dal. Zdálo se, že tím je tedy věc vyřízena a že táta může být plně spokojen, co chtěl, to má. Ale kdepak, to teprve táta začal zuřit a že teď to vidí docela jasně, že jenom já jsem jí nechtěl dát přijímání. Když ji mohli dát přijímání františkáni, proč tedy já nemohl a prostě si vzal do hlavy, že já jsem hoden smrti.

Toho večera jsem šel dříve na kutě, bál jsem se zůstat dole. Zamkl jsem všechno a vylezl do mé ložnice. Nemohl jsem však spát, bylo toho přece jen moc za ten den a nějak jsem se divil, že vlastně ještě žiji. Sedl jsem si k oknu a odháněl od sebe komáry, kteří byli přímo zuřiví. Bylo asi 10 hod., když chlap přelezl plot a plížil se okolo zdi kostela a kdesi se tam schoval. Napřed jsem myslel, že je to zloděj, a proto jsem už raději držel v ruce revolver. Pak jsem si teprve vzpomněl na událost s prvním přijímáním a bylo mi jasné, že je to táta onoho děčka a že si to přišel se mnou vyřídit. Položil jsem tedy zase revolver a trpělivě čekal. On pochopitelně nevěděl, kde já spím, hledal mne ve fáře, ale v té době já už měl hotovou ložnici ve věži kostela a aby se ke mně dostal, musel by vypáčit nejdříve čtvery dveře.

Konečně vylezl z úkrytu a obcházel faru. Chvíli mne to bavilo ho pozorovat, ale nakonec jsem vystřelil tři rány z revolveru do vzduchu a z okna věže začal křičet: „Ladrao – zloděj“. On chudák nevěděl odkud střílím a nevěděl také kam honem skočit. Tu už vyběhlo několik mužů z hospody naproti a za ním. On utíkal jak mladík, přelezl plot, revolver raději zahodil, ale daleko neutekl. Já nečekal a seběhl rychle dolů a honem na ulici. Věděl jsem, že ti chlapi z hospody jsou větší zločinci než on a že ho utlučou, a to jenom proto, že se jim naskytla příležitost někoho zamordovat. Zdaleka jsem na ně volal, aby ho nezabíjeli, skočil mezi ně a chalpy odstřel, nebožák ležel na zemi, krev mu tekla z nosu a úst a ani se zvednout nemohl.

Poznal mne a začal mi děkovat, že jsem ho zachránil od jisté smrti a říkal, že není žádný zloděj, že je táta onoho děčka a že přišel za mnou, neřekl ovšem proč za mnou přišel. Zvednul jsem ho ze země a vedl jsem ho pryč až ke stanici autobusu. Tam jsme dlouho stáli, nechali jsme odjet několik autobusů. Řekl jsem mu, že vím proč přišel a že jsem ho mohl klidně nechat ubít, ale že my kněží jsme jiní, než on si myslel. Po chvíli začal plakat a prosil o odpuštění, že on je vlastně chudák, že on nikdy nepřišel do styku s farářem a že mi teď ukáže, že on není tak zlý. Řekl mi, kam zahodil revolver a jestli ho najdu, abych si ho nechal na památku, že je to vlastně rodinný klenot, který jich poslal na onen svět aspoň osm. Řekl jsem mu, že takové „klenoty“ nesbírám a aby si pro něj přišel, jestli jej najdu, že mu revolver vrátím. Konečně mi políbil ruku, měl jsem ji pak celou od krve, poděkoval za zachránění života ještě jednou, vsedl do autobusu a odjel. Víckrát jsem ho už neviděl, pro revolver si také nepřišel, a tak jsem teď měl dva.

Líbání rukou.

Jakoby ti španělští a italští faráři neměli nic lepšího na práci, tak naučili lidi a děti knězi líbat ruku. Já jsem byl z toho líbání celý pryč. Děti usmrkané, špinavé, nemocné a jen mi ruku líbali. Za chvíli to na ruce jen klouzalo a bylo-li to na cestě, nebylo kde si ruce umýt. Protože jsem věčně něco dělal a něco spravoval, měl jsem často nějakou malou či větší ránu na ruce a v takovém případě přenos, hlavně sifilisu, byl náramně lehký. Kdo mi bude potom věřit, že jsem se stal obětí líbání rukou.

Vymyslel jsem si tedy jiný způsob. Když mi někdo chtěl políbit ruku, vztáhl jsem ji hodně vysoko a udělal kříž, a tak když se děti ke mně hnaly a křičely o požehnání, už zdaleka jsem nad nimi dělal kříže a říkal, to stačí, už jste požehnání. Časem si na to zvykli lidé, ale hlavně dětem se to přeci jen pořád po tom líbání stýskalo. Když jednou přišel biskup na visitaci a chodili jsme po farnosti a hlavně navštěvovali školy, měl biskup příležitost vychutnávat dosyta slast tohoto líbání. Když se děti k nám hnaly, požehnal jsem jim zdálky a nenápadně jim ukázal, že musí políbit ruku tomu důstojnějšímu, a tak biskup nestačil ani zasmolenou ruku aspoň o kleriku utírat. Druhého dne si toho však všimnul a asi ze závisti mi říkal, že biskup má prvé řadě žehnat. Já jsem mu to nebral a jenom z úcty k představenému, jsem mu neřekl, že jsem to já nezavedl a kdo to zavedl, ať teď trpí.

Jednou jel kaplan do města a v autobusu mu někdo, možná schválně, dal hořící cigaretu pod kleriku. Protože v autobusu je tolik smradu z lidí, kteří se potí a ještě smrad z motoru, tedy nikdo nezpozoroval, že mu klerika hoří. Když konečně na to přišel, měl kleriku na jedné straně upálenou až k pasu. Vystoupil, přesedl do jiného autobusu a vracel se zpět. Než došel od autobusu domů, lidé se mu posmívali a děti se sbíhaly a zdaleka volali na něho o požehnání a přitom se smály. Kaplan nazloben na kleriku, nosil ji asi tak rád jako já, zlostí nevěděl už co dělat, a tak těm nejrozjívěnějším, které stály před kostelem a na něho pokřikovaly o požehnání, zmohl jen na to, že jim česky odpověděl, aby mu políbily..... Když se pak doma uklidnil, začal si z toho dělat svědomí, že přece jen neměl tak odpovědět, třebaže tomu nerozuměly, ale vždyť žádaly požehnání. Musel jsem ho těšit, že bych udělal přinejmenším totéž. Jen jsme si přáli aby se u nás objevil biskup, abychom mu mohli ukázat upálenou kleriku, aby viděl tu slast, když člověk musí v té špíně ten hadr vláčet po zemi a zametat hovna a flusy po ulicích. Ovšem v Itálii a ve Španělsku se nosí klerika, a tak se zde také musí nosit. Že každý pater kvůli té klerice zahyne o deset let dříve, to nikomu nevádí, a že je nedostatek kněží, to se spraví pláčem, že nejsou kněžská povolání a že v Evropě je málo odvážných kněží, kteří by sem mohli přijít a pomoci.

Na Květnou neděli si malandři vzpomněli a začali zrovna před kostelem na ulici hrát „malhas“. Je to vynález portugalský. Celá hra je náramně jednoduchá, ale nadělá tolik rámusu, že ani v kostele nebylo rozumět. Kola ze silného plechu se hází daleko na čáru a čím malha je nejbližší čáry, ten vyhrává. Portugalec, majitel putyky, ro organizoval, aby tak přitáhl víc lidí a víc kašasy prodal.

Dělal jsem procesí, nesli palmy, ale malandři nám nechtěli ani uhnout. To mne dožralo a poslal jsem pro policii. Ta přijela, malhas sebrala a zase odjela. Bylo sotva po mši a malandři se na mne strojili, to že si líbit nedají. Syn majitele, který se jmenoval Zéka, to chtěl vyřídit docela krátce. Vzal nůž a hnal se za mnou. To rozumnější ho zadrželi, ale celou neděli jsem nemohl ani nakrok z fary.

K večeru se to uklidnilo a lidé mi přišli říci, že Zéka si zlomil právě ru pravou ruku, kterou mne chtěl zapíchnout, že lidé celí poděšení z putyky utekli, že je to trest Boží. Vyšel jsem tedy ven a skutečně v putyce nikdo.

Netrvalo ani deset minut a přiběhla Zékova máma, abych se na jejího syna nezlobil a abych byl tak od té dobroty a odvezl ho do nemocnice, že doma řve bolestí. Měl jsem sto chutí jí říci, že u to patří, ale pak jsem vzal auto, Zéku naložil a vezl do nemocnice. Lidé na mě čuměli s otevřenou hubou a říkali, že tomu faráři nerozumí. Ráno ho Zéka málem zapíchnul a odpoledne ho veze do nemocnice. Viděl jsem, že se na mne dívají, ne snad s obdivem a úctou, nýbrž s politováním a snad i s pohrdáním a byli zajedno, že jejich farář to nemá v hlavě pořádku. Zékovi se ruka zahojila, ale asi za měsíc spadl z nákladního auta a zlomil si ji znovu. Když se mu znovu zahojila, chodíval ke mně na faru a snažil se mi v něčem pomoci, ale jen proto, že mu jedem makumbeiro poradil, že jedině tak odvrátí zlořečení a nebude si tu ruku pořád lámat.

Jmenování kanovníkem.

Za celou dobu, co jsem byl v Brasílii, nikdy mi nepřišla myšlenka, že za mou „práci“ bych to mohl někam „dotáhnout“. Když jsem slyšel o mém jmenování v rádiu a pak ještě četl v novinách, utěšoval jsem se, že se jedná o nějaký omyl. Ale když přišel dekret a dopis od biskupa, bylo mi nanic. Jednak jsem se cítil poražen. Přesto, že jsem se celý život jen s biskupem soudil, on na to nedal a za mé „zásluhy“ mne povýšil. Věděl jsem, že je to zvláštnost, neboť cizinec to nikdy nikam nedotáhne, ale už se stalo. Spolubratři mně chodili blahopřát a byli zajedno, že „odbojní“ kněží ztratili svého vůdce.

Napsal jsem několik dopisů, ve kterých jsem biskupovi děkoval zajeho uznání, ale že to přijmout nemohu. Vymýšlel jsem všelijaké důvody, ale nakonec jsem všechny dopisy musel roztrhat a nezbylo mi nic jiného, než to přijmout. Od přátel jsem dostal některé drobnosti, jako červené punčochy, boty s přeskou, červené cingulum, prsten jsem si ovšem musel dát dělat sám a čekal jsem na slavnou instalaci. Měl jsem tolik starostí, že jsem nakonec biskupovi ani nepoděkoval. Na instalaci jelo hodně lidí z farnosti, přijeli vlakem, několika zvláštními autobusy a zaplnili katedrálu. Biskup měl radost, že tolik mých lidí přijelo a dokazoval mi, že to je známka, jak mne lidé ají rádi. Já mu to ovšem rozmlouval, že je to pouhá zvědavost. Po instalaci a po pontifikální mši svaté jsem musel do biskupství na oběd. Cítil jsem se nějak nesvůj. Má svoboda a volnost obyčejného kněze byly pryč.

Když jsem se pak večer vrátil do farnosti a viděl celou farnost shromážděnou a poslouchal jsem všechny ty oslavné řeči, kde jsem se dovídal o mých zásluhách, o mé práci a docela o mých ctnostech, cítil jsem se nějak vzdálen od mých farníků. Hlavně v prvních měsících mne to trápilo, ale časem jsem je přemluvil, že bude lépe, když mne zase budou volat: padre ! Většina si stejně na nový titul nezvykla a navždy zůstanu jen jejich „padre“, jen několik tvrdohlavců si říci nedalo a že prý to biskup při instalaci říkal, jak mne mají titulovat a zůstalo to tedy po jejich.

Nastalo mi ovšem nové trápení. Když některý farář měl nějaký malér, prosil mne biskup, abych mu pomohl to dát popořádku. Já jsem se spočátku bránil a říkal jsem mu, že do takových věcí se plést nebudu, že nakonec stejný malér mohu mít já a ostuda bude dvojnásobná. Nakonec jsem do toho přece jen musel. Někdy jsem si myslel, že mne k tomu nutí jen proto, aby mně ukázal, jak to má někdy biskup těžké. Já si říkal, že je to jasné, že je to těžké být biskupem, ale já nejsem

biskupem, nikdy biskupem nebudu, neboť na to nemám povolání, a tak co bych se měl plést do věcí, které přísluší biskupovi. Jak se mi stýskalo po zlatých časech, kdy jsem se s biskupem hádával. Ty časy byly neodvratně pryč a já se cítil už starým knězem. Věděl jsem, že mne biskup má vlastně rád a já jeho a že taky bylo i dřív a že jsem se s ním soudil jen proto, že mi to dělalo dobře a on to také tam nějak přijímal.

Slavil jsem jubileum „20 let knězem“. Pozval jsem biskupa, ostatní kanovníky a všechny sousední kněze. Kdyby kostel byl býval desetkrát větší, těžko by pojmul všechny. Biskup znovu mluvil o mých „ctnostech“, rozplakal lidi každou chvíli. Hlavně když je chváli za to, že mi připravili tak pěkné jubileum a většina farností se ho účastnila. Že jsem sám na světě, že má rodina ani neví, kde já jsem a nemohou mi přijít stisknout pravici a sednout si se mnou za stůl a že to dílo, které jsem ve farnosti vykonal není zázrakem, jako oni často říkají, nýbrž je to zázrak lásky, kterou jsem jim věnoval, a to lásky celé, nerozdělené, neboť jsem tuto lásku ani s mými vlastními sourozenci a rodiči nedělil.

Pak kázal o bratrské lásce a zas měl jako příklad dobrý poměr můj ke kaplanovi. Říkal: „Oni nejsou bratři, jak většina lidí myslí, oni jsou jenom spolubratři a příklad, který vám dali, ten byste těžko hledali.“

Při hostině bylo zase řečnění a nic veselého, všechno se mi zdálo jako pohřební řeči. Snad mi to příliš připomínalo mou samotou, na kterou jsem při tolika práci neměl čas myslet a pak také skutečnost, že jsem 20 roků knězem, byla nevyslovenou připomínkou, že jsem už starý.

Odjezd z Brasilie.

Začal jsem počítat roky, které jsem prožil v této krásné a tropické zemi, blíží se třináctý rok a já začal přemýšlet o tom, že za celou tu dobu jsem měl tak málo času na studium a na četbu a začínal jsem se cítit „sudem dunícím prázdnotou“. Toto pomýšlení mne přímo hrozilo a já začal pomýšlet na odjezd do Evropy, kde bych za nějaký čas dohnal to, co jsem zanedbal. Jak to však provést, jak to říci biskupovi, aby ho šlak netrefil a neměl ještě nakonec jeho na svědomí a jak nechat tento chudý lid, který jsem přese všechno miloval. Ani jsem starostí nespal. Sám jsem si nadával do zbabělců a říkal jsem si: „Tak se na to podívej, do této hrůzy jít jsi měl odvahu a teď ti chybí odvaha odtud odejít.“ A opravdu mi odvaha chyběla, několikrát jsem jel za biskupem, abych mu to řekl. Když jsem tam jednou přijel, přijal mne ve dveřích: „Představte si, zase mám jednu faru bez kněze.“ Když se mne pak ptal, proč jsem vlastně přijel, řekl jsem mu, že jen tak, že jedu okolo. Jindy jsem ho zastihl u psacího stolu, seděl jakoby nepřítomný a když se z toho probral, smutně mi řekl: „Víte, že jsem patera Luise musel poslat do Itálie, byl operován a lékaři pochybují, že bude moci ještě pracovat a tak nevím, koho tam dát na jeho místo.“ Nezbyvalo mi, než mu zase lhát a říci, že jsem si přijel jen pro jeho požehnání.

Lidé ve farnosti to také nějak postřehli, a to bylo zle. Chodili ke mně jeden za druhým, někteří se slzami v očích a ptali se, zda je to pravda, že je chci opustit, musel jsem všem přísahat, že to pravda není. Byl jsem z toho všeho nervo-vě skoro zhroucen, věděl jsem, že musím něco podniknout, jinak ani nepojedu a ani nebudu k žádné práci.

Připravil jsem si pas, koupil jízdenku na loď a jel jsem za biskupem. Chtěl jsem mu říci pravdu, ale ještě cestou jsem ztratil odvahu. Řekl jsem mu, že chci jen načas do Evropy. Řekl, že v tom mi bránit nemůže, že si to plně zaslouhuji a dal mi

na cestu požeňání. Do odjezdu lodí chybělo neště několik dní a já musel být ve farnosti tak opatrný, aby nikdo neměl ani tušení. Lidé byli schopni něco provést a já bych ztratil peníze, které jsem na jízdenku dal a nebylo to málo peněz. Byl jsem nervosní, loď měla odjíždět v neděli, a to bylo nepříjemné, neboť jsem musel suspendovat několik mší, lidem to bylo divné, ale v sobotu přišla zpráva, že loď přijede o den později, neboť musela poskytovat záchranu portugalské lodi, která ztroskotala, a to mi pomohlo. V neděli bylo vše, jako vždycky. Večer jsem všechno zamknul a dali jsem se s kaplanem do balení kufřů.

S balením bylo trápení, kufry byly už plné a ještě zbývalo hromadu věcí, zázraky se však nedaly dělat, a tak jsem musel mnoho věcí nechat. Ani jsme se nedostali do postele. Ve 4 hod.ráno jsme potichu, jako zloději, snesli kufry dolů, dalo do auta a zamkli. Uvařili jsme si kávu, prohlédl jsem si ještě několikrát, zda mám všechny dokumenty pořádku a než se lidé začali trousit do kostela, vsedl jsem do vozu a jel do Rio de Janeiro. Měl jsem ještě několik hodin času, ale raději počkám v přístavě. Byla ještě úplná tma, projíždím farností, která se probouzí k životu a je mi trochu smutno, Kdyby tak oni věděli, že jejich farář utíká jako zloděj, protože/neměl odvalu jim říci pravdu. Chudáci, až se to dozvědí, to bude rána. Zpozoroval jsem, že zpomaluji a že už jedu sotva krokem. Polekal jsem se myšlenky, že by mne mohlo ještě nakonec napadnout a se vrátit. Šlápnul jsem na plyn a vši silou jsem se snažil tuto možnost zapudit a oddechl jsem si teprve, když jsem přešel hranice farností. Snažil jsem se myslet na jiné věci a byl bych býval nejraději, kdybych už byl na lodi araději už někde daleko na oceáně. V žádném jiném přístavě brazilském přistávat nebudeme, a tak se vrátit nebudu moci. Do Rio de Janeiro jsem přijel velice brzy, loď ani ještě nepřijela. Postavil jsem auto před přístav, zapnul rádio a poslouchal jsem ještě, co je nového, pak jsem si koupil noviny a celé přečetl. Konečně vidím, jak naše loď majestátně vplouvá do přístavu, byl to krásný pohled. Pak přijeli moji přátelé, kteří měli s sebou vzít zpět auto. Také jsem je musel těšit, že se brzy zase vrátím. Pak přijel také můj soused Ital se rozloučit. Nosiči odnesli kufry na celnici, také já musím projít celnicí, vše je v minutě hotovo, kufry vůbec neotvírají a pomalu vstupují po schůdkách do lodi. Je to krásná a luxusní španělská loď „Cabo San Vincente“, cesta bude trochu zdoluhavá, neboť bude trvat 15 dní. Zdržíme se stavěním na Kanárských ostrovech, pak v Algeciraz, na ostrově ve Středozemním moři Palma de Maiorca, pak ještě v Barceloně a teprve pak konečně stanice Ženova.

Jdu se podívat na mou kabinu, je dosti veliká, je tam se mnou ještě jeden Jugoslávec, který jede jenom na Kanárské ostrovy a pak jeden Turek. Jsem celkem spokojen, jdeme do baru na jeden koňak. Pak moji přátelé odjíždějí s mým autem a já zůstal jen s Taliánem. Vystoupíme na palubu, před námi stojí italská loď „Julio Cezare“, která má stejnou hodinu odjezdu jako naše. Díváme se do přístavu, čekáme na kaplana, slíbil, že přijede. Slunce do nás praží, ale já si říkám, ať ho užiji ještě, stejně se mi bude po něm stýskat.

Kaplan nepřijel, je mi to divné. Siréna troubí už podruhé a tlampače vyzývají návštěvníky lodi, aby ji opustili, že loď zvedá kotvy, loučím se rychle s přítelem, slibuji mu, že zajedu k jeho mámě do Vigevana a že ji potěším. Máme oba slzy v očích, vždyť jsme byli 12 let dobrými sousedy a užili jsme toho spolu moc, dobrého i zlého. Teď už musí spěchat, neboť začínají odstavovat můstky, sotva doběhl dolů a seběhl po můstku, lodní sirena troubí potřetí a rebokadory už nás táhnou od břehu. Jsou to silné momenty, na které se těžko zapomíná. Tisíce šátků mává a posílá naobě strany poslední pozdravy. Mně platí jen ten jeden šátek, který drží v ruce můj přítel. Mohlo by jich tam být tisíce, ale to by bylo ještě

bolestnější. Rebokadory nás dotáhly na moře, odpojily lana a jely vytáhnout „Juloi Cezara“. Lodní šrouby nás pomalu ženou dál, v přístavě i na lodi se pořád ještě mává, ačkoliv už není možno někoho rozeznat. Pak jedeme podél letiště, po pravé straně je Pao de Acucar, za ním Corcovado s Kristem. Stojím dál na palubě zvoní na oběd, ale já nemám na nic chuť, dívám se ještě naposled na Rio de Janeiro a neviditelná síla mne táhne zpět, ale lodní šrouby nemilosrdně nás ženou průplavem ven na oceán. Zdá se mi, že neodjíždím celý, že mne tam kus zůstalo a kdybych se nestyděl před lidmi, kteří se právě vrací z oběda, asi bych si od srdce zaplakal.

Jsmo už na oceánu, ještě pohled na Copacabanu, Kristus na Corcovadu je zahalen nyní v mlze, pak i toto všechno mizí, posílám ještě požehnání všem těm, které jsem opustil a je mi skoro jasno, že tuto cestu dělám naposled. Krista na Corcovadu budu ode dneška vídat jen na fotografiích, které si s sebou vezu.

Do noci je vidět po levé straně brazilské pobřeží, proti nám je město Araruama, kolik to vzpomínek, pak přijde Cabo Frio, další moře vzpomínek a pak se setmělo a je vidět jen majíky s jejich střídavým světlem. Po večeři jsem opět na palubě, několik km od nás dál v moři pluje Julio Cesar, je také krásně osvětlen a bude nás doprovázet pět dní a pět nocí. Potom odbočí na východ, neboť bude stavět v africkém Dakaru.

Cesta je celkem nudná, jídlo není zvláštní, ani mi nechutná. U stolu v jídelně sedím s jednou rodinou z Libanonu, jsou to milí lidé, paní je dcera faráře, neboť v tomto ritu nemají celibát. Našetřili si v Brazílii trochu peněz, zechtělo se jim po domově, atak prodali vše a jedou užít své stáří v rodné obci. Trochu jim závidím a myslím si, kam asi já půjdu složit moje kosti.

Po dvou dnech mne dali do jiné jídelny a u stolu jsme seděli čtyři. Tři Francouzi a já. Dohromady jsme měli 299 roků, je tedy možno so představit, jací to byli dědkové. Jinak byli roztomilí a protože jsem neuměl dobře francouzky, tedy mluvili u stolu vždy španělsky. Jednoho večera se loď začala trochu házet, ale ne moc. Sedíme u večere a najednou se ten nejmladší Francouz rychle zvednul, zahrkalo to v něm a on běžel k otevřenému oknu, ale nedoběhnul. Vyletělo to z něho ještě pár metrů před oknem. Dívali jsme se na něho, co tam v tom vyblitém na zemi hrabe a jakoby hledal. Pak se vrátil k nám a ukazoval jeho chrup, který držel v ruce a říkal, jaké to bylo štěstí, že k onu nedoběhl, že by si byla nějaká ryba jistě na jeho chrupu zuby vylámala. Když nám tak ten vylovený chrup pořád držel před jídlem, i e mně to zahrkalo a už jsem běžel, ale nebylo to tak kvapné, než jsem doběhl k oknu, tak mne to přešlo, ale ke stolu jsem se nevrátil.

Mezi cestujícími jsem objevil jednoho krajana, který jel z Argentiny se svou manželkou na dovolenou, měl jsem tedy na pár dní příjemnou společnost. Už jsem byl trochu unuděný, sedmý den a jen vidět vodu a celkem klidnou. Kdyby aspoň nějaká bouře přišla, byla by nějaká změna. Konečně jsou v dálce vidět břehy Afriky, ale my se nepřibližujeme, jedeme stále dál na sever, přejíždíme rovník, a to se ovšem na žádné lodi neobejde bez masopustního bláznění a pomalu se blížíme ke Kanárským ostrovům.

Vystupujeme na pevninu, loď se zde zdrží celých šest hodin. Procházím se městem, je krásné počasí, dělám si několik fotografií, vracím se na loď na oběd a není mi nějak dobře. Cítím horečku, a tak si jdu raději lehnout do postele. Beru si nějaké prášky, které vždy vozím s sebou, ale věc se nelepší a na večeři už nejdu. V noci jsem dostal zimnici, a tak jsem musel volat lékaře. Ten byl právě na plese, a tak přišel dost neochotně, změřil mi teplotu, dal nějaké prášky, které k ničemu nebyly a abych ráno přišel do ordinace, nebo zavolal lékaře do kabiny.

K ránu mne horečka trochu nechala spát a pak jsem xx šel tedy do ordinace. Tam byl jiný lékař, ten mne prohlédl, dal mi injekci a zase prášky, ale moc to nepomohlo. Jídlo mi nocili do kabiny velice neochotně a jenou těžká jídla. Měl jsem na ně zlost. Přijeli jsme do Algeciras, ale já nemohl z postele. Přijeli jsme do Palma a já se jen tak oknem mohl trochu podívat po přístavu. V Barceloně jsme stáli dosti dlouho, ale také jsem byl v posteli. Přijeli jsme do Janova a já se sotva držel na nohou. Tam na mne čekala matka mého přítele a souseda a jeho bratr. Zhrozili se mne, jak jsem vypadal. Naložili mne do auta a ujížděli jsme do Vigovana. Tam jsem zůstal týden, ale nebylo mi ještě dobře. Přeje jsem se však vydal na cestu a přes Švýcarsko jsem jel vlakem do Německa. Jel jsem k sestřím do Dillingen, byly to tytéž sestry, co jsem u nich učival v Brasílii a naštěstí provinciální představená z Brasílie byla tam na „kapitulu“. Přijaly mne velice pěkně, staraly se o mne, po týdnu se mi to lepšilo a konečně jsem se cítil celkem dobře, a tak jsem jel do Mnichova a pak jsem se pustil do Říma. Tam jsem se sešel s mým biskupem a požádal ho, aby mne dal dovolení zůstat v Evropě, že se necítím dostatečně zdrav na cestu zpět a že se v dohledné době nehodlám vrátit. Byl z toho náramně smutný, ale nakonec svolil a jen mi připomínal, abych nezapomněl, že moje místo je v Brasílii a že tam an mne čekají desetitisíce duší.

=====

Abstrakt

JAROŠOVÁ Magdaléna, *Adolf Němec, misionář*, české Budějovice 2017, Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, katedra teologických věd, vedoucí práce: Mgr. et. Mgr. Tomáš Veber Th.D.

Klíčová slova: Adolf Němec, Brazílie, Československá republika, pastorec mládeže, katecheze, misie.

Bakalářská práce popisuje dobu, ve které Adolf Němec žil, ale také jeho samotný život. Popisuje dobu před jeho životem, aby pak jeho život mohl být zasazen do kontextu dějin. Doba kdy žil nebyla jednoduchá – meziválečná doba, hospodářská krize a posléze druhá světová válka, nástup komunismu po válce. Jeho riskantní útěk přes hranice, který kdyby se nezdařil, by zaplatil nejspíš životem. Adolf Němec byl odvážný muž. Nebál se opustit svou rodinu, kterou už později nikdy neviděl. Nebál se odjet do úplně cizí země, kde se mluví jazykem, který téměř neuměl, prakticky kamsi do divočiny, kde číhalo i nebezpečí smrti.

Abstract

Key words: Adolf Němec, Brazil, Czechoslovak Republic, youth pastoral, catechesis, missions

This bachelor thesis describes the time context and the life of Adolf Němec. It presents the situation before his life to put his life into the historical context. The period he lived in was not easy - the time after the First World War, the economic crisis and then the Second World War and finally the rise of communism after the war. His risky escape across the border could have cost him his life if it had not been successful. Adolf Němec was a brave man. He was not afraid to leave his family he never saw again. He did not hesitate to go to a foreign country where people spoke a language he almost didn't know, practically off into the wilderness, where he faced death.